

2013 - Anul Nichita Stănescu

Nichita Stănescu

31 martie 1933 – 13 decembrie 1983

80 de ani de la naștere – 30 de ani de la moarte

„Bătrâne câtă vreme suntem în mijlocul poporului român nu trebuie să ne fie teamă de nimic, deoarece el știe mai bine decât oricine drumul eternității, iar noi n-avem nevoie de altceva decât să fim atenți la viața și la manifestările lui, pronunțându-i cu câteva clipe mai repede gândul și metafora lui!”

(Nichita Stănescu)

„Dacă florile și-ar dăruia oameni la fel cum oamenii își oferă flori, de unde ar fi tăiați oamenii?”

(Nichita Stănescu)

„Poate mai mult decât noi toți din generația Labiș, Nichita n-a lăsat timpul să curgă pe lângă el, zadarnic. Fruntea lui îngemănează pulsații din Eminescu și linge tainele cerului, dincolo de sublime cunoașteri, unde numai gândul pur, iluminat de zboruri apologetice, toate spre aripa lui Dumnezeu, poate pătrunde ca o mireasmă a Inspirației.”

(Fănuș Neagu)

„... O uzină de versuri, care se pune în mișcare din te miri ce inefabil, pentru a produce te miri ce minunății și desfătări, livrate gratis, fără nici o contabilitate, dar absolut nici una, cititorilor, când încantați, când de-a dreptul năuciți de atâta preaplin.”

(Marin Sorescu)

„Nichita Stănescu ajunsese până acolo cu starea sa de Poet neistovit, încât își ridicase toate bucuriile, suferințele și dorurile la aceeași înălțime. Se purta astfel încât puteai să crezi că el depinde de tine și că nici ție, nici lui nu i se va întâmpla nimic rău niciodată. Optimismul său era fără pereche.”

(Gheorghe Pituț)

Colegiul editorial:

Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu

Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu

Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru

Conf. univ. dr. Elena Tîrziman

Dr. Doru Bădără

Lector univ. dr. Cătălin Negoită

Dunărea, leagăn și legendă

Prof. dr. Zanfir Ilie
Director,
Biblioteca Județeană
„V.A. Urechia” Galați

Trăim la Mila 80 a Dunării, sub zodia apelor. La Galați, Siretul, după ce preia Buzăul din județul vecin, Brăila, se risipește în Dunăre, de îndată ce trece peste podul dintre Moldova și Muntenia. Mai la vale, Prutul se contopește și el cu toate apele țării, adunate de Danubius pentru a le înfrăți cu marea cea mare. Doar Brateșul rămâne, ca să oglindească același cer

spre care și-a ridicat cândva privirea Petru Rareș, venit aici cu năvoadele, înainte de fi uns domn al Moldovei. De pe colina Tirighinei, romanii au putut zări toate aceste sclipiri îngemănate de ape lângă care se așezaseră, devenind, odată cu scurgerea sau statornicia lor, din ce în ce mai români. Nu mai există vreun oraș în România care să se fi sorocit într-o asemenea zodie a apelor... Aici, Dunărea nu numai că a fundamentat așezarea dintâi, dar i-a determinat, într-un fel sau altul, tot timpul, devenirea. Șantierul naval, Combinatul siderurgic, cu toate denumirile lor trecătoare, apoi celelalte industrii, legate una de alta, n-ar fi avut niciun sens în absența fluviului.

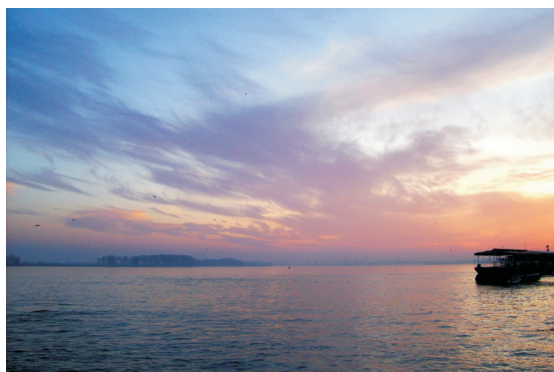
Dunărea este peste tot; cu apa ei se plămădește și pâinea, și oțelul, dar ceea ce este și mai evident, ea a urcat, în modul de gândire, în cultură, în instituții. La Galați cele două universități se numesc „Dunărea de Jos” și „Danubius”. Centrul cultural al județului se numește „Dunărea de Jos”. La fel se numește și revista de cultură editată de acesta. O altă revistă literară – „Porto-Franco” – tot de Dunăre e legată, mai precis de statutul pe care aceasta i l-a adus cândva orașului, acela de „port liber”. A existat și o editură – prima editură din

Galați – care s-a numit la fel, „Porto-Franco”. Chiar și revista Filialei Uniunii Scriitorilor, editată la Galați, „Antares”, nu este străină de destinul apelor, pentru că poartă numele celei mai strălucitoare stele din constelația Scorpion, astru după care se ghidează marinarii. Mai presus de toate acestea și în legătură cu cerul și cu credința străbună care a purtat poporul prin secole, se află cetatea de spirit a Galaților și a Brăilei, Arhiepiscopia, cea care, ea însăși, este a „Dunării de Jos”...

Dunărea mai este întâlnită în denumirea asociațiilor sportive, în acelea ale unor organizații de diferite orientări și finalități, în emblemele unor unități de servicii, în harta cartierelor de locuit, pretutindeni. Trecutul, prezentul și viitorul orașului se intersectează mereu sub semnul apelor, viața de zi cu zi este strâns legată de Dunăre și de tot ceea ce înseamnă ea, pentru că Galațiul este dependent de fluviu, chiar dacă, la prima vedere, el trece impasibil și aparent fără nicio legătură cu ceea ce se întâmplă, de pildă, într-o școală, într-un atelier de pictură, într-o bibliotecă sau pe un șantier de construcții. În esență, Dunărea este peste tot, chiar dacă ea curge la margine de oraș, separându-l, deocamdată, de Dobrogea vecină, păstrătoare a pașilor dintâi ai Apostolului Andrei.

În 2004, la împlinirea unei jumătăți de mileniu de la moartea lui Ștefan cel Mare, apele Dunării s-au reîntâlnit la Galați cu vestitul *pânzar moldovenesc*, cel care plutea cândva pe apele Siretului, Prutului, Dunării, ajungând până în Marea Neagră, făcând Moldova navigabilă și legând-o cu lumea cea mare. Momentul a fost spectaculos pentru unii, neimportant pentru alții; presa l-a relatat și judecat

în fel și chip, dar acest avatar modern al pânzarului pe care s-ar fi urcat Ștefan cel Mare există. Nu este valorificat cum s-ar cuveni, dar există, poate fi oricând un obiect de atracție pentru turistul de oriunde. Ceea ce se știe mai puțin este că apariția lui a avut, ca punct de plecare, ideea și stăruința

a doi scriitori, frații Maximilian și Ermei Popescu, primul prozator, al doilea poet, ambii însă, mai întâi, ofițeri navali, și mai ales ale lui Maximilian C. Popescu Vella, așa cum își semnează el romanele și scrierile, cel care, după decesul fratelui, a continuat singur demersurile locale și a obținut sprijinul oficialităților, așa încât corabia a fost întrupată, iar Muzeul Marinei din Constanța a atestat-o ca autentică...

Inclusiv Cineclubul a purtat denumirea de „Dunaris”.

Dunărea este prezentă în viața Galațiului zi de zi, dar există și două momente deosebite în care fluviul și oamenii se întâlnesc într-o comuniune specială, menită să reînnoiască ritualic legământul primordial, acela al obârșiei comune și al credinței creștine, deopotrivă. În fiecare an, la 15 august, de Sfânta Maria, Dunărea își cheamă gălățenii la sărbătoare, vin marinarii în primul rând, pentru că e ziua lor, dar odată cu ei, sunt așteptați toți cei care, deși au meserii și îndeletniciri fără nicio legătură cu navigația, se simt atrași de această fericită îmbinare a unei mari sărbători religioase cu cinstirea unei meserii ce a fost multă vreme fundamentală pentru mersul orașului, ca port și ca cetate a comerțului. La o jumătate de an, la 6 ianuarie, de Bobotează, orașul se mai strânge o dată la malul fluviului, la poalele Bisericii Precista, pentru a primi apa sfințită a aceluiași Danubius milenar care devine pentru o zi Iordanul tuturor celor ce poartă în suflet credința străbună. Ritualul aruncării crucii de lemn în apele înghețate ale fluviului, pentru ca ea să fie recuperată o dată și încă o dată, etern, ca o regăsire continuă a credinței, devine un simbol al statorniciei și al încrederii în viitor. Mai nou, european, o sărbătorim și pe 29 iunie ca „Ziua Dunării”.

Dacă îndeletnicirile proprii unui port la Dunărea maritimă au avut dinamica lor determinată de mersul transporturilor navale și de evoluția societății moderne postindustriale, arta în genere, ca mod de exprimare și de reflectare a realității a fost tot timpul, chiar și în perioadele mai puțin prielnice (ca în vremea poetului Barbu Nemțeanu, cu damnarea aceluși „oraș cumplit de negustori”) o emblemă a spiritualității gălățene, o carte de identitate în fața țării și a lumii. Galațiul a avut întotdeauna pleiada sa de artiști. Scriitori importanți s-au născut ori s-au format lângă Dunăre: de aici a pornit cea mai valoroasă prozatoare a literaturii române, Hortensia Papadat-Bengescu, pictori de seamă au lăsat amprenta epocii pe pânzele lor valoroase (Nicolae Mantu ales

și primar al orașului) sculptori (aici s-a înălțat, la 16 octombrie 1911, prima statuie a lui Eminescu, aparținând maestrului Frederic Stork), muzicieni (din Bădălanul Galaților, a pornit „prințul operetei române”, marele Nae Leonard și tot în urbea de la Dunăre a trăit aproape toată viața Iosif Ivanovici, copilul de trupă de la Regimentul 6 Infanterie, cel care avea să compună „Valurile Dunării”) și actori de legendă, rămași în memoria colectivă, cum a fost Fani Tardini, păstrată în emblema Teatrului Dramatic al municipiului, la fel cum Muzicalul îi poartă numele lui Leonard...

Dar, viața culturală a orașului de la Dunăre înseamnă cu mult mai mult decât operele de supremă valoare ale marilor creatori. Ele rămân ca niște piscuri de reper după care ne putem situa pe o treaptă sau alta a valorilor naționale, când viața culturală de zi cu zi produce neîntrerupt valori pe care timpul le va cerne și le va selecta și așeza într-o continuă acumulare spirituală, care a fost, este și va fi după chipul și asemănarea tuturor celor care-și investesc în ea strădaniile și talentele. De aceea, este bine ca pe lângă reprezentanții celor șapte arte să fie luați în seamă și cei care, într-un fel sau altul, lucrează întru și pentru spirit. Printre aceștia, pe lângă profesori, preoți, muzeografi, ziariști, trebuie amintiți și bibliotecarii, mai bine zis bibliotecarele...

Și ei, ca și artiștii, tot sub semnul Dunării lucrează. Astfel, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați organizează, începând cu anul 2009, un Târg/Festival Național de Carte, sub genericul cu semnificații multiple „Axis Libri”. În cele câteva ediții desfășurate, au venit la Galați reprezentanți ai celor mai importante edituri din țară, scriitori și critici literari, oameni de cultură, invitați de onoare, toți impresionați de amploarea remarcabilă a manifestării (apreciată la nivelul celor două importante târguri naționale din București), dar și de un „amănunt” care își extrage originalitatea din chiar condiția de oraș riveran. Festivalul se desfășoară în luna mai, în aer liber, sub teii pregătiți pentru înflorire de pe strada Domnească, la capătul ei, cel care se termină în Dunăre, la numai câțiva pași de fluviu și de trecerea lui. Niciunde, de la izvoarele sale din Germania și pe tot parcursul ei, până la Marea Neagră, Dunărea nu întâlnește ceva asemănător. De aceea, Galațiul se înobilează și cu această originală sărbătoare a cărții și a spiritualității.

Galați, mai 2013

Biblioteca Pop?

Alexe Rău

Director general,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Relectura studiului „Schema culturii de masă” al lui Theodor W. Adorno, regândirea concluziilor asupra unor teze-cheie ale acestuia, cum ar fi aceea despre „slăbiciunea gândirii și a memoriei produsă de cultura de masă”, incită la reîntemeierea meditațiilor asupra esenței societății actuale și a impactului ei asupra bibliotecilor. Prima constatare este că explicarea și interpretarea evoluției acestor instituții nu s-a bazat în măsura cuvenită pe principiul devenit obligatoriu în ultimul secol al organizării

sistemice a lumii și al conceperii structuralității ca atribut fundamental al existenței în ansamblu și în toate ipostazele sale particulare. Triada categorială element-structură-sistem este, în acest context, un fel de prismă metodologică pe care se întemeiază analiza stărilor de fapt. Natura sistemului depinde de natura elementelor și a relațiilor dintre ele, dar putem vorbi și de o acțiune inversă a sistemului asupra elementelor, adică de o supradeterminare de sistem. Bibliotecile sunt sisteme în imanența lor, dar devin elemente dacă le analizăm în cadrul culturii, care e un sistem complex, însă devine și ea element în cadrul sistemului numit societate. Impactul sistemului asupra elementelor în societatea contemporană este unul determinant și modelator.

Așadar, care este punctul de referință (vorba lui Einstein) în care sunt situate astăzi, în acest sistem de sisteme, bibliotecile ca elemente și ca sisteme primare? Studiul de dezvoltare pe care îl traversează la momentul actual comunitatea umană este unul de tranziție de la societatea industrială la cea postindustrială (la capitalismul bazat pe tehnostiință), de la industria grea la industria serviciilor. Ne aflăm în plină afirmare a unei economii de piață a serviciilor, iar strategiile bibliotecilor, așa cum a declarat președintele IFLA Claudia Lux, vor porni de acum încolo de la aceste realități. De fapt, au și pornit. Punctul de pornire al bibliotecilor americane în acest sens însă nu a fost unul immanent, ba chiar nici nu s-a aflat în sistemul culturii din care fac parte, ci în sistemul economiei, în sfera businessului. Conceptul de Long Tail (coadă lungă) legat de ideea de servire a nișei, al lui Chris Anderson a fost adaptat la practica de împrumut de cărți a bibliotecilor publice, iar titlul revistei Business 2.0, înființată de acesta cu pornire de la tehnologia web 2.0, a fost preluat în mod mimetic (de fapt, e chiar un plagiat) de biblioteconomiști pentru a desemna noua orientare în dezvoltarea serviciilor de bibliotecă - Biblioteca 2.0. Totuși, bibliotecile nu fac parte din sfera economicului, nici, deocamdată, din sfera afacerilor. Volens nolens, ele fac parte din sistemul culturii. În plus, tehnologiile și serviciile de bibliotecă sunt doar un element al sistemului primar numit bibliotecă, așa încât genericul de bibliotecă 2.0, care e doar un element din întreg, contravine logicii sistemice.

Dar care ar fi denumirea sistemică a noii orientări biblioteconomice dacă am situa-o în sistemul culturii? În structura societății postindustriale predomină conceptul și sistemul de pop culture (în țările socialiste această denumire a fost înlocuită cu titulatura de cultură de masă), care a introdus un concurent puternic pentru cultura savantă. Nuanța aceasta este un predicabil definitoriu și pentru bibliotecile din occident. Să ne amintim, în acest sens, de exemplu, articolele și luările de atitudine ale dnei H. Anghelescu, un promotor al acestei orientări, în care este respins stilul savant în biblioteci și sunt defăimate „bibliotecarele cu coc” (temă preluată și de unele biblioteconomiste și bloguri de biblioteconomie de la noi). Succesul acestei culturi se menține în continuare, ea devenind și o strategie excelentă atât pentru a influența publicul ca țintă a deciziilor politice, cât și de exploatare a lui în scop comercial. În plus, cultura se întemeiază tot mai mult pe metodologia industrială și pe tehnologii înalte. Adorno scrie: „Încântarea consumatorului de cultură trăiește din supremația tehnicii ca întreg și a capitalului care se află în spatele acesteia, asupra fiecărui lucru individual. Aceasta este transcendența în cultura de masă. Cultura e, până la urmă, un capriciu al manipulării de către monopol...”

Dat fiind faptul că pop cultura este întemeiată pe mecanismul ajustării, domeniile ei sunt reasezate în corpore, prin convență, ceea ce le face fiabile. Astfel, în categoria pop culturii își au locul muzica pop, arta pop, pop mass-media (pop magazine), știință pop (pop science), moda pop (pop fashion), pop cluburi, pop muzee, teatre pop, pop arhive... Dar bibliotecile? Seth Godin, marketologul porfiriu acceptat ca model de unele biblioteconomiste de la noi, atunci când își expune propria sa „teorie atomică” a afacerii, recurge la niște sintagme și lexeme (mama pop, afacere pop etc.) cu bănuite conotații și pentru bibliotecile pop. Posibilitatea aceasta însă e sugerată, la modul serios, de teoria popculturii și de metoda structurală, sistemică. Dacă celelalte domenii ale acesteia poartă prefixul (ori sufixul) pop, bibliotecile publice transoceanice, cele occidentale în general, reasezate pe principiile popculturii (unul dintre acestea referindu-se la tehnologizare superioară), sunt cu adevărat niște instituții pop. Cine știe, poate că astfel ar putea fi anulată doza de afront și de nedumerire generată de raportarea, sub aspect diacronic, desigur, a bibliotecii 2.0 (care are vreo trei ani și aceia numărați de pe teritoriu străin) la bimilenara Bibliotecă din Alexandria.

Cât despre noi, ce să zic? Din câte știu, Moldova nu ține de societatea postindustrială, ea nici măcar industrie veritabilă nu are. Așa că încercați să aplicați metoda structurală (de exemplu, regula imanenței) ca să vi se arate demonstrat tabloul din care facem parte. Iar Adorno, dacă ar mai trăi și ar afla că uniformizarea, unidimensionalitatea (cum a zis Marcuse) ne paște și pe noi, ar mai adăuga pentru voi asta: „Unde este granița dintre alegerea ta și alegerile provenite din influențe și imitație: imitație de formule de succes, imitație de imagine, imitație a idolilor, imitație a ideilor... Care este aportul tău?”

O nouă problemă în biblioteci. Evaluarea cărții bibliofile (II)

dr. Doru Bădără
bibliotecar, Biblioteca
Centrală Universitară
„Carol I” București

În privința cărții tipărite în afara granițelor, problema este raritatea marilor cataloage de anticariat referitor la cărțile bibliofile, a cataloagelor marilor biblioteci publice sau particulare, a cataloagelor de editori sau a bibliografiilor privind cartea veche. Este suficient să amintim că foarte multe din bibliotecile

deținătoare de carte veche nu dispun nici măcar de lucrările de bază în acest domeniu și amintim numai pe cele mai comune cum sunt J-Ch. Brunet, *Manel du libraire et de l'amateur du livres*, Th. Graesse, *Trésor des livres rares et précieux*, E. Legrand, *Bibliographie hellénique*.

În ultima vreme, un anumit ajutor îl constituie internetul, fie prin accesul la cataloagele marilor biblioteci, fie prin oportunitatea de a accesa anumite lucrări bibliografice, pe cât de importante și reputeate, pe atât de rare în spațiul cultural românesc.

Criteriul **unicității**, inclus printre criteriile generale ale clasării atunci când ne referim la evaluarea documentelor bibliofile este aproape redundant, el fiind, așa cum am menționat mai sus, implicat pentru manuscrisele olografe și rarism în cazul cărților și obiectul său fiind pe deplin acoperit de gradul de raritate.

Cele cinci criterii specifice folosite pentru clasare: **valoarea istorică și documentară, valoarea memorială, autenticitatea, autorul, atelierul sau școala, calitatea formală** sunt, în proporție de 80%, impropriei nu evaluării cărții, dar chiar și clasării sale. Expertul trebuie să facă frecvente extrapolări pentru a găsi căi de punctare, conforme cu definirea acestor criterii, pentru bunurile din categoria carte. Este evident că cele cinci criterii, cel puțin la nivelul definirii lor în *Hotărârea Guvernului României nr. 886/2008 privind normele de clasare a bunurilor culturale mobile*, sunt mai ușor aplicabile operelor de artă plastică decât cărților.

Și dacă în cazul clasării nu putem face decât eforturi pentru a ne încadra cu elementele valorizante, care să ne conducă la clasarea documentului bibliofil, în una din categoriile juridice aparținând patrimoniului național, în sistemul de criterii impus de legislație, în privința evaluării trebuie să ne propunem criterii specifice cărții și care să conducă la atribuirea de valori mai sigure, criterii asemănătoare, măcar în parte, celor practicate în lumea anticarilor și care să se regăsească ca valabile în orizontul de așteptare al bibliofililor.

Unele din aceste criterii vor îngloba elemente din criteriile legiferate pentru clasare de *Hotărârea Guvernului României nr. 886/2008*, altele sunt absolut specifice.

Poate cel mai important dintre criteriile cu care se lucrează pentru stabilirea valorii unui document bibliofil este **valoarea științifică**. În acest criteriu, după părerea noastră esențial, se pot regăsi unele elemente ale criteriilor specifice de clasare: **valoarea istorică și documentară, valoarea memorială, autor**.

Dintre criteriile specifice cărții, amintim: **ilustrația**, și aici este vorba despre ilustrația realizată prin gravură sau litografie. Se vor premia suplimentar cărțile cuprinzând gravuri „plain page” semnate de plasticieni renumiți.

Tot din sfera esteticii de carte un alt criteriu valorizator specific este și **prezența**, în cartea evaluată, a **elementelor decorative**: frontispicii, vignete, letrine, ornamente tipografice, chenare-poartă, pagină de titlu gravată. Toate acestea sunt mici lucrări de artă realizate manual de meșteri care uneori își și semnează aceste elemente a căror includere armonioasă în zățul tipografic era ea însăși o probă de măiestrie artistică.

Calitatea imprimării, exprimată în alinierea textului, inserturi de text cu alte caractere, curățenia zățului, imprimarea bicoloră este un alt criteriu valorizant specific activității de evaluare a cărților.

Un criteriu de evaluare deosebit, evident aplicabil numai cărților, este calitatea de **ediție princeps**, adică de primă ediție tipărită a operei unui autor

al antichității greco-latine pe care o poate avea o lucrare.

Calitatea de **ediție primă**, în cazul primei tipăriri a operei unui clasic al literaturii universale sau a unei personalități exponențiale a vieții științifice, este și ea un criteriu de evaluare specific cărții.

Tipograful care, dacă este unul celebru, celebritate conferită de tăierea unor caractere tipografice reușite, de realizarea unor formate specifice, de tipărirea de cărți la un înalt standard calitativ, atrage și el bonificații, fiind, la rândul său, un criteriu de evaluare specific documentelor bibliofile.

Alt criteriu de valorizare specific pentru cărți este constituit de **dimensiunile excepționale** ale unor astfel de documente, deoarece acestea presupun performanțe tipografice deosebite.

Un alt criteriu cu care se operează în cazul evaluării unor cărți apărute dincolo de hotarele României este unul care vrea să premieze importanța pentru spațiul cultural românesc a respectivei cărți și pe care îl numim „**daco-romanica**”. El se referă la prezența în lucrarea evaluată a informațiilor privind istoria, cultura, civilizația și spațiul românesc. Este un criteriu strict național și care trebuie folosit cu o anumită ponderație legată de volumul și calitatea informațiilor cuprinse în respectiva lucrare.

Din categoria criteriilor de evaluare extrinseci cărții amintim **elementele adăugate**: ex-librisuri, adnotări, autografe, dedicații aparținând unor personalități deosebite.

Element important de care trebuie ținut seama în evaluarea unei cărți este și **proveniența** sa.

Tot aceleiași categorii îi aparține și **legătura**, care, dacă este veche, realizată artistic, din materiale deosebite cu supralibros-uri heraldice aparținând caselor domnitoare sau cu ferecături, constituie și ea un criteriu de evaluare.

Un criteriu comun clasării și evaluării este **starea de conservare** a documentului supus operațiilor de clasare sau evaluare. Am dorit să abordăm la urmă acest criteriu foarte important pentru că el

poate determina influențe diametral opuse asupra stabilirii valorii documentului bibliofil evaluat.

În cazul în care ne aflăm în fața unui exemplar foarte bine păstrat, ceea ce înseamnă că este complet, cu blocul cărții netăiat sau foarte puțin tăiat la legare, cu filele curate, fără pete funcționale, fără urme de deteriorare, cu o legătură de bună calitate, bine păstrată, realizată cât mai apropiată în timp de momentul tipăririi, evaluatorul este în situația de a propune o creștere a valorii exemplarului.

Același criteriu, în cazul în care avem în față un exemplar care în timp a suferit diferite deteriorări care i-au afectat permanența și durabilitatea: tăierea repetată a blocului cărții, file total sau parțial deteriorate, file lipsă, file maculate, lipsa legăturii sau deteriorarea acesteia, lipsa filei de titlu, atacuri biologice, prezența lucrărilor în volume colligate acționează în sensul diminuării valorii exemplarului supus evaluării.

Problema cea mai sensibilă într-un proces de evaluare este legată de stabilirea unor valori proprii fiecărei categorii de documente în raport cu perioada apariției care să constituie baza la care să se aplice bonificații sau penalizări conform criteriilor propuse.

Aceste valori se pot propune încercând să se facă o medie a prețurilor

din cataloagele marilor anticariate, din cataloagele de licitație, în care se găsesc valorile de pornire a licitației pentru fiecare obiect, prin studierea pieței românești de carte pentru cât mai multe cazuri aparținând fiecărei categorii de documente bibliofile. Operația este dificilă pentru că se lucrează cu documente rare, condiție în care obținerea acestei valori de referință, ce este bine să aibă o limită inferioară și alta superioară, este foarte greu de obținut și oricând rezultatul poate fi considerat marcat de subiectivism. În obținerea unor rezultate cât mai mulțumitoare contează experiența de expert în domeniul cărții vechi și bibliofile a celui care face evaluarea, nivelul său cultural și, de dorit, o anumită practică, dacă se poate cât mai lungă, în frecventarea anticariatelor.

Din Colecțiile Bibliotecii

V.A. Urechia și Festivitatea de la Roma, din 1899, într-un album fotografic documentar (I)

Valentina Oneț
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

În zilele desfășurării Conferinței Interparlamentare pentru Arbitraj și Pace de la Roma din 1891, la care V.A. Urechia participa în calitate de președinte al grupului parlamentar român, calitate pe care a păstrat-o până la sfârșitul vieții sale, s-a conturat proiectul depunerii în mod solemn a unei *coroane de bronz* la baza

Columnei lui Traian, în cadrul unei manifestări latine. Momentul favorabil s-a ivit în octombrie 1899, când istoricul român a fost desemnat de Conte Angelo de Gubernatis Președintele Comitetului organizator al celui de-al XII-lea Congres Internațional al Orientaliștilor, pentru a alcătui delegația care să reprezinte România la acest congres, delegație care trebuia să reunească „români eminenți, prieteni ai Italiei și ai științei” (p. 8). Pe lângă reprezentanți din 25 de țări printre care India, Japonia, Mexic, Anglia, Franța, Italia, Austria, Olanda, Ungaria, fusese invitată și România pornind de la „interesul special” și de la „simpatia profundă pentru latinii din această regiune”, manifestată de bătrânul orientalist italian, pentru care „Orientul se întindea până la Marea Adriatică, iar originea diferitelor popoare din Balcani și Carpați, istoria, arta, civilizația lor, prezenta un viu interes” (p. 9). Oamenii de știință români puteau participa la una din secțiunile Congresului, respectiv geografie și etnografie orientală, mitologie, folclor și istorie a religiilor, Grecia și Orientul bizantin și balcanic etc. V.A. Urechia a alcătuit o listă cu 60 de participanți la congres, a comandat *coroana de bronz* sculptorului venețian Ettore Cadorin, stabilit la București și a lansat un *Apel* în vederea strângerii de fonduri pentru a putea plăti *coroana* și transportul ei până la Roma. *Coroana de bronz* – scria Urechia în *Apel* – era un dar din partea participanților la Congres, „un dar adus memoriei marelui Imperator, în onoarea înființării

Daciei române” (p. 11). Înainte de fi expediată la Roma, a fost expusă la magazinul de muzică de sub Hotel Continental, în centrul Bucureștiului.

Ajuns la Roma în data de 14 septembrie 1899, istoricul român scrie primarului Romei, subliniind că „*Națiunea română păstrează o profundă conștiință a originilor ei romane*”, amintind că românii care vizitează Cetatea eternă poartă în suflet mândria apartenenței la stirpea latină, Columna lui Traian constituind un „*document de noblețe al românilor în mijlocul popoarelor din Orientul European*” (p. 15). La finalul epistolei redactată în franceză, cerea permisiunea să depună *coroana de bronz* la baza Columnei, în semn de „*modeste hommage rendu au fondateur de notre nationalité, aussi bien qu'un gage de notre attachement à l'immortelle race latine et spécialement à la nation italienne*” (p. 16). Dar pentru a obține permisiunea organizării unei manifestări la Forum Traiani, cererea sa este refăcută și adresată guvernului italian. Și nu a fost suficient. Într-o singură zi, mărturisește V.A. Urechia, a vizitat nu mai puțin de 38 de deputați și senatori italieni, filoromâni, fiind primit în audiență de Ministrul Instrucțiunii Publice, dr. Guido Baccelli, desemnat de guvernul italian să prezideze manifestarea românească. Aprobarea s-a dat pentru data de 12 octombrie 1899, iar V.A. Urechia a întocmit programul pentru *Festivitatea depunerii unei coroane de bronz la baza Columnei lui Traian*. O excelentă broșură cu titlul *Festivitatea română de la Roma: XII Octombrie 1899: Dare de seamă*, semnată de V.A. Urechia, reconstituie evenimentul pas cu pas, minut cu minut. Sunt adunate și reproduse discursurile participanților români și italieni la festivitate, comentariile din presa italiană și franceză referitoare la manifestarea de la Columna lui Traian, lista subscrierii pentru *coroană*...

Tot „filmul” festivității de la Roma a fost însă surprins și în imagini fotografice incluse într-un minialbum cu titlul auriu, *Roma XII Congresso Orientalisti. Ricordo*, alcătuit în 1899 de Dante Paolocci, corespondentul artistic de la *Illustrazione Italiana*. Acest minialbum (13x16 cm, cota FII44A, nr. catalog Urechia 4127-4145) cu 20 de fotografii sepia, considerăm că ar putea fi o *piesă documentară*

rară. Albumul are pe versoul primei coperte o dedicație către istoricul român: „*A Sua Eccellenza Signor Prof. B.A. Urechia, Delegato al Congresso, et anima della Festa per la deposizione della Corona alla Colonna Traiana. Omaggio e riconoscimento di D. Paolocci. Roma. 15 Ottobre 1899*”. Sub dedicație este lipită cartea de vizită a jurnalistului italian, care îl numește pe Urechia „sufletul” festivității. Fotografiiile (8x11cm) din album sunt lipite, fiecare în parte, pe un carton special de culoare gri purtând în afara cadrului fotografiei o explicație în limba italiană (în creion). Primele trei fotografii prezintă participanții la Congresul Orientaliștilor la Campidoglio, îmbracați în frac și cu jobene, intrarea la Palatul Senatului și sosirea Ministrului Instrucțiunii Publice, Guido Baccelli.

Următoarele două fotografii prezintă grupul de participanți români la Congres, în frunte cu V.A. Urechia și grupul italian, condus de Conte Angelo de Gubernatis. Din grupul român mai făceau parte Gr. Tocilescu, arheolog, reprezentant al Academiei Române, G. Holban, fost consul al României la Geneva, care alături de V.A. Urechia erau cei trei reprezentanți oficiali ai Guvernului Român, Vasile Maniu, Jean Kalinderu, delegați speciali ai Regelui Carol I, N. Ionescu, senator, M. Șoutzu, directorul Poștelor și Telegrafului, Erbiceanu, directorul Facultății de Teologie, Iuliu Zanne, Ministrul Lucrărilor Publice, T. Burada, membru al Academiei Române, Ion Bianu, filolog, Ovid Densușianu, filolog, Smaranda Gheorghiu, delegat al Societății Presei Române, Carlotta Leria, artist liric, cântăreața Curții Regale, Luigi Cazzavillani, jurnalist, director la *Universul*, cel mai popular ziar din București, C. Milescu, delegat al Societății de Cultură Macedo-Română, Derviş Ima, delegatul Societății Albaneze din București și alții. Grupul italian era format din filoromâni italieni, Angelo de Gubernatis (care scrisese *La Roumanie et les roumains: Impressions de voyage et études*, Florence, 1898), Severino Attili (a scris *Canto alla Romania*, Rome, 1883; *Romania e Italia*, Roma, 1891), Brutto Amante (care a scris *La Romania illustrata. Ricordi di viaggio*, Roma, 1888), Benedetto De Luca, B. Pandolfi etc.

Fotografiile sunt făcute pe scările Universității Sapienza din Roma. Între cele două grupuri tronează

coroana de bonz și pergamentul având desenată lupoiaca, Romulus și Remus, dedesubt stema regală a Italiei și stema regală a României cu text bilingv italian-român care consemna evenimentul, semnat de toți participanții români la Congres, urmând să fie conservat în arhiva de la Capitoliu. O copie era destinată să ajungă la Biblioteca din Galați (dar s-a pierdut), alta la arhiva Ateneului din București. Personajul surpriză din fotografiile menționate este Badea Cârțan, în costumul național din zona Făgărașului, de la Cârțișoara, respectiv cămașă lungă, albă, de pânză, căciula de blană, opinci, sosit la Roma „pe neașteptate” și desemnat imediat de Conte de Gubernatis să depună coroana la Columnă. Autorul organizării festivității latine, istoricul V.A. Urechia, este surprins împreună cu viceprimarul Romei, Enrico Galuppi, înainte de începerea evenimentului la Forum Traiani, înconjurați de gardienii municipali, în muzică militară. Mulțimea se vede adunată în jurul

Români și filoromâni la Congresul Orientaliștilor
Roma, octombrie 1899

balustradei care înconjoară Forum Traiani, iar la casele din apropiere fluturau drapele italiene și pe „alocurea și române”, susține Urechia (p. 26).

Festivitatea a fost deschisă de coriștii (fotografie grup) de la Teatrul Politeama Adriani din Roma, despre care aflăm din darea de seamă, că, la insistențele lui V.A. Urechia, au „izbutit” (după două zile de repetiții) să cânte *Deșteaptă-te Române* și *Ginta Latină* a lui

Alecsandri pe muzică de Marchetti (p. 25). La baza acestei fotografii, V.A. Urechia a adăugat cu cerneală neagră *Corul cântând Ginta latină lângă Columna Trajan. 12 Octombrie 1899*, care „fu lung aplaudat de toată asistența” (p. 31). Fotografia cu însemnarea *Parla Sua Eccellenza Urechia* îl surprinde pe istoricul român, sufletul festivității, în momentul susținerii discursului în prezența Ministrului Instrucțiunii, G. Baccelli, a Directorului general al Antichităților din Roma, Barnabei, a viceprimarului E. Galluppi, a Contelui de Gubernatis și a invitaților participanți la Congres. În discursul său (susținut în italiană) V.A. Urechia amintește că „...românul conservă conștiința latinității. Această conștiință națională latină se manifestă în toate direcțiile evoluției națiunii române. Întregul nostru folclor vechi, cum și vechile nostre cronici abundă de invocarea Romei și a lui Traian” (p. 32).

(Va urma)

Reconstituirea unui fragment de istorie locală – Biblioteca familiei Cantacuzino de la Băleni

Gabriela Debita
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Istoria familiei Cantacuzino, una dintre cele mai însemnate case nobiliare din Europa de Est și din Orientul Apropiat, începe acum 900 de ani, în Bizanț, la curtea împăratului Alexios Comnen. Istoricul Eugène Rizo-Rangabe scrie că, în secolul al XI-lea, Cantacuzinii erau deja „o familie ilustră,” exercitând o influență semnificativă în

Imperiul Bizantin, unde erau considerați „drept una dintre cele mai nobile familii, nu numai din Orient, dar din întreaga Europă”¹.

O mie de ani în Balcani, o istorie a Cantacuzinilor scrisă de prințul Ion Mihai Cantacuzino (Jean Michel Cantacuzène), relatează unul din cele mai vechi episoade din istoria familiei, descris inițial în *Histoire de Constantinople, traduites sur les originaux grecs*, scrisă de M. Cousin și publicată în 1685: „unde, prin aceste locuri, pe cursul inferior al Dunării, a început, în 1094, epopeea Cantacuzinilor, când, un șef valah a venit la împăratul Alexios [Comnen] să-l înștiințeze despre cumani că au trecut Dunărea”².

Rizo-Rangabe, de asemenea, menționează că în anul 1104, în timpul domniei aceluiași împărat Alexios Comnen, „un Cantacuzino a comandat armata bizantină în cursul asediului Laodiceei, după prima Cruciadă, împotriva lui Bohémond, comandantul cruciaților”. În 1108, continuă Rizo-Rangabe, același Cantacuzino a participat la asediul cetății Duras (Chateau de Myle)³.

În următorii 900 de ani, Cantacuzinii au jucat un rol semnificativ în istoria „zbuciumat[ă] de pe malurile Dunării, în Bavaria, în Austria, în Ungaria, în Grecia și în Serbia, în Țările Române, ca și în Basarabia”⁴, numele lor apărând pe aproape „fiecare pagină a istoriei”. Au fost generali, diplomați, guvernatori, savanți, duci ai Traciei, despoți ai Albaniei, mari boieri ai Țărilor Române, și chiar împărați ai Bizanțului.

Unii descendenți ai familiei trăiesc și astăzi, răspândiți pe tot teritoriul Europei, dar istoria Cantacuzinilor din România se sfârșește, temporar, „cu fuga tânărului Matei dintr-o țară transformată în închisoare păzită de bătrânul fluviu”; în 1987, el „a trecut Dunărea în Bulgaria și de acolo a ajuns după zece zile în Franța, reînnoțind astfel tradiția familiei de luptă pentru supraviețuire și libertate”⁵.

Între ramurile familiei Cantacuzino este și cea a Delenilor, descendenți ai lui Iordache Cantacuzino-Deleni, despre care istoricul Paul Păltănea scrie că „n-au dat țării personalități de mare prestigiu”, dar că au manifestat un interes deosebit față de „nevoile obștii țărănești [...] câștigând o prețuire pe care vremea nu a putut-o distruge”⁶. De asemenea, ei au adus importante contribuții la dezvoltarea culturii românești prin crearea unei remarcabile biblioteci la sfârșitul secolului al XVII-lea, la moșia de la Băleni, județul Galați (fostul ținut Covurlui). Între valorile acestei biblioteci se aflau documente de familie și manuscrise de cronici, incluzând unul care, conform lui Păltănea, a fost copiat în 1766 „cu cheltuiala lui Iordache Cantacuzino, mare spătar, și pe care, mai târziu, Gheorghe Matei Cantacuzino l-a luat și l-a dăruit, la 23 aprilie 1829, la Chișinău, lui Alexandru Hașdeu”. Păltănea, de asemenea, citează afirmația prințesei Elena Cantacuzino-Donici privind faptul că biblioteca ar fi inclus și un manuscris al Regulamentului Organic⁷.

Conform unui inventar de avere al prințului Gheorghe Matei Cantacuzino, întocmit la 9 noiembrie 1864, biblioteca includea 144 de documente și cărți în mai multe limbi⁸. Acest număr va crește exponențial în cursul următorilor 50 de ani, prin eforturile prințului Leon Cantacuzino (fiul prințului Gheorghe Matei) și ale prințeselor Marie-Blanche și Hélène (ficele prințului Leon).

Gheorghe Matei și Leon Cantacuzino, de origine din Basarabia, au obținut cetățenia română în ianuarie 1891, conform ziarului Poșta, ce a publicat un anunț în acest sens în data de 6 ianuarie 1891⁹. În anul următor, prințul Leon s-a căsătorit cu Ana Văcărescu, cu care a avut două fice – Marie-

Blanche (Bălașa) în 1899 și Hélène (Elena) în 1900, ambele născute la București. La moartea prințului Leon în 1923, „se stinge linia bărbătească a acestor Cantacuzini din sudul Moldovei”¹⁰.

Păltănea susține că Marie-Blanche s-ar fi născut în 1893¹¹; considerăm însă că 1899, data propusă de Ion Mihai Cantacuzino¹², este mai aproape de adevăr, deoarece cărțile din biblioteca personală a celor două prințese indică o diferență relativ mică de vârstă. De asemenea, Păltănea menționează faptul că Marie-Blanche s-a căsătorit „înainte de 10 februarie 1925 [...] cu Francesco Amad de care a divorțat, se pare, curând”¹³. În arborele genealogic al Delenilor creat de Ion Mihai Cantacuzino, numele lui Francesco Amad apare drept Paco Amat y Torres. Într-adevăr, „Paco” este un diminutiv al numelui „Francesco” sau „Francisco”; considerăm totuși că forma „Amat” este preferabilă celei de „Amad,” datorită unui ex-libris manuscris, datat noiembrie 1927, cu forma „Bălașa de Amat” (de pe vol. O'Brien, Frederick, Mystic Isles of the South Seas). Mai târziu, după 1935, Marie-Blanche a avut o prietenie apropiată cu scriitorul britanic Sir Patrick Leigh Fermor, cunoscut drept Paddy Fermor, și care a scris despre timpul petrecut în Moldova în *Between the Woods and the Water: On Foot to Constantinople: From The Middle Danube to the Iron Gates și Words of Mercury*. O dedicație în volumul *Gitanjali* de Rabindranath Tagore din biblioteca de la Băleni, cu textul „To my darling Paddy with all my love, Bălașa,” confirmă această prietenie, precum și faptul că Fermor a stat o vreme la Băleni.

Hélène s-a căsătorit în 1924 cu Constantin Donici, cu care a avut o fiică, Irina (Irina Lucia Ana Donici, conform unui ex-libris datat 1933, de pe vol. Marchant, Bessie, *The Adventures of Phyllis – A Story of the Argentine*), căsătorită mai târziu cu Mihai Catargi¹⁴.

Ambele prințese au fost educate la Paris și Londra, perioadă în care au achiziționat un număr considerabil de cărți, majoritatea în limba engleză.

Moșia de la Băleni a trecut în posesiunea prințesei Hélène (Elena Cantacuzino-Donici) în

anul 1923, imediat după moartea Anei Văcărescu. Suprafața moșiei a scăzut considerabil în următoarele două decenii din cauza reformelor agrare, iar situația Cantacuzinilor de la Băleni a devenit tot mai dificilă, culminând, în 2 martie 1949 cu „exproprierea totală,” urmată de arest și deportarea la Pucioasa¹⁵.

Marie-Blanche, Hélène, și Constantin Donici și-au trăit restul vieții la Pucioasa, în condiții extrem de umile, fiind „siliți, la început, să muncească la Salubritate, ca măturători”¹⁶. Mai târziu, prințesele și-au câștigat existența dând lecții de limba engleză și franceză. Constantin Donici a murit în 1967, Marie Blanche în 1976, iar Hélène în 1983. Toți sunt în prezent îngropați în cripta familiei de la Băleni, singurul monument rămas după naționalizarea moșiei și distrugerea conacului.

Odată cu deportarea prințeselor Marie-Blanche și Hélène la Pucioasa, a fost parțial distrusă și biblioteca istorică de la Băleni, în perioada 2-5 martie 1949¹⁷. Din fericire, aproximativ 1.200 de titluri din aceasta bibliotecă, purtând semnătura cneazului Gheorghe Cantacuzino, a prinților Gheorghe Matei și Leon, a prințeselor Marie-Blanche și Hélène, a lui Constantin Donici și a Irinei Donici, s-au păstrat în colecția Bibliotecii „V. A. Urechia” (posibil intrate în colecție în epoca epurărilor, 1949-1950). Biblioteca Cantacuzinilor a fost reconstituită la începutul anilor '90 de Valentina Oneț, bibliotecar la secția Colecției Speciale, și Veluța Făgurel, fost bibliotecar la

Marie-Blanche Cantacuzino
Sursa: National Portrait Gallery, Londra
Detalii: Atelier Bassano, Londra,
3 iunie 1920, manager Minitex

aceeași secție, pe baza ex-librisurilor manuscrise și a prezenței unor numere scrise de mână, cu creion violet, chiar și în interiorul volumelor nesemnate. Un alt factor a fost prezența în număr mare a titlurilor în limba engleză – o curiozitate în cadrul unui fond predominant francofon. Până în prezent, un catalog exhaustiv al colecției nu a fost produs.

În luna martie 2013, domnul director Zanfir Ilie a aprobat publicarea unui catalog în trei volume, care va include descrierea bibliografică a colecției Cantacuzino. Primul volum, constând din descrierea cărților Bălașei Cantacuzino, ale Elenei

Cantacuzino-Donici și ale Inei Donici, va fi publicat în luna noiembrie a acestui an. Al doilea volum va include cărțile prințului Leon și ale lui Constantin Donici și va apărea în 2014; al treilea volum, incluzând cărțile cneazului Gheorghe Cantacuzino și ale prințului Gheorghe Matei, precum și cărțile fără ex-libris, va încheia seria în anul 2015.

Un aspect interesant al primului volum este reprezentat de ex-librisurile celor două prințese, care sunt variate, reflectând fragmente de identitate din epoci diferite: de la literele ezitante ale unor fetițe de 5-6 ani, la caligrafia impecabilă a unor domnișoare educate în marile metropole europene, frecvente vizitatoare ale librăriilor englezești din Paris (W.H. Smith & Son și Galignani, funcționând și astăzi la aceleași adrese din Rue de Rivoli), la scrisul eliberat de constrângeri al maturității.

Din titlurile incluse în volumul întâi, amintim cărțile victoriene pentru copii, romanele de aventuri ale lui Bessie Marchant, antologiile de povestiri istorice, manualele de istorie și pictură, dramele lui Shakespeare și versurile de Tagore și Garcia Lorca. Remarcabilă este prezența unui număr de cărți cu personaje feminine de excepție, de la biografiile unor doamne ilustre la scrisorile reginei Victoria și la romanele cu eroine neînfricate și pline de viață.

De asemenea, colecția include două cărți scrise de Ethel Greening Pantazzi, soția de origine canadiană a comandorului Basile Pantazzi, care a trăit o vreme și în orasul Galați. Una dintre aceste cărți, *Roumania In Light and Shadow*, un jurnal de călătorie ce combină autobiografia cu studiul antropologic, este dedicată familiei de la Băleni în amintirea zilelor plăcute petrecute împreună. În lipsa unui ex-libris, am decis să includem aceste cărți în volumul dedicat doamnelor Cantacuzino deoarece Ethel Pantazzi menționează conversațiile avute cu prințesa Cantacuzino (Ana Văcărescu), precum și inițiativele caritabile și sociale ale acesteia. Întrucât dedicația, datată mai 1922, precede moartea Anei Văcărescu cu un an, considerăm probabil faptul că *Roumania In Light and Shadow* i-a fost în principal dedicată acesteia. Ethel Pantazzi nu le menționează pe cele două prințese, care aveau doar 9-10 ani în perioada vizitelor sale la Băleni, dar este posibil să le fi întâlnit mai târziu, după întoarcerea sa la Paris.

Considerând faptul că Ethel Pantazzi a fost o exploratoare neobosită și plină de vervă, o scriitoare elocventă și o persoană care a înfruntat cu bravură

adversitățile (cum ar fi exilul la Odessa, capturarea comandorului Pantazzi de către bolșevici și negocierile de eliberare a acestuia conduse de colonelul Boyle), credem că a reprezentat un exemplu pozitiv pentru tinerele prințese, asumție susținută și de faptul ca *Roumania In Light and Shadow* pare să fi fost citită de nenumărate ori.

Speranța noastră este că acest catalog al colecției Cantacuzino, editat de Biblioteca „V.A. Urechia,” va facilita o introducere a celor interesați în subiectul atât de fascinant al vieții intelectuale a Cantacuzinilor de la Băleni și va implica un număr de noi studii, teze și articole scrise pe această temă.

Note:

1. Rizo-Rangabe, Eugène. *Livre D'or – De La Noblesse Phanariote Et Des Familles Princières De Valachie Et De Moldavie*. 2nd ed. Athènes: S. Vlastos, 1904. p. 40.
2. Cantacuzino, Ion Mihai. *O mie de ani in Balcani*. București: Albatros, 1996. p. 5.
3. Rizo-Rangabe, Eugène. *Op. cit.*, p. 40.
4. Cantacuzino, Ion Mihai. *Op. cit.*, p. 5.
5. *Idem* p. 6.
6. Păltănea, Paul. Note Genealogice Despre Cantacuzinii De La Băleni. Arhiva Genealogică III (VIII).3-4 (1996): 57-79. p. 79.
7. *Idem* p. 57.
8. *Ibidem*.
9. „Informațiuni.” Poșta [Galați] Anul xi, nr. 2(2168) 6 Jan. 1891. p. 1.
10. Păltănea, Paul. *Op. cit.*, p. 78.
11. *Ibidem*.
12. Cantacuzino, Ion Mihai. *Op. cit.*, p. 497.
13. Păltănea, Paul. *Op. cit.*, p. 78.
14. *Ibidem*.
15. *Ibidem*.
16. *Idem* p. 79.
17. *Idem* p. 57

Bibliografie:

- Cantacuzino, Ion Mihai. *O mie de ani in Balcani*. București: Albatros, 1996.
- „Informațiuni.” Poșta [Galați] Anul xi, nr. 2(2168) 6 Jan. 1891: 1
- Marchant, Bessie. *The Adventures of Phyllis - A Story of Argentine*. London: Cassell, 1910.
- Pantazzi, Ethel Greening. *Roumania in Light and Shadow*. London: T. Fisher Unwin, 1921.
- Pantazzi, Ethel Greening și Julieta Theodorini. *Strolls in Old Corners of Bucharest*. București: Cultura Națională, 1926.
- Păltănea, Paul. „Note Genealogice Despre Cantacuzinii De La Băleni.” Arhiva Genealogică III (VIII).3-4 (1996): 57-79.
- Rizo-Rangabe, Eugène. *Livre D'or – De La Noblesse Phanariote Et Des Familles Princières De Valachie Et De Moldavie*. 2nd ed. Athènes: S. Vlastos, 1904.
- Tagore, Rabindranath. *Gitanjali*. London: MacMillan, 1914.

Împrumutul interbibliotecar fără frontiere (III)

prof. Ionela Burz
bibliotecar, Biblioteca
Universității Oradea

Împrumutul¹ se realizează pe baza cererii de împrumut intern sau de împrumut internațional, care este un formular standardizat.

Formularul de împrumut poate fi transmis prin scrisoare poștală, fax sau poșta electronică și cuprinde următoarele elemente:

- a) denumirea bibliotecii beneficiare și, după caz, codul atribuit acesteia de biblioteca furnizoare;
- b) data transmiterii cererii;
- c) adresa bibliotecii beneficiare, numărul de telefon și adresa de e-mail;
- d) adresa bibliotecii furnizoare, numărul de telefon și adresa de e-mail;
- e) semnătura și ștampila autorității beneficiare;
- f) data limită până la care documentul este așteptat;
- g) cota documentului (dacă este posibil);
- h) detalii bibliografice complete ale documentului solicitat;
- i) menționarea, dacă este posibil, a sursei de referință;
- j) cerințe speciale: microfilm, microfîșă, ediție în altă limbă etc.;
- k) cerințe de livrare – modalități de expediție: poștă, fax, transmisie electronică;
- l) plata.

➤ Pentru o **publicație monografică** se completează următoarele elemente:

- a) autorul;
- b) titlul;
- c) ediția;
- d) locul de publicare;
- e) editura;
- f) data publicării;
- g) colecția/seria;
- h) ISBN (dacă există).

➤ Pentru o copie dintr-o **publicație serială** se completează următoarele elemente:

- a) titlul serialului;
- b) numărul fasciculei;
- c) pagini;
- d) autorul articolului;
- e) titlul articolului;
- f) ISSN (dacă există).

Cererea pentru împrumutul intern se realizează pe baza formularelor standardizate A, B și C, cuprinse în anexa nr. 1 la regulamentul pentru împrumutul interbibliotecar, după cum urmează:

- formularul A se păstrează de către biblioteca beneficiară, iar formularele B și C sunt transmise bibliotecii furnizoare;

- formularul B însoțește publicația atât la împrumut, cât și la restituire;

- formularul C se păstrează de către biblioteca furnizoare, ca justificare a împrumutului efectuat și poate fi folosit pentru înlocuirea la raft a documentului împrumutat; în caz de nelivrare a documentului, cele două formulare se restituie bibliotecii beneficiare.

Cererea **pentru împrumutul internațional se realizează pe baza formularelor standardizate A, B, C și D**, cuprinse în anexa nr. 2 la prezentul regulament, după cum urmează:

- formularul A se păstrează de către biblioteca beneficiară; formularele B, C și D sunt transmise bibliotecii furnizoare;

- formularul B însoțește publicația atât la împrumut, cât și la restituire;

- formularul C se folosește pentru înlocuirea la raft a documentului împrumutat;

- formularul D are pe verso rubrici destinate înscrierii bibliotecilor în care cererea circulă pentru rezolvarea împrumutului;

- formularul D este reținut de către biblioteca furnizoare ca dovadă a împrumutului efectuat, iar în caz de nelivrare se restituie bibliotecii beneficiare, împreună cu formularele B și C.

Declarația de principii, elaborată de IFLA în anul 1976, stă la baza documentului intitulat „Împrumutul internațional - principii și instrucțiuni de procedură”, revizuit în 1985.

- Împrumutul interbibliotecar internațional se face cu titlu oneros, biblioteca furnizoare percepend taxa sub forma unei facturi, a cupoanelor răspuns internațional sau a cupoanelor internaționale de plată IFLA. Voucherele au o valabilitate nelimitată și pot fi reutilizate de mai multe ori. Valoarea unui „Cupon internațional de plată IFLA” destinat împrumutului unui document este de **8 EURO**.

CUPOANE RĂSPUNS INTERNAȚIONAL – pot fi utilizate pe termen nelimitat pe teritoriul oricărei țări membre a Uniunii Poștale Universale ca modalitate de procurare a timbrelor aferente francării unei trimeri de corespondență standard prioritară.

Note:

1. *REGULAMENT din 12 noiembrie 2004 pentru împrumutul interbibliotecar*. Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 35 din data de 11 ianuarie 2005.

Bibliografie:

1. *Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, cu modificările și completările ulterioare*.

2. *REGULAMENT din 12 noiembrie 2004 pentru împrumutul interbibliotecar*. Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 35 din data de 11 ianuarie 2005

3. <http://www.ifla.org/VI/2/p1/vouchers.htm>.

Facilitarea accesului la informație: resursele electronice

Mihaela Bute
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Resursele electronice sunt produse ale noilor tehnologii care continuă să se modifice cu rapiditate. Printre trăsăturile specifice evoluției recente se numără: apariția materialelor multimedia interactive, dezvoltarea tehnologiei optice și a resurselor electronice la distanță (pe Internet și Web) și posibilitatea multiplicării resurselor electronice. Ca rezultat al acestor considerații și a recunoașterii importanței pe care ISBD(CF) ar trebui să o acorde implicației bibliografice determinate de această evoluție tehnologică, Comitetul Permanent al Secțiunii IFLA pentru Catalogare a decis revizuirea oficială a standardului amintit și colaborarea cu Secțiunea pentru Tehnologia Informației. Astfel, la sfârșitul anului 1994, a fost înființat grupul de lucru constituit din membri permanenți și membri corespondenți ai ambelor secțiuni, iar în aprilie 1995 acesta s-a întrunit pentru a elabora proiectul celei de-a 2-a ediții a ISBD(CF). Au fost aduse mai multe îmbunătățiri, stabilindu-se un nou termen care să definească materialul vizual, acela de resursă electronică, sintagmă mult mai potrivită decât termenul folosit anterior „fișier de calculator”¹.

Noua Descriere Bibliografică Standardizată Internațională pentru Resurse Electronice – ISBD(ER) - stabilește termenii de descriere și identificare a acestor documente, desemnează ordinea elementelor în descriere și specifică regimul semnelor de punctuație. Prevederile ISBD(ER) au în vedere atât înregistrările elaborate de agențiile bibliografice naționale, cât și înregistrările bibliografice ale altor agenții de catalogare sub formă tipărită sau electronică. Din anul 2010, a apărut noul ISBD consolidat care înglobează și ISBR(ER), fiind noul instrument de lucru al catalogatorilor.

Resursele electronice sunt documente în format electronic care pot fi accesate cu ajutorul unui calculator, prin rețea sau local.

În dicționarele de specialitate, documentul electronic este definit ca termen generic pentru desemnarea documentelor pe suport informatic².

Conform standardelor ISO, un document electronic este un „document existând sub formă electronică într-o manieră în care se face accesibil prin dispozitive de prelucrare a datelor.”

Caracteristicile documentului electronic sunt:

✓ *ușor de manipulat* – conținutul poate fi revizuit, se pot face adăugiri, eliminări de text, pot fi extrase părți de document pentru folosirea ulterioară;

✓ *stabilirea de legături interne și externe* – se pot stabili conexiuni între un document și alte formate media (text, audio, imagini) și chiar în interiorul unui document;

✓ *diversificare (și posibilitatea de transformare) a formatului de citire* – un document poate fi receptat prin intermediul unui terminal, poate exista pe suport tipărit, dar și pe dischetă etc., putând trece dintr-o formă în alta;

✓ *transfer instantaneu* – informația poate fi transmisă într-un timp măsurabil în secunde către orice punct geografic datorită rețelelor de telecomunicații;

✓ *multiplicare (replicare) infinită* - distribuția unui document se realizează printr-un procedeu de replicare, documentul original rămânând la sursă; se pot realiza un număr nelimitat de copii fără a fi afectat originalul³.

Resursele electronice constau în materiale controlate de calculator, inclusiv materiale care necesită utilizarea unui periferic (ex. CD-ROM player) atașat unui calculator. Resursele pot fi utilizate într-un mod interactiv. Există două tipuri de resurse:

➤ date - informații sub formă de numere, litere, grafice, imagini și sunet sau o combinație între acestea;

➤ programe - instrucțiuni pentru executarea anumitor operațiuni, inclusiv procesare de date.

Programele și datele pot fi combinate pentru a include date și programe electronice (ex. servicii online, multimedia interactive)⁴.

Din punct de vedere catalografic, resursele electronice sunt tratate în cadrul ISBD(ER) în funcție de:

- accesul local (tangibile);
- accesul la distanță (intangibile sau delocalizate).

Prin *acces local* se înțelege faptul că un suport fizic poate fi manipulat de utilizator. Un astfel de suport (ex. un disk/disc, o casetă, un cartuș) poate fi introdus într-un calculator sau într-un periferic atașat unui calculator.

Accesul la distanță presupune imposibilitatea manevrării suportului fizic de către utilizator și folosirea unui instrument input-ouput (ex. un terminal) conectat la un sistem automatizat (ex. o resursă într-o rețea) sau la resursele stocate pe un hard disk ori pe alte dispozitive de stocare⁵.

Colecțiile electronice însumează toate resursele în formă electronică din fondul bibliotecii; acestea includ documentele digitale (cărți electronice, documente rare digitale și alte documente digitale), periodice electronice, baze de date, dar și documentele audiovizuale cu informația stocată pe suporturi optice: CD-ROM, CD, DVD-ROM.

Ediția consolidată a ISBD elaborată de IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor de bibliotecari și biblioteci) înglobează cele șapte tipuri de ISBD-uri reprezentând un ansamblu de reguli și norme validate la nivel internațional, care se referă la descrierea bibliografică a tuturor tipurilor de resurse dintr-o bibliotecă, indiferent de suportul material.

ISBD-urile se aplică tuturor tipurilor de documente:

- ✓ ISBD(M) - pentru monografii;
- ✓ ISBD(S) - pentru publicații periodice, în prezent ISBD(CR);
- ✓ ISBD(CM) - pentru materiale cartografice;
- ✓ ISBD(PM) - pentru muzică tipărită, partituri;
- ✓ ISBD(NBM) - pentru non-book;
- ✓ ISBD(A) - pentru carte veche;
- ✓ ISBD(ER) - pentru resurse electronice.

În pofida schimbărilor, structura și componentele datelor ISBD și-au păstrat stabilitatea și continuă să fie utilizate integral sau parțial de către catalogatori.

Indiferent cărui tip de documente îi sunt destinate, normele ISBD se ocupă numai de corpul descrierii propriu-zise, pe care îl împarte în nouă zone, stabilește ordinea elementelor bibliografice componente, obligatorii și facultative, aparținătoare fiecărei zone în parte și prescrie un sistem de punctuație specific.

Note:

1. ISBD(ER): Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată pentru Resurse Electronice [online]. Citat: 26 martie 2013. Disponibil în Internet: http://www.bibliotecametropolitana.ro/Uploads/ISBD_ER.pdf
2. Regneală, Mircea. Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării. București: FABR, 2001, p. 197
3. Tîrzișman, Elena. În: Revista de bibliologie și știința informării, nr. 3, 2003, p. 79.
4. ISBD (ER): Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată pentru Resurse Electronice [online]. Citat: 26 martie 2013]. Disponibil în Internet: http://www.bibliotecametropolitana.ro/Uploads/ISBD_ER.pdf
5. Idem

Evidența pe subgestiuni

Simona Ioan
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Evidența de bibliotecă desemnează totalitatea operațiunilor de înregistrare a datelor cantitative (numărul de documente) și valorice (prețul tuturor documentelor deținute de bibliotecă) – globale (stocuri) și individuale (volum cu volum) – referitoare la mărimea, componența și dinamica colecției de documente a unei biblioteci. Prin evidență sunt

avute în vedere următoarele aspecte:

- păstrarea, identificarea și gestionarea corectă a documentelor;
- cunoașterea, în orice moment, a mărimii și valorii fondului de publicații;
- urmărirea ritmicității intrărilor în bibliotecă, în funcție de proveniență, și a ieșirilor, pe diverse criterii;
- obținerea de date necesare politicii de completare și dezvoltare a colecțiilor, dar și pentru statisticile interne, locale sau naționale.

Realizându-se în conformitate cu reglementările pe plan național, respectiv prin Legea bibliotecilor 334/2002 și prin Ordinul 2249 din 09.06.2009 publicat în Monitorul Oficial al României partea I, nr. 653 din 02.10.2009, pentru evidența de bibliotecă se folosesc numai instrumente tipizate, iar înscrierea datelor de evidență trebuie să fie clară, exactă și corectă din punct de vedere biblioteconomic și financiar. Aceste instrumente sunt: *Registrul de Mișcare a Fondurilor (R.M.F)* unde se înregistrează fiecare stoc de documente global – cantitate și valoare - și *Registrul Inventar (RI)* unde fiecare unitate de bibliotecă, fiecare volum, este înregistrat sub un număr unic, denumit număr inventar.

Conform ordinului 2249 din 09.06.2009 privind evidența, gestionarea și inventarierea documentelor specifice bibliotecilor publice, gestionarea fondului de documente se poate realiza în sistem manual sau automatizat. Pe baza datelor introduse de Compartimentul Evidența Publicațiilor, în Biblioteca „V.A. Urechia” se extrag lunar, din baza de date, *R.M.F.*-ul global, precum și *R.I.* al bibliotecii, iar ca element de noutate, *Registrele de*

Gestiune pentru fiecare dintre cele 9 subgestiuni ale bibliotecii (Depozit general - D, Colecții speciale - CS, Compartimentul Multimedia - MM, Împrumut la domiciliu pentru adulți - IA, Împrumut la domiciliu pentru copii - IC, Filiale - F1, F2, F3, F4), pe tipuri de documente (carte, periodice, multimedia). Ele cuprind toate elementele fișelor topografice, sunt tipărite strict numeric și sunt considerate procese-verbale de predare-primire pe baza cărora se face predarea documentelor între Compartimentul Evidența Publicațiilor și subgestiuni. Aceste registre, așezate cronologic, pot fi considerate registre inventar ale fiecărei secții.

Pentru a avea un control al acestora și pentru a putea răspunde în orice moment oricărei întrebări legate de intrările de documente în colecțiile bibliotecii, am conceput un document intern tipizat sub formă de tabel, pe care l-am denumit *R.M.F. electronic* și care cuprinde denumirea fiecărei subgestiuni, lunile anului, tipurile documentelor, precum și cantitatea și valoarea pentru fiecare în parte. El se completează lunar cu intrările și se centralizează la sfârșitul fiecărui trimestru, atunci când se face și confruntarea cu *situația gestionară* a fiecărei secții. Ceea ce a început ca un experiment s-a dovedit a fi util pentru toate rapoartele și statisticile cerute la nivel de bibliotecă, local sau chiar național.

Deoarece în ultimii ani s-a efectuat verificarea gestionară în toate secțiile bibliotecii și în urma proceselor-verbale încheiate s-a stabilit cantitatea și valoarea exactă a fondului de documente pe subgestiuni, am considerat necesar să se întocmească un alt tipizat intern sub formă de tabel, pe care l-am denumit *Situație gestiune bibliotecă pe secții*, care se completează trimestrial, fiind asemenea unui *R.M.F.* detaliat pe secții, și cuprinde intrări, ieșiri și recapitulare pentru fiecare subgestiune în parte și un total general pe gestiunea globală.

O dată cu automatizarea bibliotecilor, tendința este de a elimina aceste documente de evidență și de a înregistra datele în memoriile calculatoarelor, dar pentru a răspunde la cel puțin două cerințe - claritate și exactitate - Compartimentul Evidența Publicațiilor va continua să tipărească aceste documente referitoare la mărimea, dinamica și componența colecției de documente a bibliotecii noastre.

Scurtă istorie a benzilor desenate

Iulia Lazăr
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Istoria benzii desenate românești ar putea începe cu... Columna lui Traian (dată de unii istorici drept un precursor îndepărtat al BD-ului, aflat undeva între picturile rupestre din peștera Lascaux și tapiseria de la Bayeux, datorită secvențialității, cursivității și dinamicității expresive a acțiunii sale), pe care este reprezentată

desfășurarea epopeii traiane în Dacia.

Printre precursorii direcți ai BD-ului românesc am putea cita însă frescele murale ale mănăstirilor Sucevița, Moldovița și Voroneț care, prin înlănțuirea imaginilor, decupajul acțiunii, expresivitatea personajelor, alături de scurtele texte explicative, sunt adevărate benzi desenate pictate, datând din secolele XIV-XV.

Mai aproape de noi, în secolul al XIX-lea, ilustrația de carte și revistă, afișul și caricatura de presă prevestesc apariția a unei noi arte, cea de-a noua: banda desenată (BD).

Definiție: „Banda desenată este o poveste în imagini, a cărei acțiune se întinde de-a lungul a câtorva casete până la mai multe pagini și în care personajele se exprimă prin intermediul baloanelor.”

Prima bandă desenată din lume a fost realizată în 1827 de profesorul elvețian Rodolphe Töpffer (1799-1846) și publicată în 1837 sub formă de carte: *Les Amours de M. Vieux Bois*.

Töpffer descrie astfel natura mixtă a cărții sale: *Albumul se compune dintr-o serie de desene autografe, fiecare desen însoțit de unul sau două rânduri de text. Desenele fără text nu ar avea decât o semnificație obscură, textul fără desene nu ar însemna nimic. Ansamblul desene-text formează un fel de roman care, adresându-se direct privirii, se exprimă prin reprezentarea grafică și nu prin textul scris.* Töpffer a realizat mai multe cărți cu „povestiri în imagini” și este interesant de semnalat că, înainte de a le tipări, a trimis manuscrisele desenate câtorva mari personalități literare ale vremii precum Goethe care, entuziasmat de această nouă artă, l-a încurajat energic să le publice.

Producția de benzi desenate ia amploare abia în primele decenii ale secolului XX, lucru valabil

atât pentru țările din Vechiul Continent, cât și din America, sub forme de manifestare diferite: în Europa, ele se publicau în reviste și cărți pentru copii, pe când în Statele Unite apăreau mai ales în ziare, sub formă de pagini duminicale, adresându-se atât copiilor, cât și adulților.

Și România ia parte la această efervescență generală, în prima jumătate a secolului XX apărând la noi numeroase reviste pentru copii care publică, pe câte două-trei pagini, alb-negru sau color, aventurile desenate ale unor eroi populari.

La scurt timp (1896) aveau să apară în *Revista Copiilor* și primele casete originale ale benzii desenate românești: autor a fost neobositul artei grafice pariziene, C. Jiquidi. După Primul Război Mondial se impun creatorii români. Se contura astfel „vârsta de aur a BD-ului românesc” care va dura până după cel de-al Doilea Război Mondial, când ecourile cizmelor soldaților sovietici vor reverbera foarte profund și dramatic în societatea românească.

Anii '90 au părut a fi o perioadă a tuturor posibilităților. A fost perioadă în care aproape orice tipăritură se vindea imediat, prin miliardele de tarabe și tonete improvizate în toată țara. Setea de informație – și de imagine – îi mistuise pe români atât de mult, încât acum orice cuvânt, orice desen și orice poză păreau a fi permise. Brusca libertate n-a fost scutită de decepțiile de rigoare. Una dintre ele privește starea artei despre care vorbim.

După 1990 piața românească a cunoscut o adevărată avalanșă de inițiative legate de BD. Edituri private, ziare de partid, reviste de provincie, cotidiene generaliste sau periodice de anunțuri publicitare toate au cochetat la un moment dat cu genul BD. Asaltați sau suprasaturați de imaginea provenită din alte surse, tinerii români nu mai fac cozi la chioșcurile de ziare pentru a mai vedea dacă mai apare vreo revistă BD. Numeroase reviste de gen, apărute după 1990, au avut, majoritatea, o existență meteorică. Principala lor problemă a fost lipsa unei strategii de piață și, mai ales, lipsa unui sprijin concret din partea unei publicații mai mari și mai solide din punct de vedere financiar.

Banda desenată românească va reuși cu siguranță să treacă peste criza economică. Pe hârtie și/sau pe pixeli ea va dăinui. Ea va rămâne acolo, unde a fost dintotdeauna, de la primul contur sau erou care a aprins fantezia copilului din noi: acolo, în inima și în mintea noastră.

O nouă stagiune a Salonului Literar „Axis Libri”

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Salonul literar Axis Libri a debutat într-o nouă stagiune în anul 2013, în Ziua de Valentine's Day, ziua dedicată îndrăgostiților (14 februarie). În cadrul primitor creat de organizatori în sala Mihai Eminescu a Bibliotecii „V.A. Urechia”, au fost prezenți trei autori consacrați. Este vorba de bucureșteanul Peter Sragher și gălățenii

Ion Manea și Valeriu Valegvi. Scriitorul și jurnalistul Ion Manea a venit în fața audienței gălățene cu un volum proaspăt apărut la editura Axis Libri. „*Regele ghiocelor*” este un volum de povestiri, care îl are ca personaj principal pe același Ion Ionescu cunoscut audienței dintr-un volum anterior lansat în același cadru al Bibliotecii. Valeriu Valegvi se prezintă cu volumul de poezie „*Amintiri din lagăr*”, apărut la Editura Tipografia Moldova în 2012.

Scriitorul Peter Sragher a completat tabloul seriei cu un alt volum de poezie „*Dimineața sărută genunchiul atenei*”, apărut la Timișoara în 2012, la Editura Brumar. În formatul deja consacrat al salonului literar, după obișnuita prezentare biobibliografică a celor trei autori făcută de Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii, moderatorul Theodor Parapiru a dat cuvântul „cronicarilor” bibliotecii, Simona Milica, Violeta Opaș și Letiția Buruiiană, care au realizat o succintă prezentare a celor trei cărți. Despre cei trei autori și lucrările lor au avut intervenții și scriitorii Paul Sân-Petru, Viorel Dinescu, Viorel Ștefănescu, Apostol Gurău, Dan Plăeșu, Coriolan Păunescu și Aurel Stancu. Scriitorul Ion Grosu a destins atmosfera salonului ca de fiecare dată, cu câteva

epigrame dedicate celor trei autori. Seara s-a încheiat cu oferirea diplomelor de excelență de către Ilie Zanfir, Directorul Bibliotecii și a mult așteptatei ședințe de autografe.

Seara de joi 21 februarie a fost deschisă de recitalul de chitară clasică susținut de Cristian Galiți și Costin Retea, elevi ai Liceului de Arte „Dimitrie Cuclin”, profesor îndrumător Gabriel Bulancea. Oaspeții acestei ediții au fost profesorii Livia Ciupercă și Coriolan Păunescu, cu două apariții recente. Lucrarea în două volume a dnei Livia Ciupercă este dedicată scriitorilor gălățeni și poartă titlul sugestiv „*Scriitori gălățeni de ieri și de azi*” și a apărut la Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”. Îi regăsim în acest volum pe scriitorii precum Timoleon Nebuneli, Barbu Nemțeanu, Paul Bujor, dar și Katia Nanu, Ion Zimbru, Florina Zaharia sau Dan Plăeșu. Coriolan Păunescu își prezintă volumul de versuri „*Incompatibila noapte*” apărut la Editura Axis Libri.

Lucrările celor doi autori au fost prezentate de bibliotecarele Violeta Moraru, Otilia Badea și Geta Vlad. Din rândul celor prezenți în sală au luat cuvântul Speranța Miron, Katia Nanu, Ion Manea, Apostol Gurău și Gheorghe Buhăescu. Seara s-a încheiat cu o binemeritată sesiune de autografe.

Cea de-a treia ediție a Salonului literar, desfășurată joi 28 februarie, i-a avut ca protagoniști pe Oana Dugan și Ionel Necula. Fiecare dintre ei s-a prezentat în fața participanților la eveniment cu câte două cărți. Oana Dugan este semnatara a două lucrări, „*Expectația Nobelului*”, o culegere de eseuri, majoritatea critice, axate pe literatura clasică străină, dar și pe cea contemporană, și volumul „*Umbre chinezești*” semnat cu pseudonimul Kai Xin, care aduce în peisajul literar românesc parfumul scriiturii Extremului Orient de altă dată. Scriitorul tecucean Ionel

Biblioteca „V.A. Urechia” Galați

Necula, a fost prezent cu două volume, tipărite la Râmnicu-Sărat, „Cioran în receptări epistemice” și „Natalia Negru-dispuneri ocazionale”. Seara a debutat cu un măștișor muzical oferit de Diana Costea și Sabin Iordache, elevi la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, îndrumați de prof. Gabriel Bulancea și Doru Roșca. Recenziile cărților au fost prezentate de „cronicarii de serviciu” din Biblioteca

„V.A. Urechia”, respectiv Catrina Căluian, Andrei Parapiru, Ioana Chicu și Simona Haidu. Cele patru cărți lansate au avut parte de mai multe comentarii din public decât de obicei (Angela Ribinciuc, Paul Sân-Petru, Gheorghe Nazare și a.g. Secară), dar și de mai multe epigrame scrise pe loc de epigramiștii Ion Grosu, Vasile Manole sau Gheorghe Buhăescu. Seara s-a încheiat ca de obicei cu aprecierile critice ale moderatorului Theodor Parapiru și cu înmânarea diplomelor de excelență de către Ilie Zanfir, directorul Bibliotecii.

Ediția din 7 martie a debutat cu un frumos recital muzical susținut de binecunoscutul interpret de muzică ușoară Teodor Munteanu, recital oferit în dar doamnelor și domnișoarelor aflate în sală, cu ocazia zilei de 8 Martie. Invitat special al serii a fost criticul literar Theodor Codreanu, surprins că asistă la lansarea cărții „Viața ca o poveste, lagărul-un coșmar”, semnată chiar de soția sa Lina Codreanu. Romanul document pornește de la tragediile trăite de tatăl autoarei în lagărul sovietic. Tot despre prizonierii lagărelor sovietice vorbește și romanul lui Gheorghe Chirtoc, „Întoarcerea ultimului erou”, lansat de asemenea în această ediție de salon. Cel

de-al treilea roman, „Sărutul lui Simun” semnat de gălățeanul Rareș Strat, este definit de unul dintre cronicarii literari ai Salonului, ca roman de aventuri, realist, parapsihologic, thriller și fantastic. Și pentru că discuțiile au fost incitante și interesante în același timp, sala a rămas plină deși concurența meciului Steaua-Chelsea era una de temut.

Joia din 14 martie a fost una bogată în evenimente având în vedere că am avut parte de lansarea a nu mai puțin de patru autori, de un microrecital de muzică ușoară susținut de interpretul gălățean Alexandru Jula și de prezentarea ultimelor apariții editoriale

ale editurii Eikon, făcută de Valentin Ajder, directorul acesteia. Cei patru autori lansați au fost Carmen Aldea Vlad cu un volum biografic „Lacrămă Ardealul”, roman dedicat vieții lui Alexandru Jula, Gilda Monica Bularda aflată la debut cu volumul de poezie „Ispitirea aldinelor”, Valentin Popa care ne-a prezentat lucrarea „Papagalul și revoluția” și nu în ultimul rând, profesorul Melu State și a sa culegere de

eseuri despre limba română, *Grai din „Grai și suflet românesc”*. „Cronicarii literari” ai acestei ediții de salon au fost bibliotecarele Dana Pruteanu, Gabi Istrate, Lucica Veliche și Dorina Bălan. Epigramiștii prezenți la salon, Ion Grosu, Ioan Fărcășanu, Gheorghe Buhăescu sau Vasile Manole s-au întrecut în epigrame dedicate sau nu autorilor și cărților lansate. Sesiunea de autografe a încheiat o altă seară din mijlocul lunii martie, dedicată iubitorilor de literatură, muzică și frumos.

Ziua de 21 Martie cunoscută pe plan mondial ca Ziua Internațională a Poeziei, a fost așa cum era de așteptat, sărbătorită în această ediție de salon printr-un recital de poezie susținut de Corneliu Antoniu, Diana Corcan, Ruxandra Anton, Iulian Grigoriu, a.g. secară și Constantin Oancă, membri ai Filialei Sud-Est a URSS. Așa cum a intrat deja în tradiția salonului, deschiderea serii a fost făcută printr-un recital muzical susținut de elevii Liceului de Arte „Dimitrie Cuclin”, Sabin Iordache la oboi și Andrei Dobrin la trompetă. Invitații speciali ai serii au fost scriitorii Constantin Vremuleț cu două volume „Evadări ratate” și „Un domn bătrân, înaripat” și Constantin Oancă cu volumul de poezii

apărut la Editura TipoMoldova, „*O corabie care nu mai sosește*”. Prezentările cărților au fost făcute de bibliotecarele Viorica Blaga, Daniela Ifrim și Maricica Târălă-Sava. Dintre scriitorii prezenți la eveniment s-au înscris la cuvânt Katia Nanu, Ion Grosu, Apostol Gurău, Vasile Manole, Aurel Stancu și Gheorghe Buhăescu. În încheierea serii, moderatorul Theodor Parapiru a subliniat, cu finețea spiritului critic caracteristic, atât meritele cărților lansate cât și micile defecte estetice și a lansat invitația de participare la salon pentru joia următoare.

Ediția din 28 martie i-a avut ca invitați pe poeții Paul Sân-Petru și Adi Cristi. Gălățeanul Paul Sân-Petru și-a adus spre lansare cel mai recent volum de poezii publicat la editura proprie bibliotecii, „*Empatii*”, iar bucureșteanul Adi Cristi ne-a adus în atenție romanul *Nichita* publicat în 2011 și volumul de poezii „*Interesul poartă (E)fesul*”, apărut în 2012. În deschiderea serii, actrița Ramona Păuc a recitat câteva versuri din lirica lui Nichita Stănescu, după care directorul Bibliotecii a făcut o scurtă prezentare biobibliografică a celor doi

autori lanșați. Prezentarea volumelor a fost făcută de bibliotecarele Iulia Lazăr, Camelia Găvănescu și Silvia Matei. Moderatorul salonului, Theodor Parapiru, i-a invitat pe cei doi autori să se prezinte și să-și prezinte operele. Aceștia au recitat câteva poezii din creația proprie și au ascultat aprecierile celor prezenți prin vocea scriitorilor Pompiliu Comșa, Speranța Miron, Violeta Ionescu sau Ion Manea. Epigramiștii Ioan Fărcășanu, Gheorghe Buhăescu și Vasile Manole au dat culoare evenimentului prin câteva „pastile de răs”, iar artistul plastic Alexandru Pamfil a adus în atenția publicului gălățean și latura de artist plastic a poetului doctor Paul Sân-Petru, apreciind sculpturile acestuia care ilustrează de altfel și volumul de poezii lansat.

Luna aprilie a debutat cu o ediție de salon bogată în lansări, fiind aduse pe masa iubitorilor de literatură nu mai puțin de 5 lucrări de poezie și proză. Invitata de onoare a acestei ediții a fost scriitoarea Aura Christi, o mai veche cunoștință și prietenă a publicului gălățean ce ne aduce în atenție o serie de noutăți ale editurii Ideea Europeană. În

prim plan s-au aflat volumul de versuri „*Grădini austere*” și romanul „*Cercul sălbatic*”. Scriitorul Fabian Anton vine și el cu două volume „*Rituri de dragoste și ură*” și „*Mic tratat de colorare a nopții*”, iar scriitorul gălățean Ion Zimbru ne face cunoscut noul său volum de versuri „*Mireasa mirelui moldav sau ultimele clipe ale poeziei pe pământ*”. Ca la fiecare ediție de salon din acest an, elevii Liceului de Arte „Dimitri Cuclin” au susținut un recital muzical, Adelina Chiciuc la vioară și George Zăgan la clarinet. Prezentarea volumelor a fost făcută de bibliotecarele Catrina Căluian, Rocsana Irimia, Violeta Opaț, Dorina Bălan și Maricica Târălă-Sava. Aprecieri la adresa autorilor și a lucrărilor lansate au avut și scriitorii Ioan Toderiță, Corneliu Antoniu și Ion Manea. Ioan Fărcășanu și Vasile Manole au încântat auditoriul cu deja cunoscutele reprize de epigrame compuse pe loc și inspirate din evenimentele serii.

Seara de joi 11 aprilie a fost una densă având în vedere că au fost prezenți 4 autori cu nu mai puțin de 6 lucrări lansate. Nicolae Grigore Mărășanu ne-a prezentat trei dintre ultimele sale apariții; „*Mașinările*

mișcării”, „*Mireasma dintre cele două temple*” și „*Fiara impară*”. Viorel Coman a venit în fața auditoriului cu „*Fănuș Neagu – Povestirile magice*”, Petre Manolache cu volumul de sonete „*Lampa lui Aladin*”, iar Virgil Costiuc cu volumul de versuri „*Bloop*”. Prezentările cărților au fost făcute de bibliotecarii Bianca Mărgărit, Dan Dănăilă, Cătălina Oprea, Luminița Obreja și Spiridon Dafinoiu.

Ultima ediție din stagiunea de primăvară-vară (18 aprilie) a fost dedicată unei duble lansări de carte. Este vorba de „*Romania molusca*”, editată de Editura Semne și Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de pretutindeni în 2012, autor general Mircea Chelaru și *Lumea e o piscică jigărită*, la Editura Brumar, tot în 2012, autor Andrei Velea. Invitat special al întâlnirii a fost prof. univ. dr. Victor Crăciun, Președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. Evenimentul a fost deschis cu un recital de chitară clasică susținut de Răzvan Forțu (cls. a X-a), elev la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, prof. Gabriel Bulancea.

Ne revedem în stagiunea de toamnă!

State, Melu. *Grai din „Grai și suflet românesc”*. Galați: Sinteze, 2012

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea
Colecțiilor. Control de
Autoritate,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Autorul – o cărtu-
rărie agilă și
scormonitoare - este semna-
tarul articolelor și eseurilor
pentru diverse reviste și
ziare gălățene, în perioada
2005-2012, pe care le
reunește în actualul volum
sub un titlu sugestiv, *Grai
din „Grai și suflet românesc”*.

Prezenta lucrare face
critica nu numai a textelor
literare, ci și a limbajului
zilnic, a discursurilor
politice, a reclamelor,

analizează tendințele impuse de așa-zisele modele
mass-media, de Internet și are avantajul unei
experiențe trăite pe viu, la catedră, care împletită
cu exemplele pragmatice și cu dragostea profundă,
acută față de limbă - ca prima unitate de măsură a
dăinuirii noastre în spațiu și timp - duce la o corectă
înșușire a vocabularului limbii române.

Folosindu-se de mai multe citate pentru
argumentarea lucrării, profesorul Melu State mi-a
condus gândirea spre un pasaj din Eminescu - cel
care ne-a lăsat modele eterne de limbă, de poezie
și a scris pentru fiecare dintre noi un testament pe
care trebuie să-l respectăm cu sfințenie pentru că ne
hrănim din seva acestui pământ: „...Limba, alegerea
și cursivitatea expresiunii în expunerea vorbită și
scrisă e un element esențial, ba chiar un criteriu
al culturii. Din vorbirea, din scrierea unui om, se
poate cunoaște gradul său de cultură.”

Moștenit din generație în generație și îmbogățit
continuu, tezaurul limbii române a fost invadat după
1989 de o serie de neologisme, în mare majoritate
de etimologie engleză, pe care ultimul act normativ
al Academiei Române, prin Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan - Al. Rosetti” - DOOM 2 (2005), le
asimilează.

Deși autorul consideră că acesta are anumite
„derapaje” față de DOOM 1 (1982), apreciază faptul
că alături de regulile de ortografie (scrierea corectă),
ortoepie (pronunțarea corectă) și morfologie

(schimbarea formei cuvintelor pentru marcarea
valorilor gramaticale) „...dezvoltă componenta
semantică... și pe cea sintactică, la nivelul
cuvântului” și adaugă profilul stilistic „pentru
adecvarea exprimării la context”.

În limba română și-au găsit expresie deplină,
nepieritoare, poeziile lui Eminescu și Nichita,
cronica vieții poporului nostru desprinsă din opera
lui Preda, dar și comicul de limbaj al lui Caragiale,
toate acestea fiind surprinse, în diferite contexte, de
scriitor.

Cațavencu, personajul care spunea: „vreau
ceea ce merit în orașul ăsta de gogomani, unde
sunt cel d-întâi... între fruntașii politici...” este
astăzi prezent prin echivocul unor construcții
defectuoase ale jurnaliștilor: „Căzut în fața unui
bar inconștient, B.D., aflat în stare de ebrietate, a
fost reținut.”

Necunoașterea sensului unor expresii cum ar fi:
„memorie de elefant”, folosită de cele mai multe ori
pentru a desemna o mare capacitate a memoriei
și care în realitate înseamnă a fi ranchiunos,
folosirea în exces a formulei „ca și” (ex.: „E.U. vine
ca și candidat”), dar și modalitățile de evitare a
cacofoniilor, pronunția incorectă a cuvintelor care
au în componență litera x: „eksamen”, „ekxemplu”,
„ekxistă” în loc de „egzamen”, „egzemplu”, „egzistă”
sau folosirea incorectă a cuvântelor luându-se ca
exemplu verbul „a ignora” cu variante admise de
DOOM 1 „ignorez/ignor”, dar redus în DOOM 2
numai la „ignor”, omiterea diacriticelor și crearea,
prin aceasta, a unor „ambiguități insolubile” (ex.
„card de rate” când de fapt era vorba de „cârd de
rațe” sunt doar câteva lecții de limbă română pe
care trebuie să le luăm de la pragmaticul profesor,
Melu State.

Cartea se adresează românilor în toate etapele
vieții, indiferent de profesie și de gradul de folosire
și de stăpânire a limbii pentru că, așa cum spunea
Eminescu: „Măsurariul civilizațiunii unui popor
astăzi este o limbă sonoră și aptă a exprima prin
sunete [-] noțiuni, prin șir și accent logic [-]
cugete, prin accent etic [-] sentimente.”

Sragher, Peter. *dimineața sărută genunchiul athenei.*

Timișoara: Brumar, 2012

Letiția Buruiană
director adjunct,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Peter Sragher este cunoscut gălățenilor datorită participării sale, în calitate de coorganizator, la secțiunea invitațiilor internaționale, pentru câteva ediții ale Festivalului de Poezie al Revistei „Antares”, organizat de președintele Filialei Sud-Est a Uniunii Scriitorilor din România, Corneliu Antoniu. Cu aceste prilejuri, Peter s-a relevat iubitorilor de cultură ai urbei atât ca poet, prin lecturarea propriilor sale creații, dar și ca promotor, interpret și regizor în cadrul recitalurilor organizate împreună cu poeți din Anglia, Irlanda, Israel, Estonia etc. Am remarcat în Peter, în cadrul acestor secvențe, din care câteva s-au derulat chiar în incinta Bibliotecii „V.A. Urechia”, un artist complex, un animator cu apetență spre spectacol și spre experiment. Poate ați fost atunci induși în eroare să credeți că Peter Sragher este un poet al experimentului, însă lecturând volumele de poezie veți vedea că poezia lui se situează într-un registru liric grav, de mare respirație ideatică și autentică elevație estetică.

Volumul prezentat în cadrul Salonului Literar „Axis Libri”, intitulat „*dimineața sărută genunchiul athenei*” reprezintă pregnant orientarea poetului către artă ca formă de inițiere. Poemele incluse sunt, așa cum a mărturisit autorul, inspirate de dragostea pentru Grecia, (re)descoperită îndeosebi în urma proiectului Asociației „Prietenii lui Panait Istrati”, care reface urmele prieteniei dintre Nikos Kazantzakis și Panait Istrati, în 1995 (atunci am scris ceea ce aș fi vrut să intitulez „jurnal însângerat”, un pic cam melodramatic, numai pentru că era scris textul cu un carioca roșu¹). Laboratorul creației acestui volum se întinde însă pe o perioadă îndelungată de timp, angrenând diverse momente

de revenire la tematica inițială, inspirația fiind resuscitată prin contact direct sau prin tangență cu iubitori ai lumii antice grecești, cum ar fi poetul Bruno Weinhals, pasionat de poemele homerice (v. poemele în limba germană). O altă vizită în Grecia, în 2008, se soldează cu crearea ciclului „misterele din Zakyntos”.

Obsesia poetică a lui Peter Sragher pentru Grecia antică se dezvoltă încă de la început prin conceperea volumului ca pe un demers poetic inițiativ. Asemănător străvechilor practici șamanice, poetul se întrupează într-o pasăre „născută din pietrele înnegrite din cenușa micenei”, „mai ușoară decât cuvintele”, plăsmuită din „aer curbat de culoare”. Această perspectivă înălțată și înălțătoare îi permite eului liric să se integreze în spiritualitatea unei lumi care este încă vie. Ea palpită în pământul bogat de vestigii sau în elementele și fenomenele regnurilor naturii ce par animate de un străvechi fior mistic. Poetul, dizolvat până la identificare cu entitățile simbolice, reușește uneori să se dedubleze, punctând proustian scopul călătoriei sale: „caut timpul/pierdut în șerpuirea/unei coloane/de templu/ruptă din lumină/ruptă din formă/uitată de/mișcare/în piatră” (p. 13).

Din același demers inițiativ face parte și poemul „urcarea cetății”, în care „durabilul tânjește după efemer” (p. 14), de data aceasta eul poetic retrăgându-se copleșit chiar în trupul de pelerin al lui Peter Sragher: „împovărat de istorie, aplecat spre pământul mereu roșu de oboseală, urc metru cu metru zidurile cetății vechi, îngropat în lumina blândă, roșiatică./ este un ritual, urmat de mine fără să-l știu, pentru niște zei necunoscuți, dar a căror forță o simt în toate fibrele ființei” (p. 15). Poetul ne avertizează că „poarta cetății antice nu-i este îngăduită oricui”, idee reiterată și în alte poeme, de exemplu în „nu ți-e îngăduit” (p. 43) muritorul „care se prefacă că este zeul dimineții n-are voie să atingă lumina zeiței Athena nici măcar cu privirea”. Intangibilitatea și superioritatea acestor entități nemuritoare este totuși relativizată în poemul care

dă și titlul volumului: „dimineața sărută genunchiul athenei”, în care puterea logosului salvează condiția precară a muritorului („lumina îi alunecă pe buze și începe să vorbească”), iar acesta din urmă face astfel un pas important către transcendent: „timpul se ascunde în stâncă omorând trecerea” (p. 42). De asemenea, muritorul mai are de partea sa și puterea transformatoare a iubirii, care este prezentă în poemul dedicat frumoasei Helena, a cărei putere „irumpe din pântecul stâncos al Greciei” (p. 30) sau care apare, în mod sublimat, sub forma venerației pentru zeița Athena în poemul care dă titlul volumului, dar și apoteotic sub forma nunții cosmice în care „ea era curgerea, el era staza”, iar „din jertfa ei, din jertfa lui se naște o liniște ce amuțea toate culorile” („ea era curgerea”, pp 28-29).

Călătoria inițiatică a poetului parcurge cărări sinuoase atât în planul sensurilor și simbolurilor specifice spiritului elen, cât și în cel al coordonatelor unei experiențe general umane. În imaginarul poetic bogat, ochiul glisează printre scene statice sau dinamice, flashuri, gross-planuri, prin utilizarea unui lexic bogat, pe alocuri luxuriant și a unor tehnici cinematografice (traveling). Expresivitatea merge până la simplitate, la dezgolirea de cuvinte, mai ales în secvențele în care se redă emoția subtilă sau pânda, așteptarea întru revelarea sensurilor ermetice: „stau dezbrăcat de cuvinte în micene./gura mea, culcată pe apus, a uitat să vorbească”, „stau, așteptând o mișcare spiralată de timp, doresc să mă atingă, la mii de ani după ce-a născut-o spațiul” („mireasă de micene”, p. 48). Arta sa poetică face apel, masiv, la figuri mitice și simbolurile civilizației antice cum ar fi Pasărea Phoenix, pasărea din Micene, Marea Egee, Discobolul, Acropole, măslinul, chiparosul, Olimpul, Elena din Troia, Partenonul, cetatea, agora, dar și considerații asupra poetului și poeziei care îmbracă formă artistică direct în limba engleză. Volumul este, în fapt, o antologie multilingvă, un omagiu adus Greciei, acel tărâm fabulos din faza de leagăn a culturii și civilizației europene.

Există însă, în acest volum, și o perspectivă discretă, dar profund mistică, în câteva poeme care se prezintă ca un fel de inserții din alt strat al spiritualității lumii grecești, poetul intenționând, probabil, să ne sugereze

că aceasta și-a găsit alte forme de manifestare în ortodoxismul bizantin. Astfel, continuitatea este asigurată de „bătrânul care umple locul cu credință”, căruia „moartea i-a prefăcut trupul în rugăciune” („Mănăstirea Agnountos”, p. 62). Prin relevarea acestor aspecte, poetul nu mai este cel care privește și relevă, ci acel care este „primit” și se lasă pătruns de pacea interioară alături de credincioșii creștini; ei „simt însă cum se lasă asupra lor, din apropierea ei (a biseriței din thessaloniki, n.n.), o rază de putere” (v. „Crucea se-nchină a rugăciune”, p. 22). Este această pace lăuntrică un semn că autorul și-a încheiat parcursul inițiatic sau este doar un popas înaintea unei noi experiențe scriitoricești? Intuim că partea a doua a întrebării este mai aproape de adevăr, întrucât Peter Sragher ne pregătește întâlnirea cu o nouă ipostază creatoare, aceea de autor de literatură pentru copii (*Cartea lui David*, dedicată fiului său, aflată în curs de apariție, va fi testată prin lectură publică la Secția pentru Copii a Bibliotecii „V.A. Urechia”).

Note:

1. <http://www.agentiadecarte.ro/2012/11/%E2%80%9Cdimineata-saruta-genunchiul-athenei%E2%80%9D-de-peter-sragher/>

Dugan, Oana. *Umbre chinezești.*

Galați: Axis Libri, 2012

Violeta Moraru

șef serviciu, Dezvoltarea,
evidența și prelucrarea
colecțiilor,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Fost cadru didactic la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, cu o experiență inedită pe meleagurile chinezești, acumulată în calitate de Visiting Professor la Universitatea din Shantou, în cadrul unui proiect american, doamna Oana Dugan, prozatoare, eseistă și critic literar, și-a valorificat experiența celor opt luni de activitate în Extremul Orient, oferindu-ne spre

lectură un șir de povestiri, deosebite atât prin tematica abordată, cât și prin bogăția de informații cu privire la modul de viață al locuitorilor Chinei Imperiale.

Volumul „Umbre chinezești”, apărut în anul 2012 la Editura Axis Libri, semnat cu pseudonimul literar chinezesc Kai Xin, cuprinde nouă narațiuni, denumite semnificativ, omonime cu titlul volumului, în care autoarea face o incursiune în obiceiurile și credințele vechilor locuitori ai Imperiului *Florii de Mijloc*. Scriitoarea ne prezintă o lume mirifică și fascinantă, încărcată de simboluri, cu implicații profunde în devenirea spirituală a sufletului, materializată de-a lungul formelor de viață pe care acesta le parcurge în cadrul reîncarnărilor succesive.

Cele nouă „umbre”, de fapt nouă povestiri, sunt elaborate după același tipar, cel al paralelismului temporal între vremurile demult apuse ale Chinei - în atmosfera cărora ne introduc o varietate de personaje, unele reale, altele rod al ficțiunii autoarei, care ne conduce cu iscusință în tainele lumii orientale din acea perioadă - și cele actuale - caracterizate de disciplina impusă de partidul comunist și de dogmele acestuia sau de influența occidentală asupra Orientului. Legătura între cele două lumi se stabilește în mod fantastic, la nivel spiritual, de multe ori creându-se impresia de déjà-vu, întâmplările povestite fiind trăite oarecum

similar de personaje distincte, în perioade diferite. Scriitoarea preia scene și momente din viața locuitorilor *Țării Soarelui Răsare* și le transpune cu inspirație într-un univers nou, ficțional, pe care se brodează toate narațiunile. Imaginile se derulează ca într-un film, secvență cu secvență, captivând cititorul și introducându-l în atmosfera de poveste orientală. Firul narativ se îmbină armonios cu evocarea unor cutume ale vremurilor demult apuse, obiceiuri specifice Extremului Orient, provenite din credințele lor religioase, impuse de statutul social al eroilor sau urmate cu sfințenie de gazde în cadrul întrevederilor: „Ospitalitatea tipică se manifestă în ceștile cu ceai fierbinte, atât de bine venite în atmosfera glacială întreținută de zidurile groase și de tencuiala umedă”.

Multitudinea de amănunte pe care autoarea ne-o dezvăluie cu privire la religia și filosofia chineză denotă o amplă documentare a acesteia, fapt reflectat de respectarea adevărului istoric îmbinat armonios cu întâmplările ficționale evocate.

Dualitatea yin-yang, concept care reprezintă forțele primordiale și complementare ce compun universul și toate elementele acestuia, măsură a echilibrului energetic permanent al indivizilor, caracterizează orice aspect al lumii chineze, fie ea trecută sau actuală. Tradițiile și credințele străvechi își imprimă profund amprenta asupra vieții prezente, atât în plan religios - unde toate se raportează la Măritul Fo Kin, denumirea chineză a lui Buddha - cât și în alte domenii, precum cel medical - în care vindecarea se bazează de nenumărate ori pe transferul de energie, pe medierea între cer și pământ, iar medicina occidentală „combină terapia cu leacuri vechi de mii de ani, mult mai eficiente decât cele moderne sau de import”.

Momentul ales pentru lansarea volumului, în săptămâna imediat următoare Festivalului Lampioanelor, care marchează a 15-a zi a Sărbătorii Primăverii - Anul Nou tradițional în cultura chineză - este cu siguranță unul benefic pentru evoluția literară a distinsei doamnei Oana Dugan, prevestindu-i în continuare multă putere de creație, ceea ce îi dorim și noi din tot sufletul!

Dugan, Oana. *Expectația Nobelului. Miscellanea.* Galăți: Axis Libri, 2012

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Oana Dugan este o personalitate literară evident determinată de un discurs cu note critice și publicistice, pe fondul unei bine-așezate filosofii umaniste. Prezenta lucrare vine să confirme aceste trăsături într-un mod clar, dorindu-se un nucleu al principalelor referințe de valoare ale scriitoarei, etalonul lor ideal fiind Premiul Nobel pentru

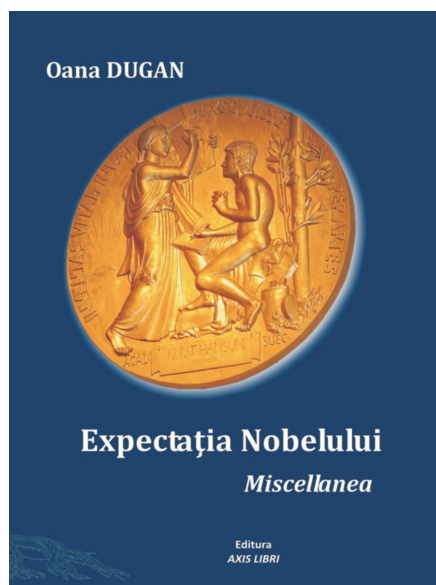
literatură.

Cartea se împarte în cinci secțiuni inegale, dar direcționate spre a lumina premisele de pornire ale considerațiilor expuse pe acest fond. Prima parte cuprinde diferite tipuri de personaje și simboluri, dezbătute în plan estetic și filosofic, precum în *Mitologie și simbol* la Mircea Eliade, unde este amănușit urmărită Maitreyi, din romanul cu același titlu, al binecunoscutului nostru compatriot. A doua parte se referă la demersuri specifice, de critică, destinate întâmpinării unor fapte literare, mai mult chiar decât a unor opere integrale, în înțelesul propriu-zis al cuvântului. Spre exemplu, în *Sub semnul inspirației de uliu*, în legătură cu lirica poetului Aurel Stancu, observă că: „Stilul uliului se înobilează [...] prin valențe aproape ritmate, transcendând postmodernismul originalului din limba română” (p. 172, jos). Urmează o secțiune ezoterică, ce dezbate elemente de sacralitate, trecând finalmente granița literaturii către muzica sublimului, reprezentată de Mozart, respectiv Pavarotti. A patra parte este dedicată unor *Conferințe, comunicări științifice*, în care conexiuni cât se poate de diverse

își aduc contribuția la crearea unor discursuri tipice în literatură, prin ineditul informațiilor furnizate, precum mărturiile scrise ale lui Nicolae Milescu Spătaru în *Jurnal de călătorie în China* și-n *Descrierea Chinei*. A cincea și ultima parte evidențiază *Apariții în mass-media mundi*, fiind cea mai cuprinzătoare secțiune, dar și cea mai militantă dintre toate pentru cauza culturii în țara noastră. Autoarea se dezlănțuie împotriva ramolismului birocratic din România, țintindu-l, prin toate mijloacele admisibile, acolo unde îi este locul.

În subcapitolul *Clepto-gerontocrația la români*, trecând în revistă un 1 Decembrie 2009, consemnează că: „Toți aceia care au apărut ca motiv de mândrie națională pe cele două posturi de televiziune sunt, de fapt, motiv de rușine națională. Toți ar fi trebuit să se poată manifesta, munci și trăi în mijlocul națiunii lor, pe teritoriul pe care aceasta l-a primit de la Dumnezeu la formarea ei și nu în rândurile altor popoare” (p. 376, jos). Scriitoarea se referă la falsul reliefării succeselor pe care românii le au dincolo de granițele țării lor, în vreme ce acasă la ei sunt oprimați fără nici o reținere de conduceri statale matur-orientate s-o realizeze convingător, indiferent prin ce formațiuni influente se rotesc pe la puterea de orice tip, de la noi.

Pe ansamblu, întreaga lucrare se manifestă ca o deblocare din convenții literare și artificii de limbaj, lăsând o puternică nădejde că, o dată cu armonizarea stilului critico-literar și a celui filosofic, țintele unui asemenea discurs vor fi mult mai bine atinse. De asemenea, în rolul de reporter, Oana Dugan prinde punctele-cheie ce merită atenția cititorului, deplasând continuu accentele spre cele mai importante mize ale discuțiilor. *Expectația Nobelului* se dovedește pe măsura angajamentului promis de un asemenea titlu.

Necula, Ionel. *Natalia Negru – dispuneri ocazionale*. Râmnicu Sărat: Rafet, 2012

Ioana Chicu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Demersul lui Ionel Necula vizează personalitatea scriitoarei Natalia Negru, mai puțin cunoscută publicului actual, dar care are locul ei bine definit într-o istorie culturală a orașului Tecuci – de altfel, sunt binecunoscute preocupările lui Ionel Necula referitoare la personalitățile orașului Tecuci, concretizate prin apariția lucrării *Uricar la Poarta Moldovei de Jos*.

Lucrarea lui Ionel Necula a fost precedată de un studiu amănunțit realizat de către pasionatul cercetător Neculai Staicu-Buciumeni, dar conform mărturisirilor autorului „secvențele reproduse în aceste pagini pot întregi demersul monografic al d-lui Neculai și pot contribui la mai buna limpezire a unor aspecte din viața și activitatea nefericitei poete din ținutul Tecuciului.” Din păcate, pentru activitatea ei literară, Natalia Negru a fost mereu considerată o poetă „minoră, fără contribuții prea convingătoare la evoluția imaginarului poetic românesc”, iar George Călinescu amintește de ea „doar ca soție a scriitorilor cu care s-a însoțit, dar nu-i acordă o diviziune specială”, fiind mai cunoscută viața ei personală animată de cele 3 căsătorii cu Șt. O. Iosif, Dimitrie Anghel și Ion Gh. Savin. Poate este demn de menționat un aspect important – ceea ce la nivel național poate părea minor, la nivelul unor comunități relativ mici are o cu totul altă semnificație, acei minori fiind vârfurile acelor locuri, iar acest fapt este subliniat de către autor – „cercetătorul local, pliat pe o anumită zăriște geografică, are această obligație de a dezvălui date biografice inedite,

informații și unghiuri de analiză noi”. Menționăm că Natalia Negru a fost membră fondatoare a Societății Scriitorilor Români (1909), fiind și o colaboratoare a *Revistei Scriitoarei*, o tribună a Societății Scriitoarelor, un for menit să ofere spațiul necesar de exprimare femeilor scriitoare, care în acea perioadă erau marginalizate.

Ca metodă de lucru, acest studiu s-a constituit din regruparea unor fragmente disparate care se găsesc în spațiul cultural românesc. Pornind de la această idee, Ionel Necula ia în considerare nu doar prima perioadă a vieții Nataliei Negru, care de altfel este mult mai cunoscută, ci se apleacă și asupra vieții ei în perioada comunistă, prezentând fragmente care provin din cercetarea documentelor, a manuscriselor, dar și a altor înscrisuri care au fost păstrate de către apropiatii scriitoarei, printre acestea găsindu-se și un caiet cu „însemnări casnice” pe anul 1956 care conține pe lângă notații legate de gospodărie și câteva concepte de cereri, precum și scrisori lămuritoare, aceste documente prezentând suferința scriitoarei – fragmentele din documentele acesteia se întrepătrund cu comentariile autorului. Ionel Necula urmărește lămuritor și articolele publicate de Natalia Negru în *Revista Scriitoarei* – acestea se refereau în special la intelectualitatea satelor, dar erau și medalioane literare, conform practicii vremii respective. Nu în ultimul rând, autorul abordează și creația literară a Nataliei Negru, în special alegoria dramatică – *Legenda*, reliefând valoarea acesteia.

Demn de remarcat la acest studiu este că, deși are proporții reduse, este foarte bine documentat, conturând un portret al scriitoarei Natalia Negru și, în egală măsură, putând servi ca punct de plecare pentru alte monografii referitoare la personalitatea acesteia.

Codreanu, Lina. *Viața ca o poveste, lagărul – un coșmar.*

Galați: Editura Axis Libri, 2013

Simona Milica
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Despre oameni aleși de Dumnezeu să ducă crucea unui neam greu încercat s-au scris multe cărți memorabile și este bine să se mai scrie, pentru posteritatea interesată de istoria poporului român și mai ales de trăirile emoționale ale omului de rând de atunci. Cartea doamnei Lina Codreanu - „Viața ca o poveste, lagărul un coșmar”, apărută anul acesta la Editura Axis Libri are o structură aparte, formată din cinci capitole distincte prin conținut. Primul capitol, „Viața ca o poveste”, scris cu grijă și devotament de Lina Codreanu, reconstituie din fragmente imaginea unui om, aceea a tatălui său, Panaite T. Ionică, „fiul cel mare al familiei de plugari-răzeși”, statornic și în codrul din Valea Macului, mai exact în satul Mândrești, județul Galați. Protagonistul povestirilor trece prin întâmplări triste ce i-au marcat viața. Timp de doi ani și jumătate execută stagiul militar, urmând în perioada 1939-1944, numeroase chemări pentru concentrare; între timp se căsătorește cu aleasa inimii – Constanța, „o mogâldeacă de față cu vreo 16 ani mai mică decât dânsul. Viața tinerei familii (...) este tulburată de coșmarul celui de-Al Doilea Război Mondial, iar în 1941 Panaite T. Ionică este trimis pe frontul spre Basarabia. De la 23 august 1941 până la 23 august 1944, cu intermitențe, a luptat sub arme, participând pe front cu Regimentul 24 Infanterie. În tot acest timp, soția sa a îngrijit de copii, vite și

pământ, ferindu-se din calea trupelor de soldați ruși, chibzuind hrana necesară copiilor în vremea când seceta și foamea s-au abătut asupra țării. În 1944, Panaite T. Ionică este luat prizonier de armata rusă, iar pentru el și pentru miile de camarazi de arme a urmat o perioadă în care au resimțit la modul tragic nedreptățile, frigul, înfometarea și bolile. După întoarcerea din prizonierat, familia Ionică a dus greul colectivizării forțate și al constrângerilor activiștilor de partid, reușind cu greu să facă față vitregiilor vieții.

În cadrul celui de-al doilea capitol, autoarea pune la dispoziția cititorului memoriile despre front și despre lagărele sovietice în care a fost Ionică T. Panaite. Acesta, tatăl, relatează întâmplări dintr-o perioadă de maximă îndurerare, când doar dorul de casă, familie și țară l-au ținut în viață.

Următoarele trei capitole, „Comentarii”, „Arborele genealogic” și „Fotografii. Documente”, sunt menite să sublinieze autenticitatea celor consemnate și să sprijine evocările din capitolele anterioare.

Lina Codreanu, respectând o firească înșiruire cronologică, conturează profilul moral al omului Panaite T. Ionică: soț, tată, erou al războiului și martir al lagărelor sovietice. Volumul „Viața ca o poveste, lagărul – un coșmar” poate fi cântărit din perspectiva mai multor genuri de expresie a condeiului (evocare, portret, jurnal), fiecare, însă, prilejuind în

sufletul cititorului momente de melancolie, respect și recunoștință față de destinele taților și bunicilor noștri greu încercați. Cartea Linei Codreanu este o pledoarie pentru memoria tatălui și a locurilor natale.

Oancă, Constantin. *O corabie care nu mai sosește*. Iași: Tipo Moldova, 2012

**Maricica
Târâlă-Sava**

șef birou, Împrumut la
Domiciliu pentru copii,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Motto-ul care-l definește pe domnul Constantin Oancă ar putea fi următoarea sa exprimare aforistică, o veritabilă profesiune de credință: „Dacă frumosul este aerul sufletului, scrisul este respirarea acestui aer.”

Antologia *O corabie care nu mai sosește* (dramă în patru poeme) este tipărită în colecția *OPERA OMNIA – Poezie contemporană* și apărută la Editura *Tipo Moldova*,

Iași, în anul 2012.

Volumul poetic se remarcă printr-o grafică elegantă specifică acestei colecții și cuprinde lucrări anterioare, precum și unele noi: *Elegie pentru o sută violoncele*, 2003; *Înserare neterminată*, 2009; *Privit cu toate stelele*, 2011; *Addenda*; *Referințe critice (selecție)*.

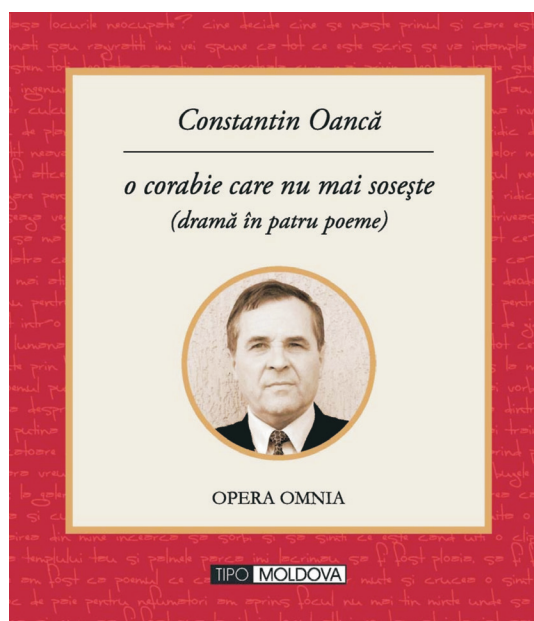
Formatul cărții este oarecum atipic, aducând în fața cititorului un pătrat, simbol al lucrului bine proporționat, determinare a simetriilor paradoxale la care recurge în multe cazuri poetul: depărtarea și așteptarea; zâmbetul și singurătatea; poetul și iubita sa. O particularitate a stilului poetic este absența titlurilor poemelor, mizându-se pe conținutul expresiv suficient al textului. Această lirică surprinde dragostea în aspecte de simplitate și profunzime mișcătoare, simbolistica muzicii însoțind-o pe cea a naturii, dar și pe cea a supranaturalului. După cum însuși autorul afirmă într-una din creațiile sale „Poezia este povestea a două personaje: poetul și iubita”: „*Când te-am văzut/ mi-am zis/ la început Dumnezeu a făcut/ zâmbetul/ și ca acesta să nu fie singur/ te-a făcut și pe tine./ Apoi a făcut depărtarea și așteptarea/ și ca acestea să nu se piardă/ m-a făcut și pe mine*”.

Pe de altă parte, predomină tema singurătății. Ea este văzută diferențiat, repetat, după cum iubirea este

împlinită sau nu. De cele mai multe ori, apropierea iubitei alină angoasa existențială: „*Dragostea este simplă ca lumina zilei/ îndrăgostirea în schimb este tulburătoare/ca înserarea*.”

Natura este, de asemenea, o temă de mare importanță, lucrurile nu sunt prezentate potrivit aparenței, ci sunt redimensionate conform stării de spirit a poetului, cuprinzând largi spații ale universului. Frecvent apare dorința de a uni elemente contrapuse. Dorul poetului este cel care creează liantul liric al unei noi așezări a imaginilor principale ale naturii. De asemenea, se observă și sursa de inspirație eminesciană a poetului.

O corabie care nu mai sosește (dramă în patru poeme) se pretează la o lectură ușor de realizat, dar care poate ridica și probleme de ordin filozofic, în funcție de capacitatea de reprezentare simbolică și de percepția cititorului. Faptele se redimensionează în neașteptate combinații ce solicită intelectul sensibil. Lirica este scrisă în tipar romantic, însă și modern, solicitând un limbaj accesibil oricui îl poate completa, rezonant, prin propria creativitate.

Strat, Rareș. *Sărutul lui Simun.*

Galați: Axis Libri, 2013

Florica Șerban
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Cartea dlui Rareș Strat, apărută la Editura „Axis Libri”, cu o grafică deosebită și ilustrații inedite, ne atrage atenția prin copertă, care prezintă imaginea lui Simun - Spiritul Vântului. Lucrarea tânărului scriitor este un jurnal captivant, scris cu pasiune, care atrage prin stilul plăcut al scriiturii, ne introduce într-o lume misterioasă și ne invită să pătrundem în tainele științelor oculte,

precum și pe teritoriul încă prea puțin elucidat al puterii gândului.

Jurnalul redă odiseea reîncarnării unui dac liber, gladiator ce traversează mai multe epoci și mentalități cu propriile lor caracteristici, în care fantasticul și realul se întretaie ades.

În zilele noastre, avatarul este reprezentat prin tânărul inginer Vlad, de la Șantierul Naval Galați. Acesta relatează experiența lui în Europa. Căutările sale în Franța și Spania, în speranța obținerii unui loc de muncă și a unui trai decent, sunt fragmente cutremurătoare, greu de imaginat și acceptat pentru viața unui om, și reprezintă un semnal pentru cei care visează la o viață minunată obținută ușor și peste noapte.

Pe tot parcursul jurnalului dedicat iubitei sale, Dana Frunză, pe care o numește VIS FRUMOS, „o tânără înaltă, frumoasă, siciliancă superbă”, autorul face simțită iubirea imposibilă dintre cei doi, ce le va marca întreaga existență. Drama interioară sensibilizează și obligă la meditație. Simun - Spiritul Vântului este cel care transmite iubirea tinerilor aflați la 2000 km distanță, iar eroina chiar îi intuiește prezența ca zeu al iubirii.

În altă perioadă istorică, gladiatorul Sabazios, luptător în arenă pe viață și pe moarte, pentru distracția împăratului Titus și deliciul publicului, însetat de sânge, reușește să scape în mod miraculos din sclavie. Fiind liber, în 1923 se reîncarnează în Notarul Stârv. Acesta a avut șansa să moștenească averea considerabilă a lui Monsieur **George Rochat** care, deși avertizat de o prea frumoasă brunetă, cunoscătoare a artei ghicitului, nesupunându-se destinului, sfârșește în mod tragic. Notarul Stârv avea capacitatea de a anihila răul cu ajutorul controlului mental și a pornit în căutarea Căii, renunțând la viciul omenesc: „Era nerăbdător să-l cunoască pe Maestrul său, omul care-l inițiasse în tainele științelor oculte, un domn mai în vârstă, umblat prin toată lumea, o adevărată forță spirituală, devenit prieten, confesor, tată.”

Cunoscându-l pe *Maestru*, a urmat timp de doi ani meditații comune, antrenamente dure, dar examenul final l-a reprezentat „drumul către piscurile înzăpezite ale munților Himalaya, necesar pentru desăvârșirea sa ca spirit”. După moartea Maestrului a colindat lumea, experimentând tipuri de meditație, descoperind forme ale acestora greu accesibile chiar marilor inițiați. Devenise un bun practicant în telekinezie, pirogeneză, electrogeneză, levitație, vizualizare la distanță, dar mai mult decât toate, primise de la *Maestru* puterea de a alege între **Bine și Rău**. Misiunea vieții Notarului Stârv era aceea de a aplica pedeapsa capitală celor care o meritau sau să redea sănătatea și vigoarea celor bolnavi. Evoluând spiritual atât de mult, a reușit să înțeleagă mesajul transmis de Maestru, acela că spiritul acestuia din urmă va intra într-un alt trup, astfel că scopul discipolului, al Notarului Stârv, va fi acela de „a-l identifica, de a-l conștientiza, de a-l reactiva”. La un moment dat, deși aflat la mii de km distanță, a simțit când spiritul Maestrului s-a reîncarnat și l-a identificat pe cel care purta spiritul acestuia în interiorul său în persoana lui Vlad.

La Șantierul Naval „febra lansării la apă a navei olandeze l-a cuprins și pe Vlad”, care nu visa decât să iasă pe mare cu iubita lui „Vis Frumos”. Vlad devine victima unui accident grav și este transportat la spital, oferindu-i kolegei sale, Diana, ocazia manipulării secretelor din calculatorul său uitat deschis. Diana, rebelă și nonconformistă, simbolul „zeiței vânătorii din mitologia romană, agresivă, înconjurată de câini de vânătoare gata să scoată din tobă săgeata destinată unui nou trofeu”, dornică să afle totul despre Vlad pe care-l iubea în taină, obține cheia tuturor secretelor lui Vlad, iscând un dezastru de proporții, ucigând persoanele care îi căzuseră în dizgrație. Deși a murit în mod tragic, arzând ca o torță vie, Diana s-a bucurat de înțelegerea și Sărutul lui Simun.

Narațiunea se încheie la fel ca în folclorul românesc, unde binele și răul se înfruntă, iar binele triumfă.

Este lesne să-l identificăm pe tânărul Vlad drept un alter-ego al autorului Rareș Strat, a cărui îndeletnicire este aceea de a ajuta și de a alina durerea fizică și lăuntrică a semenilor săi prin concentrarea și puterea minții. Cartea va trezi interesul și va oferi plăcerea lecturii prin expunerea variatelor fațete ale existenței, aducând în atenția cititorului tema binelui și răului, precum și a liberului arbitru - atribut al ființei umane dăruit de către Creator pentru autodesăvârșire. Tema privind puterea și concentrarea minții, care-l preocupă atât de profund pe scriitor, va fi continuată, așa cum ne-a declarat, în cel de-al doilea volum, care se află pe masa de lucru, iar volumul al treilea nu va lăsa publicul cititor în așteptare prea mult timp.

**Aldea-Vlad, Carmen. *Lacrămă Ardealul*.
Galați, 2013**

Daniela Pruteanu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

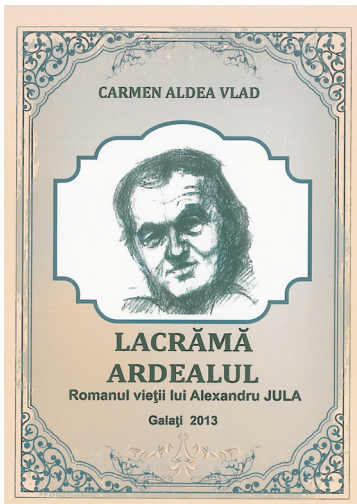
Acest roman cu titlul „*Lacrămă Ardealul*” apare la Galați, în 2013, scris atât de minunat de către doamna Carmen Aldea Vlad, aparent la o discuție cu marele nostru artist Alexandru Jula. Dacă în volumul de dinainte, ce purta titlul de „*Partimoniul Muzical Românesc*”, ne-a fost redată cariera marelui artist, aici este redată povestea de viață a acestuia, începând ușor, un pic trist, cu o copilărie ce nu

a fost deloc ușoară din punct de vedere al acelor vremuri, și continuând firul vieții, din ce în ce mai optimist, cu tot felul de întâmplări mai mult sau mai puțin obișnuite, cu personaje care mai de care mai valoroase; dar, de fapt, când citești acest roman și pătrunzi din ce în ce mai adânc în esența poveștii, ajungi la concluzia că este atât de amețitor să faci cunoștință cu asemenea valori, încât ai impresia că visezi.

Nu au lipsit nici micile picanterii, exprimarea în toată splendoarea ei, nefiind pieptănat nimic, lăsând să curgă conversația ca între doi oameni – prieteni în adevăratul sens al cuvântului.

Povestea îmi lasă impresia că abia a încăput în aceste pagini și sigur au fost mult mai multe de povestit, deoarece artistul are o personalitate sensibilă și caldă, un model despre cum trebuie să fii, cum să iubești oamenii și cum să te dăruiești necondiționat lor.

Și, în încheiere, căci oricât aș vorbi, nu aș face altceva decât să diminuez din frumusețea scrierii, nu-mi rămâne decât să-ți spun ție, cititorule, răsfoiește romanul, citește-l de la început și până la sfârșit, cu mare atenție, și vei descoperi o altă lume, un alt univers, o altă poveste de viață, decât a ta, a mea, a altuia, și citindu-l, se poate să te identifice cu anumite stări, trăiri și personaje, iar dacă nu te identifice, tot merită citit deoarece este viața unui om care a avut, are și va avea mereu ceva de spus.

**Bularda, Gilda Monica. *Ispitirea aldinelor*.
Cluj-Napoca: Eikon, 2012**

Gabriela Istrate
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Ispitirea aldinelor este volumul de debut al dnei Gilda Monica Bularda apărut în anul 2012, la Editura Eikon, Cluj-Napoca. Cartea are 98 de pagini și cuprinde 71 de poezii, unele atipice pot spune, lipsite de eul liric, spre exemplu poeziile *Pinax*, *Marți de Treflă* sau *Recviem* și cu un caracter elegiac „Aveam în mine-atât durut/ și mulți prea mulți „te rog, mă iartă”/ ce nu s-au spus. Și-i

de prisos/ în minte leagăn să-mi fac vina.../ E fiindcă m-a-mbrăcat Lumina,/ iar eu pornesc spre Cer/ pe jos”. Fiecare poezie transmite emoție, viață, melancolie, tristețe, dar și sobrietate. Calea existențială a autoarei se desfășoară între cei doi bărbați care i-au marcat viața, unul fiind chiar tatăl acesteia, căruia îi dedică și prima poezie din acest volum: *Înserare*, iar cel de-al doilea, Părintele Iustin Pârveu căruia îi dedică poezia *Aiud*, cea care încheie de altfel această serie de versuri.

Titlul volumului, *Ispitirea aldinelor*, sugerează nevoia de curaj pe care o resimte autoarea, pentru a-și putea împărtăși propriile trăiri, golindu-și „buzunarele pline de cuvinte”, evidențiind prin poezie, emoții, așa cum și caracterul boldat, aldin, evidențiază litere, cuvinte, expresii. Din poezia *Autoportret* descoperim o femeie care se vrea omniprezentă, un suflet de copil, în care timpul se întrepătrunde. „Cu cât mă îndepărtez/ mi-e din ce în ce mai astăzi./ Măine s-a scurs/ printre crăpăturile lui ieri/ și crește cu rădăcinile în cer,/ să îmi așeze spini de cerneală/ la streășina sufletului de turtă dulce,/ spre care merg desculță”.

Autoarea este profund implicată în fiecare poezie pe care o scrie, iar câteva noțiuni sunt folosite iterativ: umăr, palmă, aripi, lumină, gri, negru, albastru, cenușiu căpătând astfel valențele unor simboluri, personificând astfel versurile.

Poeziile Gildei Bularda sunt izvorâte din sufletul său sensibil, fiind o încercare de apropiere de Dumnezeu, „o ascensiune, simultan spre cer și spre inima cuvântului. Un fel de pelerinaj la mănăstirea cuvintelor” - citat din prefața volumului scrisă de Prof. dr. Cristian Crăciun.

O felicităm pe autoare pentru această frumoasă călătorie și ne dorim să-i fim ispită aldinelor celor mai profunde și mai ascunse.

Necula, Ionel. *Cioran în receptări epistemice.*

Râmnicu Sărat: 2012

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Așa cum singur mărturisește în prefața volumului, pentru domnul Ionel Necula „Cioran a fost și a rămas o ispită permanentă și o tentație neconsumată”, dovadă numeroasele volume dedicate filosofului, publicate până în prezent, dintre care amintesc: „De la identitatea popoarelor la neantul valah”, „Căderea

după Cioran”, „Aurel Cioran, fratele din leprozerie”, „Cioran în concepte și idei fundamentale”, „Emil Cioran : Mărturii și referințe”.

„*Cioran în receptări epistemice*”, volum publicat anul trecut la Editura Rafet, urmărește reacțiile pe care filosoful le-a generat în cultura română și în cea universală. Cioran a fost și este încă o prezență constantă în viața culturală europeană. În România a avut totuși parte de un tratament diferit, scrierile lui fiind interzise în perioada comunistă. Cioran și-a luat revanșa în spațiul cultural românesc după 1989, când amploarea receptării lui a fost imensă. Domnul Ionel Necula precizează că: „receptarea lui Cioran, deși generoasă și la obiect, punctuală, n-a fost unilaterală. Regăsim în exegezele ce i-au fost consacrate, întreaga varietate de tonuri și registre epistemice, care facilitează înțelegerea scepticului – în toată bogăția de nuanțe și sensuri disipate fragmentar și de multe ori, fără o structurare anume. Cioran a fost un risipitor, un dandy și un prooroc fără doctrină, fără crez și fără credință. - eliberat adică de orice convingere definitivă”¹

Volumul de față cuprinde reacții și atitudini, cronici despre Cioran apărute în România, în Franța, Spania, Statele Unite, Germania cronici ce ajută la o mai bună înțelegere a lui Cioran și a ideilor sale. Autorul face referire la următoarele lucrări: esul tandemului William Kluback și Michael Finkenthal, „Ispitele lui Cioran”, „Eseu despre Cioran”, semnat de Fernando Savater, „Introducere în opera lui Cioran”

de Richard Reschika, „Bolile filosofului” și „Cioran sau Un trecut deochiat” de Marta Petreu și multe altele.

Domnul Ionel Necula ne spune: „Cel ce se apleacă asupra lucrărilor lui Cioran, vrând-nevrând, *cioranizează* odată cu el”. Postfața volumului, intitulată „Cioran ca pretext pentru cioranizare” ne oferă mai multe definiții pentru ceea ce înseamnă, în accepțiunea domnului Ionel Necula „a cioraniza”. A „cioraniza” înseamnă „a medita la vraștile acestui veac și la urmările lui funeste”; a medita la „nesăbuinta primului om de a încălca interdicția divină de a mușca din pomul cunoașterii”; a radiografia defectele poporului român. „A cioraniza” mai înseamnă și dispoziția de a activa o formă de îndoială, care să autorizeze scepticismul, fie el riguros sau eretic, care să permită a face față „amenințărilor care tulbură acest început de veac și de mileniu”; în concluzie, putem spune că domnul Ionel Necula definește cioranizarea drept „un gen de meditație ce fascinează și intrigă multă lume”. Pentru exemplificare, vă ofer un fragment din postfața volumului:

„Cioran s-a consternat și a consacrat multe pagini destinului românesc, descifrării specificului, a particularităților care caracterizează modul românesc de ființare. A făcut-o, de cele mai multe ori într-o formă oțărâtă, abrazivă, ofuscată – pentru care a și fost suspectat de apostazie și denigrare, dar asta nu înseamnă că n-a extras și concluzii ce pot fi reținute ca aparținând tribului nostru. (...) Faptul că aceleași defecte radiografiate de Cioran pot fi observate și azi în ansamblul manifestărilor românești – unele chiar radicalizate, e un semn ca radiografia propusă de Cioran nu era deloc iluzorică, iar liderii etniei noastre n-au înțeles nimic din partitura gândului cioranian. Oricum, a cioraniza înseamnă și abordarea acestui aspect de identitate românească.”²

Note:

1. Necula, Ionel. *Cioran în receptări epistemice*. Râmnicu Sărat: 2012, p. 7.

2. Ibidem, pp. 231-232.

Vremuleț, Constantin. *Evadări ratate.*

Galați: Axis Libri, 2012

Daniela Andreea Ifrim
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

*Plăpânde flori de
laur să-mi încunun
e fruntea*

*Și-aprinși, îndrăgostiții
să mă citească-n veci*

*Invidia te paște cât timp
trăiești. De mori,*

*Te odihnești la umbra
strălucitoarei glorii.*

*Deci, dacă rugul morții
mă va topi în flăcări,*

*Prin tot ce am mai nobil
voi supraviețui.*

OVIDIU

Am ales să încep cu acest citat din opera marelui poet Publius Ovidius Naso deoarece consider că este reprezentativ pentru lucrarea domnului Constantin Vremuleț cu titlul *Evadări ratate* apărută în anul 2012 la Editura Axis Libri. Aceasta este divizată în două cărți: prima intitulată *Poetul și Împăratul* și cea de-a doua *După două mii de ani*, pasarela trecerii timpului.

Prima carte începe prin a ne prezenta drumul Marelui Poet, Ovidius, poetul iubirii, de la Roma către condamnarea sa în exil, la Tomis, denumit „locul omorului”, condamnare, după părerea sa, nedreaptă și nejustificată. Impresia poetului la contactul cu noua sa lume, drumul interminabil din port până în oraș împreună cu o amplă descriere a urbei și a casei în care va locui sunt aspecte ce invadează primele pagini ale cărții.

Este prezentată viața Marelui Poet plină de frământări, neliniști, urcușuri și coborâșuri în care se infiripă din ce în ce mai adânc ideea evadării și a susținerii nevinovăției în fața împăratului Augustus, fapt ce se va și petrece în una din audiențele nocturne avute în fața Cezarului, iar printr-un schimb de replici aflăm și motivul exilării sale „fiindcă prea mult te-ai încrezut în cuvânt și ai mizat totul pe puterea versului tău... Și nu crezi Cezare, că prin cuvânt a înaintat și va supraviețui lumea? Iar când cuvântul va sluji iubirea celor tineri, va ajuta prietenia și frumosul dintre oameni, puterea lui va fi de neînving”. Subjugat obsesiilor sale și a evadărilor repetate, realizează în final că Roma nu mai este cea în care el își avea locul de glorie și că, de fapt, Tomisul este „acasă” pentru el.

Notele, incursiunile istorice ale autorului sunt foarte bine venite, deoarece aduc vaste clarificări asupra acelei vremi, făcându-se mai ușor diferența dintre adevăr și ficțiune.

Cartea a doua, purtând titlul *După două mii de ani*, pasarela către prezent, începe cu un scurt preambul referitor la regele hun Atilla în războiul pornit împotriva Romei, apoi intrând direct în cuprinsul lucrării înfățișându-ne povestea poetului Ovidiu condamnat la arest preventiv prelungit, împreună cu toate cruzimile pe care trebuie să le îndure în așa-numitul Penitenciar-Vertical, alături de un coleg de celulă, până decid să evadeze.

Din momentul evadării începe să se deruleze viața personajului principal în conformitate cu realitățile secolului al XXI-lea, înconjurat de experiențe foarte apropiate oamenilor de rând, încercând să supraviețuiască acestora atât în Italia, cât și în România. Trecând de la statutul de recidivist la evadat, apoi la cel de muncitor la cariera de marmură, cu gândul că din aceste blocuri a fost înălțat Parteonul, Chipul zeiței Atena, ale lui Apollo sau Jupiter „trăia fascinația, ca o luminare divină, că muntele, la poalele căruia ei trudeau ca niște furnici, era binecuvântat de pronia cerească să fie semnul evaluării tuturor timpurilor, un reper al existenței umane, deținător al mărturiilor trecute care să se regăsească și în prezent”. Susținându-se de astfel de judecăți și rațiuni proprii, Poetul constată că de patria mamă îl leagă doar condamnările succesive și nedreptățile, suportând mai ușor regimul de sclav al unei societăți civilizate din secolul al XXI-lea.

În întreaga carte a doua, autorul a transpus viața Marelui Poet Ovidius după două mii de ani, ilustrând aspecte specifice acestei perioade, marcându-se asemănări, dar și diferențe, evoluții sau involuții, toate rămânând la aprecierea publicului cititor. În această pasarelă a trecerii timpului, el evidențiază diferite situații contemporane cum ar fi posibilitatea intrării României în spațiul Schengen și haosul ce s-ar produce la vămi, nedreptatea cu care sunt tratați românii în Italia, dar, nu în ultimul rând, crude realități ale societății românești, pliate în viața poetului dintr-o altă vreme.

Concluzionând, romanul domnului Vremuleț este unul captivant, plin de suspans, pe care îl recomandăm cu căldură.

Empatii sau unitate în multiplicitate

Speranța Miron
scriitoare

La sfârșitul anului trecut, dl Apostol Gurău a lansat, la Salonul „Axis Libri”, Galați, volumul „Mic tratat despre arta învierii”, o carte scrisă la diapazonul exigențelor, autorul fiind deja un reper al paginilor care se impun. Domnia sa are un capitol în care se ocupă de istoria Cantacuzinilor, în special de ultimele prințese din

neamul Cantacuzinilor, prințesa Elena și prințesa Bălașa. Aflându-se cu domiciliul forțat la Pucioasa, Prințesa Balașa, care în tinerețe studiasse artele la Paris și Londra, la un moment dat, întâlnește un student la medicină care cocheta cu poezia, care nu era altul decât prietenul nostru, Paul Sân-Petru. Stă de vorbă aproape o noapte, iar după plecarea studentului, îi scrie prima și ultima scrisoare prin care îl îndeamnă să nu abandoneze poezia, să încerce să traducă din poezii francezi atunci la modă - chiar din poetul Saint John Perse, care în acel an (1961) primise premiul Nobel pentru poezie - spunându-i că popoarele, țările evoluează doar prin cultură și prin geniile pe care le nasc pământurile acelor popoare. „La vârsta mea, nu mai am naivitatea să cred că orice suflet este preparat ca să primească darul artei. Puțini sunt. Aceștia sunt de prețuit, fiindcă încet-încet prin ei spirala omenirii se înalță”, afirma prințesa. Invoc această scrisoare, publicată în întregime în cartea d-lui Apostol Gurău, fiindcă pe 28 martie 2013, la Salonul „Axis Libri”, organizat de Biblioteca „V.A. Urechia”, Paul Sân-Petru reconfirmă încrederea prințesei în talentul său lansându-și volumul *Empatii*, o carte frumoasă și completă, așa spune eu.

Cred, sau mai bine zis îmi place să cred, că acel imbold princiar cantacuzin a contat în cariera de poet, prozator, grafician și chiar muzician a lui Paul Sân-Petru, deci Prințesa Bălașa într-adevăr a văzut în tânărul student la medicină de atunci un „suflet preparat să primească darul artei”. Fiindcă citind sau numai răsfoind această carte observăm

tendința de transpunere simpatetică a medicului în vraja poeziei, a poeziei în viața medicinei, a omului de știință în uimitoarele canioane dogmatice ale credinței. De fapt numele autorului pare predestinat spre enigmă. Paul, nume de suveran Pontif! Paul și „Obstinatul” lui Goma! Paul și Petru!!! IISUS spunea: „Pe această piatră îmi voi zidi Împărăția mea!”. Și chiar folclorizarea adâncă, în neoașa limbă română, a cuvântului „sfânt” în „SÂN”, adăugat la Petru (pseudonimul său), impune.

„Empatiile” d-lui Paul Sân-Petru nu sunt încifrate cum par la prima vedere. Ele comportă doar mersul imponderabil pe fulgerul proaspăt al poeziei, echilibrul codat pe firul vorbirii sau surâsul pe mugur de portativ în sol, fără accidente la cheie. Transpare totuși în întregul volum o neliniște cu răsucire de vifor universal care te incită la un glosar de sugestii. Ne permitem doar câteva puncte ale unui astfel de glosar: „Mersul pe fulgerul proaspăt!” = Pași în spațiul inefabil al poeziei!; „Mersul pe muguri de cheie sol” = Sincretismul artelor!; „Tentația zborului” = Strigăt către Înaltul vital!; „Entropiile” = Dezordinea necesară perfect organizată din temeuri nedescifrate!; „Freamăt interior” = Drumul dramatic de la calculele vitruviene la „Omul vitruvian” al lui Leonardo da Vinci! Toate te obligă la meditație, la adevăr, la cultură, la fantezie ca niște „punți afective” spre regalul pluridimensional al artelor.

Paul Sân-Petru evadează din lumea convențională, îngustă și lipsită de profunzime refugiindu-se în poezie, grafică, muzică, sculptură, adică mergând către adevăratele izvoare ale realității unde întâlnește miraculosul, misteriosul, extraordinarul care îi permit o tratare cu adevărat artistică, fiindcă autorul îl întâlnește pe Dumnezeu. Astfel autorul scrie versuri închinare lui Dumnezeu pe muzica unor compozitori celebri ca: Chopin, Brahms, Ceaikovski, Beethoven, Vivaldi etc., dar și pe muzică proprie. Mă miră că nu a scris și pe muzica lui Johann Sebastian Bach, mai ales că marele compozitor și-a dedicat întreaga creație Divinității și își începea fiecare lucrare cu „IISUSE, ajută-mă!”. Dar în cartea lui Paul Sân-Petru enigmaticele sunt la tot pasul. Să nu treacă neobservate.

Ion Grosu
epigramist

Vasile Manole
epigramist

**Mihai Eminescu ne judecă și ne notează Salonul
Literar Axis Libri**

Privind din cer acest salon
Mai ales ce se petrece,
Deși îl știm mai ferm în ton
Eminescu ne-a dat ... zece!

Statuia lui Eminescu, muza și gălățenii

Văzând pe Eminescu cum o ține
Pe șoldul stâng cam anasâna,
Vreo patru gălățeni „de bine”
De vreo trei ori îi tot cer ... mâna.

Definiția Salonului Literar Axis Libri

Loc de adunare
Fără de pricină,
Unii... au chemare
Alții ... vor să vină?!!

Poetului Coriolan Păunescu la a 21-a apariție literară

Ca un poet de anvergură
Tu respecti cutumele,
Ești unic în literatură
Însă cu ... prenumele !

Scriitorului Dan Plăeșu

Ștefan cel Mare nici nu bănuiește
Că unul din plăieșii minunați,
Se bucură și lângă noi trăiește
Din zâmbete și cronici... la Galați.

**Dlui Gheorghe Gurău, autorul cărții
„Ninsori pe clape de pian”**

Acum când e pianul nins
Înlocuiește-l cu-o vioară
Că de talent ești bine-atins
Și-ncearcă muzica ușoară.

**Dlui Apostol Gurău, autorul cărții
„Mic tratat despre arta invierii”**

Cunoscut om de cultură
Pentru care am subscris:
După nume-i rău de gură,
După cărți îi bun la scris.

**Poetului Gh. Burlacu-Niculițel,
autor de poezie religioasă**

Când citesc ale lui poeme
Ceva sfânt mă-mpresoară
De mă simt așa de-o vreme
Creștinat a doua oară.

Pictorului Teodor Vișan

Până să schițezi un zâmbet
Te lucrează din peniță,
Deși pare lent la umblet
Ce rapid îți face-o schiță!

Poetului Ion Zimbru

Merită să aibă parte
De-a recordurilor carte,
Zilnic scrie-o poezie
C-are-n cap tipografie.

Ioan Fărcășanu
epigramist

Constanța Apostol
epigramistă

Doamnei Aura Christi

Sensibilă, grațioasă
De n-o știi rămâi uimit
Că natura generoasă
Așa har i-a dăruit...

Domnului Ion Zimbru
autorul volumului
„Mireasa mirelui *bolnav*” [sic!]

S-a-mbolnăvit mirele rău
Noroc de salvatorul său
Că-ntr-un moment l-a-nviorat
Și căsnicia i-a salvat

Domnului Fabian Anton
care nu a luat cuvântul la Salon

Scriitor și editor
Scrieri multe, filme bune
În salon bun orator
Dar n-am auzit ce spune...

**Dorința rural-urbană pentru „Mireasa
mirelui *bolnav*” [sic!]**

Mireasa ta, să aibă parte,
În plan poetic de urmași
Da-ți cer, ca-n următoarea carte
Să scrii ceva și despre nași!

Reanimare libris
(„Ultimele clipe ale poeziei...”)

În decadența ăstui veac dement
Mai sunt poeți cu versul - șoaptă-n vânt
Căci văd și-aici discipoli cu talent
Ce pot să-nvie, chiar și din mormânt.

Femeile nasc Homeri cu ochi și ochelari
Părere (Demografică)

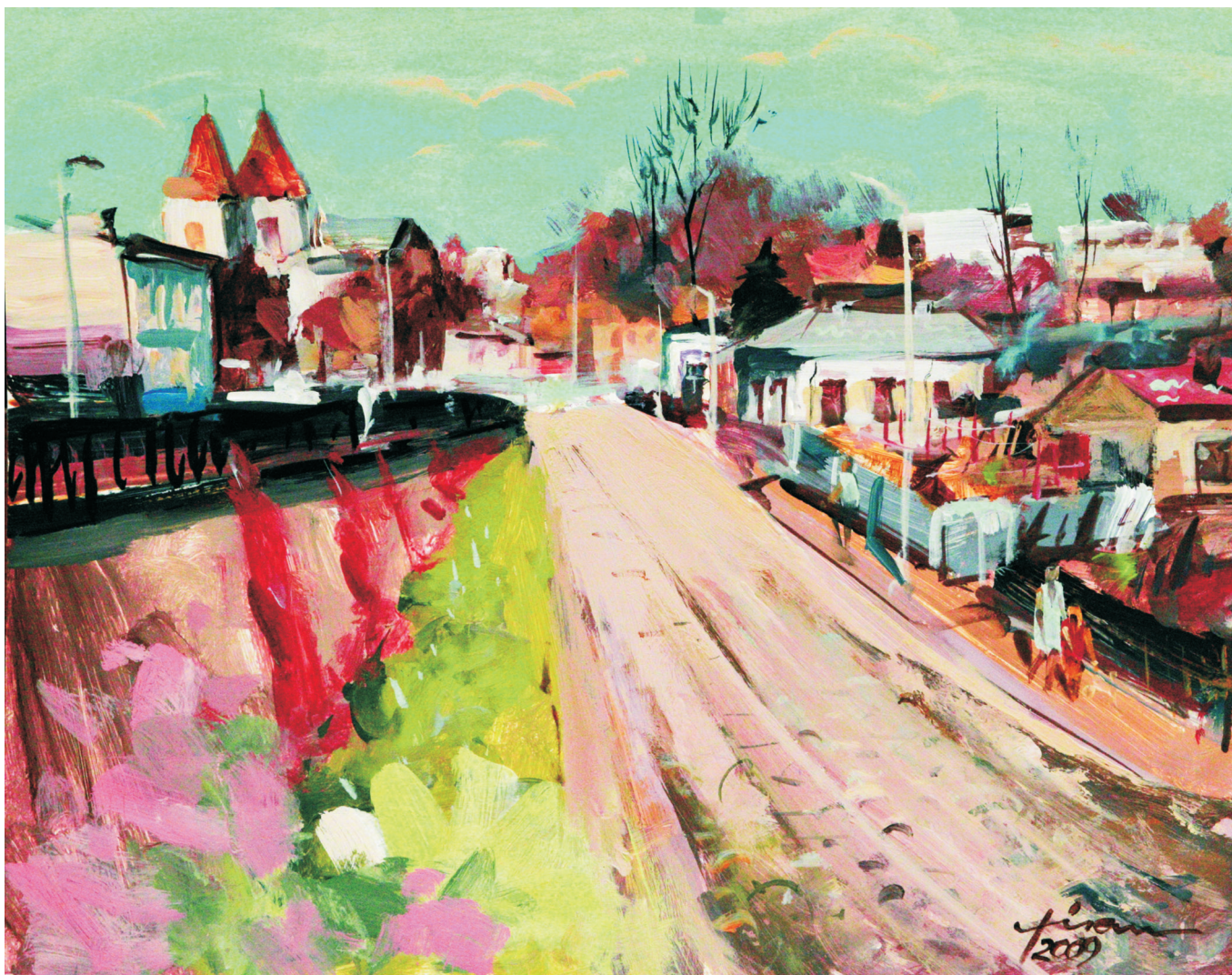
La câți HOMERI am asistat
Și câți din ei - reanimat
Sunt ferm convinsă că hormonul
Întrece astăzi neuronul.

Maria Dunavățu

Început de primăvară,
acuarelă, 29x21 cm, 2012

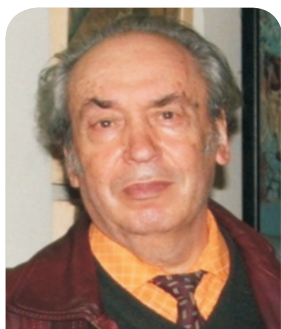
Teodor Vișan

Drumul spre Gara Galați,
acrilic pe pânză, 40x50 cm

Grigore Patrichi-Smulți:

„Sculptura ca să o simți mai bine trebuie să o mângâi, să o pipăi, să intri în dialog cu ea și prin intermediul altor simțuri”

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

În nr. 16 (septembrie 2012) al revistei „Axis Libri” l-am omagiat pe sculptorul Grigore Patrichi-Smulți cu prilejul aniversării vârstei de 75 de ani (n. 3 august 1937, comuna Smulți, județul Galați). La câteva luni de la această dată, în ziua de 14 decembrie, artistul s-a stins fulgerător din viață la București. Ultima sa expoziție personală deschisă la Galați a avut loc în vara anului 2005 și a fost găzduită în sălile Muzeul de Artă Vizuală (curator, pictorul-muzeograf Gheorghe Andreescu). După această manifestare am publicat în ziarul „Viața liberă” (Nr. 4784, 1 august 2005) un interviu cu el sub titlul „Sunt tradiționalist prin gândire și mod de lucru”. Din lipsă de spațiu, interviul nu a apărut în întregime. În memoria sa, îl redăm acum în integralitatea lui.

C.S.: Domnule Grigore Patrichi, vă aflați pentru a doua oară cu o expoziție personală la Galați. Sunteți născut în județul nostru, în comuna Smulți. La vernisaj s-a spus că, dacă ați fi aparținut unei „zone stâncoase”, creația dv. „ar fi fost plină de accente acute, de contorsiuni violente”. N-a fost să fie așa și faptul că v-ați născut pe meleagurile covurluiene a făcut ca sculptura pe care ați realizat-o de-a lungul anilor să poarte amprenta colinelor din această zonă, în sensul că este mai liniștită, mai senină. Chiar criticul de artă Octavian Barbosa, comentându-vă lucrările, remarcă o anumită blândețe a acestora, numindu-le cu un titlu brâncușian „cumințenii ale pământului”.

G.P.: Nu mi-am făcut probleme în a mă defini profesional așa cum afirma dl. Dan Basarab Nanu, directorul Muzeului de Artă Vizuală, că formele de relief ale locului natal și-au pus amprenta în munca mea. Cert este că îmi place foarte mult cum sună denumirile Covurlui și Smulți. Au o rezonanță care îmi merge la inimă. Înclinațiile legate de modestul har cu care am fost înzestrat s-au concretizat în timp. La început au fost și alte opțiuni. Primii pași pe acest drum au fost făcuți spre Iași, la Liceul de Artă „Octav Băncilă”. Oraș cu tradiții în domeniul plasticii și cu profesori serioși și talentați. Îi amintesc pe pictorii Nicolae Popa, Mihai Cămăruț și Petre Hârtopeanu, iar dintre sculptori l-aș menționa în primul rând pe Iftimie Bârleanu. Valurile vieții au

făcut ca după cei patru ani de liceu, între 1952-1956, să întrerup alți patru ani, între 1956 și 1960, din care doi cu armata și alți doi, bâjbâind fără nici un rost în câștigarea existenței. Așa am ajuns bibliotecar în satul vecin Smulților, Corni.

C.S.: Și totuși nu ați rămas bibliotecar.

G.P.: Ambiția și dorul de a urma pornirile lăuntrice au dat roade în toamna anului 1960, când m-am prezentat la examenul de admitere la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București și am fost admis. După primul an, când am trecut prin

Grigore Patrichi
artist plastic

toate secțiile, ne-am separat potrivit opțiunilor proprii. Am ales tot sculptura, fiindcă la Iași absolvisem aceeași secție. Profesorii erau maeștrii artei acelor vremuri. Ultimii trei ani se făceau sub îndrumarea unui astfel de maestru. Așa am ajuns la Constantin Baraschi, bun pedagog, bun meseriaș, bun sfătuitor în legătură cu caracterul și viziunea fiecăruia dintre noi în parte.

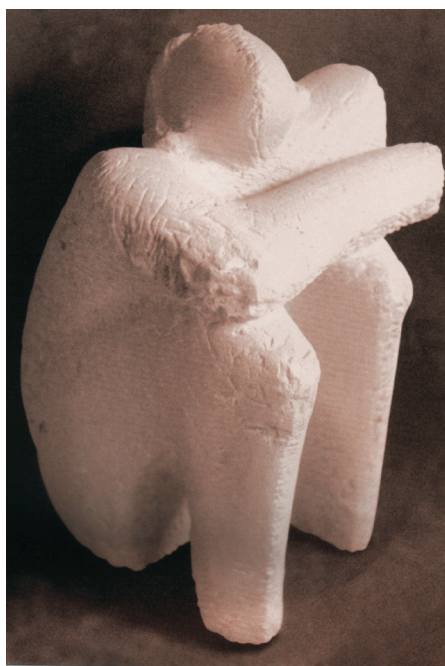
C.S.: *Fiecare dintre noi, pe o anumită treaptă de studii, am avut niște colegi. Care sunt colegii Dv. de la Institutul „Nicolae Grigorescu”?*

G.P.: Colegi sculptori, colegi de an, nu prea mai am.

Am pornit la drum nouă de toți și am terminat cinci. Ceilalți, pe parcursul anilor de studii, s-au transferat la alte secții. Dintre cei cinci, în țară am mai rămas doi, Epure Argeș și subsemnatul. Din anii anteriori îi amintesc pe Nicăpetre, cu care am fost în 1979 în Tabăra de la Măgura Buzăului, Constantin Popovici, autorul Monumentului Electricității de la Vidraru, Ioan Deac-Bistrița, Radu Aftenie, Alexandru Călinescu-Arghira, Paul Vasilescu ș. a. Dintre cei stabiliți la Galați mă opresc puțin la Vasile Onuț. L-am cunoscut foarte bine. Am fost colegi la Liceul „Octav Băncilă” din Iași, la aceeași secție, dar în ani diferiți, ca și la București. Cu el și cu pictorul Marcel Bejan am locuit în același cămin. Erau cei mai apropiați absolvenți ieșeni care au venit să studieze la București, nu la Cluj, cum făceau majoritatea. Cu Onuț am fost împreună în 1981 în tabăra de creație de la Hobîța. Ne leagă ceva amintiri.

C.S.: *Sculptorul Nicăpetre, într-o carte a sa, se arăta nemulțumit că, la Institutul „Nicolae Grigorescu”, profesorii puneau accent mai mult pe modelaj și mai puțin pe cioplirea în materiale definitive, de unde ambiția sa, după absolvire, de a lua drumul carierelor de piatră de la Buzău. El a studiat, mi se pare, cu Boris Caragea.*

G.P.: Nicăpetre are dreptate. Școala era de factură academică, nu permitea și alte orientări, viziuni. Se limita la ABC-ul sculpturii. Adevărata sculptură am făcut-o după terminarea facultății și sub imboldul

Zenit

Reculegere

câtorva nume din seriile anterioare, care au rupt-o cu modelajul, trecând la lucru în material definitiv, piatră, marmură, lemn. Ei se numesc George Apostu, Gheorghe Iliescu-Călinești, Spiru Săbiescu, Victor Roman ș.a. Ei mergeau în carieră (la Măgura-Buzău), unde-și transpuneau direct în piatră ideile, gândurile, în lucrări de o cu totul altă factură decât cea oficială, pentru viitoarele expoziții personale și chiar pentru manifestările oficiale. Mai aproape de seria mea, cu doi-trei ani avans, aceiași lucru îl făceau Nicăpetre, Constantin Popovici, Ioan Deac-Bistrița etc. Mergeau vara în carieră. Cu astfel de oameni s-a pornit Tabăra de sculptură de la Măgura-Buzău, în 1970, la care s-au adăugat și alte nume

printre care și al meu. Până la acest mare eveniment pentru sculptura românească am lucrat, am cioplit în piatră, în lemn lucrări care au figurat în expozițiile anuale, bienale, municipale, saloanele de toamnă și de primăvară, în alte expoziții tematice. În felul acesta mi-am netezit drumul spre calitatea de membru stagiar și ulterior de membru definitiv al U.A.P. (1968). După

participarea la Tabăra de la Măgura-Buzău, ediția din 1970 și cu documentul, legitimația de membru al Uniunii Artiștilor Plastici, mi-am zis că mă pot numi și eu sculptor. Era un semn de recunoaștere pe un plan mai larg. Din 1970, am început să-mi prezint munca și în expoziții personale, nu numai în cele colective. Timp de 15 ani, la intervale de trei ani, am deschis asemenea expoziții. După aceea le-am mai rărit frecvența, le-am schimbat și locul de organizare, dovadă că acum sunt găzduit în orașul Galați.

C.S.: *Ați participat la multe tabere de creație din țară. Pe unde v-ați lăsat lucrările?*

G.P.: După fenomenul Măgura s-au „molipsit” și alte localități de acest mod de a face sculptură într-o viziune nouă, modernă, în care să conviețuiască, în armonie cu natura, intervenția artistică a creatorului de frumos. Timp de aproape 20 de ani am participat la diferite simpozioane-tabere de sculptură din țară. Lucrările mele sunt astăzi la Măgura - Buzău („Împreună”, „Familia”, „Semn de sfârșit”, toate în piatră), Arcuș - Covasna („Flamuri”, piatră; „Scară cu fructe”, lemn), Lăzarea - Harghita („Rodul pământului”, piatră; „Odihnă”, travertin de Borsec), Hobița - Gorj („Mioritică”, piatră), Scânteia - Iași („Dialog”, piatră), Oarba de Mureș („In memoriam”, piatră), Valea Doftanei - Prahova („Reculegere”, lemn), Soveja - Vrancea („Vibrație”, „Rezonanță”, lemn). Sunt lucrări a căror înălțime variază între 2-4 m. Am urmărit monumentalitatea lor și înscrierea în spațiul natural dat, fără a-l violenta, apropiindu-l de trăirile zilnice ale ființelor din preajmă, care simt că spațiul este gol fără prezența sculpturilor. În toată această perioadă n-am fost onorat cu comenzi oficiale, mi-am comandat singur ce trebuie și cum trebuie să fac sculptură. Am făcut ceva și sper să mai fac dacă Dumnezeu mă va mai ajuta și de aici înainte. La vârsta pe care o am, n-am unde să mai cotesc. Nu mi-a plăcut și nici nu mi place să vorbesc de profesia cu care mi-am câștigat existența până m-am pensionat, deoarece nu cred că a avut o înrâurire asupra creației mele. Frână, cred că da. Ca fapt divers: cum să-mi aduc aminte cu plăcere când, proaspăt absolvent, ambițios, în putere, eu făceam naveta cu trenul și cu bicicleta, plecam la șase dimineața și veneam la șase seara pentru o existență mizeră? Lucram numai sâmbăta și duminica, pe apucate, într-o curte la o distanță de o oră de casă. Asta după ce mi-am procurat cu greu, fizic și financiar, materialele, pietrele. Târziu am obținut un spațiu impropriu pentru sculptură, dar eram mulțumit că nu plouă și nu bate vântul. Acum nu mai am nici măcar așa ceva. Toți cred că o duci bine, poate excelent, ești artist, câștigi bine cu ceea ce faci.

Trup

Nu mi-a plăcut să fac bani făcând rabat artei așa cum o înțeleg eu. N-am convertit arta mea de dragul banului. Mi-am păstrat ambiția de a răbda de foame cu „marfa” mea nevandabilă decât să fac pe gustul altora. Am trăit din profesorat, modest, dar am făcut și fac ce cred și cum cred eu, nu cum vor alții.

C.S.: *Cu prilejul unui vernisaj declarați unei ziariste că, dacă în timpul lucrului la o sculptură vă vin alte idei, nu aveți răbdarea să o terminați, o abandonați, lucrați la altceva, apoi reveniți luând lucrul de unde l-ați lăsat.*

G.P.: E adevărat, dar asta nu mă deranjează, dimpotrivă, mă stimulează. Mă pune într-o competiție cu mine însumi. Sculptura ca să o simți mai bine trebuie să o mângâi, să o pipâi, să intri în dialog cu ea și prin intermediul altor simțuri. Mă las copleșit de latura visătoare, romantică a lucrurilor, de aceea îmi place Brâncuși când spune că „misiunea artei este să creeze bucurii”, că „arta trebuie să apropie, nicidecum să îndepărteze; să umple, nu să sape prăpăstii în bieteale noastre suflete și așa destul de răscolite de atâtea întrebări”. Eu sunt tradiționalist prin gândire și mod de lucru.

C.S.: *Un tradiționalist în sensul în care spiritul modern al artei românești constituie deja o tradiție în România, aș adăuga eu.*

Ziua si noaptea

Întoarcerea autorului În viziunea lui Eugen Simion (I)

Theodor Codreanu
critic literar, scriitor

Se poate susține că Sa doua jumătate a secolului al XX-lea a fost momentul astral al criticii literare, când acest gen a devenit la fel de consistent estetic și vizionar ca și genurile consacrate ale literaturii numite beletristice. Niciodată n-au înflorit atâtea formule critice, atâtea direcții și metode, multe ajungând la un rafinament

și o forță de penetrare inegalabile. Literatura română însăși n-a rămas inertă la acest expansionism, chiar dacă, după observația lui Adrian Marino, critica autohtonă a rămas majoritar impresionistă. Criticii români fie s-au raliat la curentele de prestigiu din Occident, fie au creat câteva direcții specifice, unele atingând performanțe de nivel european, cu atât mai mult, cu cât beletristica propriu-zisă se vedea supusă mai draconic chiar restricțiilor ideologice decât critica literară. În context, au fost posibile și contribuții românești originale, unele de ecou internațional, precum *ideocritica* lui Adrian Marino sau *ontologia stilurilor* a lui Edgar Papu. O indiscutabilă vocație pentru *critica tematică*, în variantă estetică modernă, a dovedit Nicolae Manolescu, autor a nu mai puțin de șapte volume din seria *Teme*, publicate între 1971 și 1988, dar și alte volume ale sale putând fi înseriate în *tematism*. Eugen Simion, unul dintre puținii critici care nu și-au trădat vocația nici după 1989, a cultivat și el critica tematică în mai multe cărți. Desigur, Eugen Simion este o personalitate polivalentă, discipol al criticii impresioniste de sorginte lovinesciană, istoric al literaturii contemporane, monografist, autor de ediții critice, memorialist etc. El a dat culturii noastre câteva cărți fundamentale, între care: *E. Lovinescu, scepticul mântuit* (1971), *Scriitori români de azi* (I-IV, 1974-1989), *Dimineața poezilor*

(1980), *Sfidarea retoricii* (1986), *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii* (1995), *Ficțiunea jurnalului intim* (I-III, 2001), *Genurile biograficului* (2002) ș.a.

De o actualitate nestinsă mi se pare a fi tematismul din *Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă* (Editura Cartea Românească, București, 1981). Asupra chestiunii voi zăbovi în notele de față, note al căror nucleu s-a conturat încă de la prima lectură a volumului, din 1981. Le redescopăr zăcând în manuscris de mai bine de trei decenii, îndemnându-mă la o relectură a cărții.

Discuțiile privind relația dintre *om* și *operă* sunt vechi, datând, mai consistent, din secolul al XIX-lea, devenind apoi temă de controversă, nestinsă nici azi, odată cu celebrul eseu al lui Marcel Proust *Contre Sainte-Beuve*, elaborat prin 1908-1910, dar rămas în manuscris până în 1954, când a fost publicat la Gallimard, cu o prefață a lui Bernard de Fallois. Contradicția dintre presupusele două *huri* care ar coexista în același individ creator, l-a preocupat, înaintea lui Proust, în 1894, și pe Mihail Dragomirescu, el vorbind despre *personalitatea umană* și *personalitatea creatoare*, într-o polemică privindu-l pe Eminescu (*Critica științifică și Eminescu sau contra metodei istorice în literatură*). Interesant că, subliniind această bipolaritate a ființei creatorului, Mihail Dragomirescu face referință și la Sainte-Beuve, dovadă că metoda biografică a acestuia trebuia să producă o reacție. Eugen Simion invocă și binecunoscutul reproș adus de I.L. Caragiale lui Horia-Petra Petrescu, cel care, pregătind un studiu despre marele dramaturg, cerea informații despre viața și familia scriitorului: „Ce are a face familia mea, care nu e nobiliară, cu operele mele!” De fapt, problematica *heterogeniei* eului o pusese, chiar înaintea lui Rimbaud, Eminescu, prin *ontologia arheului*, fundată pe ideea identității numerice din budism: *într-un om există un număr infinit de oameni*. Vorbind despre Shakespeare, Eminescu zice: *Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe* (*Cărțile*, 1876), pentru ca în *Scrisoarea I* să pună direct opoziția dintre *eul-mână de pământ* și *eul-revărsător*

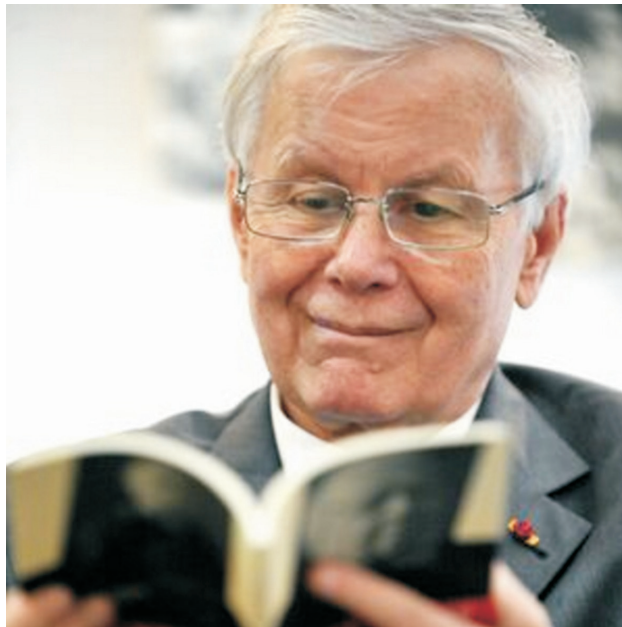
de lumină în lume. Mai mult de atât, având în față geniul eminescian, Titu Maiorescu elaborează *teoria impersonalității*, pancronic cu Mallarmé. De altfel, dacă am cerceta *dublul romanticilor* din perspectiva temei, am descoperi noi prefigurări, ducându-ne chiar până la antici care, pentru a explica starea creatoare au introdus prezența unui *daimon* inspirator, care *posedă* ființa artistului. Desigur, altele sunt argumentele dedublării ființei creatorului în modernitate.

Eugen Simion realizează o radiografie de o limpiditate clasică și nuanțată, în același timp, a temei, de la Marcel Proust și Paul Valéry până la Jean Paul Sartre și Roland Barthes. Trebuie făcută însă o disociere clară între tematismul clasic, erudit, factologic și tematismul *noii critici*, în contextul căreia scrie Eugen Simion. Pe autorul nostru nu-l interesează pură *inventariere* a ideii, deși este foarte bine informat direct de la surse. Altfel spus, nu urmărește să fie *exhaustiv* precum, în uriașa lui erudiție, un Adrian Marino, cel ce riscă a deveni *uscat*, din atare pricină. De altfel, Eugen Simion cunoaște riscul: „Nu intenționez să fac biografia unei idei, cu toate că un astfel de studiu n-ar fi lipsit de importanță.”

(p. 13). Avându-l ca maestru pe Roland Barthes (ale cărui cursuri le-a audiat), Eugen Simion practică o critică a *nuașelor*, ceea ce asigură nu numai *plăcerea textului*, dar și actualitatea demersului scriptural. Astfel, între biografismul lui Sainte-Beuve și nimicirea feroce a acestuia de către Proust, criticul român găsește o cale de mijloc, de unde și încărcătura adusă de titlu: *Întoarcerea autorului*, după ce acesta părea să fie definitiv scos din ecuația *operei*. Inițial a vrut să-și intituleze cartea *Contre Sainte-Proust*, menținând sintagma doar pentru prima parte a cărții. Acest eteronim oximoronic constituie, de altfel, firul Ariadnei din demersul criticii lui Eugen Simion.

Autorul mărturisește într-un preambul: „Am acceptat și eu, cum au acceptat atâția, disocierea lui Proust dintre omul care scrie și omul care trăiește și

m-am bucurat fără rezerve când am aflat că, în fine, autorul a fost trimis la plimbare. Apoi am constatat că, sub o formă sau alta, autorul revine în text, că între omul care scrie și omul care trăiește nu-i chiar o prăpastie de netrecut, că strălucirea operei nu ne vindecă de dorința de a ști ceva despre autorul care a scris-o. Autorul e mort, dar moartea lui a lăsat un gol care ne face să ne amintim mereu de el.” (p. 5). Din această „curioasă relație” a rezultat „hibridul” *Contre Sainte-Proust*. Care însă ridică o problemă tulburătoare, echivalentă, poate, cu a celebrei declarații a lui Nietzsche: *Dumnezeu a murit*. A murit, prin trufia lui Marcel Proust, Demiurgul romanticilor, Demiurgul creator balzacian. Eminescu însuși vorbește de moartea Demiurgului devenit Pământ, din care însă se nutrește tot ce e viu. Dar oare nu s-a întâmplat același lucru cu Mântuitorul, trupul său devenind hrană euharistică, hrană din care descinde și cea spirituală a *operei*, cum a intuit încă Dante? Ce-i altceva *nostalgia golului* lăsat de moartea autorului? Autorul a murit, dar nu și scânteia divină care revarsă *lumina* de dincolo de „mâna de pământ”. Suntem „gheme de lumină”, zice Eminescu în mai multe note din *Fragmentarium*.

Eugen Simion

Elaborată în anii constrângători ai marxismului ateu, cartea lui Eugen Simion degajă această aură a nuașelor răsărind din enigmatica antiteză dintre *om* și *operă*. Cred că faptul se datorează gândirii într-o logică nonmaniheistă, dincolo de cartezianismul secolului scientist. Între *Sainte* și *Proust*, se ascunde ceea ce Basarab Nicolescu, pe urmele lui Ștefan Lupașcu, numește *terțul tainic*. În *golul* acesta sălășluiește transparența *diferenței ontologice* (Heidegger), care e piatra de pe mormântul metafizicii tradiționale, simulacru, poate, al pietrei de pe mormântul Mântuitorului. Aici decriptez reușita scriiturii critice a lui Eugen Simion, ca depășire a modernismului metodelor care *limitează*.

Mitul *eternei reînțarceri*, care l-a obsedat pe Nietzsche, trecând, apoi, în arhetipologia lui

Mircea Eliade și a lui C.G. Jung, a constituit și drama existențială a lui Kierkegaard, care, în urma experienței cu Regine Olsen, a constatat că nu există *repetiție pură*, că nimic nu se întoarce cu adevărat, ci doar ca *mască*. Filosofii postmoderniști ai diferenței, de la Jacques Derrida la Gianni Vattimo, au convenit că orice *repetiție* se produce cu *diferență*. Această problemă și-o pune și Eugen Simion când vorbește de *întoarcerea autorului*. Imposibil să te întorci la biografismul lui Sainte-Beuve. El a fost îngropat definitiv de Proust. Sainte-Beuve credea că numai biografia (determinism clasic) poate explica opera. Proust iese din acest determinism rigid admitând existența a două euri: unul *superficial*, al omului de lume, și altul *profund*, al creatorului. Între ei, nu există comunicare. Lichidarea metodei biografice trebuia să se producă: „Opoziția față de *biografism* este sinceră și, negreșit, dreaptă. *Opera* nu poate fi explicată de *viața* scriitorului, anchetele asupra *caracterului* nu justifică *talentul*, virtuțile și scăderile omului nu trec, automat, în operă și nici nu pot lămuri virtuțile și scăderile ei.” (p. 35). Eugen Simion observă însă un paradox în critica acerbă a lui Proust: îl atacă pe Sainte-Beuve cu uneltele criticii biografice! Recurge, altfel spus, la o dublă măsură, atunci când vorbește despre Baudelaire și despre Sainte-Beuve: în cazul primului, aplică onest teoria eului dublu, conchizând că opera acestuia este legată ombilical de *eul profund*. În schimb, pe Sainte-Beuve îl pune exclusiv în patul procustian al *eului superficial*, creându-i un portret odios, „simbolul unui *rău* capital” (p. 36). Cu alte cuvinte, în ce-l privește pe Sainte-Beuve, Proust aplică „o metodă strict biografică. El lucrează, cum s-ar spune, în spiritul celui mai clar și mai viguros *beuveianism*” (p. 22).

De ce nu-i recunoaște Proust lui Sainte-Beuve dreptul de a fi judecat după operă, adică după exigențele eului profund? Eugen Simion descifrează aici „o înverșunare care ne pune pe gânduri” (p. 36) și pe care modernii nu s-au sinchisit s-o observe, mulțumindu-se cu răsturnarea datelor criticii biografice. Nici biografii de pe tărâmul psihanalizei n-au sesizat contradicția, deși au încercat, pe alte planuri decât biografismul *sainte-beuveian*, să demonstreze *întoarcerea autorului* în actul de creație. Dezlegarea enigmei ține însă de psihanaliză și Eugen Simion o găsește în fragmentul proustian *Conversation avec Maman*, unde se evocă împrejurarea nașterii eseului *Contre*

Sainte-Beuve. Proust suferea de un puternic complex matern, din care s-a născut „Complexul Sainte-Beuve”. Când se naște ideea scrierii eseului, Proust apelează la umbrela ocrotitoare a zeității materne: „Iată despre ce este vorba. Aș vrea să supun judecății tale ideea unui articol pe care vreau să-l scriu [...]. Subiectul ar fi: împotriva metodei lui Sainte-Beuve.” Mama este uimită, fiindcă ea are o impresie foarte bună despre metoda lui Sainte-Beuve, impresie întemeiată pe un articol al lui Paul Bourget pe care i-l oferise chiar Marcel. Întrebată dacă știe în ce constă metoda biografică, mama îi răspunde: „Fă ca și cum n-aș ști.” Criza paricidă se dezlănțuie, fiindcă Sainte-Beuve nu respectă *solitudinea eului profund*: „aversiunea lui Proust contra metodei lui Sainte-Beuve nu-i inocentă” (p. 43), ci o pedepsire „a agresiunii față de spațiul de securitate al creatorului. Un spațiu secret pe care o prea mare lumină l-ar periclita” (p. 42).

Față de contradicția internă a gândirii lui Proust, ideea heterogeniei eului, emisă de Rimbaud în cunoscuta scrisoare către Paul Demeny din 1871, este un progres în abordarea relației creator/operă. Din păcate, și aceasta a rămas necunoscută, fiind publicată în 1912. Enunțul-cheie, arhicunoscut, al lui Rimbaud este: *Car Je est un autre*. Acest Altul rămâne totuși în sfera romantică, fiind în viziunea rimbaudiană „savantul suprem”, „un *adevărat Dumnezeu*”, precum Shakespeare al lui Eminescu. Ca și la Proust, este *alt eu* decât cel empiric, unul al *necunoscutului*, al *invizibilului*, al *neauzitului*: „De la Mallarmé până la teoreticienii grupului *Tel Quel* relația dintre autor și operă este examinată sub toate aspectele. Tendința este de a elimina din discuție personajul sâcâitor numit autor.” (p. 48). Noutatea, începând cu Rimbaud, e că eul superficial proustian este înlocuit cu Altul, care nu-i cel care semnează cartea, *vocea impersonală* a lui Mallarmé și starea de *impersonalitate* maioresciană, pe care Dobrogeanu-Gherea nu o va pricepe. Altfel spus, poetul nu are biografie, iar dacă i-o inventăm: „vedem că ea nu explică nimic” (p. 49). *Viața* lui Mallarmé e o plectiseală zilnică: „Acest «Eu este un Altul» închide calea *criticii biografice* și deschide calea *criticii profunzimilor*.” (p. 50).

Ideea vocii impersonale devine radicală la Paul Valéry și la „noii critici” de după 1950. Omul nu mai este *cauza operei*. Valéry elimină și *viața profundă*, existentă încă la Proust și la simboलिști.

(Va urma)

Un poet - receptacol: Valeriu Matei

„Ai grijă, Țară, de propria ta Țară”

**Adrian Dinu
Rachieru**
critic literar

Excel puțin curios că, **E**xaminând „caruselul basarabean” și încercând a identifica „metamorfozele poeziei” în acel spațiu urgisit de Istorie (v. *Convorbiri literare*, nr. 2/2013), Mircea V. Ciobanu, oferind liste bogat-garnisite, nu reține numele lui Valeriu Matei. Poet cultivat, vital, complex, încercându-se și în proză sau teatru, Valeriu

Matei (n. 31 martie 1959, la Cazangic - Lăpușna) a fost lăsat, surprinzător, pe dinafară, și în antologia pe care a croit-o N. Leahu, în 2004. Cu fixație citadină și o viață tumultuoasă (studii moscovite, exmatriculat la doctorantură, parlamentar, apoi), dovedind un civism ardent, basarabeanul vine dintr-o poezie „bine garnisită cu rural” (N. Popa, 1991). În plus, polemismul său intratabil, orgolios, l-a îndepărtat de falanga optzecistă (de care, biologiceste, ține). Dar Valeriu Matei, râvnind, îndreptățit, un loc fruntaș la bursa valorilor literare nu pare a agrea „stilul de grup” sau politica protecționistă; nu face din etalarea prozaicului o obsesie și nici nu îmbrățișează ipoteza „deșertificării”, trâmbițată zgomotos de noii veniți. El debuta, în 1980, la *Tineretul Moldovei* și, editorial, peste opt ani cu *Stâlpul de foc*, volum care vestea, cu fervoare adolescentină, trezirea: „încep să simt lumina”. Au urmat *Somn de lup* (1990), construit pe ideea dacismului și antologia *Moartea lui Zenon* (1994), după care, nefiresc, s-a așternut o lungă tăcere lirică, întreruptă, arareori, de intervențiile revuistice. Autorul părea a fi confiscat de viața politică. Iată că Valeriu Matei revenea spectaculos, în 2003, cu un triptic liric, oripilat că „limacșii își plimbă dâra-n istorie” (v. *Paradoxuri provinciale*). Revolta „lupului de jertfă” nu s-a stins, poetul – cutreierat de „febra unui gând împetrit” – îndeamnă la luptă, încercând să

înlătura „negurile hirsute prinse-n sorți”. Împăcând reveria cu bătălia și metafora cu Istoria, el își mărturisește temerea că mesajul său, de viguros expresionism social, ar putea fi castrat, fie de vitregiile epocii, fie de vinovata noastră complicitate, împăcându-ne cu „ideea masacrării”. Trâmbițele apocalipsei se aud, cavalerii neantului însoțesc acest asalt: „urbea aruncă mii de spade ale urâtului / spre cerul retras în roua din ierburi” (v. *Și totuși...*) Cum spuneam, fixația citadină face din orașul sclerozat, ramolit, amnezic, un topos al înstrăinării; „rănilor” lui, mascate de uriașe pancarte anunțând „mărețul viitor”, trezesc repugnanța. Acest oraș „al nimănu”, aruncându-ne în „mrejele tristeții” este, de fapt, o cuprinzătoare metaforă, denunțând captivitatea, tentaculele imperiale, „cazanul polietnic”. El nu este o urbe doar și cu atât mai puțin urbea bacoviană. Nici nu credem că V. Matei ar fi o structură bacoviană cum, uneori, s-a spus. Adevărat, poetul a traversat / digerat o etapă bacoviană în scrisul său, suspectat chiar de eclecticism. Dacă în *Șaptesprezece*, de pildă, poem din 1976, când semnatarul ne anunța triumfal: „Sunt tânăr, ochii mei ating / lama piezișă a razelor de soare” deslușeam un ecou nichitian, ceva mai târziu, Emilian Galaicu-Păun, oferindu-și lecturi paralele pentru a vâna / incrimina corespondențe, „denunța” diverse adaptări (din Blaga, I. Barbu, îndeosebi), forțând efecte poeticești. Este, indiscutabil, un amestec de teme și stiluri la acest *poet-receptacol*, ivit din descendență nichitiană (Eugen Simion), sedus de hipnoza limbajului. În creuzetul influențelor, el topește, prin polenizare lirică, astfel de „împrumuturi”, reciclând teme și vădind un indiscutabil coeficient de originalitate. Mai mult, elegiac sau ironic, sonetist (precum în textele dedicate mării) sau angajat în numele eticismului, folosind limbajul biblic sau invitându-ne în abis, el desfășoară o *viziune*. E mereu altul, fiecare volum dezvăluind o altă fațetă, altoită, firește, pe „nota intelectualistă” pe care o semnala, cândva, Gr. Vieru. Cu alte cuvinte, reușește *a nu fi*

monocord (Constantin Călin) și opera sa, câtă s-a ridicat până la acest moment, capătă o înfățișare poliedrică, irizată de un polemism elegant și aplicat. Adăpându-se din lecturi diverse, conjugând ardența versului tăios cu frumusețea lui tainică, ideea morții, „tumoarea existenței” cu freamătul infinit și „eterna reîntoarcere a vieții”, Valeriu Matei este la curent cu tot ce se întâmplă în peisajul literar. El denunță criza lirismului, invadat de isme la modă, se războiește cu tema balcanismului, se vrea *in dialog*, prin inserturi intertextuale, nu doar cu congenerii. E alertat de autorlăcul în floare, ucigând fiorul liric: „cohortele neîmblânzite ale cuvintelor / speriate de îndemânarea oricui / de a le fixa pe câmpul alb / omorându-le” (v. *Poezia*). Dar pariul său privește rescrierea barbianismului, oferind o replică, subversivă în intenție. Fiindcă nu e vorba doar de un exercițiu ludic, de strălucire formală al unui autor fascinat de exotism. În oglinda barbiană, V. Matei vrea să descopere, dincolo de tehnicism, armonia vibrațiilor sonore, acele „regnuri pure, rezistente, vii”. Chiar dacă *acceptarea disperării* nu îi poate fi străină. E adevărat, „vocile beznei asaltează muzica sferelor”. Cine ne poate salva? Evident, *Poezia*, prin acel miraculos melanj între luciditate, disperare și visare. În *Ziliada* (poem datând din 1998, pe axa căruia V. Matei își va construi, în 2008, un prim volum), descoperim o voce întremătoare, scoțându-ne „din captivitatea / ziliadei plictisului”. Iar muzica, „tănuită-n ființe și-n lucruri / dăruindu-și armonia” (v. *Poezia*), poate salva frumusețea. Folosind, pe alocuri, un ton exterior, declamativ (Al. Cistelean), poetul descrie, contrastativ, un peisaj în descompunere: orașul e „schilod”, arborii sunt „niște cruci în putrezire”, urbea e somnolentă, fluturându-și „drapelele negre” ale nopții. În această atmosferă funebră, de o imagistică sumbră, întâlnim „fășii de neant” și „temple abjecte”. Avea dreptate Mihai Cimpoi să constate că viziunea s-a *apocaliptizat*. Visele crucificate și „literele strangulate” anunță angoasa vidului. Dar poetul „beat de lună”, o ființă damnată, are, am văzut, nu doar capacități mimetice, vizitând ospitalierii autori „canonizați”. El are încredere în

Valeriu Matei

armonia Eladei, doritor a o reînvia, chiar dacă îndoiala îl târcolește: „ce-am putea noi să schimbăm în lumea aceasta / doar cu icoana cernită-a cuvintelor?” (v. *Neguri tot mai rare*). Cele trei volume ivite în 2003 (grafica aparținând lui Iurie Matei, fratele poetului, un apreciat pictor) se nutresc din realism și fantezie, împotrivindu-se celor care „beau cu seninătate uitarea”. Transcriem, în chip concludiv, acest splendid *Autoportret*: „o cruce vie trecând prin marea culorilor / ca un pom despuiat de fulgere, / o cruce întrezărindu-se prin ceață / ca o pasăre migratoare cu aripi rănite, / o cruce de pământ peste mormântul gol / sunt acum, / în ziua cu visele crucificate”. Valeriu Matei viețuiește, fără complexe, în literatura română. Fostul *tânăr aed* (cum se credea în 1984), cel care nu vroia să țină cont de preziceri, asaltat de „vârcolacii îndoielilor”, spera neclintit în dezlegarea înțeleșurilor. Mitologizant în *Ziliada* (închipuind, în replică, geneza lumii, ascultând „susurul neantului”), „spartanul” Valeriu gustă impetuos *spectacolul ființial* și înțelege poezia, în respectuoasă descendență nichititană, ca o „pradă sacră”. Fiindcă „odihna lui Dumnezeu / e armonia lucrurilor” (v. *Ziua a șaptea*) iar poezii sunt „risipiți în lume ca niște izvoare / din care beau sufletele însetate”. Lirica mateină, de forță retorică și vibrație orfică, trăiește prin combustia versului energetic, grefat pe un temperament vulcanic, de luptător, pe măsura vigurosului bărbat politic, veritabil „arhitect” al Renașterii basarabene, reamintea Mihai Cimpoi. El, poetul, explorează „straturile de păgânătate” și, în exil, la *Noul Ierusalim*, în anii tineri, se destăinuia fără echivoc: „toate visele ancorează / la țărmurile tale, / toate durerile aici se tămăduiesc” (v. *Descriptio Patriae*). Iar un impozant tom, ivit în colecția *Ediții critice*, masiva antologie *Elegiile fiului risipitor* (*Princeps Edit*, 2010), postfațată de Theodor Codreanu, evidențiază tocmai evantaiul tematic și schimbările de formulă și registru, sesizabile în timp, posibil *grafic liric*, așadar, aparținând unui poet impetuos, cu replică tăioasă și livresc metabolizat, cultivând ceea ce Grigore Vieru intuia (v. *Tineretul Moldovei*, 13 noiembrie 1987) chiar la start: *nota intelectualistă*, „înnobilând” poezia.

Gheorghe Hâncu – un intelectual cu activele neîmplinite

Ionel Necula
filosof, scriitor

Cine a auzit despre Cel? Cine mai poate depune mărturie despre frumusețea calităților sale morale și intelectuale - irosite, ignorate și până la urmă urgisite de o istorie bolnavă și improprie modului de viață cultural? La vremea când s-ar fi putut implica rezolubil și sporitor în problemele culturii românești, scena vieții politice de la noi era deja burdușită cu elemente

declassate, cu nevolnici, cu otrepe a căror șapcă proletară ținea loc de calitate intelectuală, de pregătire, de competență. Istoria se derula feroce, greoi și spăimos – după modele străine de cutumele noastre statornicite în timp și validate de istorie.

Cine, în acele vremuri virusate de ravagiile unei cumplite ciume ideologice, mai avea nevoie de un intelectual așa de prodigios, de robust și rasat, precum Gheorghe Hâncu – strălucitul profesor de la Gimnaziul din Șerbănești? Puțini dintre foștii lui elevi mai sunt astăzi în viață și mai pot depune mărturie despre el. Timpul nu iartă. Nivelează, șterge și anonimizează.

Nu este și cazul profesorului lieștean, care a lăsat, totuși, destule semne cărturărești despre ceea ce-a izbutit și despre ceea ce-ar fi putut izbuti, dacă destinul i-ar fi hărăzit o istorie normală, neinfestată de hachițele unei ideologii proletcultiste.

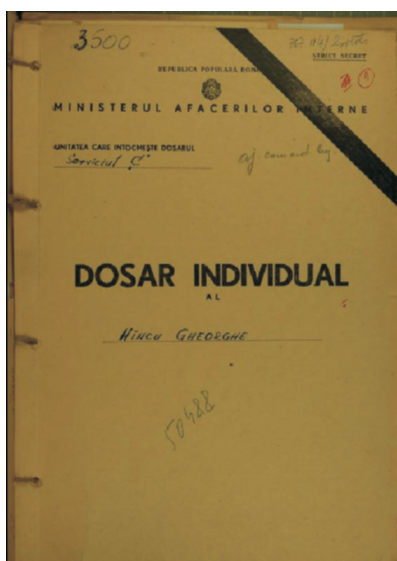
Prigonitul

Asemenea altor confrăți – marcați cu semnul valorii la cheia destinului lor – a trecut și el prin prăpăstiile Gulagului comunist, dar dosarul întocmit de fosta securitate pe numele său este așa de neprofesionist întocmit, că e greu să-i reconstituim, pas cu pas, trecerea prin timp, prin istorie și prin lume. Dintr-un referat întocmit de conducerea Penitenciarului Aiud aflăm că se născuse la 14 iulie 1911 în comuna Șerbănești (devenită ulterior

sat component al comunei Liești) din părinți Ion și Dumitra. Urmase studii de Drept, Litere și Filozofie și-a domiciliat, până la arestare, în Galați, pe str. Traian, nr.130. *Din materialul ce-l deținem asupra sa, se mai spune în același referat, rezultă că s-a încadrat în mișcarea legionară din anul 1930, pe când era student la Universitatea din Iași și, activând alături de promotorii acestei organizații în frunte cu C. Z. Codreanu, de care a fost numit ajutor comandant legionar și decorat. Cel în cauză a înființat în comuna Șerbănești cuibul legionar Ștefan cel Mare, iar cu ocazia venirii la putere a organizației legionare a fost numit la cererea sa, șeful poliției orașului Tr. Severin. În această calitate a arestat și cercetat mai mulți comuniști din Turnu Severin, pe care i-a trimis în justiție fiind condamnați. Pentru aceste fapte, la 30 septembrie 1955 a fost arestat și condamnat la 6 ani detenție grea, prin sentința 815/1956 a T.M. Reg. II Mil. București, pedeapsă care expiră la 28 sept. 1961. În timpul detenției s-a menținut pe vechea-i poziție legionară sfătuind pe deținuții legionari să fie prudenți întrucât conducerea penitenciarului are turnători care informează. Încercându-se recrutarea sa ca agent, a refuzat categoric afirmând că educația sa legionară nu-i permite să-și trădeze camarazii. Pe linie disciplinară a fost pedepsit cu două zile izolare pentru deținerea de obiecte nepermise.*

În dosar mai figurează **Ordinul vicepreședintelui Consiliului de Miniștri și Ministrul Afacerilor Interne al R.P.R nr 5021 din aprilie 1964. Având în vedere propunerile Comisiei de fixare și ridicare a locului de muncă, privind elementele contrarevoluționare cărora pe baza Decretului- Lege nr.89/1958 și a Hotărârii Consiliului de Miniștri nr.282/1958, li s-a fixat loc de muncă pe termenul prevăzute în dreptul fiecăruia: ORDON: Să fie puși în libertate din C.M numiții:**

Nr. 191. Hâncu Gheorghe născut la 14.06.1911 în comuna Șerbănești, reg. Galați, fiul lui Ion și Dumitra, profesor cu ultimul domiciliu în Galați, str. Traian nr.160. A fost internat în L.M. pe timp de 48 de luni. Serviciul C și Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă din Ministerul Afacerilor Interne sunt autorizate să ducă la îndeplinire dispozițiile prezentului ordin.

Ordinul, cum se vede, era destul de cuprinzător. Nu știm câte nume figurau în lista propusă și nici pe ce considerente erau selectați cei față de care securitatea se arăta interesată să fie cuprinși în vechiul lor loc de muncă, cel de dinainte de arestare, știm doar că Gheorghe Hâncu figura la poziția 191, și mai știm, din alte investigații colaterale, că ultimul său loc de muncă fusese Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați și-ar fi trebuit, conform ordinului, să fie reîncadrat în aceeași unitate, ceea ce s-a și întâmplat. Nu era un gest de gratitudine al securității față de cei ce se arătau dispuși să colaboreze cu hidoasa instituție, pentru că din referatul întocmit de conducerea Penitenciarului Aiud se menționează cu claritate că a rămas statornic în vechile lui convingeri, că n-a făcut nici o concesie, că, dimpotrivă, își îmbărbăta camarazii să reziste tuturor ademenirilor și să se ferească de cei care-au făcut pactul cu diavolul și-au devenit informatori.

I-am căutat numele în memoriile lui Ion Ioanid **Închisoarea noastră cea de toate zilele** (Editura Albatros, București, 1991) și nu figurează, deși perioada de detenție la care se referă cele trei volume memorialistice se suprapune în mare parte cu anii de detenție ai lui Gheorghe Hâncu. Nu-i de mirare, evidența fostului deținut Ion Ioanid are multe absențe, dintre care cea a filosofului Ion Petrovici și Aurel Cioran sunt cu adevărat regretabile. De altfel, închisoarea era așa de aglomerată, că era greu, chiar pentru un intelect bine exersat în procesări raționale, să reconstituie o evidență completă și fără rest, fără absențe. Sunt convins că de n-ar fi fost hăituit în continuare, după eliberarea din detenție, și-ar fi avut tihna necesară pentru a-și așterne amintirile din anii detenției, ar fi scris cea mai neagră carte despre ceea ce a însemnat viața în interiorul coloniilor de muncă prin care-a fost prigonit.

Revenim însă la Ordinul emis de Ministerul de Interne. Bineînțeles că Serviciul C al Ministerului Afacerilor Interne se conformează cu ceva întârziere căci abia la 10.IX.1964, prin adresa nr. 328 din 10.IX.1964 transmite ordinul M.A.I. Reg. Galați. *Vă facem cunoscut că în conformitate cu ordinul M.A.I. NR. 5021 din 15 aprilie 1964, a fost eliberat din L.M. numitul Hâncu Gheorghe, născut la 14.04.1911 în com. Șerbănești – Liești, fiul lui Ion și Dumitru care a declarat că se va stabili în Galați, str. Traian nr.160. Deoarece susnumitul în calitate de șef al Poliției legionare din orașul Turnu Severin a săvârșit numeroase abuzuri. Luați măsuri spre a fi luat în evidența elementelor dușmănoase.*

La rândul ei, Direcția regională Galați răspunde Serviciului C prin adresa nr. 301/C.H./112590 din 18 aprilie 1964, având următorul conținut: *La ordinul dvs nr. 767114 din 17 martie 1964 privind pe Hâncu Gheorghe raportăm: În principiu noi putem fi de acord cu angajarea sa în vechiul loc de muncă, dacă organele Sfatului Popular*

oraș Galați vor aproba acest lucru. De către noi se vor lua măsuri de lucrarea sa după eliberare, având posibilități în acest sens. Semnează: Șef Direcție regională Maior Iorga Marin și pentru șeful Serviciului III, cpt. de securitate Savin Dănilă.

Cărturarul. Reîncadrat la Biblioteca Județeană din Galați, ca documentarist, într-un loc ferit de contactul direct cu cititorii, profesorului Gheorghe Hâncu i se încredințează câteva proiecte de importanță majoră, care reclama nu doar rigoare, minuție și acribie, dar și un mare rafinament intelectual. Unul dintre fișierele bibliografice încredințate spre realizare viza **Cartea românească veche** existentă în inventarul Bibliotecii Județene din Galați și Gheorghe Hâncu a făcut atunci dovada unor calități cărturărești de excepție. Ca om de carte, nici nu se putea concepe o însărcinare mai potrivită cu aptitudinile lui. A identificat, pentru fiecare exemplar de carte veche existentă în inventarul Bibliotecii Județene, alte exemplare similare existente la Biblioteca Academiei și la alte biblioteci mari din țară, a comparat edițiile între ele, a descifrat înscrisurile existente pe diferite exemplare și-a alcătuit, pentru fiecare, câte o fișă bibliografică detaliată și completă, așa încât viitorii cercetători să dispună de un instrumentar de lucru complet, alcătuit după toate regulile lucrului bine conceput, bine făcut și bine perspectivat. Dar dincolo de toate aceste aspecte implicite, a înțeles rostul cărții în formarea conștiinței unității spirituale românești, a înțeles, cum mărturisește în prefața proiectului, că prin *circulația cărților dintr-un loc într-altul a asigurat o continuă comunicare între românii transilvăneni, moldoveni și munteni, într-o vreme când granițele statale îi despărțeau. Nu este deloc exagerat să vorbim de o unitate națională în feudalismul românesc datorită circulației cărții românești. Alte însemnări dau date despre prețul cărților. Mai multe însemnări de natura aceasta, adunate, studiate, comparate între ele, pe regiuni, vor da materialul necesar studiului despre comerțul de carte în trecut, capitol cu totul ignorat până acum la noi. Diferitele evenimente politice, constatări meteorologice, cugetări, impresii ale cititorilor despre carte – iată conținutul altor însemnări adesea pitorești.*

Regăsim în aceste notații introductive, întregul ansamblu de probleme urmărite de autor, pentru întocmirea unor fișe bibliografice cuprinzătoare, detaliate și complete.

Mai este ceva. Evocăm adesea trudnicia lui Badea Cârțan, cel mai demn de laudă colportor de carte între provinciile românești, dar nu știm nimic, sau știm foarte puțin despre omologul său de dincoace de munți, Emilian Micu a cărui activitate de răspândire a cărții nu este cu nimic inferioară celei desfășurate de curajosul bănățean. În prefața sa, reputatul om de cultură Dan Simionescu subliniază apăsător că *în timp ce Badea Cârțan purta pe*

spinare sacii cu cărți, în taină, pe cărările munților, Emilian Micu urma calea legală a poștei și vamei austro-ungare. Așa s-a întâmplat că Badea Cârțan a reușit să strecoare la noi multe cărți interzise, iar lui Emilian Micu vama i-a refuzat trimiterea sau primirea unor cărți. Vama austro-ungară le confiscă pur și simplu. Le scotea din colet, cum s-a întâmplat cu *Legendele Române* (1891).

Gheorghe Hâncu, alcătuitorul efectiv al **bibliografiei**, semnează *Introducerea* acestui proiect de carte și insistă asupra importanței demersului său arătând că este o continuare a demersului făcut de Ion Bianu în vederea elaborării acestei bibliografii și că a fost facilitat de intrarea lui Urechia (principalul donator al fondului de carte gălățean) în corespondență cu bibliofilul Emilian Micu, care era și un achiziționar de carte românească veche (p. 7).

Fondul de carte veche existent în inventarul Bibliotecii Județene din Galați, după moartea fondatorului ei, V.A. Urechia a crescut an de an ajungând la 336 de titluri, în anul când a fost întocmită bibliografia (1965). N-a fost o muncă ușoară, autorul a trebuit să zăbovească zile întregi prin Biblioteca Academiei și prin alte biblioteci din centrele culturale mai importante pentru a-și completa fișierele cu toate datele necesare. *Alcătuită la mijlocul secolului al XIX-lea din cărțile utilizate de V.A. Urechia în redactarea cursurilor de istorie națională și istoria literaturii române, colecția gălățeană ajunsese numai la 78 de titluri în 1890. Creșterea interesului pentru cartea românească veche după această dată coincide cu preocupările Academiei Române de întocmire a unei bibliografii naționale, cu demersurile făcute de I. Bianu în vederea elaborării acestei bibliografii, dar mai ales cu intrarea lui Urechia în corespondență cu bibliofilul Emilian Micu, care era și un achizițor de carte românească veche. De altfel, ea se situează pe linia unei mai vechi tradiții bibliotecare, căci Biblioteca V.A. Urechia a fost prima bibliotecă românească de provincie ce și-a întocmit și tipărit **Catalogul general al cărților, manuscriselor și hârtiilor aflate la 1890, octombrie 1**. Bibliografia noastră, mai spune autorul *Introducerii*, apare din dorința de informare a publicului despre cartea românească veche din Biblioteca regională V.A. Urechia – Galați cât și din dorința de a aduce o modestă contribuție la întocmirea bibliografiei naționale ce se elaborează de Academia Republicii Socialiste România. Lucrarea noastră respectă principiul adoptat de *Bibliografia românească veche*. (p. 8).*

Era, orice s-ar spune, o carte de referință și un excelent instrument de lucru pentru cei interesați de fondul de carte rară și veche, și nu doar pentru cercetătorii gălățeni, ci și pentru oricine dorește să facă o documentare mai riguroasă în domeniu. Din acest punct de vedere, autorul este explicit. *Cititorii vor afla aici tipărituri care nu au fost încă semnalate în **Bibliografia românească veche**. Acestea sunt puține, pentru că cercetările sistematice din ultimii ani au semnalat multe din ele și anevoie se vor mai găsi altele (p. 8).*

Era în obiceiul celor vechi, a puținilor știutori de carte, să facă notații succinte pe paginile cărților, să consemneze evenimente, întâmplări sau fenomene naturale (cutremure, inundații, fenomene astronomice sau chiar timide încercări lirice), multe din ele neconsemnate în tratatele de istorie, chiar în cele elaborate de cărturari cu autoritate în materie. Multe din aceste însemnări, caligrafiate de preoți sau de schivnicii chiliilor mănăstirești, înștiințează generațiile următoare despre anumite evenimente, ce pot căpăta o anumită semnificație, dacă se coroborează cu alte consemnări, din alte surse aleatorii. Profesorul Gheorghe Hâncu nu le trece cu vederea. Le descifrează cu atenție și le pune la dispoziția istoricilor și lingviștilor pentru a le corobora cu alte izvoare și pentru a extrage din ele grăuntele de semnificație încifrat. Dar, dincolo de importanța lor istorică, rămâne frumusețea limbii în care-au fost redactate și care nu putea rămâne indiferentă filologului, care-a dat atâtea semne de apetență și de asumare a trifermentului kalokagathonic.

Nu insistăm asupra lor, dar unele dintre ele, cum ar fi balada *Cântarea încredințatei* este reprodusă în întregime în succinta **Introducere** a cercetătorului Gheorghe Hâncu. Regăsim în versurile acestei cântări, ceva din ipostaza baladistului din romanul lui Marquez, ale cărui cântece ambulante, amintind de oameni și locuri ieșite din istorie, țineau loc de cronică. Tată, bunăoară, cum sunt descrise inundațiile din 1837, 17 iulie, produse de revărsarea Dâmboviței asupra Bucureștiului. *Au venit gârla Dâmbovița din București foarte mare și-au înecat multe case pe la mahala (de) umblau cu caiacele oamenii... și în țară mulți oameni s-au înecat și la bucate și la fânuri multe stricăciuni s-au pricinuit. La București am văzut cu ochii mei cum la mahalale au prins pești ca la două oca unu, mreană și crap, dar și mici sute (p. 12).*

Ne-am simțit obligați, spune autorul în încheierea **Introducerii** sale, să facem această digresiune încredințați că introducerea însemnărilor, ca element în descrierea cărții vechi, în general și a celei românești, în special, este utilă și posibilă în stadiul de azi al dezvoltării bibliografiei românești.

Nu mai insistăm, în aceste rânduri ocazionale, asupra celeilalte lucrări, care a însemnat dăruire, acribie și un volum de muncă imens, privind bibliografia publicațiilor apărute în cuprinsul județului Galați, de-a lungul timpului, asupra căreia vom insista cu un alt prilej, într-o dare de seamă detaliată. Și încheiem acest medalion subliniind apăsător că profesorul Gheorghe Hâncu, despre care puțini își mai amintesc, a fost un cărturar autentic și de mare cuprindere, important prin ceea ce a realizat, dar mai ales, prin ceea ce ar fi putut realiza, dacă n-ar fi fost abrutizat, hutuchit și demotivat de hachițele unei istorii lumpenizate și cu dispreț la însemnele de valoare, de calitate, de competență.

Nichita Stănescu

George Arion
scriitor

Nichita Stănescu: Spune-mi Nichita!

George Arion: Nichita.

N.S.: Așa, bătrâne. Dacă nu mă tutuiești, nu mai scot nici un cuvânt.

G.A.: Bine.

N.S.: Atunci, ce mai stai? Dă-i drumul!

G.A.: Două versuri ale tale sună așa: „Oh, am fost un om frumos! Și subțire,

foarte palid”. Ce mai știi despre omul acela?

N.S.: Aproape că l-am uitat.

G.A.: De ce?

N.S.: Te rănește existența și te schimbă. Mi-e și frică să mă uit în oglindă. Pentru că poezia se scrie cu un corn de melc, iar nu cu o baionetă.

G.A.: Ți-e dor de tânărul acela frumos?

N.S.: Dacă mi-e dor? O!

G.A.: Noi avem numeroși poeți buni astăzi. Unii dintre ei chiar colegi de generație cu tine. Dar dacă pe cei mai mulți îi poți asemui cu alții, le poți descoperi niște ascendenți, lui Nichita Stănescu îi descoperi mai greu înaintașii. Ai ales de la început un drum numai al tău, care putea duce undeva, cum s-a și întâmplat, dar la fel de bine putea să nu ducă nicăieri.

N.S.: Nu am nici o programare în originalitate. De altfel, original e barbarul, nu omul inteligent. În măsura în care am reușit să dau ceva temeinic, folosind limba română care îmi este și patrie totodată, a fost o urmare a efortului meu de a privi lumea în mod mirat și curios. Cercetarea lumii prin cuvinte gândite are o natură mirată. Nu m-am mărginit numai din cărți să aflu, ci și din cartea orală a acestei limbi și după ea să scriu câte puțin din ce am înțeles. După opinia mea, limba română este, după limba latină, una dintre cele mai frumoase limbi. Datorită profesorului Alexandru Rosetti, marele lingvist, ea are și o definiție. Domnia-sa definește în mod strălucit limba română ca fiind latina târzie vorbită de daci.

G.A.: Totuși, cum ai reușit să păstrezi calea pe care ai ales-o, deși nu puțini au fost aceia care spuneau că săvârșești o eroare?

N.S.: Buna mea credință m-a ajutat să fiu la fel în orice împrejurare. Sunt un om onest, nu am făcut

din poezie niciodată o trambulină spre cine știe ce zări. Apoi, m-au ajutat nenumărați poeți, cărora le voi purta recunoștință toată viața.

G.A.: Care poeți?

N.S.: O deosebită recunoștință port lui Ienăchiță Văcărescu și tuturor rubedeniilor sale. Lui Mihai Eminescu. Cu adâncă emoție îi sunt recunoscător lui Bacovia. Precum și tuturor poezilor fără de care versul meu n-ar fi fost cu puțință.

G.A.: Ai dorit deliberat să te diferențiezi de toți acești poeți?

N.S.: Nu m-am gândit în mod special. Am meditat mai mult la metaforă, pentru ca ea să oglindească mai bine starea vieții pe care o trăiesc.

G.A.: Cum ești, Nichita, contemporan cu noi, când timpul și spațiul par să nu existe în poezia ta?

N.S.: Fiind contemporan cu tine cu toți ceilalți, bănuiesc că nu sunt un om străvechi. De altfel, din convorbirile mele cu țăranii, cu muncitorii, dragi inimii mele, am înțeles că lor nu le plac descrierile naturaliste. Trebuie să le descrii visul lor de duminică, să surprinzi zigzagul fluturului. Unii mi-au spus chiar că nu vor să vadă într-un tablou tot strungul la care au lucrat toată viața. Ei preferă să audă o romanță decât hureitul pe care toată ziua l-au slujit.

G.A.: Nu m-ai înțeles. Nu te-am întrebat despre naturalism, ci dacă poezia ta reflectă totuși prezentul.

N.S.: Din moment ce eu sunt un om de astăzi, și sunt onest, frământările mele sunt cele ale omului de azi.

G.A.: Dar cine îți dă dreptul să vorbești în numele celorlalți? Să pretinzi că frământările tale sunt și cele ale celorlalți?

N.S.: Nu-mi dă nimeni acest drept. E doar buna mea credință.

G.A.: Mai ții minte cum a fost primită „Elegia Oului”? Cât de criticat ai fost atunci?

N.S.: Țin minte cu durere.

G.A.: Ai „plătit” drumul pe care l-ai ales. Dacă acum ești un poet recunoscut, predat și în școală, în urmă cu nu chiar foarte mulți ani erai socotit o curiozitate de către unii.

N.S.: Am plătit. A trebuit s-o îngrop pe Ana lui Manole în cuvinte. Căci altfel mi se dărau în fiecare seară. Mă gândesc cu tristețe și uneori

mă rog să nu mi se dea talentul lui Shakespeare. Bănuiesc cu spaimă cât trebuie să plătești pentru un astfel de talent. Eu însă nu sunt pregătit pentru o asemenea povară. Fără plată nu se poate crea nici o valoare. Nu degeaba există mitul jertfei în folclorul nostru. Cine nu pune totul într-o singură direcție, nu are parte de nimic.

G.A.: *Dar stai o clipă. Odată ai afirmat cam așa: ce-ar mai fi dacă ne-am trăi cărțile? Te contrazici.*

N.S.: Era o afirmație mai copilăroasă, mai puțin matură. O mare parte din ce am scris nu-mi mai place. O parte din articolele mai vechi le recitesc cu jenă. Am rupt o groază de manuscrise, care poate conțineau ceva în ele, dar nu ajungeau totuși la taina poeziei. Fiecare poezie trebuie scrisă ca și cum ar fi prima pe care o scrii. Cu acea tulburare care altfel nu s-ar transmite cititorului. Rodin spunea că talent înseamnă a-ți face plăcere munca pe care o faci. Am talent în acest sens: îmi produce o imensă bucurie munca mea. Abia aștept să scriu. Cu nerăbdarea cu care m-aș întâlni cu o ființă iubită.

G.A.: *Ai avut o mare durere în viață?*

N.S.: Da. Dar natura ei e atât de intimă încât ar fi nerespectabilă confesiunea. Nu în lacrimă sau în bocet, ci în concept și idee stă puterea omului. În această privință, eu sunt un soldat.

G.A.: *Credeam că ești un general.*

N.S.: Să mă ferească Dumnezeu! Asta costă mai mult.

G.A.: *Bine, dar atunci măcar o bucurie spune-mi.*

N.S.: Am avut destule. Mircea Dinescu, în care văd o mare speranță a poeziei noastre, mi-a produs o extraordinară bucurie când i-am citit ultimul volum, *Proprietarul de poduri*. Propriile mele versuri mi-au părut mai talentate. La fel m-am bucurat când i-a apărut lui Gheorghe Tomozei volumul *Suav anapoda*, lui Grigore Hagi, *Sfera gânditoare*, lui Ion Drăgănoiu *Discurs împotriva metodei*. În general, când citesc o poezie bună am sentimentul că am scris-o eu. Stăteam de vorbă odată cu dragul meu prieten Sorin Dumitrescu, un pictor pentru care am o mare admirație, și care m-a întrebat: Ce zici de versul: „Ascultă cum plânge un taur”? La care i-am răspuns: Nici nu știi cât m-am chinuit să-l scriu. Minți, Nichita, mi-a zis el, asta e un vers de

Dan Laurențiu. Dar mă jur că am crezut o clipă că e al meu.

G.A.: *Cum aș putea să pătrund totuși în sufletul tău?*

N.S.: Cu sufletul tău.

G.A.: *Dar cu întrebările mele?*

N.S.: Prin urechi. E însă o cale mai labirintică.

G.A.: *S-o parcurgem totuși. Răspunde-mi, te rog, cum te aperi atunci când ți se spune că faci filosofie în poeziile tale.*

N.S.: E un fals împotriva căruia protestez cu toată hotărârea. Poezia este o taină și o lucrare de sine stătătoare. Matematicienii și filosofii au tainele lor. E ridicol să transferi un sistem în altul. Din necesitatea versului și nu din concept apar în poezia mea simboluri filosofice. Poetul

nu urmărește să afle adevărul, ci sentimentul de adevăr. Când citesc poezie vreau să citesc poezie, nu precepte. Amestecul prea mare de genuri duce la improprietatea gândirii.

G.A.: *Cum îți explici faptul că tu, un poet atât de abstract, ai apelat nu o dată la folclor?*

N.S.: În primul rând nu sunt un poet abstract. Apoi, folclorul este dorul de a te întoarce acasă. Fugi ce fugi, dar te mai întorci și acasă. Folclorul este un sprijin moral. Îți spun un lucru care poate că e o aberație: poezia română cultă, cu unele excepții, nu a atins dimensiunile folclorului. Nu a creat mituri.

G.A.: *La ce mituri ții mai mult?*

N.S.: În această perioadă - pentru că dragostea mea pentru mituri este înșelătoare - țin la Oedip. Plăsmuiesc de altfel o lucrare, Oedip soldat. În viziunea mea, Oedip trage asupra propriei sale țări fără să știe că e mama lui.

G.A.: *Înșeli deseori? Nu mă refer la mituri, ci la oameni.*

N.S.: Nu pot să-ți dau mi răspuns sincer. Și poate că nici nu știi. Uneori înșeli fără să știi că înșeli.

G.A.: *Te iubești? Te urăști?*

N.S.: Nici nu mă iubesc, nici nu mă urăsc. Locuiesc în trupul meu cu chilie. Uneori sunt cordial cu mine însumi și apoi mă înjur de mama focului. De altfel, poezia nu e proprietatea nimănui. Poetul nu există. Doar moșește. Cum există gripă și ai nevoie de aspirină, așa sunt și poeții pentru poezii. Poetul face

Nichita Stănescu

parte din clasa muncitoare. Să punem șapte coroane nu pe capul poetului, ci pe verbul versului.

G.A.: *Ce-ți place mai mult la români?*

N.S.: Români niciodată nu i-au pârât pe români străinilor. Nu cunosc o personalitate de-a noastră care să-i fi pârât pe români altor națiuni. Dacă avem ceva cu unul, e o treabă numai a noastră. Pe noi ne pârâm nouă, nu pe noi altora.

G.A.: *Îți place să te joci în poezie?*

N.S.: E și adevăr și minciună în ceea ce spui. Cu iezi te mai joci, ai caprele ba.

G.A.: *Nu înțeleg.*

N.S.: Nici eu.

G.A.: *Un mare poet își poate permite orice? Spui într-o poezie că „poetul, ca și soldatul/ nu are viață personală”. Dar tu ai o viață personală poate prea bogată...*

N.S.: Nu cunosc ce este aceea un mare poet. Cunosc ce este o mare poezie. Un poet nu își poate permite orice. Poezia lui, da, dacă are un sens constructiv.

G.A.: *De ce ți-e teamă?*

N.S.: Printre altele, de incendii. Am copilărit în Ploiești, lângă cisterne de benzină, unde orice scânteie putea să însemne un dezastru. De-atunci nu m-a părăsit frica de foc.

G.A.: *De altceva?*

N.S.: Lasă atât. Cuvintele atrag realul.

G.A.: *Ce descoperire deosebită ai făcut de când trăiești?*

N.S.: Cele două stări limită când era să nu mai fiu. Dar mi se pare indecent să le povestesc, fiind de natură particulară.

G.A.: *Te mai crezi un „cireșar”?*

N.S.: Sigur că da. Bunul meu prieten Constantin Chiriță ți-o poate dovedi. Cu coșul de cireșe mai umblu și prin sufletul lui Nicolae Ștefănescu, autorul de romane polițiste, care ne mai lasă să ne și odihnim în timp ce el vânează păcatele. Te-aș ruga să păstrezi ce ți-am spus pentru ca să mai sărut niște prieteni.

G.A.: *Îți place să te bați pentru o idee?*

N.S.: Bineînțeles. La început m-am bătut pentru mine însumi. Dintr-o uriașă neîncredere în ceea ce scriu. Apoi, am pus mâna pe condei ca pe o pușcă, pentru ca să mă bat pentru poezia care este a noastră, a tuturor. De aici poate și fascinația mea pentru armata română.

G.A.: *De ce ai scris o Odă bucuriei? Ești atât de fericit încât să-ți poți permite acest lucru?*

N.S.: Nu sunt de profesie nefericit. Nici un om tragic nu sunt din înclinare firească. Am adunat bucuria și fericirea ca să le comunic și

altora. Tristețea este mai trecătoare decât osul sau scheletul. Ochii mei sunt destinați vederii și nu lacrimii. De altfel, poporul din care fac parte, poporul român, este blajin. Ca și limba lui minunată, al cărei servitor sunt.

G.A.: *Ce crezi că e miraculos în țara noastră?*

N.S.: Faptul că ea este. De la a fi începe orice copil. Lupta noastră este și de a avea. Am fost învățat în copilărie, înainte de-al doilea război mondial, că România e o țară bogată. Nu e adevărat. România nu este o țară bogată. După ce au jefuit-o atâția, cum am mai putea susține acest lucru? Dar ea e o țară profund miraculoasă. Miraculoasa ei frumusețe din numea noastră există.

G.A.: *Te-a impresionat ceva deosebit din istoria acestei țări?*

N.S.: Bombardamentele din timpul celui de-al doilea război mondial de la Ploiești. Am văzut cu ochii mei case arzând, oameni îngropați sub ruine și m-am îngrozit. De atunci cred că a crescut în mine sentimentul uriaș că, oricând mi se va cere să pun mâna pe o armă ca să-mi apăr țara, aș face-o fără nici o ezitare. De altfel, sunt sublocotenent de artilerie grea.

G.A.: *Am vorbit numai despre poezie. Dar dintre prozatorii din seria ta, cine te bucură atunci când îi citești?*

N.S.: Am avut satisfacția să citesc romanul *Racul* al prietenului meu Alexandru Ivasiuc, de o fină intelectualitate și de o deschidere de orizont puțin întâlnită în proza noastră, *Patima* de Mircea Micu, pentru care terenul a fost pregătit de mării scriitori care sunt Eugen Barbu, Marin Preda, Laurențiu Fulga, Constantin Țoiu.

G.A.: *Spune-mi, te rog, o întâmplare frumoasă. Închipuiește-ți că ai fi și tu prozator.*

N.S.: Eram mai tânăr și îndrăgostit. Mersesem într-o localitate, la mare, la 2 Mai. Nu-mi făcea plăcere marea. Mie-mi plac mai mult dealul și muntele. Stăteam de două zile în casă. Pe unul din pereți era o tapiserie populară, turcească. Înfățișa „Răpirea din serai”. În centrul ei era brodat un cal. Într-o seară, așteptându-i foarte mult pe prietenii mei, am crezut că acel cal este viu și am încercat să-l încălesc. De atâtea ori, încât era să-mi frâng picioarele. Să mă ierte Dumnezeu, dar anumiți cai nu pot fi încălecați.

G.A.: *Convenția dintre noi s-a spulberat. Mai aveți ceva de spus, Nichita Stănescu?*

N.S.: Da.

N.R.: Extras din volumul *Cele mai frumoase 100 de interviuri*. București: Flacăra, 2011.

Medicul cardiolog și consilierul local, Mihai Bucatanschi, pune stetoscopul pe România

Povești de viață (III)

Dana Vlad
publicist

D.V.: *Cum e cu situația asta ingrătă care a apărut în ultimul timp precum cea de la Spitalul de Urgență „Sfântul Apostol Andrei” din Galați unde bolnavul trebuie să cumpere seringi, vată, alcool sanitar, fașă, medicamente, dacă e internat?*

M.B.: Nici nu recunoști că nu ai ce îți trebuie, dar nici nu ajuți pe bolnavi sau pe aparținători de o manieră civilizată! Dacă bolnavul sau aparținătorul oricum merge să cumpere pe banii lui, ai putea tu, „spital” să-i spui: „Tot te duci să le cumperi, ce boală ai? Hernie! Asta costă patru milioane ca să te rezolvi! Atâta costă boala asta și cumpărăm noi spitalul ce-ți trebuie”, fără să mai pui bolnavul sau aparținătorul pe drumuri să cumpere seringi și feșe.

Adică un fel de coplată, pentru că spitalul primește de la Casa de Sănătate în medie 10-12 milioane pentru o hernie, dar nu sunt suficienți bani, mai trebuie patru milioane, să zicem, și atunci bolnavul primește factura, chitanța pe cei patru milioane și „noi, spitalul” cumpărăm ce trebuie pentru boala pacientului! E o coplată, dar e un mod civilizată. Și mai e o problemă, „noi spitalul” nu mai avem banii să vă dăm de mâncare, nu avem, asta e situația! Păi, decât să vină aparținătorii cu pungi cu mâncare și bolnavul să le țină prin saloane, mai bine să fie contractată o societate de catering, să folosească niște frigidere cum sunt ale noastre de pe secție și spui omului atât costă ce vrea să mănânce! Dar vreau să vă spun că sunt și oameni atât de săraci că, dacă faci o așa abordare, s-ar putea să ai niște probleme! Ei, pentru aceia oferi ceea ce are spitalul, cartofi și ce se mai face la bucătărie, iar cel care are posibilități financiare mai mari să-și cumpere și un

iaurt și ce mai dorește. Există o abordare a acestei probleme, dar nu e cea optimă, în curtea spitalului există un chioșc, dar bolnavul e operat, are un picior rupt, o boală gravă, nu se mișcă! Dar, Doamne, ferește să vrea cineva o altfel de abordare, că se nasc probleme grave și ne sar toți în cap că lumea moare de foame etc!!

D.V.: *Sunteți un om ca toți ceilalți până la urmă, spuneți-ne ce pasiuni aveți, cu ce vă umpleți timpul liber când acesta există?*

M.B.: Da! O să fiți mirată! Am o pasiune pentru film, să montez film pentru că nu-mi permit să fac filme cu artiști și cu scenariii, fac un fel de filme gen reportaj, de călătorie, călătoriile reprezentând o a doua pasiune a mea, dar în măsura în care am timp și bani. Deci, aceste filme necesită montaj. Asta e pasiunea mea din copilărie. Performanță în domeniu faci dacă faci regie de film, ei, așa spune că nu aveam suficient talent în domeniul literaturii, artei, culturii etc., ca să merg pe partea de regie film, eu fac mai mult partea de filmat! Am zeci, sute de filme! Tehnologia a evoluat, unele filme aproape că le-am pierdut, altele au fost făcute pe camere video, dar care foloseau sistem de înregistrare analog, pe bandă, etc. Ei, a trebuit să trec acum casetele astea pe digital și pe astea încep să le montez, că la vremea respectivă nu puteam să le montez sau în tot cazul era complicat, trebuia să merg la un studio performant. Acum privesc la filmele cu copilul meu la diferite etape de viață, re trăiesc privind călătoriile. Am avut dorința de a filma profesionist!

D.V.: *Pentru că sunteți și consilier local, v-aș ruga să ne spuneți dacă sunteți mulțumit de activitatea dvs. în această funcție, dacă simțiți că aveți cale să rezolvați anumite probleme ale oamenilor, dacă vă simțiți util în această funcție sau dacă sunteți lăsat să fiți util? Care sunt hibeale „guvernării” orașului nostru după părerea dvs., dar ale guvernării țării?*

M.B.: Pot spune că nu mă simt suficient de util, dar asta din cauză că cetățenii orașului nu apelează

cu suficient de multă frecvență la consilierii locali. Nici în Primărie lucrurile nu sunt foarte în regulă, în sensul că noi nu avem un birou. Oamenii trebuie să ne caute când se constituie comisiile de lucru, marțea după-amiază și pot veni acolo în Primărie să se prezinte: domnule consilier Bucatanschi, am o problemă! În principiu eu mă refer la comisia de urbanism din care fac parte, dar pot veni cu orice problemă și dacă eu mă consider depășit, îl îndrept spre alt coleg. Problema este că nu există o educație în rândul cetățenilor. Ei ne abordează și ajung la noi când nu se mai poate face nimic. Vin enervați, stresați, vin doar cu ceartă! Dar motivul principal pentru care nu apelează este pentru că nu știu cum funcționează instituțiile statului. Ei, de fapt, fac o cerere la Primărie, nu se descurcă, nu prea merge așa! Uneori e bine să se sensibilizeze și consilierul, pentru că o parte din cererile lor ajung și în aceste comisii, și atunci e bine în momentul în care se pune problema unui certificat de urbanism care e clar că ajunge la comisia de urbanism. În acest caz, ar fi mai ușor pentru noi și mai bine pentru solicitant dacă am urmări acest dosar și în momentul în care ajunge la comisie, solicitantul ar spune „eu sunt ăla de am cerut, cam asta vreau să fac!!!” Sunt unii care au litigii și care nu au cunoștințe și nu știu nici ce vor sau nu cunosc legile, dar vor!! Noi suntem administrativ, deci atenție și la felul cum sunt abordate problemele! Dar știți cine e principalul vinovat? Școala! În școală în loc să-i ia pe copii să-i învețe cum funcționează Primăria, să existe o legătură cu Primăria, un protocol pentru elevii de la o anumită vârstă în sus, nu de la cinci ani sau să învețe cum funcționează Poșta Română, nu se face așa ceva și e tare rău!!

În legătură cu hibeles guvernării, este vorba despre separarea puterilor în stat! Dacă politicul s-ar ocupa de politic și administrativul de administrație, atunci lucrurile s-ar limpezi. Iată, comisia de urbanism se ocupă de aprobarea autorizațiilor de construcții, asta e o treabă de funcționar public! Numai că pe diverse considerente la nivel de Primărie s-a hotărât să ne mai uităm și noi pe aceste dosare, să le avizăm, dar asta e treaba unui funcționar public! Politicul trebuie să spună că ar trebui să luăm un arhitect șef și să hotărâm cum ar trebui să arate Municipiul Galați! De exemplu, la parterul blocurilor lucrurile să stea cam așa și nu cum vrea fiecare, să construim parcare etajată, dar asta să o faci calculat! Poate să o facă investitorul, dacă nu face Primăria! Însă

noi nu avem nicio tradiție, orașele arată ca niște turcisme, când construiește cineva chiar nici nu poți tu ca politician să spui „vezi construiești în felul acesta, folosește culoarea aceasta”, etc! Înseamnă că trebuie să existe niște prevederi limpezi, niște reguli de urbanism, nu că nu vrei să-l lași că e vorba de culoare politică! Legat de guvernarea țării, se amestecă politicul cu administrativul!

Vă aduceți aminte că în ultimii ani Forul Legislativ al țării, Parlamentul României, să fi emis vreo lege? Parlamentul spune pe tema respectivă, asta-i legea, o dă guvernului și face normele de aplicare! Guvernul vine în fiecare săptămână și mai dă câte un pachet de legi și își asumă și răspunderea!! Păi, atunci cine conduce țara, guvernul, nu? Constituția permite lucrurile acestea, aici trebuie umblat, nu că ar fi o sută de parlamentari în plus! Păi, se poate să schimbăm la mijlocul anului TVA-ul? Investitorul spune în acest caz, „lasă-i, măi, pe ăștia că-s cam agitați, mai încercăm anul următor!”

D.V.: *Dacă în acest moment ați fi ales ministrul sănătății, ce măsuri ați aborda, ținând cont de toată deingolada din sistemul sanitar? Ne pleacă toți medicii buni, domnule doctor, ce facem? Ce e cu această comasare a spitalelor?*

M.B.: În privința comasării spitalelor chiar e o aiureală, că aici se reduce în cel mai fericit caz numărul de directori și cam atât și nu rezolvăm nimic! Următoarea guvernare o să aducă lucrurile de unde au plecat! În ceea ce privește cazul în care aș fi ministrul sănătății, aici trebuie introdus un sistem concurențial în primul rând între serviciile de asigurări de sănătate! Să ne aducem aminte că atunci când Convenția Democratică a introdus și inițiat instituția Casa de Sănătate și Instituția Medicul de Familie, au venit și transportatorii că vor casa de sănătate proprie și armata cu justiția au vrut și ei casă și au constituit aceste trei Case de Sănătate. S-a agreat atunci ideea creării caselor pentru obținerea, de fapt, a unui sistem concurențial! Lucrurile nu au stat așa, au evoluat în sensul subordonării celorlalte case de către Casa Națională de Sănătate, astfel încât în final avem un monopol și unde mai pui că e și monopol de stat și atunci lucrurile merg cum se vede! Problema concurenței a fost anihilată! Plus că, de fapt, nu se poate să existe concurență adevărată între unități de stat! Ele ar fi trebuit să fie unități private și să fie minimum trei ca să existe o concurență! Deci asta ar fi o temă pentru cine vrea să o dezvolte în practică! Apoi, există problema

concretenței între unitățile sanitare! Dar trebuie să le lași să funcționeze ca unități economice prestatoare de servicii cu o evoluție financiar contabilă normală nu așa cum e acum împinsă de la spate din toate părțile! A, ai tu o problemă politică și vrei ca Spitalul de Urgență să rămână de stat, foarte bine, chiar poate că nu e rău, cu finanțarea care e, cu toate racilele și problemele lui, dar celelalte unități sanitare poate nu ar fi rău să le privatizezi! Adică noi privatizăm un spital, nu dau nume, problema aceea cu alimentarea cu aparatură medicală de la minister, cu plata utilităților de la consiliile județene sau locale dispar, iar problema că onor casa îți plătește mai nimic pe servicii și nu ajung banii, treaba lor! Se mai poate pune o coplată la serviciul respectiv! Cine o să poată cel puțin o să fie și el cazat în spital la nivel de trei, patru stele pentru că nu poți să vii în spital să pretinzi lux și hotel de opt stele pe gratis, nu e posibil! Asta ar trebui să facă politicul, să realizeze regulile jocului potrivit cărora aceste unități să fie în concurență permanentă și să performeze!

Relația spitalului cu casa e una contractuală, dar nu se prea negociază nimic, casa are atitudine de monopol, legea coroborată cu alte legi, nu dau libertate spitalului! Zilele trecute un spital din Israel își făcea reclamă la noi și ca el au apărut spitale din Austria! Asta înseamnă că e o unitate comercială de prestări servicii care caută să racoleze bolnavi din România care vin să plătească acolo pentru că nimeni nu prestează gratis acolo! Spitalul face profit și profitul îl reinvestește și-și asigură o unitate de prestări servicii de înaltă clasă! Învățământul nu e abordat din punct de vedere pragmatic, din punct de vedere al profitului, al performanței din care să rezulte profit, la noi se vând diplome pe bani, în loc să se facă performanță și să vinzi diplome cu prestigiu! Și în sănătate e la fel, în loc să dezvolți aceste spitale, să folosești forța de muncă avizată a doctorilor din spitale care așa cum este, se mai poate folosi și să aduci profit în țară, să aduci bolnavi din Italia și din Austria, unde nu-și pot permite să plătească ziua de spitalizare cu 500 de euro și preferă să vină să rezolve problema de sănătate în România cu 150 euro ziua de spitalizare și faci profit și aduci bani în

Mihai Bucatanschi

țară, în loc să faci o abordare comercială pragmatică, tu ce faci? Bolnavul român pleacă în Austria să se trateze, normal că pleacă cine poate, dar ar fi bine să rămână în țară și ca el poate vin din Austria câțiva și la noi. Eu vă spun că în domeniul chirurgiei plastice și estetice lucrul ăsta se întâmplă, dar la ce prețuri! Doar câștigă și țara de aici, că plătesc și ăștia un TVA și multe alte taxe și astfel câștigurile sunt pe măsură, dar și abordările trebuie să fie pe măsură! Noi nu vrem să facem așa! Știu doctori care vor să lucreze

cu norma parțială în spital, adică el să vină ca Persoană Fizică Autorizată sau Cabinet Medical Individual să facă contract cu spitalul și să întrebe directorul ce servicii dorește să facă? Și el să vrea să facă examen interclinici; stă la tine în spital două ore pe zi și face interclinici! Nu plătești pentru asta, faci un contract, dar nu se dorește acest lucru!! Recent și-au permis să dea un medic afară din spital, doctorul Paul Ichim, că e parlamentar! Și așa ai puțini medici, mai pleacă și ei din țară!

D.V.: *Revista Axis Libri este o revistă de cultură, în acest caz vă întreb în ce stadiu se află cultura din punctul dvs. de vedere, mai întâi la Galați, că aici trăiți, apoi în țară și faceți o paralelă cu ce se întâmplă în lume în acest domeniu care volens-nolens definește o națiune, pentru că știu că ați călătorit și călătoriți?*

M.B.: Galațiul stă ca un oraș de provincie care cu greu reușește să-și mențină niște unități de cultură și acelea sunt Teatrul Muzical și Teatrul de Stat, că Filarmonica s-a desființat demult. Aici eu sunt implicat pentru că sunt și consilier local și pot spune așa: că teatrul din oraș e subvenționat în procent de 98% de către Primărie! Nu e bine și normal! Sunt de acord să fie subvenționată cultura, dar nu în asemenea proporție! În momentul în care faci așa, lucrurile o iau razna și încep să se lege oamenii de management, de calitatea actului de cultură care lasă de dorit, dacă s-a ajuns să fie subvenționat în asemenea proporție! A, pe de altă parte toate orașele au problemele astea cu cultura și trebuie să subvenționeze teatrele, altfel spus nici nu-i lași să moară, nici nu-i lași să trăiască!

(Va urma)

Arhipoem (O ciocârlie fantascientă) (I)

Simón Ajarescu
poet

Ce faci tu cocoșule cu
Ccreastă interioară
zig-zag-uri de jar, vir de
ouătoare cantatrice lângă
macii de glie fanată, dintre
aceia târzii și bisecți la sol?!

Prin borta de ozon a
cuibului vostru se scurge
vara cu smicele cu tot!
Licuricii se văd cum se scurg
și ei atât de mari sunt!

Binecuvântate fie circum-
stanța ta și interogația mea...

De-o smicea de sulfină se ține Stihia-Pământ...

Simți magma pe care sfârâie apa freatică sub cele
trei și-ncă trei ascuțite ivorii de la picior.

De-o smicea de rozmarin e aninată Apa - ca
Element Actual.

Benedicte fie întrebarea mea și prilejul tău,
cardinalizate!

De-o smicea de măghiran este lipită Stihia - de
- Aer...

De-o smicea de coriandru atârnă Focul - Habar...

Cineva strânge tăcerea de rând și vacarmul într-o
copaie călăfatuită și le dă drumul pe-un râu cu un
singur amonte, dar cu mai multe avaluri.

Capu-ți ridici ritmic, planezi printre colilii,
printre lăstari mai înalți de cucută, în mugurii lor
se cuibărește câte-un foton știrbit în cioc de vreo
potârniche rănită acum o mie de ani sau acum un
minut...

Te preocupă captarea instinctului celest și-a
frecvenței cosmice-n cuib.

Încerci Verticala de Trup a Locului până la
jumătate, până la trei sferturi de zbor!

Topocronul se mistuie-n gușa ta!

Un boț de smirnă gemă i-ar sta bine celei mai
fierbinți ove de lângă plexul tău solar și ca plușul penat!

Binecuvântate fie împrejurările cărora unii (ca
tine) le caută cuadratura și cuibatura!

Ispitești Paralaxa de Suflet a Locului, îți urnești
aripa și coada într-un fel anumit!... Palpezi Mira
de Spirit a Locului, aha, pui și tu Cerurile în cauză
precum semena ta?!?

Conștientizezi Ascendentul de Divin al Locului!
Manevrezi refrenul „budic”, refrenul „atmic”?!
Savaotul de Șapte Stele din Asia se întâlnește - într-
un spațiu imaginar - cu Savaotul de Șapte Stele din
Europa!, la litoralul unei lacrimi, cu bucuria! cu
tristețea! cu rușinea înghesuite-ntr-un infuzor...
Oh, îmi dau seama! (că nu-s afon! ateu și ridicol!)...

Încercările tale au în mine un șofer C.T.C.
prins gol-goluț de brațe și de picioare și aruncat în
incantație! zvârlit în credință! trântit în sublim!...

Ce fel de ființă poartă în el îngerul zis Iar - de -
pază al unei păsări cântătoare din acest habitat? Între
ciocârlia de Sus (cu laringele aproape însângerat!) și
ciocârlanul de Jos (aparent supus și hipnotizat!) se
întinde un cablu bine calibrat pentru un puhoi de
radio-simțiri, prin el circulă iubirea dintre cei doi,
ca un fenomen providențial.

Hatul răsucit în el însuși, de foaie și de evantaie
oculte zvântat cu găze în filigran pliant intră și iese
din gușterii tretini, din pricolicii plini de căpușe,
din popândăii grăbiți să înfulece câte o iotă mereu
de eter, cu năluci de sângerare călâie pe bot - ca un
serpent cadastral - o sinusoidă?!? Aura ta (aura ta!)
își centrează silueta pe pulsul tău intensificându-se
pe-o Roză a Vânturilor - alizee! musoni! simuni!
habbobi! khamsini! - și alți și tot altemi curenți de
inițiere aeriană! - dar lăuntripetă!!

O lavă blândă scăpată din chingile densității
și-ncingerii subterane, transformând în abur seva
celor mai adâncite rădăcini de copaci, subțire
asemenea nervului optic, uns cu lipom de clarvăzător
așisderea nervului auditiv, expus unui poutpouriu
de instantanee, sub dușul numit „Niagara” sau
„Duruitoarea”, îți pătrunde vidul din os?!

... Dimineața, traiectul Sol - Aer, de esență
subliminală, al ciocârliei, umilește Gravitația și
Puful de Păpădie din gravitoni, „sparie gândul”...

<Într-altă Fantă a Lumii un fenix ține de câteva
zile sub arșițele aripei sale fără să-l prefacă în spuză,
un orfan colibri! >

Se pare că ciocârliele (demne de acest nume!), în
genere numai cele din România dragobiară, își emit
cântecele lor „într-o stare modificată de conștientă”,

asemenea unor mediumi cu ghiotura înzestrați, în transă strictă de fapt împlinit...

Ventrilocii pteri șuieră și ei?!, au și ei un laringe de „strings”, așa cum Strunele de Univers din Evanghelia Albionului, cu privire la pulsari, după Hawking?!?...

Întinde-ți, Doamne, Mâna Multi-Brass și Binecuvântează Imaginarul Acesta cu Dextra Ta!

Datorită audierii de ciocârlie, viața noastră se schimbă în întregime, biruindu-și parțialitățile și meschinăriile ei funciare, știați?!...

Ciocârlanul înrourat se frământă pe snopul uitat printre grohotișurile Pleiadelor și nalbe grele de greieri!

Ciugulește pe-alese micro-meteorii din spic-sideroliți în hoaspă sticloasă de bob-„cip”, mășcat!...

Îl învâluie fonosono! Ton-ul Zburătoaresei de pe Raza frântă-n „airship”-cum strigă exaltați unii aviatori doar cu odăjdia pielii și-a hirsutismului lor în carlingă, despre sincopile de atmosferă la aparat!

Un lapsus de Prana-n refren..., O siluetă duhnind a fiori...

Cântecul ciocârlilor ne modifică viziunea din trei în trei zile asupra Absconsului!... Într-o zi(era ora unei chindii!) am ascultat ciocârlia (chiar pe aceea de deasupra mea!) și, surpriză, mi s-a oprit ceasornicul de la braț! - altminteri poate că, de surpriză! mi-ar fi stat pulsul din piept!...

Cunoaște-ne Conștiințenie a Însămânțării de Ciocârlii!...

...Am văzut-o și n-am s-o uit niciodată: felul cum coboară creatura din Apexul ei Muzical e o prăbușire adevărată, dar cu un efect de maestru parașutist își desface aripile la numai un stânen de câmp (unul în preajma unei postate de miriște!) apoi se lasă lent pe un arc de ocol și se oprește net în centrul cuibului...

<Într-o Lume în care se vânează „liile” și se face trafic internațional de Iii împușcate la pasaje de vecernii calde pe Bărăgan, pe Câmpia Tâmavelor, Poetul se simte vizat pe un ghidaj laser necruțator! >

Dar vânătorii probabil încă nu știu, șira lui vertebrală-i un stâlp al infamiei, ridicat la răspântiile

perfect cruciale pentru toți purtătorii de instantaneu profan în gătița puștii!!

Sufletul ciocârliei se face una cu atmosfera celor cu urechea devotată mării audibilități, unii dintre ei fiind orbi de-al binelea!, sufletul ciocârliei umple văzduhul pe care îl respiră însă cei surzi, aceia ce neauzind-o nicicum, totuși o văd!!!

Un stol de triluri pătrunde intempestiv în Tunelul dintre Pronia Primară și Pronia Ultimară a Melopatiei de veci, îndeplinind „spusa” și „scrisa” Existenței de pe zidul său Inelar - coșcovit la tronsonul Alpha pe milioane de leghe, crăpat la tronsonul Omega pe milioane de verste-n Adânc! Un puf de păpădie contribuie la greutatea atomică a Plumbului... Din bucurii. Din tristeți. Din rușini.

Ciocârlie, tu-mi dai ghes către pustiu și singurătate, pe valuri acre și amare și pe nori sărați...

<Tirul cu ciocârlie „cinătuie” (cum zicea mama la păsările pregătite pentru friptură!) trece pe la Vama Curtici fără vreun control special... în Mica și Marea Prohibiție nu se cunoaște aici nici spiritualizarea, nici punerea Răului Secret pe chituci!!! >

Bună dimineața neant și apoi corcodușe albastre, bună ziua neant și apoi măline diafane cărora li se văd și-n beznă sâmburii stacojii, bună seara neant și apoi razachie de butuc purtat pe umeri de-un terafim-cariatidă ca pe un antablament - oho, Dânsime A Ta Univers încrețit ca miezul nucii coapte în căpățâna cu occipital de bazalt! întunecimea dezordonată din scorburi, din bârloguri, din râpi și din alte și tot alterne sedii obscure se polarizează pe coamele unui melc ori ale unui ghioc!

<Vârfuri de raze vârfuri de ace vârfuri de lăncii!>

Grumazul meu de-atâtea răsuciri heliotrope și melotrope e ca o muruială pe ziduri mănăstirești!!

Luminișul dintre călini s-a polarizat pe gurguii de vătui feminin!... Odată pe tril e Capodoperă în azur, trilul are contur de gâtlej ars de Duh, ars de Magie, ars de Miraj, ars de Har - și de alte și tot alterne putemicimi! Veriie - de-o estivalitate translaă pe orgi de Cotnar prin baterii de ghizduri înfundate cu cer pân-la refuz - verile-adânci din holda pârğuită-n duzine de zori, în duzine de-amiezi, în duzine de-amurguri - verile, zic!, aprofundează

Zenitul din Dragobathema, înțepenit într-o alțiță de senzor primejdios la meridian când/unde poți să și mori! - îl aprofundează cu câte o ciocârlie smulsă din Topocronul Nr. 7 din anotimpuri dosite pe după coclauri - paliere de iulie - a cărei cloacă feciorelnică de miriștime-n alonjă vibratorie până-n Antares, deține oh deține fantasticul Ou Termonuclear gata să fie re-ac-ți-o-nat! Pe-o direcție de rază! de ac! - surd într-o doară și-auzitor în doi peri - și de lance! - direcție calculată Cândva - promoroacă de funigei pe crângurile de vibrații suspendate-n memorie - chibzuită printr-un calcul galactic la abacul „spus” și „scris” din spectaculoase alinieri de planete, în loc de bile pe coardele (stringurile!) sale incandescente! Gata-i să fie reacționat într-un cuiar cu halou pepit-rogvaiv și pe norii - apă zob! - cei mai hăăt aproape de cerul spiritualmente atins de clonțul iulian, de triful iuliotL.Oul cu „bănuț” valutar lângă cuticulă și cu flăcări de comoară-mprejurul cojii! - eheee- hei! - să explodeze prompt, e sub forma unui prunc-pui cu penaj radiant, un cocon aidoma tuturor ciocârlilor având bufeuri de feromoni puși la fiert și mestecați de un melesteu cristalin, cu gradații și cu mercur fluid înălțat brusc in-vitro! - clocot excelsior!

Din ciocârlie viageră în ciocârlie viageră, binecuvântat fie ciclul de 26000 mii de ani, fatalitate a Timpului stors ca o lămâie peste o halcă de cancer deschis.

<Tăriile și Contra-Tăriile au simpatie, împrejmuite de noianul de Corpuri Subtile, ale Poeților de-Altădată, care mai întârzie întâmplător și azi pe Pământ - atunci se echilibrează toate și- aduc mult noroc! >

Ghinionul „lucrează” azi mai dihai precum în antichitate, la Delphi!!! Dodona!!! și Eleusis!!!... Greu să zbori greu să cânti în cerul accidentat.

Voltele de tril „budic” și voltele de tril “atmic” îi trec pe podi și pe sfinți la un răboj de „liene” succesioni!...

Găinașul pur al Ciocârliei din plinul zvâcnet în susul văzduhului dragobian, cade lent pe fruntea mea ca benghi hinduist, ca un Tilak de jar!!

Atrag fluturii purpurii...bondarii cameleonici... micro-vampirii.

Fiecare tril are nimbul său, el din când în când se arată drept curcubeu, în contrapunctul cântării, ciocârlia răsuflă aburos din micii ei bojoci înfierbântați, umezind vag cerul din jur și zenitul

apropiat - gata să-i pice pe limbă, desprins din cardinalitatea Susului, rupt subit!! în amiază de fata morgana, a zării de-azot.

Trilurile cele mai reușite - dar care tril, vai, nu-i reușit? - se îndeasă într-un Rai de Ierusalim și de Drăgoba, al Tuturor Trilurilor! Topocron cu Acoperiș de ispitit Trimișii! Aleșii!

Tezaurul acesta, ogivă și “berbec”, sfarmă Zidul Sonic!, Fonic! Tonic! al Liturghiilor de pe Glob, sparge Zidul Fotonic al Sanctualelor de pe Glob...

Să tăiem întru efervescență un Labirint cât de cât răcoros al fervorii eterne, bulbucaturi! Celsius bătute în cuie de xilofon... Doamne, economisește-Ți instantaneele și pentru noi!...

<Ce este ciocârlia ca să te gândești la ea > fie și cu una măcar din circumvoluțiuni bobinată pe-o nuielușă de-alun?! Bagheta radiestezică dă lăstari... de eter...

Eclesiastul, încă tânăr în habitat, face nudism la Cele Șapte Raze Existențiale, producătoare de pigment rogvaiv...

...Printr-o mladă ca asta se scurge Tunetul de Apoi...

Descărcarea mea emoțională, ascultând ciocârlia, e ca o tragere cu o „Katiușa”, având ca țintă însuși Kremlinul!!

Trilurile nu pot fi puse-n formol... gândurile nu pot fi ținute în spirt... Sub luciul amplu al Râului este întins doar un milimetru de Mir!...Cât Reflex reverberat, atâta Dar... Dialogul cu Mirul Contemporan.

Conștiință de Ciocârlie într-un Spațiu de Privilegiat în Act.

Emoția are filet yang, iar carnea vie are filet yin și se răsucesc violent pe unde nici nu te- aștepti!...

Sistemul de propulsie-al ciocârliei din înălțimile văratice ale Dragobei, îi umilește pe-aviatorii goi în carlingă și pe îngerii cu frunză de viță, de serviciu la firmament...

...Oh, Telescopul din Palomar este înșurubat în târțița sa!...

Apariția unor pete pe Soare (cu câte-o rună pe ele!) modulează tonalitatea trilurilor lansate în timp! în spațiu!, până nu le mai recunoaște nici ciocârlanul, nici Omul Dulce de lângă el, de la o zi cu nebule Amare, cu macule grele, la alta...

(Va urma)

Vara în care a înviat Lori (III)

Ilie Tănăsache
scriitor

Raza de soare care intrase pe geam și se focalizase pe vaza albastră, suplă, în așteptarea tuberozelor, își schimbă unghiul. Se mută pe un cățel mic, de porțelan și prea dolofan să poată încânta privirile.

- La un moment dat numai ce-l aud pe Walter că-și cere jenat scuze.

- Nu văd de ce. Doar amândoi ați...

- Stai, stai. Zicea că are motivele lui.

- Chiar avea?

- Nu știu. Judecă și tu. Numai ce-l aud: „scuze, că nu e ceea tu te așteptai, probabil, să fie...”

Lori izbucni:

- Cam tembel, tipul!

- Tembel, categoric nu! Dar transsexual, fără doar și poate. Sau cel puțin asta am înțeles eu din ce-mi ajungea la urechi. Jumătăți de fraze. Cuvinte alunecoase, cu subtext.

Își făcu iar de lucru cu eșarfa de la gât:

- Experiența asta m-a descumpănit, Lori. Aș zice chiar mai mult: mi-a dat viața peste cap. Înțelegi?

- Înțeleg că te-a „priponit” în zona doctoratelor.

- Nu doar atât.

- Adică?

Deșteapta nu-și căută prea mult cuvintele pe care avea să le rostească:

- Întâmplarea cu Walter m-a lecuit definitiv de eventuale alte relații cu bărbații...

- Aud bine, Deșteapta?

- Auzi perfect.

Era - a câta oară? - când Lori izbucni scandalizată:

- Să nu îndrăznești să-mi zici - apăsa amarnic pe cuvintele rostite aspru - că, deși ești la un pas de 90 de ani - am în față o virgină iremediabil tâmpită?!

În clipa următoare, Deșteapta s-a ridicat din fotoliu. N-a scos o silabă. N-a trântit nici ușa. Dimpotivă - a închis-o cu mare grijă. Și dusă a fost. Două săptămâni - un veac pentru ele - nu și-au vorbit deloc. Nu și-au dat un semn nici măcar prin SMS ori facebook. În a paisprezecea zi de tăcere, Lori a primit un plic. Trimis prin poștă. Din hârtia aflată în plic reieșea că, în urmă cu puțini ani, Deșteapta fusese la doctor. Se procopsise, la bătrânețe, cu o banală anexită. Pe lângă diagnostic și tratament, sub semnătură și parafă, medicul certifica și faptul că pacienta este... fată mare.

Bineînțeles că, în fața acestei dovezi, Lori a pus urgent mâna pe telefon. (Un mobil ultimul răcnet. Dăruiat de Omuleț, șef și specialist la o companie care invadase lumea cu astfel de minuni. Jumătate de zi l-a bombardat cu întrebări despre rostul fiecărei taste.) Deci, o sună pe Deșteapta:

- Ascultă aici și bagă bine la cap, virgino. Recunosc, ai avut dreptate. Dar nu te aștepta la scuze. Mândrește-te cât poți cu doctoratele tale. În târâtoare, în fluturi. Dar îndrăznește numai să te fâlești în fața mea cu virginitatea de babă! La acest capitol, ai rămas proasta-proastelor. Punct! Și încă ceva: nu uita că peste trei zile împlinesc 89 de ani. Să nu dea dracu' să nu vii, că-ți fac zile fripte cât vom mai trăi.

- Lori, dar...

O simplă apăsare pe tastă. Și următoarele cuvinte ale Deștepteii rămaseră doar pentru urechile ei. Se întâmplau toate acestea, cum spuneam mai înainte, în primele zile ale acelei veri nebune. Imposibile. Bineînțeles că Deșteapta a venit la aniversare. Atunci s-a pecetluit și marea împăcare dintre ele. Eu, ce mi-am zis? Hai să nu mă duc singur. Drept pentru care am luat-o și pe Linca cu mine. Dentista cu care sunt de ceva vreme. Lori mă tot bătea la cap: ce planuri ai cu aia? De ce nu mi-o prezinți? Iată că i-o prezentam. S-a uitat lung la ea. Se vedea cu ochiul liber cum o evaluează. Avea concentrarea aia în priviri pe care am mai surprins-o cândva, în obor, la un geambaș de cai:

- Deci tu ești felcerița?!

- Stomatolog, bunico.

- Nu-i tot una?

- Nu. Linca e dentist, cu diplomă, cabinet. Face și implanturi.

- Și?

Nu știu ce-i trecea atunci prin cap Lincăi, dar eu știu că mă învinovățeam amarnic. Trebuia să o avertizez că bunica Lori e, uneori - de fapt mereu! - cam altfel.

- E stomatolog, bunică. Și află că urmează să plece la Paris. La o specializare în tehnicile implanturilor cu dinți din titan, ceramică etc...

Lori se arătă încântată. Deveni amabilă chiar:

- Ai grijă, felcerițo. Aud că Parisul e orașul tuturor pierzaniilor.

- O să am grijă, doamnă Lori.

- Lori și atât.

- Bine... doamnă.

Nu știu cum îi pica bunicii faptul că și Linca le ținea calm, pe ale ei. Știu doar că-i cerceta insistent privirea albastră, limpede, căreia în zadar încerca

să-i găsească un cusur. Și zâmbetul acela îngrăditor, ușor ironic abia ținut în frâu ce stăruia neconținut pe buzele naturale. Desenate cu har de Creator. (Mai apoi, Lori avea să recunoască: „un sărut de la o asemenea minune, te „stampilează” pe viață”!) Mai recunoștea și faptul că a zărit în surâsul Lincăi și amuzament, dar și sfidare. Nu i-a scăpat nici gestul delicat al mâinilor, unduirea cu o anume lentoare senzuală a trupului. Toate arătau că Linca este persoana, femeia, care știe de ce capital dispune. Nu se împiedică ea de ironia unei aproape nonagenare. Mană cerească ar fi fost pentru Lori să-i fi răspuns cu o cât de cât necuviință. De genul: „Știi ce, Luca? Hai să plecăm de aici. Nu vezi că nu sunt bine primită?!” Dimpotrivă, Linca arăta că se simte minunat. Că e așezată ca un munte puternic. Greu de clintit din locul pe care și-l știa al lui.

- Despre această putere, de fapt, despre toate cele observate la Linca au discutat îndelung Lori cu Deșteapta, după ce au rămas singure.

- Ce zici, Deșteapto, oare ăsteia o să-i țină piept Omuleșul meu?

- Să știi, Lori, că și pieptul dentistei arată de nota zece.

- Ia n-o mai ridică în slăvi atât!

- N-o ridic. Dar nici nu pot să nu observ realitatea.

Ignoră avertismentul clar din privirile lui Lori:

- La urma urmei, nici Omuleșul nostru...

- ...nostru?

- Știi bine că i-am șters și eu, deseori, mucii când mă jucam cu el pe aici. Lasă-mă să duc gândul până la capăt: nici Omuleșul nostru nu-i de ici-colea. Pune-l lângă Brad Pitt și pariez că Angelina Jolie i-ar confisca pe amândoi, la pachet. Ce să-ți mai spun?

Răscoli câteva clipe prin memorie:

- Cam la fel de bine bucura privirea și dragul de Walter.

- Dă-l pustiei pe transsexualul ăla! Eu îmi fac griji pentru singurul meu nepot. Mai ales că mi s-a părut destul de înșurubat în relația asta.

- Și viceversa e valabilă.

- Chiar crezi ce spui?

- Nu-i loc de îndoială pentru mine în privința asta.

- Eu n-am observat niciun gest din partea ei. Care să-mi confirme ipoteza ta.

- Nu-i nevoie de gesturi aici. Cum să-ți explic? Ei bine, eu i-am simțit pe amândoi, mai ales atunci când tu o țineai lângă cu felcerița, că sunt integrați perfect în același câmp magnetic.

- Bați câmpii, Deșteapto.

- Deloc.

- M-ai amețit cu Brad Pitt. Iar ca să mă zăpăcești de tot, mă bagi acum și în nu știu ce imaginare câmpuri magnetice...

Lori căzu pe gânduri. Se întoarse spre Deșteapta, căutându-i privirea:

- Dar dacă totuși ai oarece dreptate?

Oarece. Nu mai mult. Oricum, lucru neobișnuit pentru Lori. Care întotdeauna avea, din oficiu,

ultimul cuvânt. Dar pe tema asta au discutat zile întregi. Mai exact, până când, în puterea nopții, Deșteapta a sunat-o pe Lori. Aceasta tocmai își făcea veacul în fața televizorului. La serialul preferat, cu un măcel de pomină între clanuri mafioate. Mafioți nemernici, dar numai mușchi, care sugerau o teribilă senzualitate:

- Deșteapto, s-a prăbușit Casa Poporului de mă suni la ora asta?

- Trebuia, Lori?

- Hai, treci la subiect. Că pierd finalul fierbinte cu mafioții.

N-a mai fost niciun final fierbinte. Pentru că ce născocise mintea Deșteptei, la ora aceea târzie din noapte? Un nepot al ei urma să se logodească în curând. Prilej pentru un chef al burlacilor. Cu fel de fel de chestii mai cumiști, dar și deochiate. Nepotul îi spusese că la petrecerea cu pricina merge și Luca. Omuleșul.

- Și? o silea Lori care încă nu pricepea unde bate Deșteapta.

- Știi că Omuleșul nu bea.

- Nu bea. Nu-i cu „ierburile”, o grăbea Lori.

- Dar nici stană de piatră nu poți fi la toate cele?

- Adică la femeii?

- Totdeauna ai fost perspicace, Lori.

- Tai-o mai departe, Deșteapto.

- Pe scurt: i-am zis nepotului să inventeze ei ceva special pentru Omuleș.

- Ce?

- Ceva, așa... Care să pună la încercare cât de trainică este relația cu felcerița, cum îi zici tu. Să-i supunem astfel pe cei doi la un ...test. Ei, ce zici?

Răspunsul nu se lăsă mult așteptat:

- Spun că nu ești chiar proasta-proastelor.

Admirația pentru născocirea Deșteptei dură doar câteva secunde. Pentru că Lori se răsuci, alertată:

- Dar dacă zărghiiții ăia îi fac cine știe ce rău, Omuleșului?

- Nu-i fac. Deoarece l-am avertizat pe nepot că îl tai de pe lista de moștenitor dacă întind coarda. Ce zici, Lori?

- Garantezi tu c-o să fie doar un... test?

- Fără doar și poate. Cunosc gașca. Inventivă cât cuprinde. Dar, nu depășesc niciodată o anume măsură.

Diagnostic perfect pus de Deșteapta zbanghiilor de la petrecerea burlacilor. Care, după ce s-au adăpat dintr-un castron uriaș plin cu grog roz-portocaliu; după ce au spart timpanele vecinilor cu muzică rap (Omuleșul n-a gustat nici măcar o picătură din grog, deși l-au îmbiat că-i doar o citronadă ceva mai ... acidulată); ei bine, după toate acestea, petrecereții au trecut la următorul plan de pe lista fanteziilor: un șptic pe dezbrăcate. Pedeapsa pentru cine pierde? O îmbrățișare - gol pușcă, pe covor, cu o gonflabilă blondă, focoasă. Cu sâni cât o minge de fotbal. Omuleșul, desigur, a pierdut și el la șptic și...

Și, a doua zi după destrăbălarea burlacilor, cele două aveau dovada: fotografia pe telefonul mobil,

cu Omulețul în costumul lui Adam, înlănțuit de gonflabila blondă și obraznică. La numai câteva zile s-a nimerit să treacă pe la ea Linca. Să-i aducă nu știu ce pastă minune, care face bine la gingiile chinuite de proteze. I-a spus în trecut că s-a hotărât: pleacă la stagiul de pregătire la Paris, pentru câteva săptămâni. Tot așa, în trecut, Lori a rugat-o să-i controleze mesajele de pe mobil. Că-i atât de complicată treaba asta pentru ea... Evident că Linca a dat și peste imaginea fierbinte cu gonflabila.

- A rămas tablou, nu? turba de curiozitate Deșteapta când Lori îi descria întâmplarea cu pricina.

- Dată naibii, felcerița, rezumă Lori.

- A urlat? A trântit telefonul? A plâns?

- O silabă n-a scos, Deșteapto. Un mușchi nu a tresărit pe obrazul ei. A continuat conversația netulburată, despre fleacurile care ne umplu viața. Apoi, la plecare, ne-am luat bun rămas. Cu promisiunea că mă mai sună ea de la Paris. Când o fi cu puțință.

Linca s-a ținut de cuvânt. A sunat-o chiar de mai multe ori decât se aștepta. Lori o întreba ce mai vești povești pe acolo, la Paris. Îi relata cu plăcere despre destule minunății, dar și despre lucruri care nu-i plac. Taclale agreabile între o aproape nonagenară și o tânără după care, cu siguranță, destui bărbați de acolo întorceau capul. Despre Omuleț, nicio vorbă în conversațiile lor. Lori l-a chestionat pe îndelete și pe acesta. Ce-i cu Linca? Vorbesc? Când vine acasă? La toate întrebările lui Lori, doar răspunsuri în doi peri. Și mai exact: nu reieșea deloc că ar vorbi, că țin legătura. De aici o singură concluzie logică: testul cu gonflabila a funcționat. Cei doi nu au trecut hopul. Într-un fel Lori, acum, era încercată de păreri de rău. Începuse să-i placă conversațiile cu tânăra plecată la Paris. Mai mult, să agreeze persoana. Blandețea cu care se apropiase de ea. Pe de altă parte se întorcea: dacă s-au împiedicat ei la primul obstacol, oare nu-i mai bine că s-au împotmolit? Cine era în stare să garanteze că în viață nu mai poți avea parte și de alte înecări? Și atunci? Tot răul spre bine, nu-i așa?

E timpul să ne întoarcem de unde am început. La sfârșitul de vară buimacă. Când a înviat Lori. Stătea de vorbă, ca de obicei, cu Deșteapta. Păcăleau timpul, se amăgeau ele. Timpul nu poate fi păcălit. Lori, în pat, rezemată de pernele mari și moi. Deșteapta - în singurul fotoliu din cameră. Vorbeau, vorbeau și, brusc, Lori a amuțit. S-a albit ca varul și a încremenit acolo, între perne.

- Lori! Lori!...

Lori? Butuc. Țeapănă. Deșteapta? Complet bulversată. Toate circuitele din creier i se încurcaseră. O luaseră razna. Și în loc să o zgâlțâie cumva, să o tamponeze cu apă rece, a aprins zăpăcită o lumânare. Groasă, albă, lungă de la un bot de cândva, pe care Lori o găsisese dosită după niște lucruri și tocmai se hotărâse să o arunce. A sprijinit „prăjina” aprinsă de fotoliu și l-a sunat pe

Omuleț. Acesta abia ce-i răspunse când Deșteapta a observat că Lori a deschis ochii.

- A înviat Lori, Omulețule! A înviat Lori!...

Lori a rotit privirea prin cameră, a înțeles că se află în patul ei și a mai văzut lumânarea aprinsă sprijinită de fotoliu.

- A înviat Lori, Omulețule!, urla pur și simplu la telefon, Deșteapta.

O aduse cu picioarele pe pământ Lori, arătând spre lumânare:

- Vezi că dai foc la casă!

Normal că am venit într-un suflet. Am intrat val-vârtej pe ușă. Într-o mână aveam o cutie de carton.

- Bunico!

Lori m-a potopit cu un gest calm, obosit:

- O banală cădere de calciu, Omulețule.

Răsuci capul spre Deșteapta care stătea prăbușită în fotoliul ei. Prăbușită și prostită:

- Dă-mi o tabletă din flaconul de pe comodă.

După ce a băut paharul în care sfârâise tableta efervescentă:

- Și stinge odată parul ăla de lângă fotoliu. Că n-a murit nimeni pe aici...

Apoi?

Apoi mi-a venit mie rândul:

- Ce ai în cutia aia?

I-am dat-o s-o deschidă. Obrazul palid i s-a luminat:

- Papuci! Pufoși, călduroși. Vino să te pup, Omulețule.

O întrebă pe Deșteapta:

- Ce zici, o să-mi înfierbânte călcăiele?

Deșteapta încă nu se adunase după spaima prin care trecuse. Încă nu era aptă să guste glumele lui Lori. A salvat-o apelul mobilului bunicii.

- Răspunde tu, Omulețule.

Apăs pe tastă. Pe micul ecran numele Lincăi.

- Linca, bunico.

- Vorbesc eu.

- Sigur că ți-o dau. Lasă-mă să-i spun eu întâi doar câteva cuvinte. Te pup și eu, Linca. Ce caut aici? Nu știu dacă vrei să afli. Bine, bine, zic: am venit să răscolesc casa bunicii. Cum, de ce? Simplu: poate mai găsesc vreo ... gonflabilă. E posibil ca cele două doamne aici, de față, să mai aibă vreuna de rezervă. De data asta aș prefera una brunetă. De acord cu tine: ne-a distrat pe cinste farsa asta, nu? Tu ce mai faci? Cum? Păi mi-ai spus asta acum două zile. Mă bucur pentru tine că ți-a fost de folos specializarea. Deci, vii mâine seară. Te aștept mâine seară la aeroport. Te aștept cu drag. Și eu te iubesc, Linca.

Am vrut să-i dau mobilul bunicii, dar bunica închisese ochii. Părea că adormise. Nici Deșteapta nu prea era în formă. Stătea pleoștită în fotoliul de lângă pat. Încât și acum mă întreb: oare erau sfârșite de oboseală sau numai se prefăceau?

N.R.: fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție.

Bădia Eminescu

Năstase Marin
scriitor

Nu cred că există vreun român, din toate locurile și toate timpurile, născut după apariția Luceafărului Eminescu pe firmamentul Literaturii Române, care să nu aibă existența și conștiința iluminată de razele acestuia. Pentru că neamul românesc, în afara religiei ortodoxe, mai are și religia eminesciană. Evident, cu credință mai mică sau mai mare, în funcție de gradul de educație, cultură, caracter, conștiință al fiecăruia dintre noi. Totuși TOȚI românii au, cel puțin, un strop de credință în Eminescu. Nu cred în existența vreunui român-ateu eminescian.

În ce mă privește, acum, la sosirea solstițiului de iarnă al Luceafărului Eminescu, voi evoca unele momente care mi-au marcat existența și credința în El.

Eram în clasa a șasea, la sfârșit de aprilie, când într-o pauză dintre ore, un coleg ne-a spus că are o carte de poezii. Ne-a arătat-o: fără coperte, cu file îngălbenite, rupte, mâzgălite... dar pe prima pagină scria Mihail Eminescu-Poezii. Mai citisem noi în manuale câte o poezie de Eminescu, dar așa fericită ocazie să ai în față tot volumul de poezii, nu avusesem. De aceea ne-am strâns ciotcă pe posesorul cărții și l-am rugat să ne citească. Însă, în clasă era multă gălăgie, zbânțuială, țipete, așa că Țuțu, prietenul meu, ne-a propus să mergem undeva, într-un colț liniștit. Ne-am dus în curtea școlii, pe un maidan din spatele w.c.-ului, cu bălării înalte de cucută. Țuțu a-nceput să citească: ... Epigonii... Veneră și Madonă... Sara pe deal... Mortua est... Scrisorile... cufundându-ne tot mai mult în oceanul eminescian de frumusețe și idei magice, care ne-au răvășit simțirea. Ascultam cu toții vrăjiți, aproape fără să mai respirăm. Când ne-a citit „Rugăciunea unui dac”, Țuțu a exclamat:

- Băi, știți că noi purtăm în corp sufletele unor daci? Ne-am uitat unii la alții, uluiți și derutați: așa

o fi, dacă zice Țuțu! Mașinal, am pus mâna la inimă să simt pulsul aceluia suflet misterios.

Oricum, din acea zi, m-am simțit un dac venit aici din acele vremuri mitice. Era așa de tulburătoare acea simțire... Însă, din reveria acelei fantastice stări, ne-a trezit domnul Genescu, profesorul de matematică, care observase lipsa noastră de la ora dumnealui. O pârâcioasă, care ne urmărise, îl adusese în bălăriile din spatele w.c.-ului:

- De ce chiuliți, mă? Tocmai voi, premiații? Vreți să vă scad nota la purtare?

Spre ciuda pârâcioasei, nu ne-a făcut nimic. Dimpotrivă, a transformat ora de matematică în prima oră de religie Eminescu, fantastică, pentru că domnul profesor Genescu era un om deosebit de cult și un credincios eminescian. Atunci am învățat să „las aleantul să mă fure” și să „ascult de la răcoare/pitpalacul”. Din vara aceea, sufletul meu învăluit în mirajul eminescian asculta mereu înfiorat cum „ale paserilor neamuri/ciripesc pitite-n ramuri/și vorbesc cu-atât de multe/înțelesuri”.

În iarna următoare, prin luna ianuarie, s-a organizat o serbare școlară. I-am spus domnișoarei Condescu, profesoara de limba română, că vreau să recit „Scrisoarea a III-a”.

- E cam lungă, mă! Învăță și tu vreo zece-douăzeci de versuri! Însă eu am învățat-o pe toată, fără să-i spun că am de gând s-o recit integral. Când am ieșit pe scenă în fața cortinei, sala căminului cultural arăta ca o mare în furtună. Vreo trei-patru sute de oameni în picioare, înfolfiți în cojoace, cu broboade și căciuli pe cap, se sufocau de căldură și înghesuială. Era un vacarm de nedescris, cu îmbrânceli în valuri, însoțite de chiote și țipete. Ca să acopăr vuietul talazurilor dezlănțuite, urlam și eu cât mă țineau bojocii. Când am țipat: -Tu ești, Mircea? unul din sală a țipat și el: Care Mircea, bă? Domnul Genescu m-a tras înapoi, după cortină, întrerupându-mi „măreața” recitare: ce te-a apucat, mă, cu Scrisoarea a III-a? Îmi vâjâia capul, tâmplele îmi ardeau și mă podidiseră lacrimile de necaz. Mi-era o ciudă!... Mai ales că nu spuseseam acel final: „cum nu vii, tu, Țepeș-Doamne...” Îl repetasem de atâtea ori, cu ochii în tavan și cu brațele larg deschise. Speram

să-i fac praf. Dar... n-a fost să fie! În schimb, a doua zi după serbare, m-am întâlnit cu moș Gheorghe a' lu' Ciorap, un vecin de pe aceeași uliță cu noi:

- Mă, Tăsele, tată, ce tot spunea tu acolo despre turci, mă? Păi, noi la Mărășești, cu nemții ne-am luptat, băă! Pârâiau mitralierele... uite-așa: pac, pac, pac, pac! A, cu turcii, mi-a spus bunicu' meu, că tat-so a dat în ei la Grivița, băă, pe redute.

Dacă a deschis vorba, nu m-am lăsat până nu l-am asasinat, măcar cu o parte din Scrisoarea a III-a, începând de la „...de-așa vremi se învredniciră...” Asculta moșul cu ochii bulbucăți și gura căscată, exclamând din când în când: așa, așa! De data asta mi-a reușit și dramatica scenă, când am țipat cu ochii asvârliți în slăvi: cum nu vii, tu, Țepeș-Doamne... de s-a speriat bietul moș Gheorghe, exclamând și el: Ha, ha, haa! Așa, tatăă! Pe ei, că ne mănâncă sufletul, bă! Grozav, bă, de unde-o știi? De la marele Eminescu, am spus eu, țanțoș.

- Grozav poet, bă, grozav poet! a murmurat moșul, cu religiozitate-n glas, semn că-i înțelesese mesajul.

Mai târziu am aflat că Ion Creangă, prietenul Marelui Poet, îi spunea „bădia Mihai”. Bădie...

Ce cuvânt cald, mângâietor, fără consoane scrâșnitoare!... Ca un cuib de păsărele cu puf moale.

Aș fi vrut și eu să-i spun tot așa: Bădia Eminescu! Să-i pregătesc în suflet acest cuib cu puf moale în care să-l odihnesc atunci când tristețea și frigul cosmic îl cuprinde în zborul prin Universul nemuririi sale. Dar l-am văzut străbătând ca fulgerul prin Veșnicie așa cum este, nemuritor și rece, însă foarte trist și mânios. L-am întrebat cu sfială: Care vi-I supărarea, Mărite Poet? Și l-am auzit tunând: „prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei!”

- Nu ne sudui, Mărite Eminescu! Îți jurăm că nu suntem mișei! Poate... niște pigmei. Este adevărat că limba ta cristalină, ce curge în poeme ca susurul izvoarelor de munte, am otrăvit-o cu atâtea englezisme. Ce să facem și noi? În ultimele decenii ne-au potopit niște termeni tehnici ce-au curs de la „ăia” odată cu mărfurile lor și mândrii tăi daci, care mai de care mai sprințar, mai „spam”..., mai „cool” (ăhăă... ce știi, Domnia Ta!), au tulburat izvorul limbii tale, transformându-l într-o mocirlă de „romgleză”. Nu fi supărat pe noi! Poemele tale le păstrăm în suflet tot curate și sfinte, sorbind din ele picătură cu picătură, ca pe agheasmă. Din păcate, tot în această perioadă, mulți pușori de daci s-au (zbu)rătăcit prin toată Europa, chiar prin America

și până-n Australia. După boabe, Mărite, după boabe. Că aici, în „dulcea” ta Românie, nu prea a mai rămas nimic de ciugulit. Dar să știi că toți acești pușori (zbu)rătăciți îți poartă „aleanul” în suflet și-n geamantane. Cuu? De ce nu ți-au citit poezia „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”?

Au citit-o, bieții de ei. Alții n-au citit-o, dintre cei cocotați pe crengile din vârf. A mai tunat Luceafărul Eminescu din Veșnicia lui: Ce-ați făcut cu râul și ramul țării? Ăăă... m-am bâlbâit, este adevărat că am ciopârțit tot ramul, de-au rămas numai cioatele de el, dar noi îl ținem tot de prieten, așa ciuntit cum e. I-am promis că îl vom reface, cum era pe vremea ta. Iar, râul... păi... pe ăsta, cam... l-am murdărit cu gunoaie, peturi, uneori l-am otrăvit cu unele chimicale (am progresat și noi), dar ne ținem de prieteni și cu el. Cuu? Te-am supărat? Stai, Mărite Eminescu, ce vrei să spui? Că „dulcea” Românie nu mai are „mare viitor, la trecutu-i mare”? Dar n-ai spus Domnia Ta: „Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul”? Și fiii cei mândri astea au „nutrit” cu multă ardoare. Cum adică au ruinat economia cu ardoarea lor? Au interpretat greșit versul „Căci rămâne stânca deși moare valul”? Păi... cam așa au zis băieții deștepți: Căci rămâne România (în buzunarul nostru), deși moare economia. Cuu? Îți vine vijelios „visul de război, negru ca mormântul”? Trebuia să muncim? Păi, ce, noi nu muncim? Cum n-am înțeles ce-ai scris în ziarul „Timpul” din 18 dec. 1877? Spunea că „temeiul unui stat și bogăția unui popor stau în muncă”. Muncesc cu sârg bieții românași, muncesc! Cei plecați în alte state, pentru îmbogățirea popoarelor de acolo, iar cei din țară care sunt în șomaj, muncesc la negru, șubrezind temelii statului român, pentru îmbogățirea băieților deștepți. Cuu? Am încurcat ițele? Le-am încălțit rău de tot? De aceea, te rugăm, Măria Ta, sună din corn „peste vârfuri”, atunci când „codru-și bate frunza lin”, să ne dezmeticești din rătăcirea noastră! Și, lasă-ne, Mărite Poet, să te chemăm mereu cu acel cuvânt de alintare: bădie Eminescu! Să te simțim aproape de sufletul nostru, rugându-te să nu mai fii trist și supărat pe noi! Pentru că noi te iubim mult de tot. Dacă ne vei părăsi, să știi că te vom căuta prin tot Universul, până dincolo de steaua Antares și te vom striga prin toată Veșnicia: bădie Eminescu! bădie Mihaai! Bădieeee!... Avem nevoie de tine! Tu ești steaua noastră sfântă, care ne luminează viitorul!

Viața ca un bumerang

Gheorghe Gurău
scriitor

S-a întâmplat să fie de ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena. Pe el îl chema Matei. Locuia cu „chirie” la marginea orașului. Era unul din aceia care o viață întreagă nu s-a sinchisit să aibă o locuință a lui; să aibă un culcuș propriu. Nu s-a sinchisit sau nu a putut. Și ajunsese să aibă deja 53 de ani. Toată averea lui încăpea și putea ușor fi transportată cu o roabă. Nici măcar așa-zisul pat pe care își odihnea trupul îmbătrânit înainte de vreme nu era a lui. Nu a avut niciodată o relație stabilă și de durată cu o femeie. Și nici nu cred că ar fi putut să aibă. Iubea alcoolul, era unul din clienții permanenți ai bodegilor din oraș. Iar acestea erau cu zecile sau poate cu sutele. Că așa s-a întâmplat după revoluție. Așa au gândit cei mai mulți. Cine a vrut să prospere prin muncă ușoară și pe sănătatea altora și-a deschis o cârciumă. De nu ar mai fi fost. Nici revoluția, nici bodegile. Niște spelunci cu bețivi notorii, pahare nespălate, mese și scaune ce stăteau să cadă, fum des de mahorcă și miros de picioare nespălate. În astfel de medii își ducea traiul zilnic Matei. Neras, cu barba încălțată, cu ochii împăienjeniți și privirea pierdută, cu un păr vâlvoi pe cap ca un caier de călți, haine jerpelite și o pereche de încălțări scâlciate și roase de vreme, Matei părea din altă lume. Dintr-o lume în formare, pe când încă nu se descoperiseră urmele civilizației. Trăia din cerșit. Pentru o bucată de pâine, zicea omul nostru. Și lumea bună îi dădea. Că era pe stradă, prin parcuri, pe la uși de biserici, Matei primea, dar tot ce primea era transformat rapid în băutură. Îl apuca deseori noaptea prin cârciumi. Sau, și mai rău, rătăcind pe stradă. Nu puține au fost nopțile când a stat sub cerul liber. El și cu umbra lui. Iar a doua zi o lua de la capăt. Baraca din scândură închiriată în curtea unui om gospodar îi ținea loc de casă, dacă putem spune așa. Aducea mai mult cu o cutie de ambalaj în care

strânsese în timp tot felul de vechituri. Adunate de-aiurea de prin containere, peturi din plastic fără întrebuințare, cutii de carton atinse de mușegaiul vremii, sticle și borcane goale, nimicuri strânse fără niciun rost. Pe post de pat improvizase o bucată de burete găsită probabil abandonată la vreo groapă de gunoi. Aici își ducea traiul zilnic eroul nostru, Matei, în puținele momente când nu îl găseau rătăcitor prin cârciumi. Vara, în baraca pe post de casă, condițiile erau de neimaginat. Nu că iarna ar fi fost mai bine. Un miros pestilențial, greu de suportat în fumul gros provocat de chiștoacele strânse de pe stradă și aprinse pe rând pe post de țigarete de lux, o căldură și duhoare amestecate cu praf și miros de urină, o atmosferă ce cu greu ar putea fi explicată. Parteneri de baracă, șoareci și gândaci de zi și de noapte, pe post de lumină o farfurie cu seu de oaie topit în care ardea un fitil fumegând pe post de opaiț. Asta mai lipsea în aerul de nerespirat. Dar Matei așa se simțea bine. Așa a crescut de mic și era convins că asta înseamnă viață. Când ploua afară, apa se scurgea prin crăpăturile acoperișului și scândurile pereților formând în interior o atmosferă lacustră. Era cam singurul moment când Matei lua contact cu apa. Erau zile când ieșea în fața barăcii și își răcorea trupul obosit. Și se bucura ca un copil de curcubeul de pe cer pe care oricum nu îl înțelegea. Acestea erau singurele momente plăcute din viața lui. Iarna, în schimb, începea marele chin. Baraca-i neîncălzită nu îi asigura decât un frig îngrozitor. Se încălzea doar la gândul că iarna nu va dura o veșnicie. Iarna din sufletul lui era de o viață. Fără un viitor, fără speranța zilei de mâine, înfrigurat și cu aburii alcoolului ținându-i loc de medicament pentru oblojirea sufletului, Matei trăia așa c-așa îi fuse hărăzit. Destinul sau, poate, soarta l-au aruncat la marginea vieții. Uitat de oameni și de societate. Trăia în lumea lui. O lume paralelă cu întoarcere în timp. „Așa poate mi-a fost scris” zicea el în puținele momente de luciditate când alcoolul nu îi lua mințile; poate că așa e bine, mai bine decât târător la întâmplare. Fiecare ieșire din iarnă era ca o sărbătoare. Mai trecuse un an cu greutate. Pentru el anul începea și se termina o dată cu venirea

primăverii. În acele momente, Matei își aranja cu grijă, zicea el, interiorul cutiei ambalaj de scânduri în care locuia, lua orașul la colindat, cârciumă cu cârciumă la rând, în semn de mulțumire că a scăpat de iarna blestemată și se întorcea seara târziu „acasă”. Așa s-a întâmplat și în acel an. Se anunța o noapte cu lună plină, își întinse trupul obosit pe buretele ce îi ținea loc de pat și adormi ca un copil. A adormit visând, poate, un vis frumos. Un somn ce avea să se transforme în ultima și cea mai lungă noapte.

Era de ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena!...

*

Omul care îi asigurase celui chinuit nenorocita de baracă, drept locuință, era de negăsit. Început de vară fiind, poate acesta își odihnea oasele undeva la malul mării; în valuri, în valuri de mare, valuri de viață...

În locuința improvizată, Matei dormea pentru totdeauna. Târziu l-au găsit niște vecini, deranjați de mirosul de nesuportat. În oraș, pe la cârciumi, „colegii” lui Matei intraseră la idei. Nu îl mai văzuseră pe acesta de zile bune. La aflarea cumplitei vești au vărsat câte o lacrimă în memoria celui dispărut, au închinat în amintirea lui, au depănat amintiri și și-au văzut în continuare de necazurile lor. Nu înainte de a pune mână de la mână din cerșitul lor pentru a ajuta la înmormântare. Așa e creștinește, și-au zis ei. Au și acești oameni sentimentele lor. Au și acești oameni un Dumnezeu al lor. În viață nimic nu se petrece la întâmplare. Totul pare a fi programat. Pentru unii, se vede treaba că programul a fost virusat. Așa cum se întâmplă și cu marile evenimente din zilele noastre. Iar Matei a făcut parte din această categorie. Nu numai că programarea a fost de vină. Au mai intervenit și alte neajunsuri. Se pare că și „hardul” propriu, sau, poate, hazardul l-a aruncat la marginea societății. Nu știa când s-a născut și cine l-a născut. Avea impresia că vine de nicăieri. Că totul îi este potrivit. Orice încercare de a se debarasa de greutate și de vicii erau fără de rezultat. Îi stăteau în cale neputința și covârșitoarea povară a destinului. Poate că așa mi-a fost scris, își repeta întruna Matei, cât era în viață. Scris? De cine? De când? De unde i se trăgeau aceste suferințe? Erau întrebări la care nu găsea răspunsuri. Acum se

odihnește fără a simți, probabil, această odihnă. Probabil. Zic probabil atâta timp cât nu putem ști dacă omul nu are cumva un al șaptelea simț cu care să reacționeze în eternitate. Poate simte, și așa îi este mai bine. Poate că pentru el adevărata lui viață abia acum începe. Câtă nedreptate pe acest pământ. Îți faci intrarea în viață provocând suferință și te stingi suferind. Trăim ca într-un balansoar sub un impuls inițial ce durează în funcție de mărimea impulsului. Odată balansul încheiat, totul s-a sfârșit. Ne naștem și trăim ca prunci, bocind, sfârșim, cumplită soartă, bociți de alții. Numai că Matei a avut drumul lui. Nu a avut cine să-l bocească. Nu a avut de ales. Așa cum se întâmplă în nenumărate cazuri. Dumnezeu cu mila, zic credincioșii. Pentru cei năpăstuiți de soartă poate e cel mai bun crez al lor. Dumnezeu să le ofere o viață mai bună. În ceruri. Că pe pământ sunt la voia întâmplării. Se întâmplă de cele mai multe ori, aflându-te între viață și moarte, ca, prudent, să alegi moartea. Atât timp cât aici te-ai convins cum e și cum îți va fi în continuare. Nu vrei să riști o viață chinuită în locul unei morți aducătoare de liniște. E o judecată strâmbă?, o renunțare prea ușoară? Dar lupta presupune și înfrângeri. Nu totdeauna se câștigă. Foarte rar câștigă cei slabi. Așa s-a întâmplat și cu Matei. Luptătorul din el a cedat. Și-a dat mâna cu necuprinsul, cu necunoscutul, acum e în drumul spre o veșnicie odihnitoare. Asta e soarta unora vor spune, poate, cei lipsiți de inimă. Nu toți ne naștem pentru a fi egali. Selecție naturală. Concesii de la Cel de sus. Rezistă cine poate. Scapă cei mai tari. Gândire de oameni fără suflet. E știut de toți că omul nu își poate alege viața; nu întotdeauna omul își poate croi drumul prin hățișurile pline de capcane. Iar Matei și mulți alții în situația lui au făcut parte din această categorie. Era mai potrivit ca evoluția acestora să se fi oprit la stadiul de embrion. Dar cine decide asta? Tocmai acest concept al necunoașterii și neintuirii, a vieții viitoare e viața însăși. Ne naștem pentru a ne testa puterile. E prea târziu când te convingi că n-ar fi trebuit ca să te naști. Pe cine să învinuiești? Matei cu cine să fi luptat? Rămâne un mister. A fost, cu siguranță, un eșec al vieții. Poate că pentru el de-aici încolo începe adevărata viață. În timp ce pentru „omul” ce-și odihnește oasele la soare, ce-și trăiești valurile vieții în valurile mării... Așa i-a fost scris. De cine? De unde? De când?...

Casa cu cărți

Nicolae Dabija
academician, scriitor

În primul an de facultate mă hotărâsem să studiez sanscrita - ca să pot citi „Vedele” în original. Mă duceam de două ori pe săptămână la profesorul Lewi, care - cum era ieșit la pensie și avea nostalgia orelor petrecute altădată printre studenți pentru o plată mai mult simbolică, mă iniția într-o sanscrită amestecată cu greaca veche, ebraica, latina, araba, persana și tibetana, limbi pe care le știuse și ale căror cuvinte - din cauza

bătrâneții sale înaintate și a unei scleroze și mai avansate - începu să le amestece, confundându-le într-un mod ce mi se arăta foarte nostim. Sanscrita mea devenise astfel o conglomerată de graiuri vechi, deci bună mai de nimic. Cu toate acestea continuam sistematic, de două ori pe săptămână, să-i fac vizite bătrânului vorbitor de limbi moarte, cu care aveam plăcerea să discut despre cărțile de papyrus din Babilon și cele din beton - Bunker Book de ultimă generație, despre Anticărți și manuscriptele tainice de la Alexandria, care, abia când se aflau în contact cu privirea, făceau să le apară din neant, din niicăieri, și literele pe fila până atunci goală, cărți care se mai scriu în continuare - observa el - și care ne cuprind și pe noi. Îmi rostea adeseori o frază ce i-ar fi aparținut unui străbunic, pe care-l chemase tot Lewi și care fusese mai demult rabin la sinagoga din urbea noastră: „Ținere, omul învață din suferința sa, dar tu de ce n-ai învăța din fericirea ta?”

După prima lecție mi-a dăruit un Vergiliu scris de mână. Era un caiet în pătrățele, în care copiase poemele poetului latin, ca să-i memoreze mai bine stilul. Ceea ce mă captiva era caligrafia ce acorda o vioiciune hexametrilor, cu litere căzute pe spate, ca un lan în care intrase o fantomă. Îl deschideam adeseori, iar tatăl meu privea ironic la felul cum mă străduiam să descâlcesc textul vergilian scris de mână, în timp ce alături îl țineam pe cel tipărit într-o carte cu file încă netăiate, fără să am curiozitatea să mă uit cel puțin prin ea.

Locuiam pe atunci pe Strada Râului, nu departe de Catedrală, o construcție epocală din anul 860, cum scria pe o placă de la intrare. Numai că nu știa nimeni dacă e anul 860 î.Hr. sau 860 d.Hr. Alături de casa noastră era un maidan cu bălării, unde se afla o hardughie cărămizie, pe al cărei acoperiș, copii fiind, ne jucaserăm adesea. Nu m-am întrebat niciodată care e destinația ei, nici dacă ea exista cu adevărat. Se întâmplă câteodată: te obișnuiești atât de mult cu vreun lucru, obiect, arbore, imobil, încât te uiți la el și nu-l mai vezi.

Zidăria era situată pe un loc cu izvoare - în genere, întreg orașul nostru e așezat pe un teren cu puternice râuri subterane - și adeseori când ne aburcam pe acoperișul ei aveam senzația că ea se clătina greoi, parcă am fi stat pe puntea unei corăbii uriașe. Pe an ce trecea, construcția intra în pământ tot mai mult și mai mult. Nu i se mai zărea decât o așchie de gemuleț în partea de sus.

Într-o seară, când se întorsese binedispus de la întreprinderea sa, tata a început să se intereseze, la modul ironic evident, dacă cunoașterea sanscritei îmi va acorda pe viitor un plus la salariu, apoi, după ce mi-a ținut o lecție despre faptul că nu știu să-mi folosesc timpul, irosindu-l aiurea, la un moment dat mi-a mărturisit, cu o complicitate în voce, că acea clădire veche din fundul curții noastre ar fi, de fapt, un depozit. Ce fel de depozit?! Nu știa prea bine, dar, așa auzise de la tatăl lui și bunicul meu, că ar fi bucușit cu cărți. Ce fel de cărți? Cărți interzise, mi-a spus el grav. Adică?! Cărți ieșite din uz, inutile, cu rostul pierdut, de care omenirea nu mai are nevoie, așa i se vorbea și lui. Au fost adunate ca să se afle la un loc de-a lungul mai multor secole, dar poate și milenii. Aflase toate acestea de la concitadini mai în vârstă, cărora magazia le inspira un fel de frică amestecată cu dispreț. De la ei auzise că magazia ar fi foarte veche. Că ar fi de pe timpul când nici nu existau cărți, că ar fi zidit-o imperatorii romani, inchișitorii medievali, nu mai știa nimeni cu exactitate. Cert e că la fiecare schimb de conducători, șefi de stat, de puteri sau la noi revoluții, ușa acelei biblioteci se deschidea pentru un sfert-două de ceas și unele cărți (nu prea multe) erau extrase de acolo, iar altele noi - introduse. Cele scoase erau duse direct la biblioteca publică și se păstrau într-un fond special, de unde erau selecționate și volumele ce urmau a fi aduse și puse în locul acestora. Era un schimb firesc de carte, îmi spusese tata, care ținea de secole, cu ele bibliotecarii se obișnuiseră într-atât, încât ei înșiși întocmeau listele cu volume de pe care urma să se scoată sechestrul sau asupra cărora urma să se aplice.

Ultima dată, tata avea pe atunci vreo 14-15 ani, chiar el a participat împreună cu alți tineri anarhiști la confiscarea analectelor unui astronom budist, care prezicea ciocnirea pământului cu o cometă la aniversarea întâia de la revoluție, cât și la arestul unei biblioteci mănăstirești cu versuri de dragoste păgână, caligrafiate de seminariști printre rânduri de psaltire. Aici tata a început să rădă:

- Un călugăr dement, când încercăm delaoalaltă terfeloaagele într-un camion, pentru a le aduce la acest buncăr, se tot străduia să ne convingă că între ele s-ar afla și o carte scrisă chiar de mâna lui Dumnezeu, care anume însă, metocarul nu ne-a mai putut spune, pentru că nu mai ținea minte.

Cheile de la acele „o sută de zăvoare” - era cu adevărat un perete întreg de lacăte spânzurate una lângă alta peste

ușa grea de fier - le păstra un bătrân Vlasie sau Blasie din mahalaua de jos, care primise mai demult de la primărie o indemnizație de păzitor al magaziei, și care moștenise de la tatăl său, iar acela - de la bunicul său - legătura cu chei, atât de multe și grele, încât, când voia să deschidă, le aducea de fiecare dată cu o roabă. Se zice că acesta pierduse mai demult o cheie din cele multe (se destrămasese mâncată de rugină), apoi - încă una, ca până la urmă să dispară și el cu tot cu chei, acum 30 sau 40 de ani, și de atunci nu mai auzise nimeni de dansul.

Zidăria avea câteva geamuri oblonite, peste care, iarăși, atârnavă, de-a lungul și de-a latul, zăvoare lungi, îmbelciugate la capete cu lacăte grele.

Din seara aceea mi-a încolțit un gând care nu-mi mai dădea pace: cum să pătrund în depozit. L-am căutat în mahalaua de jos pe Vlasie sau Blasie, dar nimeni nu ținea minte să fi locuit pe acolo vreodată un om cu un asemenea nume.

Într-o după-amiază le-am spus celor de acasă că merg la profesorul meu de sanscrită, îndreptându-mă, de fapt, spre hangarul ascuns în pământ. În spatele lui se afla un gard de câtină, mi-am făcut drum prin el, descoperind în perete un geam mic, așezat orizontal, peste care era coborât un oblon putregăios cu două bare de fier așezate în cruce, la ale căror capete atârnavă prinse toartele unor lacăte grele. Cu o rangă am apăsat șinele la încheieturi și ele s-au desprins ușor din lemnul fărâmicios mâncat de cari.

Am dat la o parte oblonul și am scos atent cu lama unui cuțit sticla prăfuită, prinsă în câteva ținte ruginite.

Mi-am făcut cu greu loc prin ferestruica îngustă și am pătruns înăuntru. Am așezat apoi, pentru conspirație, bucata de sticlă la loc și am tras oblonul în urma mea. Luasem cu mine și o lanternă, dar, spre mirarea mea, înăuntru nu era deloc întuneric. Era prezentă o lumină crudă, ca de fruct, inexplicabilă, ca și cum aceasta ar fi izvorât din cărți, din miile sau poate milioanele de cărți de pe rafturi.

Încăperea era spațioasă. Dinafară părea de dimensiuni moderate. Dinăuntru însă se înfățișa ca o sală enormă. Mi se arată nesfârșită, ca un stadion. Asta se datora, bănuiesc, și unor iluzii optice, stimulate de tavanul și pereții placați cu oglinzi, care emanau (un secret neelucidat încă al meșterilor venețieni de oglinzi) lumini proprii.

Ici-colo spânzurau, ieșite dintre pietrele tavanului, rădăcini de arbori, unele înfipite direct în cărți, cei în ale căror coroane crescute în afară mă zbenguisem toată copilăria.

Ceea ce mi-a fost dat să văd m-a țintuit locului.

Rafturile pâraiau ritmic ca într-o respirație abia perceptibilă de greutatea tomurilor. Erau cărți alcătuite din câteva file și cărți gigantice, cât o statură de om - scrise parcă pentru uriași - pe unele erau săpate nume pe care le mai auzisem, pe copertele altora numele lipseau

sau acestea nu-mi spuneau mare lucru. Unele incunabule aveau platoșe de lemn sau de fier, altele erau îmbrăcate în piele, încâtărâmate cu balamale și belciuge de care atârnavă lacăte mici, ale căror chei cine știe pe unde s-o fi aflând, dacă s-o mai fi aflând pe undeva; pe unele tartaje se lăteau licheni de arbori și mușchi de pietre, din altele răsăreau ierburi ce-și scuturau semințele coapte pe jos, sau creșteau puieti - ca de-a dreptul din cuvinte - mlădițe de arbori împletindu-se de jur împrejurul alteia, parcă într-o susținere rafturilor de lemn, ca să nu se prăbușească.

Am început să înaintează încet printre rafturile uriașe. Era un cimitir de cărți. Sau un banchet al acestora. Ochii se uitau laom pe cotoarele lor, neștiind la care să se oprească mai întâi. Erau aici prezente edițiile volumelor „Indexul cărților interzise”, alcătuite în diferiți ani și în diferite țări, inclusiv de către senatul roman, cu titlurile cărților lui Ovidius și cele ale hulitorilor de zei, precum și registrele inchiziției papale, care cuprindeau cărțile

eretice, apoi privirile mi-au căzut pe „Cartea Oamenilor”, scrisă de centaurul Kiron, învățătorul lui Heracles, pe „Cartea infinitului”, lată de câțiva metri, care ocupa numai ea, un raft întreg, precum și pe volume în care nu scria nimic sau pentru care, mă gândeam, poate trebuiau alți ochi într-o pătrunde în ceea ce cuprindeau ele, or, paginile picurate de ceara lumânărilor și cu marginile roase în partea de jos de degetele celor care le-au răsfoit, trădau faptul că acestea au avut cândva și cuvinte, dacă au avut cititori.

Erau acolo scrieri care târăseră omenirea înapoi, dar și lucrări care egalaseră, câte una singură, secole de progresie umană. Cum a fost cărțulia „Revoluția planetelor” de misir Nicolaus

Copernicus, care, cu scrierea acesteia, a pornit mașinăria complicată a universului, trezind din somnul lor planetele, așezându-le pe orbite în jurul Soarelui și făcându-le să se miște. Văzui între cărțile prăfuite celebra „Magna Biblioteca Rabbinică”, unde Bertolucci vorbește despre Rabbi Jechiel, vestitul cabalist din secolul al XIII-lea, cunosător al electricității, iar lampa eternă descoperită de el îl putea orbi pe cel care se uita la ea doar câteva clipe. Tot acolo se aflau cărțile rosacruicienilor (membri ai societății secrete Rose-Croix), cu foile pe alocuri curate, dar ei nici nu aveau nevoie de cuvinte ca să-și scrie mesajele, se știe că aceștia aveau puterea de a citi gândurile și de a le așeza pe file fără ajutorul scrierii. Am văzut pe o poliță și cartea profetului Elisha, cel care a făcut să plutească pe apa Iordanului o lamă de topor. Volumele celebrului medium Home, care reușea să deplaseze prin aer obiecte grele, putând de la distanță să facă să cânte diferite instrumente muzicale, erau și ele aici. Ca și Tratatul de astrologie ale lui Manilus și Firmicus Maternus, care vorbiseră de stele negre, ce emană întuneric. Giordano Bruno, Bertrand, Rassel Florenski, Marcuse, Socrate, Heraclit, Nietzsche - aceste nume devenite cărți erau toate aici, alcătuiind O SINGURĂ CARTE.

Erau și volume - ciudat, mi-am zis, se vede că erau greșeli de tipografie - datate cu anii 2050, 2100, 3005...

Aș fi crezut că de mii de ani n-a pătruns în încăpere picior de om, dacă pe lângă manuscriptele foarte vechi nu s-ar fi aflat și cărți arse de-a lungul secolului XX în piețe publice, precum și lucrări semnate de hermeneuțiști, alchimiști, futuriști, spirițiști, vizionariști, troțkiști, scizionști de toate direcțiile, manifeste ale brigăzilor roșii, ale islamiștilor fundamentaliști ș.a., ceea ce m-a făcut să bănuiesc că povestea cu tainica dispariție a bătrânului Vlasie sau Blasie să nu fie chiar adevărată.

Înaintam dând la o parte plasele de păianjen, ce ieșeau și din cărți, ca și cum acești harnici țesători ar fi lucrat ascunși înăuntrul acestora, printre volume pe care praful depus putea fi măsurat cu centimetrii.

Unele cărți erau îngreunate de propriile lumini și umbre, de propriile frumuseți și prăpăstii. În altele, din cauza umezelii, scrisurile erau amestecate. Dar și acțiunile se scurseseră una în cealaltă, făcându-le captivante.

Citii într-un vorbar cu rime:

O carte voluminoasă se poate conține toată

în câteva, scurte, pasaje;

o carte există și atunci când nu are nici,

măcar, un singur cititor;

e ochiul lăcomos care inventează - și vede!

(revede?) - peisaje,

în care pomii au vise și piatra-i bolnavă de dor...

.....

Am dat să scot o carte la întâmplare de pe un raft, dar - cum m-am atins de el - raftul, putred, s-a prăbușit la picioarele mele cu tot cu cărți, producând un zgomot asurzitor.

Un nor de furnici cu aripi își luase imediat zborul din una dintre foliantele căzute pe podea. Tot atunci se ridicaseră în aer și câțiva fluturi negri cu aripile destul de mari. Din alta s-a făcut văzută coada unei șopârle, dar imediat zării o mână care apără pentru o fracțiune de secundă, ca o năzărare, și o trase înapoi înăuntru.

Auzii atunci cum volumele împrăștiate pe jos începură brusc să foșnească, parcă răsfoite de un vânt pe care-l bănuiau doar ele, ca și cum înviaseră sau se treziseră din somn, bucurându-se că de-a lungul unui mileniu, cineva viu, un braț de om, le atinse.

Toate acele cărți îmi părură dintr-odată ființe însuflețite: ele respirau, palpatau, oftau, vorbeau prin somn...

Am ridicat de jos o carte, care mi s-a nimerit mai aproape. Avusei nălucirea că în clipa când m-am aplecat s-o iau - ea s-a săltat puțin de la pământ în întâmpinarea degetelor mele, straniul sentiment că în acea clipă mai degrabă cartea îmi atrase, ca un magnet brațul, și ea prinse să-mi pipăie bucuroasă buricele degetelor, și nicidecum - invers... Am deschis-o la întâmplare și am trecut cu privirea peste rânduri. Mi-am dat seama că de fapt am și început s-o lectuez, după ce am parcurs mai multe pagini și am revenit să recitesc niște rânduri, întru a le pătrunde sensul. Cuvintele se amestecaseră, parcă luau naștere sub ochii mei, în timp ce le urmăream, se așezau chiar ele într-o anume ordine ca să fie citite.

Nu pricepeam semnele grafice, cuvintele, idiomul în care fusese caligrafiat taftalogul, pricepeam doar ceea ce se afla dincolo de acestea - parcă era scris cu înseși evenimentele la care se referea și obiectele pe care le numea; le puteam vedea, pipăi, respira, scruta. Iar dincolo de cuvinte aveam impresia că răsufiau lunci, se îmblânzeau destine, răsăreau stele, se nășteau și se mișcau, căutându-și locul lor în spațiu popoare, se împlineau sorți și vânturi apropiiau munții de pustie...

Îmi ajutase, probabil, și sanscrita mea, care le cuprindea și pe celelalte limbi ale lumii, cel puțin așa-mi venea să cred în acele clipe de revelații.

Eram însoțit de o impresie bizară că, parcă setoasă de un cititor, ea, cartea, mă citea și nicidecum nu eu eram cel care o parcurgea.

Simțeam cum mă contopesc cu scriitura ei, cum mă fac una cu ea, fiind ca o continuare a acesteia, sau cum, poate, dânsa venea ca o prelungire a brațelor și a respirației mele.

Nu existam în acele clipe - cartea și eu, cititorul ei - decât ca un destin unic, ca un tot întreg și nedespărțit. Această senzație singulară mă făcea să cred că eram primul și unicul ei cititor din toate timpurile, că dânsa se scrie, se alcătuiește, se împlinește acolo, sub ochii mei.

În acea clipă, dar numai pentru o scăpărare de secundă, mi-au venit în minte legende monstruoase despre devoratoarele cărți, care, mai întâi își adorm cititorii, ca mai apoi, lipicioase, să-i cuprindă, întru a-i putea ulterior consuma, digerându-i alene secole în șir...

Dar gândul acesta mă părăsi, or, cartea îmi chema nu somnul, ci trezirea, nu moleșea, ci veghea, o pulsație vie, care venea de dincolo de cuvinte, făcându-se simțită în tot ce era ea.

După ce i-am întors ultima filă, am simțit o bucurie enormă, dar și un gol imens în suflet, o alinare, dar și o tristețe, nimic din ce-am citit atunci nu mi-am mai putut aminti ulterior, dar, probabil, nici n-am știut vreodată ce scria în ea.

În timp ce citeam, am închis-o întâmplător, deschizând-o în cu totul altă parte, dar sensul era același: ca și cum cartea continua de fiecă dată anume de acolo de unde începeam să o citesc. După aceea am închis-o special și am deschis-o mai către sfârșit, apoi mai către început, dar efectul rămânea același: ea continua de oriunde aș fi deschis-o.

Foile cărții nu erau numerotate, nici nu știam prea bine dacă o citesc de la prima sau de la ultima pagină, ori dacă nu citesc aceeași filă la nesfârșit. Straniu, dar în preajma acelor cărți, nu-mi era foame, nu-mi era sete, nu-mi era cald, nu-mi era frig.

Aș mai fi stat să răsfoiesc și alte cărți, dar bănuiam că ora se făcuse târzie. Ceasul de pe mâna mea se oprise. Am să revin mâine, mi-am zis, astăzi mă mai așteaptă ora de sanscrită și discuțiile mele cu profesorul Lewi. Am așezat în grabă cărțile împrăștiate jos pe rafturi, la întâmplare, între alte tomuri.

N.R. Nuvelă din volumul „Nu vă îndrăgostiți primăvara. Chișinău: Editura pentru Literatură și Artă, 2013.

Mircea Petean

poet

PLOILE

ploile nomade își instalau cortul în sufletul meu
măruntul meu trup dogoritor alerga răsând și gol
ca-n miezul nunții

pietrarii trec râul pe catalige
prundarii sunt una cu lunecoasele pietre
cântecul vertical al păsării ploii cade în
gușa rândunelelor
vântul a furat respirația aleselor câmpului
un stâlp de înaltă tensiune arde ca o făclie
cuvintele miros a rădăcini

din când în când pereții interiori ai cortului
se văd ca ziua - un ochi atent descoperă picturi
rupestre

măruntul meu trup dogoritor spârgea râul
apa se închidea în urma-i ca-ntr-un sărut
amiaza era un fruct pârduit
pe care ploaia cu mâinile lungi îl rupea de pe
creangă
și dintr-odată cerul se pogora pe pământ
vărsându-și stelele în palmele mele

îmi lunecau printre degete
îmi picurau de pe gene
le sărutam cu ochii
le sărutam cu buzele

ce le mai păcăleam scufundându-mă
ca să apar din nou
înrouat ca-n dimineața lumii
ploile nomade își ridicau cortul din sufletul meu
pășeam ostenit fericit
se-nsera pe pământ.

Poeme**LES PLUIES**

les pluies nomades installaient leur tente dans mon
âme
mon menu corps brûlant courait en riant et nu
comme en plein milieu des noces

les tailleurs de pierre passent la rivière sur des
échasses
les bécasseaux s'identifiaient aux glissantes pierres
le chant vertical de l'oiseau de la pluie tombe dans
la poche des hirondelles
le vent a volé la respiration des élus du champ
un pilier de haute tension brûle comme une torche
les mots sentent les racines

de temps en temps les parois intérieures de la tente
se voient
comme de jour - un oeil attentif y découvre des
peintures rupestres

mon menu corps brûlant cassait la rivière
l'eau se fermait derrière comme dans un baiser
midi était un fruit bien mûr
que la pluie détachait avec ses longues mains sur la
branche
et soudain le ciel descendait sur la terre
en versant ses étoiles dans mes mains

ils me glissait entre les doigts
ils s'égouttaient sur mes cils
je les embrassais des yeux
je les embrassais des lèvres

ce que je pouvais les berner en plongeant
pour apparaître à nouveau
brumé comme au matin du monde

les pluies nomades enlevaient leurs tentes de mon
âme
je marchais fatigué heureux

la nuit tombait sur la terre.

Expresii celebre

„Împărăția Prostiei“ „L'empire de la Bêtise” „The Empire/Kingdom of Folly/Stupidity”

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

În câteva zile din primăvara anului 1509, strălucitul umanist Erasmus din Rotterdam (1466-1536) scrie „*Elogiul Nebuniei sau cuvântare spre lauda prostiei*” (*Laus stultitiae, lat.*), o satiră care contribuie consistent la faima eruditului. Scenariul este simplu: Prostia mono-

loghează *pro domo* și o face aducând un argument zdrobitor: „Cum să-mi hotărâsc granițele, când puterea mea se întinde atât de departe cât ține neamul omenesc?” Faimosul învățat se alătură elegant suitei de autori cunoscuți care au explorat tema: Homer, Vergilius, Ovidiu, Policrate, Isocrate, Favorinus, Synesius, Seneca, Lucian de Samosata, Plutarh, Apuleius. El concepe această plăsmuire literară ca pe un „joc al spiritului” (în scrisoarea către Thomas Morus, 1478-1535, gânditor și om de stat englez), cu „miez hrănit” pentru *oamenii cu carte*, elaborând-o în ideea generoasă că, din *ghidușiile cu tâlc*, „cititorii cu mintea ceva mai deschisă pot să aleagă din ele cu mai mult folos decât din niște tomuri posace și solemne”.

Așadar, cunoscând modul de funcționare a Prostiei, Erasmus crede că omul are șansa revelației și a mântuirii, cultivând forța educativă a culturii, în care vede (urmând spiritul gândirii sale) *germenele decuminenie* și de salvare din jocul posesiv al fenomenului. Din perspectivă contemporană („*Prostia*” de Andre Glucksmann, Ed. Humanitas, 1992), s-ar părea că vremea glumei a trecut: „Sentimentul tulbure că trăiești într-un regat al prostiei, dublat de neprevăzuta și

reconfortanta descoperire că acest sentiment este împărtășit, dă imbold luptelor dintre generații, ca și conflictelor dintre clase, adică celor două tipuri de tensiune permanentă care alimentează dinamismul societăților occidentale” apoteotic: „La începuturile democrației, ca și ale filozofiei, stă descoperirea că prostia este lucrul cel mai bine împărțit din lume.”

Expresia „împărăția Prostiei” este o formulare metaforică pentru un domeniu de activitate în care abundă personaje ce săvârșesc erori cu sentimentul că își împlinesc datoria și menirea.

Erasmus din Rotterdam

20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene (în memoria lui Dieter Burkamp) (II)

**Florian Doru
Crihană**
caricaturist

În 1993 Dieter Burkamp a organizat, împreună cu Theodor Helmert Corvey, expoziția itinerantă „Satyrykon – caricatură internațională”, care a fost prezentată în 18 de orașe din Renania de Nord-Westfalia.

În anul 1997, Dieter a organizat prima expoziție cu lucrări de-ale mele, asta la Bielefeld Sennestadt. Chiar dacă relația noastră

era pe „stop”, Dieter își urma planul de colecționar. Aveam să aflăm despre eveniment un an mai târziu.

După incidentul care ne-a despărțit, au urmat doi ani de tăcere: iulie 1996 – iunie 1998. La Galați îmi găsiseram destul de mult de lucru ca designer pentru că se construia mult. Mi-am dat seama că trecea timpul pe lângă mine și am forțat reluarea participărilor la concursuri. Am participat la Satyrykon 1998 și am obținut un nou premiu. Am mers la ceremonie cu mari emoții pentru că știam că Dieter va fi acolo. Întâlnirea a fost extrem de călduroasă, greu de descris. Dieter mi-a zis: „Avem treabă!” Ne-am dat seama că după o separare stupidă urma să construim ceva foarte solid: o colaborare frumoasă și o rară prietenie.

Imediat după împăcare Dieter a venit în colaborarea noastră cu o forță amplificată. Am pornit cu ilustrarea unei cărți: „Alles ist Spaß” - monografia baritonului suedez Ingvar Wixell, bun prieten cu Luciano Pavarotti, Jose Carreras și Ileana Cotrubaș. Spre rușinea mea, de la Dieter am aflat că Ileana Cotrubaș s-a născut la Galați. În paralel am realizat pentru Wixell mai multe picturi, reprezentându-l în rolul lui Falstaff – singurele obiecte pe care și le-a luat cu el

când a trebuit să meargă la azil. „Vreau ca în fiecare dimineață când mă trezesc să le am în față.”

Ilustrațiile pentru cartea lui Ingvar Wixell au fost realizate în tuș. Originalele se află în Colecția Burkamp. După o lungă carieră în care a dat reprezentații la Londra, New York, Miami, San Francisco, Stockholm, Berlin, Paris, Mainland, Tokio, Osaka, Budapesta... baritonul Ingvar Wixell a decedat în anul 2011, la vârsta de 80 de ani.

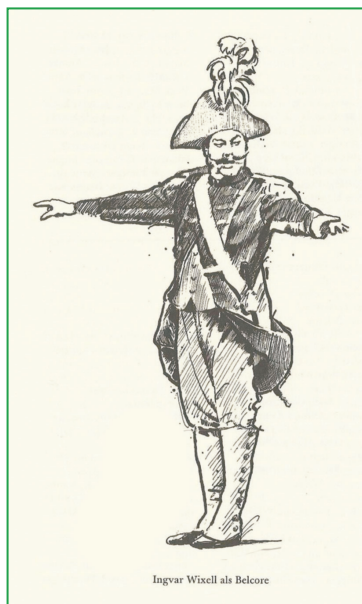
Dieter Burkamp a fost cel mai bun editor pe care l-am cunoscut. Cărțile sale sînt impresionante. Pentru documentare călătorea adesea, avea corespondență cu personalități de prim rang ale culturii germane și mondiale, mergea cu detaliile pînă la epuizare.

Tot în 1998, am început cu Dieter Burkamp colaborarea la revista Borsenblatt - a aparițiilor editoriale din Germania (Frankfurt). Revista publică pe o pagină câte o caricatură de ediție. Am publicat o serie mai lungă de lucrări în tuș.

În anul 2000 el a organizat concursul de caricatură „Herman the German” cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la ridicarea monumentului Hermann, în Pădurea Teutoburg. Un an mai târziu, organizează împreună cu Walther Keim expoziția itinerantă „Nachbarn – Deutsche Karikaturisten sehen Polen, Polnische Karikaturisten sehen Deutschland” care a fost prezentată în peste 30 de orașe din Germania și Polonia.

În anul 2005 am aflat în sfârșit pentru ce Dieter m-a săcâit timp de 10 ani cu lucrările Don Quijote. S-a întîmplat la Museum im Schloss din Bad Pyrmont. Marele colecționar german Peter Schenning, soții Gisela și Dieter Burkamp au inițiat împreună expoziția în turneu „Spuren des Don Quijote”. Expoziția a pus bazele muzeului Haus Don Quijote din Goslar, parte a Muzeului de artă Modernă Monchehaus.

(urmare din numărul 16, septembrie 2012)

Ingvar Wixell als Falstaff

Conștiința „singurei forme”

Mihai Cimpoi
academician, critic și istoric
literar

Citit din perspectiva zilei de azi, Ion Ghica ni se prezintă - prin intenție, dar și prin ceea ce realizează efectiv — ca un explorator al *memoriei*, singura care asigură *veracitatea*, asemenea celeia a povestirilor lui Herodot pomenite într-o scrisoare către Vasile Alecsandri, marele său intim și confident.

Ceea ce se impune în felul său de a fi, în deontologia proprie și cerută și altora, este o *fixitate*, de natură psihică, obsesională: fiind structural un eleat, el rămâne constant în cadrul Amintirii având scopul definit de a lumina (cuvântul e al memorialistului) *Adevărul*.

Amintirea și *Adevărul* devin și personaje sui generis ale scrisorilor și nuvelor sale, subiecte permanente ale meditației. În fond, el însuși caută să înțeleagă esența Amintirii și Adevărului și se îndrumă pe anumite căi care duc la ea. Scriitorul se vrea stăruitor *om al Adevărului* și nu un „băsnar”, un „om cu stafii și cu strigoi”:

„Iubite amice,

În mai multe rânduri am apucat condeiul cu gândul să-ți spui o istorie; dar m-am tot oprit dinaintea temerii că ai obiceiul de arăți scrisorile mele lui Negruzzi; și el, ca unul ce se află în capul unei publicațiuni, când pune mâna pe ceva scris și trimis de tine, îl și tipărește. M-am tot oprit, cum vezi, dinaintea temerii de a nu intra în gura lumii, care găsește pete chiar și în soare.

Am mai ezitat poate și pentru că-mi ziceam că poate n-oi fi crezut chiar nici de tine în spusele mele, și să nu mă pomenesc tractat de om cu stafii și cu strigoi. Am însă convicțiunea că ceea ce voi să-ți spun este *curatul adevăr* (subl. n.) și că o să vie o zi când zisele mele să se poată întemeia pe documente și dovezi.

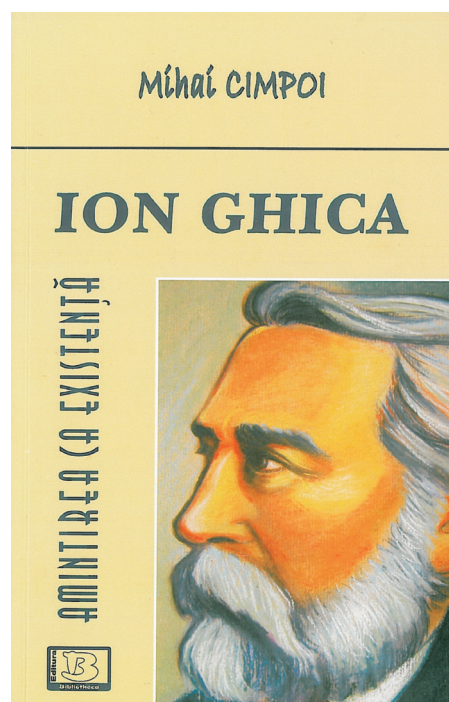
Câte din povestirile lui Herodot n-au fost, sute și mii de ani, tratate de fabule, până ce au venit

împrejurări cari au dovedit, limpede ca lumina zilei, veracitatea spuselor și observațiilor sale; și au făcut ca marele istoric să nu mai fie tratat de băsnar” (*Teodoros*).

Fixarea programatică asupra „curatului adevărat”, asupra veracității de tip Herodot, modelul urmat cu fidelitate, dictează și o fixare, de asemenea, metodică, asupra unei singure forme: scrisoarea.

Idea de gen ca imperativ instituțional, care exercită o constrângere asupra scriitorului, dar care, la rândul lui suferă o constrângere din partea acestuia, vorba lui Pearson, s-a schimbat radical în secolul al XIX-lea, adică anume în perioada în care activează și Ion Ghica al nostru. Puritatea genului nu mai este credibilă, căutându-se, de fapt, un gen universal, care să aibă toate caracteristicile cerute de un gen în proză (romanul gotic fiind exemplul clasic).

Ion Ghica stabilește genul epistolier ca unul căruia îi este caracteristică această universalitate genologică. Pentru el, vestita teorie a „purității genurilor”, a așa-numitei „genre tranche”, cu rigida unitate de ton, cu o puritate și „simplitate” stilizată, cu concentrarea asupra unei singure emoții -

groaza sau râsul (vezi cap. *Genurile literare*, în voi. lui René Wellek și Austin Warren *Teoria literaturii*, București, 1967) și cu stăruirea asupra unei singure intrinzi sau teme, nu mai este canonică. Deviază de la aceste principii clasice, elaborându-și pe ale sale, insubordonabile tipologic, categorial.

Această deviere de la orice „metodă” a fost observată de Tudor Vianu, care glosa astfel asupra „caracterului învălmașit” al cursului narativ din istorisirea despre Theodor Diamant: „Ghica se apropie astfel fără nicio grabă de obiectul său, nu rezistă niciuneia din sugestiile care i se prezintă în drum, transformă detaliul în episod, procedează printr-un lanț de digresiuni. În șirul scrisorilor sale respinge orice metodă, orice procedeu de compoziție care ar putea răci izvorul cald al amintirii. Printr-un instinct foarte sigur, el știe că nu trebuie să altereze în niciun chip spontaneitatea memoriei sale, care curge într-un chip învălmașit, dar plin de prospețime. În apele neîncătușate ale amintirii, el găsește chipuri de oameni și întâmplări, tezaurul unei experiențe nesecate, trăite de un om luminat și bine dispus, care chiar dacă se oprește din când în când pentru a trage o învățătură, nu devine niciodată un moralist pedant, ținând predici umanității. Gluma nu-i repugnă; dimpotrivă” (Tudor Vianu, *Arta prozatorilor români*. București, 1966, p. 90).

Însuși Ion Ghica are convingerea fermă că a ales singura formă potrivită, aceea de convorbire, în care totul e tratat „cu liniște și maturitate”: „Am căutat a le trata cu liniște și maturitate, cum se cuvine a fi tratate chestiuni de filozofie politică și socială. Am ales, poate, forma cea mai anevoie sub care se poate prezenta... mi s-a părut singura formă (subl. în text - n. n.) sub care se pot prezenta asemenea chestiuni unui public puțin obicinuit încă a da unei cetiri o atenție necurmată și ostenitoare de mai multe ore, pentru înțelegerea și învățătura adevărului

care rezultă numai dintr-o serie de raționamente. Am crezut că oricât de mic ar fi meritul literar, ca utilitate însă, efectul va fi mai mare decât dacă am fi adoptat forma de un tratat sistematic” (prefață la *Convorbiri economice*).

Ion Ghica fuge, astfel, de expunerea sub formă sistematică chiar atunci când natura lucrurilor o cer, urmărind exclusiv satisfacerea propriei plăceri și a celei a cititorului. Efectul literar este sacrificat cu bună știință de dragul utilitar, de dragul obținerii contactului empatetic cu cititorul.

Același obiectiv utilitar, căruia i se asociază însă plăcerea estetică a rememorării sub formă de

Ion Ghica

epistole intime, este mărturisit și în *Introducțiunea la Scrisori* către Vasile Alecsandri.

„Cât îmi place în orele mele de izolare să-mi aduc aminte de unii din oamenii cu cari am trăit alături, pe care i-am văzut luptând cu abnegațiune și curaj pentru redobândirea drepturilor țării și pentru libertate! Găsesc o mulțumire nespusă a-mi rememora faptele și cuvintele lor și a le binecuvânta numele și memoria.

Într-o seară lungă de iarnă, pe când ninsoarea bătea în geamuri, așezați pe jilțuri la gura sobei, dinaintea unei flăcări dulci și luminoase, am petrecut ore întregi și plăcute

cu amicul Vasile Alecsandri, povestindu-ne unul altuia suvenirile noastre din tinerețe. Se apropia de ziuă când ne-am adus aminte de camerele noastre de culcat, și ne-am despărțit găsindu-ne amândoi la un gând, zicându-ne:

«De ce nu ne-am scrie unul altuia, sub formă de epistole intime, cele ce ne-am povestit într-astă seară; poate că unele din istorioarele noastre ar interesa pe unii dintr-acei cari n-au trăit pe-acele vremi?»

Și astfel am început o corespondență în care ne-am ferit de orice investire, fără însă a ne abate niciodată a spune adevărul.”

N.R.: fragment din Ion Ghica. *Amintirea ca existență*. Târgoviște: Bibliotheca, 2012.

Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României

Valeriu Matei
academician, scriitor

Problema aprecierii politico-juridice a protocoalelor adiționale secrete ale tratatului sovieto-german din 23 august 1939 și cea a lichidării consecințelor aplicării acestora au reintrat în atenția opiniei publice internaționale la finele deceniului opt al secolului trecut, odată cu începutul prăbușirii imperiului sovietic și a întregului sistem comunist, de reșezare, pe

temeiuri noi a relațiilor interstatale în Europa.

Publicate de Departamentul de Stat al SUA în 1948¹, actele Ministerului Afacerilor Externe al Germaniei, privind relațiile cu Uniunea Sovietică în perioada 1939 - 1941, au rămas, pe parcursul a patru decenii, necunoscute publicului și cercetătorilor din răsăritul Europei, aflat sub ocupație sovietică. Abia în 1983, la New York, apărea și prima traducere în limba rusă², reeditată șase ani mai târziu și în Lituania³. Arhivele sovietice din acea perioadă mai rămân încă inaccesibile, în pofida numeroaselor tentative de a le desecretiza. Nici deputaților din Comisia specială creată în 1989 de Congresul de deputați ai U.R.S.S. nu li s-a permis accesul la aceste fonduri documentare, sub pretextul inexistenței lor, dezbaterile aprinse din acea perioadă generând ipoteze și afirmații diverse⁴.

Ceea ce este cu adevărat important și relevant sunt evenimentele impresionante care au marcat, la linele veacului trecut, sfârșitul erei comuniste în estul european. De la primele semne de criză a regimului sovietic, mișcările democratice de renaștere națională din Lituania, Letonia, Estonia și Basarabia au declanșat, în 1986 - 1989, dezbateri publice și acțiuni de protest contra ocupației sovietice, care au culminat cu lanțul uman de 600 de km de-a lungul Țărilor Baltice, la care au participat, la 23 august 1989, peste un milion și jumătate de oameni, care s-au ținut de mâini timp de 15 minute, pentru a marca o jumătate de veac de la momentul

negru al semnării cârdășiei sovieto-naziste; și cu mitingul de doliu de mare amploare de la 28 iunie 1989, de la Chișinău și Marea Adunare Națională a Basarabiei, de la 27 august 1989, la care au participat peste 850 mii de oameni. A urmat, odată cu alegerea în 1989 - 1990 a unor noi parlamente la nivel unional și în fostele republici sovietice, adoptarea actelor privind aprecierea politico-juridică a Tratatului sovieto-german de neagresiune din 23 august 1939 și a protocoalelor adiționale secrete. La inițiativa deputaților din Țările Baltice și din Basarabia, Congresul deputaților poporului ai U.R.S.S., la 24 decembrie 1989, condamna protocoalele adiționale secrete semnate în anii 1939 - 1941 de U.R.S.S. cu Germania nazistă, considerându-le „din punct de vedere juridic, lipsite de temei și de valabilitate din momentul semnării lor”. În declarațiile parlamentelor Lituaniei, Letoniei, Estoniei, Republicii Moldova, Poloniei și României, s-a apreciat că, prin semnarea protocolului adițional secret al Tratatului de neagresiune din 23 august 1939 și prin protocoalele semnate ulterior, U.R.S.S. și Germania au împărțit Europa de Est în zone de influență, fapt ce contravenea principiilor și normelor universal recunoscute ale dreptului internațional, fiindcă decidea soarta unor state terțe (Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia și România) fără participarea lor, și s-a cerut expres lichidarea consecințelor pactului Ribbentrop - Molotov.

Mai puțin frecvente, în presă și la forurile internaționale, erau, până la finele anilor '80 - începutul anilor '90 ai secolului trecut, referirile la consecințele pactului Molotov-Ribbentrop asupra României, deși ocuparea părții de est a statului român (Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herța), la 28 iunie 1940, a fost o consecință directă a aplicării prevederilor protocolului adițional secret al tratatului sovieto-german de neagresiune din 23 august 1939. Includerea denumirii Basarabia în Hotărârea Congresului deputaților poporului ai U.R.S.S. cu privire la aprecierea politică și juridică a Tratatului sovieto-german de neagresiune a fost rezultatul unor discuții aprinse în cadrul comisiei

speciale, la ultimele ședințe ale acesteia. Fără implicarea deputaților Mihai Cimpoi, Grigore Vieru, Ion Hadârcă și Nicolae Dabija, dar și a subsemnatului în calitate de expert, și fără sprijinul prietenilor noștri din Țările Baltice, conținutul acestui act ar fi fost cu totul altul. Participarea reprezentanților Basarabiei la conferințele și mesele rotunde de la Riga, Tallin și Vilnius, polemica ardentă, în presa democratică de la Chișinău, cu ideologii regimului comunist, dezbaterile aprinse din mai - iunie 1990, în cadrul comisiei parlamentare speciale, pe marginea proiectului Avizului cu privire la aprecierea politico-juridică a Pactului Ribbentrop - Molotov, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova, la 23 iunie 1990, și, mai ales, organizarea la Chișinău, la 26 - 28 iunie 1991, a Conferinței internaționale Pactul Ribbentrop - Molotov și consecințele sale pentru Basarabia, având cea mai largă reprezentare între toate acțiunile de acest gen (au fost prezenți parlamentari, istorici, juriști și diplomați din Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Republica Moldova, Germania, U.R.S.S., Ucraina, Italia, Franța, Marea Britanie, SUA, Japonia și Georgia) – au scos, în prim planul dezbaterilor, consecințele nefaste ale cărdășiei sovieto-naziste asupra României și a românilor.

E știut că inițiatorul semnării, la 23 august 1939, a Protocolului adițional secret a fost Stalin. În 1946, la procesul de la Nuremberg, Ribbentrop evoca astfel momentul semnării protocolului: „Când am venit la Moscova, în 1939, la mareșalul Stalin, el a discutat cu mine nu despre posibilitatea reglementării pașnice a conflictului germano-polonez în cadrul pactului Briand - Kellogg, ci mi-a dat de înțeles că, dacă el nu va primi jumătate din Polonia și Țările Baltice încă fără Lituania și portul Libava⁵, atunci eu pot să-mi iau imediat zborul înapoi”.

În punctul trei al Protocolului adițional secret din 23 august 1939, se menționa interesul U.R.S.S. față de Basarabia. U.R.S.S. a purces la realizarea acestei prevederi după 22 iunie 1940, în condițiile când România se pomenise într-o izolare internațională.

Pretențiile înaintate de U.R.S.S., în iunie 1940, asupra Bucovinei au fost o plâsmuire a aparatului diplomatic stalinist și a grupărilor ucrainene din conducerea de la Moscova, fiindcă Bucovina niciodată nu a fost parte componentă a Imperiului Rus și nici a Ucrainei.

Tratatul sovieto-german din iunie 1940 și notele ultimative ale Guvernului U.R.S.S. din 26 și 27 iunie 1940 adresate guvernului României au fost precedate de o pregătire militară și propagandistică minuțioasă a U.R.S.S. în vederea ocupării acestor teritorii românești. Rapoartele conducătorilor militari sovietici despre ocuparea Basarabiei, a nordului Bucovinei și a ținutului Herța, pe care le-am extras, împreună cu prietenul Vitalie Văratîc, din arhivele sovietice în decembrie 1990, făcându-le publice, prezintă într-o lumină nouă așa-zisa «soluționare pașnică a problemei Basarabiei» la 28 iunie 1940, precum și participarea U.R.S.S. la cel de-al doilea război mondial, în perioada 1 septembrie 1939 – 22 iunie 1941.

Evenimentele tragice ce au urmat actului de ocupație a părții de est a României, deportările în masă ale populației, distrugerea intelectualității, dezmembrarea teritoriilor ocupate în funcție de dorințele și ambițiile unor politicieni din cohorta lui Stalin, au fost parțial elucidate în istoriografia basarabeană din ultimele două decenii.

Dezmembrarea teritoriilor ocupate, începută imediat după 28 iunie 1940, pentru a justifica afirmațiile aberante din notele ultimative sovietice, a fost consfințită prin proclamarea de către Sovietul Suprem al U.R.S.S., la 2 august 1940, a R.S.S. Moldovenești. Acest act a fost întreprins fără ca în teritoriile ocupate să fi fost efectuate alegeri în vederea constituirii unor organe reprezentative, menite să determine soarta Basarabiei, a nordului Bucovinei și a ținutului Herța. (...)

Umbra nefastă a cărdășiei sovieto-naziste din 1939 - 1941 mai planează încă asupra unor vaste teritorii finlandeze, poloneze și românești.

Note:

1. Das nationalsozialistische Deutschland und die Sowjetunion. 1939 - 1941. Akten aus dem Archiv des Deutschen Auswärtigen Amts, Department of State, 1948; și în traducere engleză: Nazi-Soviet Relations. 1939 - 1941. Documents from the Archives of The German Foreign Office, Department of State, 1948.

2. SSSR - Ghermania. 1939, ed. Telex, N.Y., 1983 și SSSR - Ghermania. 1939- 1941, idem.

3. Ed. Mokslas, Vilnius, 1989.

4. Unii istorici ruși au afirmat că originalul rusesc al Protocolului adițional secret din 23 august 1939 se află în dosarul personal al lui V.M. Molotov, la arhiva PCUS - N.n.

5. Vechea denumire a portului Liepaja - N.n.

N.R.: Fragment din Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României. Ploiești: Libertas, 2012.

Un om pentru eternitate

Andrei Petruș
scriitor

Mai există, din noi, românii, oameni înzestrați cu har și cu suflete frumoase. E o mare bucurie a inimii să le stai în preajmă, să-i asculți sau să-i citești. Un astfel de om este doamna Lina Codreanu, profesor de limba și literatura română de la prestigiosul liceu „Cuza-Vodă” din Huși.

Eminentă la catedră, exigentă și energică, doamna profesoară Lina Codreanu este, „ex cathedra”, o bună profesionistă într-ale cititului și scrisului. În reviste literare care se bucură de apreciere în cercurile elitei intelectuale („Cronica”, „Bazaarul literar”, „Oglinda literară”, „Prutul”, „Pro Saeculum”, „Lohanul”, „Academia Bârlădeană” și altele) numele *Lina Codreanu* apare tot mai des, atrăgând atenția și prețuirea confrăților.

Doamna profesoară Lina Codreanu a avut amabilitatea și generozitatea de a-mi trimite cartea sa „Viața ca o poveste, lagărul – un coșmar” (Editura „Axis Libri”, Galați, 2013) abia ieșită de sub tipar. Demn de remarcat este faptul că tehnoredactarea aparține unuia dintre cei doi fii, Dragoș Codreanu. Un citat amplu din Mario Varga Llosa („Elogiul lecturii și al ficțiunii”, 2010) este folosit de autoare drept moto inspirat, fiindcă ideile exprimate de romancierul peruan constituie esența acestei cărți: „Nu trebuie confundat naționalismul ce refuză distant dreptul la existență al celuilalt, mereu izvor de violență, cu patriotismul, sentiment sănătos și generos, izvor de iubire pentru pământul unde ai văzut lumina zilei, unde au trăit strămoșii tăi, unde au prins contur primele vise [...]”

Volumul „Viața ca o poveste, lagărul – un coșmar”, apărută la Editura Axis Libri în 2013, este o cronică de familie, un roman existențial, un

jurnal de război, o confesiune care are în prim-plan pe mândreșteanul Panaite T. Ionică, „un om între oameni”, un erou al celui de-al doilea război mondial, un supraviețuitor al lagărelor sovietice.

Volumul cuprinde patru capitole: „Viața ca o poveste”, „Memorii despre front și despre lagărele sovietice”, „Comentarii. Concluzii”, „Arborele genealogic”, „Fotografii. Documente”.

Încă din incipit, autoarea face dovada talentului de prozatoare, afirmată deja, primele pagini ale cărții par desprinse din romanele lui Rebreanu: „Lăsând, de la izvor cale liberă râului Geru, dealurile din nord se deschid sub formă de potcoavă și îmbrățișează Mândreștii, sat desfășurat pe valea Gerului și pe valea Macului, ultima străjuită de un renumit stejar secular. Relieful împrejmuitor este în armonie și echilibru: la nord-est – pădure de stejari, la nord-vest – pădure de salcâmi, dealuri și câmpii, toate oportune derulării tihnite traiului «la țară». Apa fântânilor e la mică adâncime, mai ales pe vale, rodul de la câmp, depinzând, însă, de starea vremii. Ca și-n alte sate, mândreștenii sunt oameni buni la suflet, calzi, ospitalieri, harnici și doritori de înțelegere. În ciuda darurilor naturale, în sat, vremuri ușoare n-au fost niciodată și nu sunt nici azi.” (p. 7)

Acest sunet surd, ca glasul unei ursitoare maștere, anunță începutul dramatic al simfoniei destinului unui om și-al unei țări.

Desprinsă dintr-un falnic arbore genealogic, ramura Panaite T. Ionică vrea să odrăslească, prilej pentru Lina Codreanu de a-și dovedi certe calități de etnograf. Asistăm astfel la o schimbare de registru, urmărindu-se cultura materială și spirituală a localnicilor, moravurile și particularitățile lor de viață, cum ar fi obiceiurile legate de cel de-al doilea moment important din viața omului, după naștere: „Trei zile ținea o nuntă. Sâmbătă, după amiază, lucrurile majore erau terminate: înțelegerea cu nașii, locul de desfășurare al petrecerii (de obicei, în curte, la

socru mare); ținuta era gătită să strălucească, îndeosebi rochia miresei, beteala și hainele mirelui etc.” (pp. 11-12)

Gastronomia românească, deja vestită, trebuia să fie la înălțime, mai ales sarmalele cereau un anume meșteșug: „În jurul oalelor jăruia toată noaptea ca nici prea tare, nici prea slab să fie focul, astfel sarmalele ori se afumau, ori rămâneau crude și era mai mare rușinea.” (p. 14) Bucatele însă, la o nuntă, musai să aibă sare și, mai ales, piper, de aceea: „Glumele erau piperul trebiu, căci bătrânele aveau multe amintiri hazlii, spuneau fel de fel de năstrușnicii, rosteau proverbe, ghicitori, ori cântau pe versuri pipărate, se imitau, se mascau, se speriau..., așa fel încât nici nu simțeau cum trece noaptea.” (p. 14)

Însă adevăratul spectacol începea Duminică: sosirea lăutarilor, gătitul și „Cântecul miresei” care, „storcea râuri de lacrimi”, gătitul mirelui, „mai mult simbolic și de haz, căci bărbatul trebuie să fie, vorba ceea, puțin mai frumos ca dracu”, rostirea iertăciunii, aruncarea colacului miresei, cununia religioasă, răsturnarea găleților cu apă, obiceiuri frumoase care astăzi, din păcate, sunt pe cale să dispară.

Cutremurul din 20 noiembrie 1940 îl anunță pe celălalt, cu mult mai multă spaimă de inimă și pierderi de vieți omenești.

Urmează o lecție de istorie tragică a unui popor martir, nedreptate uriașă și rană nevindecată încă: „Prin nedreptul pact Ribbentrop-Molotov, Uniunea Sovietică și Germania au împărțit Europa de Est. În aceste condiții, URSS a ocupat Basarabia și Bucovina de Nord pe 28 iunie 1941. România a fost nevoită să intre în război, în anul următor, la 22 iunie 1941, pentru a elibera teritoriile românești, Basarabia, Ținutul Herței și Nordul Bucovinei, zi în care generalul Ion Antonescu a emis cunoscutul ordin de zi: «Ostași, vă ordon, treceți Prutul!»” (p. 19) pentru a șterge „pata de dezonoare din Cartea Neamului și umbra de umilire de pe fruntea și epoleții voștri. Azi a sosit ceasul celei mai sfinte lupte, lupta drepturilor

strămoșești și a bisericii, lupta pentru vetrele și altarele românești de totdeauna (...) Reîmpliniți în trupul țării glia străbună a Basarabilor și codrii voievodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile voastre (...) Cu Dumnezeu înainte!” (cit. nostru, P.A.)

Eroul Panaite T. Ionică este rănit la cap pe frontul de luptă de la Odessa, salvat de brancardieri și spitalizat la Brăila, apoi din nou mobilizat pe front. Sub deviza „Totul pentru front, totul pentru victorie!”, ostașul Panaite T. Ionică, devenit agent veterinar în urma absolvirii unor cursuri, nu-și pune în primejdie numai propria-i viață, ci și pe cea a familiei sale predând pentru trebuințele armatei:

„Una pereche de boi” și „Una căruță de boi cu jug”, singurele mijloace de existență.

Sub arme și sub amenințarea morții, oșteanul a stat cinci ani: „Cei mai frumoși ani ai tinereții” au fost petrecuți „sub teroarea războiului”. „Dat dispărut pe front”, Panaite T. Ionică trăiește calvarul lagărelor sovietice, suferințe de neimaginat: frigul, foamea, bolile, carcera, bătăile... „A fost un om bine clădit”, notează autoarea, înalt „de stăteai la umbra lui”, „cu stomacul bun, adică sănătos” și cu „încredere în Dumnezeu”; s-a întors din prizonierat, pe 28 mai 1948, fiind de nerecunoscut: „înalt,

slab, negricios (deși era șaten cu ochi albaștri), în haine rufoase, cu o pufoaică rusească în care se pierdea, cu ochii tot ca o flacăra, de parcă ar fi vrut să soarbă priveliștea țării, a satului, a copilașilor.” (p. 29)

Ca-n nuvela „Dragoste de viață” a lui Jack London, supraviețuitorul speriat de spectrul foamei, ajunge să mănânce „mult și orice”, apelându-se, pentru asta, la sfatul medicului. Nașterea unei fetițe, pe 25 noiembrie 1949, căreia îi pun numele Lina (dezmiertată Lenuța) le mai alină părinților suferințele. Dar ele sunt departe de a se sfârși; urmează colectivizarea forțată, altă povară pe umerii celor care erau considerați „talpa țării”. Veterinarul și veteranul Panaite T. Ionică a trăit bucurându-se câțiva ani de pensie iar pe 28 octombrie 1986 s-a dus într-o lume mai bună, acolo unde „nu este

Lina Codreanu

nici durere, nici întristare, nici suspin”. Constanța, tovarăsa lui de viață, pe 21 septembrie 1994, văzând copiii, acum oameni mari, realizați, strânși în jurul ei s-o ajute la cules via, „i-a mărturisit fetei cu o seninătate mioritică: «Ce bine-ar fi să mor acum! Iată, sunteți toți acasă, în jurul meu și n-am să mor singură»” (p. 35). „Și așa s-a întâmplat, notează Lina cu durere în suflet. A doua zi bucuria reunirii «acasă» s-a transformat în durerea despărțirii de mamă.”

„La rugămintele repetate ale fiicei”, eroul Panaite T. Ionică „a așternut pe hârtie câteva amintiri”, notate într-un caiet-document de aproape 29 de pagini în manuscris.

Partea a doua a cărții cuprinde „Memorii despre front și despre lagărele sovietice” fiind un „Document original”. Între 25 septembrie 1939 și 28 mai 1948, Panaite T. Ionică stă în infernul sovietic depășind prin suferințe pe cei din bolgiile dantești. Despărțirea de cei dragi amintește de plânsul inorogului lui Cantemir. Mersul pe jos, zeci și sute de kilometri, până la Chișinău, apoi înapoi, după ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940, retragerea peste Prut, fără hrană și sub amenințarea cu moartea, spitalizarea la Brăila, mobilizarea, căderea Odessei și din nou retragerea spre Tecuci.

Așadar, din nou spre Roman, Bălți, de data asta ca prizonier: „Cum eram necăjiți și fără nici un fel de mâncare la noi, timp de 5 zile nu am primit nici un fel de masă sau ce să mâncăm, adunam de pe câmp spice de grâu, și le frecam în mâini și mâncam grâu, așa cum era el.”

Prizonierii sunt îmbarcați în tren, trec Nistrul, apoi Niprul, Volga, Donețul, Donul și ajung la stația terminus Stalingrad „pentru a-l reface.” Tifosul, munca grea, lipsa hranei și a igienei fac ravagii. Este o minune dumnezeiască faptul că unii dintre ei, puțini la număr, au scăpat cu viață; printre ei și eroul nostru care, cu ochii în lacrimi, notează în jurnalul său: „Cea mai mare bucurie pe care am avut-o noi în timpul cât am stat ca prizonier a fost când am oprit trenul la pod și am văzut pământ românesc.” Bucuria revederii familiei nu se poate descrie. Asemeni marelui cronicar Ion Neculce care mărturisea că nu i-au trebuit documente străine fiindcă toate au fost scrise în inima sa, și Panaite Ionică notează: „Să se țină cont un singur lucru că cele scrise de mâna mea personal nu sunt aflate sau

citite din cărți, sunt realități petrecute și îndurate de mine personal.” (p. 74)

În capitolul al III-lea, intitulat „Comentarii. Concluzii” vine în prim-plan profesoara de literatură care cu ochi lucid și spirit critic face comentarii pertinente și persuasive asupra celor citite. „Mai întâi, biografia literaturizată a lui Panaite T. Ionică, axată documentar și însăilată epic, este expusă într-o tonalitate evocatoare de recunoștință față de părinții și înaintașii noștri.” (p. 75)

„A doua parte este o tulburătoare confesiune despre anii de război și de prizonierat, «îndurați» de memorialistul acestui «Document original». Comentariile vin să lumineze anumite părți neclare și să releve unele aspecte confesional-narative din memoriile lui Panaite T. Ionică. Ultimele două secțiuni cuprind o schiță a arborelui genealogic, cu datele strânse până la această dată, urmată de foto-documente, care atestă că destinul unui român, gata mereu să lupte pentru patrie, se integrează organic în istoria poporului român” (p. 75), un popor martir, adăugăm noi.

În zilele noastre, când respectul și cultul pentru familie și școală și pentru valorile umane au scăzut dramatic: „Admirația pentru *modus vivendi* al părinților noștri are cauze obiective, observabile atât prin fapte și vorbe, dar și prin statura morală a acestora: demnitate, onestitate, hărnicie, credință, cumpătate, dârzenie, dragoste, loialitate, generozitate, voință, respect.” (p. 81)

Această carte are valoarea testamentului arghezian fiind liantul dintre generații. O personalitate din satul Mândrești, Panaite T. Ionică, erou al războiului din urmă, martir al lagărelor sovietice și părinte, este arborele cu trainice rădăcini, ramuri și mlădițe: Gheorghe, Apostu, Titi, Lina, Corneliu, Traian, Livia Daniela, Gabriel, Liviu Mihai, Teolin, Dragoș și toți cei care vin din urmă.

Scriitoarea Lina Codreanu, distinsa soție a renumitului eminescolog Theodor Codreanu, infirmă truismul conform căruia la umbra arborilor giganti nici iarba nu crește.

Citeam cu deosebită curiozitate și plăcere critica literară și proza semnate de Lina Codreanu, de data aceasta am citit o carte în care o regăsc în întregime, cu un plus de firească afectivitate din partea autoarei.

Îmi exprim cu acest prilej, bucuria pentru reușita sa și-i urez, în continuare, spor în condei și-n idei.

Singurătatea și diferențele spirituale

*Motto: Însingurează-mă, Doamne,
atât cât trebuie!*

Andrei M. Stan
publicist

În singurează-mă, Doamne, ca numai eu și cu Tine să coborâm în adâncu-mi, iar, aici, să cunoaștem cel mai înalt pisc!

Am zis bine *însingurează-mă* că, numai dobândind o asemenea stare binecuvântată, avem forța de a pătrunde în interiorul, care de multe ori ne rămâne străin, deși e al nostru. Și începem să-l amenajăm și să-l înfrumusețăm după

nevoințele și putințele fiecăruia, după gusturile și aspirațiile exprimate sau subînțelese, după principiile de zidire personală. Iată de ce voi susține faptul că diferențele spirituale dintre oameni sunt determinate și de momentele de singurătate, căutate sau primite, cu nădejdea mântuirii.

În primul rând, e necesară sublinierea existenței diferențelor spirituale dintre oameni. Pădurea în care sunt e una și ea mă acaparează cu frumusețea dată de mulțimea trunchiurilor în picioare și mai ales de nenumăratele frunze de pe ramuri, ivite să mulțumească cerului, și de cele căzute la rugăciune, cu speranța de a-și regăsi sufletul. Ce adevăr evidențiază copacul din față înaintea celor din spatele lui? Ce iluzie ne face să așezăm frunzele pe același tipar? Cine vine la altar are conștiința și vocea gata să rostească diferențele dintre trunchiuri ori dintre frunze. Ne este evident un lucru: Dumnezeu a dat fiecăruia atât cât i-a trebuit să fie altul, în raport cu ceilalți. Pentru că a avut un principiu în creație: unicitatea. „Preamutul” la unul este „preapuținul” la altul. (A.C. Udeanu – *Când Dumnezeu se exilează-n tine*, p.127).

Dacă se privește un grup de copii, surprinși într-o activitate didactică, se va constata că un copil ocupă un loc în ierarhia respectivă, în evaluare percependu-se că una e învățarea. Una e promptitudinea și corectitudinea răspunsurilor la

întrebări. Una e responsabilitatea în scrierea temelor, una e rezolvarea problemelor. Una e atitudinea față de activitatea școlară și una e implicarea în activitățile de concurs.

Dacă se privește o masă de adulți, apar alte constatări. Nici când sunt în rugăciune, indivizii nu seamănă unul cu altul. Diferențele scânteiază, pentru că una e adâncimea de la care se ridică rugăciunea și una e înălțimea la care ea ajunge. Una e trăirea... credința sau îndoiala. Una e rostirea, forța, puritatea, suferința, lacrima sau umilința. Când sunt la muncă, în activitate, una e prestația și unul e ritmul. Una e gândirea, morala, priceperea, calitatea sau competența. Când sunt în protest, unde am spune că se întâlnește și spiritul de turmă, una e vocea, una e strigarea, trăirea, mânia, ura, convingerea, suferința... Una e teama.

Chiar dacă am fi tentați să credem că anumite trăsături sunt specifice unui grup de indivizi, considerăm că fiecare are un anume grad de intensitate al neliniștilor, al tensiunilor, al credinței. Nu lipsesc obiectivările, asumările, temerile, fericirile, eliberările. Intervin diferențieri provocate și de felul cum fiecare își desfășoară profesia. Apar atâtea ritmuri, angajări, corectitudini, competențe, neliniști, atitudini, trăiri, intensități și multe altele și pentru faptul că unii nu înțeleg cine sunt și încotro se îndreaptă. La fiecare, expresiile „a fi capabil” și „a construi” au rezoluții diferite. Interesante sunt și conjugările verbelor „a fi” și „a avea”, responsabile de viața noastră, de interiorul și exteriorul nostru, funcție de ceea ce dorim.

Și în cultura populară apar evidente diferențele dintre oameni și exprimate simplu: „Sunt cinci degete la o mână și nu seamănă unul cu altul.” E adevărat că are în vedere nivelul micro, cercul familiei, unde sunt câteva persoane, legate prin câteva resorturi, și totuși diferențele sunt vizibile și datorate unor limite personale, unor libertăți asumate, unor disperări trăite, unor convingeri religioase și de muncă, în diferite medii și pe diferite căi obținute.

Toate aspectele relatate contribuie la conturarea fiecărui individ, la viața acestuia, cu toate liniile și punctele care apropie sau care diferențiază în mod creator.

Considerăm că diferențele dintre oameni sunt determinate și de momentele de singurătate, căutate sau primite, după cum am afirmat mai sus.

Viața ne demonstrează mereu că noi căutăm momentele de singurătate cu tot dinadinsul, ori le primim din prea multa grijă a divinității față de creația sa. Căutăm singurătatea din varii motive, exprimate într-un mod specific de anumite personalități. Cad ca o sentință adevărurile exprimate de Arthur Schopenhauer - „Singurătatea e soarta spiritelor superioare” - sau de Octavio Paz - „Singurătatea este cea mai profundă realitate a naturii umane.”

Așadar, nu mă îndoiesc în niciun fel că diferențele între copii, privitoare la procesul psihic numit gândire, sunt evidente și totodată determinate și de singurătate. Copilul cu o gândire mai adâncă și mai limpede a ajuns la acest nivel și pentru că a putut „să schimbe chiar singurătatea în valoare.” (Octavian Paler). El fuge adeseori în singurătate, o caută, având diferite scopuri: „să inventez un joc”, „să probez o idee”, „să văd dacă știu să rezolv tema fără ajutor”, „să caut un răspuns la o întrebare care mă chinuie de mai mult timp”, „să citesc cartea dată de un coleg” etc. Copilul crede în singurătate, în puterea ei, în drumurile pe care le deschide. Altfel, nu s-ar lăsa prins în undița acesteia. Îl copleșesc sentimentele pe care i le declanșează, îl atrag grădinile bogate și drumurile incitante, parfumul culturii care se răspândește ademenitor pentru toți cei ce au putut ajunge aici.

Suștinem că fără atingerea singurătății, și după acea necesară perioadă a copilăriei, n-ar exista stratificarea socială pe care o vedem, n-ar exista nivelurile de aspirații, categoriile de speranțe, tipurile de elite, toate acestea având un numitor comun: cultura. „Ea face diferența dintre oameni.” (Confucius). Iar „cultura a fost întotdeauna împotriva barbariei.” (Octavian Paler – *Scrisori imaginare*, p 123) De aceea sunt biblioteci. De aceea sunt manifestări de artă plastică, de artă muzicală, de artă cinematografică, de artă populară etc. De aceea sunt grădini botanice, grădini zoologice, delfinari, planetarii. De aceea sunt biserici și mănăstiri. Cei ce le calcă pragurile sunt persoane de vârste diferite. Fiecare observă în felul său. Fiecare

primește și prelucurează informațiile în modul său caracteristic. Însă când intervine și meditația, prelucrarea în amănunt cu ajutorul a mai multor mijloace și capacități, în odăile singurătății, câștigă cei care au cules bine și au tras, apoi, ușa după ei, pentru un scurt popas.

În acest sens, îmi vine-n minte o întâmplare din copilărie, dragă mie pentru că nu i-am pierdut prospețimea.

Împrumutasem de la biblioteca din comuna Galbenu, județul Brăila, satul meu natal, cărticica „Poezii”, de Mihai Eminescu, în colecția „Cele mai frumoase poezii”. De fapt titlul colecției m-a incitat. Și-am zis că dacă sunt cele mai frumoase, trebuie, trebuie să împrumut cartea și trebuie, trebuie să o citesc. Când am rămas singur acasă și am terminat treburile gospodărești, am intrat în pielea de cititor. Poezia „Epigonii” m-a atras atât de mult, încât am ieșit din casă, pe la ora 13³⁰, m-am așezat pe prag, iar cartea, ca un obiect de preț ce era, mi-am așezat-o pe un scaun taburet, în fața mea. Și-am recitat cu glas tare. Îmi părea atât de dulce, „ca un fagure de miere” probabil, încât m-am apucat s-o memorez, deși eram prea mic pentru o asemenea poezie. Terminasem clasa a IV-a. Repet, nu eram decât eu acasă. Ba nu, eu și singurătatea. La un moment dat, se aude glasul mamaiei dinspre tată, rezemată de gard:

- Ce faci, tu, aici, de nu lași lumea să doarmă?
 - Învăț o poezie.
 - Cine te-a pus s-o înveți?
 - Nimeni. Nu știu cine m-a pus. Cartea m-a pus.
- Așa mi-a venit mie s-o învăț pe de rost.
- Dar nu-i pentru copii ca tine, după cât am ascultat eu.

- Nu știu dacă este sau nu este pentru mine, dar mie îmi place de Eminescu pentru că a găsit câte o vorbă caldă pentru fiecare scriitor.

Cert este că mamaia s-a bucurat de inițiativa mea, a spus să reduc volumul, că se aude tare și la ei în curte și nu se poate odihni. S-a bucurat și mama când a venit de la câmp și a aflat de isprava mea. Dar cel mai vesel am fost eu, pentru că duminica următoare, la radio-șanț, am recitat poezia și am fost aplaudat de țărăncile ieșite la taifas, iar, în toamnă, la școală, am fost singurul care am recitat din Eminescu.

Mă simțeam un pic mai sus decât fata vânzătorului și a profesorului de matematică, fetele care-mi făceau concurență în clasă, deși ele au fost

mereu înaintea mea. Iar domnul Gheorghe Tutulan, profesorul de limba română, domnul meu drag, m-a lăudat pentru lectura mea suplimentară.

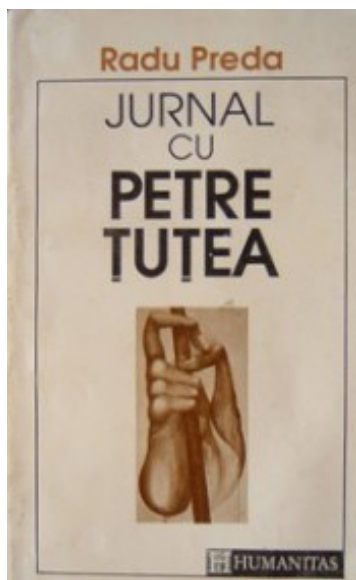
Pentru mine, acest moment de singurătate a fost unul primit și nu căutat. A fost la mijloc Dumnezeu. Și ce lucru minunat s-a întâmplat!

Ce lucru mare, spiritual e să căutăm singurătatea cu nădejdea mântuirii! Singurătatea, atât cât trebuie, aduce multul de care avem nevoie: frământare, căutare, lumină. Tăcerea de la suprafață are în subsol freamăt, șipot, licăriri, speranțe. Toate acestea sunt înșirate pe firul unui drum: mântuirea.

Mulți se întreabă de ce să mai fugă ei atâta după mântuire, doar Iisus Hristos a adus-o pentru întreaga omenire. Părintele Cleopa însă precizează: „Adevărul este încă, că Hristos a adus mântuirea (obiectivă) tuturor, dar mântuirea subiectivă nu se dă tuturor, ci numai celor ce o caută.” (Ilie Cleopa – *Călăuză în credința ortodoxă*, p. 131). Libertatea de a o căuta o avem toți, însă numai unii se folosesc de ea. Oare, cei predestinați?! Există cu adevărat o predestinare la mântuire? Ori, sunt atâtea versete în Biblie, precum și o afirmație a părintelui Cleopa care demonstrează contrariul: „Dumnezeu a făcut pe om cu voie liberă și de sine stăpânitoare și nu silește voia nimănui de a veni la mântuire.” (Ilie Cleopa – *Călăuză în credința ortodoxă*, p. 127). Credința și fapta cea bună sunt impulsurile care aduc pe om vecin cu mântuirea și în cele din urmă fiu al acesteia. Și credința și fapta cea bună se înfiripează, ca idee, în colectivitate și se întrupează în singurătate. Petre Țuțea în „Ultima scrisoare către prieteni” scrie: „Absolutul religios creștin ne scoate din neliniștile infinitului și nedeterminării, deoarece ideea de limită, trăită de om în univers, nu poate fi depășită decât religios. (...) Mă opresc din avalanșa de gânduri la formula: <a ști>, la scară umană, poate fi folositor, dar în niciun caz mântuitor. Ce pustiu ar fi spațiul dacă n-ar fi punctat de biserici!” (Radu Preda – *Jurnal cu Petre Țuțea*, p. 186). De fapt, Petre Țuțea ne-a demonstrat, prin însuși traseul vieții sale și prin credința vehiculată, că a urcat o scară și a ajuns pe treapta care i-a oferit „plăcerea spirituală.” (Viorel Sălăgean- *Preocupări spirituale*, p. 37). A gândit la

mântuire, suportând orice, inclusiv închisoarea, fără să zică nimic, pentru că „nu doream să-mi stea un os în gât, în drumul meu spre Judecată, și să nu pot da socoteală limpede în fața lui Dumnezeu.” (Radu Preda – *Jurnal cu Petre Țuțea*, p. 50).

George Enescu, în vila sa din Sinaia, „Luminiș”, într-o cămăruță de câțiva metri pătrați, pe un pat îngust și simplu, cât să aibă singurătatea aceea mântuitoare, se simțea atât de bine, renăscând în fiecare dimineață tânăr și proaspăt, în ciuda condițiilor vitrege: al doilea război mondial. Și compunea și cânta și pentru el și pentru răniți, cu gândul că slujește astfel și poporul și pe Dumnezeu. Era conștient de faptul că Dumnezeu a lăsat pe om cu oameni în jur. Iar „mântuirea lui nu se poate face în afara aproapelui său”. (Viorel Sălăgean – *Preocupări spirituale*, p. 73).

Așadar, putem spune că omului i s-au dat trei virtuți spirituale: credința, speranța și iubirea. Viața îi oferă posibilități de cultivare, precum și piedici de nerealizare. De aceea, coborârea în singurătate, în Iordanul său alb, este necesară. Aici, ca-ntr-o oglindă, se poate vedea chipul de lumină, mai multă ori mai puțină, a unora, sau întunericul, în diferite cantități, al altora. Tăcerea este cristalul pe care vrem să-l avem. Pentru că ea, tăcerea, ne ajută să ne auzim ființa, interiorul unde, de fapt, intră Dumnezeu. Acolo se

săvârșesc minunile Sale. Iată de ce drumul spre mântuire trebuie să fie o constantă a spiritului nostru. Diferențele dintre noi sunt „în funcție de treptele aspirațiilor noastre spre transcendentul mântuitor.” (Radu Preda – *Jurnal cu Petre Țuțea*, p. 74).

În concluzie, e nevoie să acceptăm și diferențele dintre oameni, și momentele de singurătate, și ideea de mântuire. Și dacă dăm crezare cuvintelor lui Octavian Paler că „adevărată singurătate ne ferește de ridicol” (O. Paler – *Scrisori imaginare*, p.103), nu ne rămâne decât să pescuim în apele singurătății și vom avea ceea ce ne dorim. Și cu demnitate. Vorba mamei mele: „Am avut parte de singurătate, pentru că sunt vrednică de ea”. Să fim vrednici de ceea ce găsim în căutările noastre sau de ceea ce primim!

Statutul generației mele în România

Vasile Leonte
profesor, Colegiul
Național „C. Negri”

În relația cu elevii mei nu pot să renunț la clișeele care definesc, după opinia celor maturi (deci atoatecunoscători!), specificul adolescenței. M-aș plasa între farisei dacă, rememorând dialogurile cotidiene cu tinerii (mai curând niște apostrofări, fără drept de replică, evident), n-aș recunoaște că-mi aparțin și mie etichetări de tipul: „Vă bubuie mintea de discotecă”, „Nici nu vedeți pe unde circulați din pricina căștilor”, „Mă întreb ce aveți de comunicat la cele trei telefoane pe care nu uitați să le așezați, strategic, deschise, în bancă, la începutul orei”, „Nu vă pasă de ziua de mâine, ca și cum ați avea certitudinea că părinții vor trăi măcar un an după voi” și încă altele, nenumărate. De-am sta să le inventariem, fie și numai cele consacrate, nu ne-am mai minuna că primim, constant, doar replici monosilabice, aruncate-n doi peri, cam în sictir, cum ar zice unul din tabăra adversă.

Ca să insinuez o doză dubitativă în acest perimetru și să dau crezare și spiritelor luminate, din alte veacuri – cum altfel?!-am formulat o cerință simplă, s-o priceapă și „derbedei” care-mi sufocă existența de vreo câteva decenii. Abia răspunsurile lor mi-au dilatat nodul din gât și, deși cam târziu, m-au determinat la reconsiderări. Esența întrebării: *statutul generației mele în România de astăzi*. Vârsta subiecților: între 16 și 17 ani. Selectiv, răspunsurile arată cam așa (derivate din prenumele, notate între paranteze):

(Andreea-Alexandra): „Sunt elevă, deci reprezint noua generație. Se consideră că pe noi ar trebui să ne preocupe doar școala, obligațiile formulate de educatori. Am ajuns să ne gândim dacă, după ce terminăm liceul, facultatea, vom avea ce face în România. Aud din ce în ce mai mulți părinți care se plâng că vremurile nu mai sunt ceea ce au fost; ba, mai mult, se întreabă dacă are vreun rost să-și încurajeze copiii să învețe...”

(Mara Beatrice): „Sunt de acord, tinerii de azi nu sunt cei mai responsabili, cei mai cuminți, calmi sau ascultători. Mulți aleg calea furtului, violenței, a drogurilor sau a prostituției. De ce? Ei bine, putem da vina pe societatea instabilă, pe familiile ai căror membri se ceartă, se bat, fumează, recurg la alcool oricând au ocazia. Acești tineri pot suferi, de asemenea, din lipsa, în preajma lor, a părinților, fraților, a bunicilor. Vârșnicii au tendința de a ne critica, judeca și apoi condamna. Să nu uităm totuși că cei de azi netezesc viitorul, anunțând ziua de mâine.”

(Bianca): „Singura armă a generației mele este libertatea cuvântului. Suntem auziți, nu ne ia nimeni în seamă.”

(Andreea): „România de astăzi reprezintă în mintea fiecărui tânăr țara în care s-a născut, dar din care vrea să plece cât mai curând, cât mai departe. E bine, probabil, pentru cel care pleacă, deoarece are posibilitatea să se realizeze la un nivel mai înalt decât acasă; este un lucru rău pentru România, fiindcă în curând, nu vor mai fi forțe care să consolideze neamul acesta.”

(Raluca –Amelia): „Despre generația mea? În ziare, la radio sau la televizor, peste tot, apar așa-zise somități care rostesc marile adevăruri despre noi, care propun soluții ciudate, pentru a eradica răul. Nu ni se dă drept la replică, nici măcar nu putem să ne apărăm. Unde este progresul?”

Suntem dezlănțuiți, nebuni, ne place viteza, n-avem niciun plan. Perfect adevărat! Sunt convinsă că putem, vrem, uneori chiar reușim, dar prejudecățile fără număr sunt ziduri groase ce ne sufocă idealurile. Visăm în fiecare clipă, timpul liber ni-l dedicăm transformării, chiar dacă nu ne dăm seama de aceste procese. Cine suntem? Nu știm cu exactitate, nu vom afla prea curând, însă avem personalități în formare și cred că, în cele mai multe cazuri, vom ajunge unde ne-am propus. Vă promitem, oameni dragi!”

(Alina): „Suntem niște ignoranți, educați să nu ne pese decât de noi, deciși să aflăm, până la majorat, în ce țară ne vom instala, de unde vom arunca cu noroi asupra României. Repet, nu ne pasă de nimic, ne interesează doar să ne <simtem> bine, să petrecem, să discredităm cultura, orice valoare națională. De ce să învățăm? Aleși din fruntea nației n-au zile de liceu câte facem noi într-un an școlar. Ne ia cineva în serios? Nu! Suntem lăsați să plutim, ca niște epave. Ce va fi de noi? Dumnezeu știe, noi - nu.”

(Cristiana): „Toate povestirile bunicii mele, din serile reci de iarnă m-au determinat să mă raporteze eu însămi la prezentul din care fac parte. Ne-au transformat ieșirile la cafenele, jocurile performante pe calculator. Colegii mei agreează tehnologiile avansate, uitând să se mai bucure de lucrurile simple, la îndemână. Dacă ar fi să aleg între o zi de mers la pădure și alta de stat la calculator, eu aș prefera plimbarea în aer liber. Mulți dintre cunoscuții mei n-ar ieși pentru nimic în lume (doar dacă ar putea să-și ia computerul cu ei!). E ceva în neregulă cu noi.”

(Daniela): „Suntem o altă generație de sacrificiu, dezorientați, confuzi, fără repere morale autentice, fără valori ferme. Visul românesc e mort, peste mormântul său născându-se varianta româno-americană. Nimeni nu visează decât să iasă în afara țării, de parcă restul lumii e pământul fâgăduinței, iar România deșertul.”

Cine sunt tinerii care semnează rândurile de mai sus? Priviți-i, sunt în jurul nostru.

să nu te pui cu un scriitor

Peter Sragher
scriitor

Asta a învățat un copilaș-dragălaș de vreo șapte anișori din întâlnirea cu mine de la biblioteca județeană v.a. urechia gălățeană, ca și cum eu l-aș fi luat de urechea lui gălățeană, într-un moment de furie buclucașă, așa, nitam-nisam, de parcă ne-am fi pus să ne măsurăm puterile aidoma zmeului și a lui făt-frumos; eu eram

zmeul și el, copilașul, făt-frumos în devenire, dar încă în căutarea forțelor care să doboare muntele de zmeu. ne-am fi luat la harță, pesemne, cine-i mai tare în biblioteca de împrumut a copiilor, și cum eu eram cu câteva capete mai mare decât mândrul elev de a-ntâia, și aveam, oricum, mai multe capete, și purtam pe deasupra un iatagan la centură cu care aruncam scânteii și foc spre copilașii așezați pe scăunelele de lemn gata să ia foc și altele nu, cum poți oare să te-ncumeți și să te pui cu un scriitor?!? uite, scriitorul își mai și ascunde cuvintele prin firele sure ale bărbii. da, au fost și copilași jigăniți, pentru că a spus numitul *Teo Sava*, școlar de a-ntâia prezent și atent: *de la această întâlnire am învățat că e bine să nu pui multe întrebări*. o idee bună, să mai pot și eu vorbi, că pentru asta am venit, să povestesc și copiii să-și mai astâmpere mânuțele, tot pe sus, pe sus, pe sus, ca și cum ar dori să ajungă în cer, sus, sus sunt mânuțele dacă au sau nu a spune ceva deținătorii lor, dar dornice nevoie mare de comunicare mânuțele, iar copilașii cu patima de-a se afirma de mici, mândri că știu, că pot să ridice mânuța lor mobilă, o să facă febră musculară, dar asta nu contează, uite-le pe surorile sisters, gemene să semene; dacă ar fi putut, numai ele ar fi răspuns, numai ele ar fi vorbit, numai ele există, dar scriitorul cu care chiar nu ai cum să te pui a vrut să-i audă pe toți, chiar pe cei timizi, chiar pe cei care își

căutau cu greu cuvintele. și ei există și pe ei colegii lor trebuie să învețe să-i respecte. pentru că dacă ei vorbesc mai greu, nu înseamnă nici că sunt proști, nici că nu știu, ci că au ritmul lor de a reacționa la lumea asta mare. așa că am vorbit cu clasa întâi a doamnei învățătoare *marieta țelinoiu* din galați cât mi-a stat în puteri, și copiii care pentru mine sunt *number one*.

predoslovie

așa... luăm un copilaș și îl ducem cu bluzița lui galbenă în țara aia minunată, unde ciocolata curge râu prin bucătărie și scaunele sunt toate din covrigi moi și calzi, de-ți lasă gura apă, și covrigii-scaun mănâncă ei mac și susan și sare, apoi se pierd în opturi liniștite, care uită de curbele pe care le fac fără să vrea, ca și cum ar fi gimnaste în devenire. așa... luăm o mânuță de copil și o punem pe cer și ea se preface în stea, care arată copilașului drumul la grădiniță, că nu-i încă de școală și tare-i place să se dea în legănușul din parc, ca vântul să-i ducă bucuria prin aerele lui flendurea-magân. așa... și luăm din privirea copilașului strălucirea care se joacă de-a *v-ați ascunselea* pe malurile dunării, sărind aidoma unui pește, dar e numai o privire care se-ntoarce înapoi la copilaș, nu poate să-l părăsească, și o ia la drum apoi, prin fum și prin ceață și se face insula brăilei și ne trage cu toții pe plajă, să înotăm iarna pe gheață subțire, dar noi nu și nu, nu vrem să înotăm, ci ne dăm pe patine în costum de baie cu piele de găină, iar de căldura zâmbetului se topește gheața toată, ca o primăvară timpurie și noi nu ne lăsăm, și purtați de aripi de lebedă, înotăm până în delta dunării, să vedem cum stă somnul cuprins de somn pe fundul dunării, obosit nevoie mare, plin de el, grăsuț și liniștit, nu-l scăpăm din priviri prin apa tulbure și mișcătoare, cum stă el așa de zeci de ani, fără să se miște, precum o stană de dunăre. stă. stă. stă.

băiețelele

uite că lui *david*, noi îi tot băgăm mură-n gură diferite cuvinte, odată ce el ne întreabă de la o

vreme încoace ce-i una, ce-i alta. Când era mai mic, ne arăta cu degetul un obiect, trădând interesul, ca să afle despre ce-i vorba. Apoi, după ce glăsciorul lui a început să evolueze, ne cerea să-i dăm Aia, aia!, pe un ton de extremă urgență. Obișnuit acum cu frazele și cuvintele mai scurte, are mândria să numească și el obiectele, oamenii, și, dacă nu știe, întrebă. Cât se poate de des. Nu-i el de vină, ci lumea. Încearcă să descurce lumea asta încilcită.

Când abia se obișnuia cu vorbele, Daviduțu nu reușea să repete cele spuse de noi, așa că din gurița lui ieșeau bucățele de cuvinte, așa, câte o firimitură. Spre pildă, unul din cuvintele importante, căci se folosea de obiect zi de zi, a fost papucul. Mult prea dificil, lung și antipatic. Așa că el se încălța în casă cu pucul, ceea ce ar fi putut trăda o timpurie înclinație spre hochei. Dacă am fi locuit în Canada, nebunia ar fi început căci, dacă la noi fiecare român s-a născut poet, în Canada, fiecare canadian e născut hocheist. Fragmente de cuvinte, asta pronunța Daviduțu-liebeluțu pe la un an și ceva. Marea lui pasiune pentru brânzeturi și sănătatea ce decurge din lactate s-a canalizat asupra cașcavalului. Cuvânt neiertător de lung pentru buzițele lui pe atunci și mai mici. Așa că a prins din zbor caval. Davidel a mâncat multă vreme de dimineață, dacă se putea și la prânz și seara caval. Cine știe, poate gura lui n-a spus o minciună fără de știință și va deveni cântăreț la caval, odată ce ciobanul cântă la caval. Și, am putea spune, poate după aceea face cașcaval. David ar trebui să încerce zona mai romantic-rurală a existenței sale, odată ce străbunicul a fost agricultor și producător de vin. Ca o genă recesivă, s-ar putea impregna în el dorința de cântec și cașcaval. Pentru cine nu știe, caval înseamnă și altceva, și anume un șențuleț prin care trece apa între straturile de legume. L-o fi intuit băiețelul meu și pe străbunicul lui, care se dedica cu un secol în urmă cultivării pământului, atunci când spunea Caval, caval ?

Când l-am auzit pe David spunând deodată Băiețelele, n-am prea priceput încotro bate noul cuvânt. De fapt, nici nu prea știam de el. Maică-sa mi-a zis că nu-i o noutate. Acum îl moșmondea odată cu alte cuvinte, stând în scaunul lui de copilăș, în mașină. Băiețelele se aude mai limpede printre crâmpoșele de cuvinte, spuse cu agilitate și hotărâre de Daviduț. Misterul s-a dezlegat câteva zile mai târziu. Stătea în fața unor păpuși, toate

reprezentând fetițe. Le aranja părul, apoi lua una în mână, pornind în una din celebrele lui turete prin camera, însoțit de-o bucurie irațională, după care se apropia din nou de pat, o pune la loc. Se uita intens la ea, apoi zicea rar Băiețelele. Știa el ce știa. Le băga degetul în ochi, aproape să-l scoată, cum a făcut cu unele de plastic, iute făcute praf de dragul cercetării. Fetițele de pluș de pe pat aveau codițe, erau îmbrăcate în rochițe multicolore, în general culori să ia ochii și să atragă atenția copilașilor precum David. Eu nu prea sunt un mare prieten al păpușilor, odată ce cred că ele ar fi indicat să aterizeze în brațele fetițelor. Iată însă că mi-am schimbat părerea brusc, pentru că e vorba de Băiețelele. Și David.

Închidem cu cheia

nu vin cu împrumut, cu carte de împrumut, căci eu nu împrumut, ci dau, nu iau, ci dau, așa... o povestioară pentru pantalonașii scurți și verzișori, nu ca banii americani, ci ca un bob de mazăre, din care alții au crescut un pom până la cer cu crengi multe bătute de vânt, eu o să cresc cu voi, pentru că sunt mic, precum tom degețel, cu toate că mă cheamă peter. așa... pe degetul mic al vostru eu o să mă ridic, că-s mic, mic, pitic, dar dau din buric, tare, tare cu savoare, așa că o să mă ridic, o să mă ridic, cu gust de dunăre și tren, ca să fac dans-antren până la galați. așa... o să citesc cu voi povestioare despre *Daviduțu luțu muțu drăguțu*, că drăguți sunteți și voi, drăguți nevoie mare, da mare nevoie mai au părinții voștri să fiți voi buni, muncitori, cinstiți, cu temele făcute, să-i bucurați, să râdeți, pentru că în răsul vostru lumea capătă iarăși sens, da' să vă bucurați și voi de ei, de părinți, că-i aveți, de prieteni și prietene, și totul o să fie bine, tare bine. ca o jucărie pierdută de mult, care apare deodată și se repară singură. sau o să vină un dragon cu foc și o să ne sperie?!? ce-o să facem dacă dragonul este verde ca iarba, verde ca pepenele verde, verde... și ne păcălește și vrea să ne ia toată bucuria, toată fericirea, toate jucăriile. ah, nu o să ne lăsăm cu una cu două, n-o să-i dăm voie, pentru că suntem puternici, mici, dar puternici, cum zice *David* pe a bună „klein aber oho!” și suntem ferm hotărâți să punem dragonul înfiorător pe labe. să stea acolo cumișel, ca un cățeluș mititel și neajutorat, nemișcat, neiubit, ne, ne.

Pierre Larousse

Lucrările lexicografice din secolele XVII-XIX (II)

Radu Moțoc
inginer, publicist

Fondatorul *Academiei franceze*, cardinalul Richelieu (1585-1642), a dorit să reglementeze limba franceză, care era la vremea respectivă foarte mobilă și nu asigura o claritate durabilă creatorilor de spirit cultivat. În acest scop, după înființarea Academiei franceze în anul 1635 (cu un număr

de 40 de academicieni), cardinalul însărcinează această instituție să redacteze un dicționar care va purta numele de *Dicționarul Academiei franceze*, atât de necesar literaților și nu numai. Cel care a fost nominalizat cu această responsabilitate de către Richelieu, a fost proaspătul academician (1635) Vaugelas Claude Favre, baron de Pérouges (1585-1650), considerat fondatorul limbii franceze clasice a secolului al XVII-lea¹.

III - a. *Dicționarul Academic francez* va apărea pentru prima dată în anul 1694, cu o prefață de Charpentier François (1620-1702)². Autorii acestui dicționar nu au dorit să ordoneze cuvintele în ordine alfabetică, utilizând în ordine alfabetică numai „capul de familie”.

A doua ediție în care academicianul Regnier-Desmarais (1632-1713) a avut o mare contribuție a fost publicată în anul 1718, cu o prefață a starețului Massieu.³ În această a doua ediție, cât și în o a treia ediție, care va apărea în anul 1740, cuvintele au fost ordonate alfabetic.

Următoarea ediție, care apare în 1762, este considerată de criticul literar, M. Villemain (1790-1870) ca fiind „singura importantă pentru istoria limbii noastre care reia după un secol primele creații ale genului clasic”⁴.

Ediția din anul 1798 nu a fost recunoscută de Academia franceză, desființată în timpul Revoluției, deoarece nu a avut nicio contribuție la elaborarea ei.

Ediția din 1835, prefațată de M. Villemain, poate fi considerată ca succesoare directă a dicționarului din 1762.

Lucrarea din 1835 a fost importantă nu numai pentru francezi, constituind un eveniment literar mondial, limba franceză fiind studiată peste tot în lume, inclusiv în România. Scopul dicționarului, mărturisește Larousse: „a fost să se cunoască toate cuvintele care pot fi utilizate de scriitori, publiciști, oratori, profesori, de lumea întregă, atunci când au nevoie să vorbească realmente franceza”⁵.

Un reproș important, făcut de Larousse *Dicționarului*, se referă la faptul că academicienii nu au indicat etimologia cuvântului și nu au citat exemple unde a fost utilizat. Nu lipsa de cunoștințe a determinat această abordare, cât graba de a scoate o ediție nouă foarte solicitată. Originea și istoria cuvântului, cât și utilizarea acestuia în operele exprimate de Pascal, Voltaire, J.J. Rousseau, Montesquieu etc., ar fi bucurat cu siguranță urechea prin armonia versurilor acestor mari scriitori, dacă ar fi fost citate în dicționar.

Și Villemain avea să constate în prefața *Dicționarului Academic francez* necesitatea abordării etimologice a cuvintelor din dicționar. Referitor la această abordare este citat și Voltaire, care, atunci când revine la Paris, în anul 1778, pe când avea vârsta de optzeci și trei de ani, a dorit să găsească etimologia fiecărui cuvânt, dând exemple din autori consacrați. Angajându-se să facă această incursiune etimologică pentru litera A, pune pe jărat *Academia franceză* pentru a finaliza această abordare, dar care continuă, din păcate, să publice dicționarul după modelul ediției din 1762⁶.

Analiza atentă făcută de Larousse privind lipsurile *Dicționarului Academic francez* se extinde și asupra unor detalii precum:

- Indicarea pronunției fiecărui cuvânt după regula ortografiei.

- Lipsa unor cuvinte din dicționar care meritau toată atenția precum: *capitaliser, coloration, confortable, décigramme, diorama, éditer, moralisation, démoralisation* etc.

- Nu au stabilit reguli generale privind ortografia.

- Forma pluralului nu este generalizată la toate cuvintele⁷.

Pentru acest gen de activitate cu un volum imens de lucru se potrivește zicala indicată de Larousse: *Qui, toujours très-bien fait, restait toujours à faire*.

Exista și un interes economic pentru finalizarea acestui dicționar, care nu suporta o amânare la infinit, ca urmare a redactării fără greșeli, pentru că un asemenea dicționar se vindea cu suma de zece mii de *écus* (monedă de argint)⁸. Așa se explică faptul că de la o ediție la alta observațiile făcute de Larousse nu au fost eliminate.

III - b. *Dictionnaire Etymologique* sau *Origines de la langue françoise*.

Dicționarul a fost redactat de Ménage⁹ în două ediții, 1650 și 1694. S-a bucurat de o frumoasă reputație mult timp după decesul autorului, dar începând cu secolul al XVIII-lea era considerat depășit. Ménage, care cunoștea foarte bine limbile latină, greacă, italiană, spaniolă și franceză, a ignorat total sursele etimologice din limba celtă și sanscrită, care, pentru epoca în care a trăit, erau o regulă¹⁰.

III - c. *Dictionnaire Français*

Dicționarul elaborat de Richelet (1631-1698)¹¹ conține cuvinte și precizări privind limba franceză, cât și termeni referitori la artă și științe. Prima ediție este publicată la Geneva în anul 1680 fiind considerată cea mai veche lucrare închinată limbii franceze. Autorul a fost un remarcabil gramatician, cercetător neobosit și un cunoscător al vechii limbi franceze, dar și al limbilor spaniolă și italiană. Dar, din păcate, dicționarul lui Richelet este plin de expresii libere, chiar triviale ajungând la obscenități. Această abordare caustică i-a creat mulți dușmani, iar dicționarul lui a devenit cu timpul o adevărată curiozitate.

Impresarul genovez al acestui dicționar, Widerhold, a transportat în secret 1500 exemplare la Villejuif, pe care le-a predat librarului Simon Bénard din Paris. Librarul, conștient de ilegalitatea acțiunii, a raportat autorităților, care, fiind sesizate, ard toate exemplarele. În urma acestei tragedii editoriale, Widerhold moare de supărare după trei zile. În aceeași zi în care avea loc înmormântarea la biserica Saint-Benoit, autorul dicționarului este înjunghiat de către un necunoscut care a reușit să fugă în mulțime.

III - d. *Dictionnaire de Trévoux*.

Denumirea acestui dicționar provine de la orașul Trévoux, unde a fost pentru prima dată editat în anul

1704, în 3 volume. A fost reimprimat în cinci ediții, iar ultima ediție, cea din anul 1771, a fost publicată în opt volume. Orașul Trévoux este cunoscut ca fiind sediul celebrei Academii a preoților iezuiți, care au dedicat acest dicționar ducelui de Maine, principe suveran de Dombes, întrucât le-a pus la dispoziție imprimăria din Trévoux. Dicționarul s-a bucurat de un mare credit printre lexicografii francezi și străini, chiar dacă se pot critica inexactitățile definițiilor sau alegerea exemplor¹².

III - e. *Nouveau Dictionnaire de la langue française*.

O lucrare care este semnalată de Larousse, pentru meritul de a fi tratat toate cuvintele uzuale cu etimologia respectivă și explicarea în detaliu a sinonimele. Autorul dicționarului, care a apărut în anul 1820 în două volume, este Jean-Charles Laveaux (1749-1827). A fost considerat un filolog erudit și un savant lexicograf. Definițiile sale sunt clare, succinte și întreaga lucrare este remarcată prin atitudinea cu care este tratată gramatica cuvintelor. Larousse, cu multă eleganță, consideră necesar să aducă un omagiu modestului și incontestabilul gramatician, Laveaux, pentru **Marele Dicționar Universal**, editat de el¹³.

IV. Lucrări enciclopedice

Larousse selectează, în analiza pe care o face în prefața *Marelui Dicționar Universal*, un număr impresionant de lucrări enciclopedice, șaptesprezece titluri, pe care le analizează critic, în ordine cronologică în funcție de anul apariției, sugerând faptul că a preluat tot ce este mai bun din acestea și a evitat greșelile inevitabile din enciclopediile scrise anterior.

IV - a. Prima lucrare este *Dictionnaire Historique et Critique*, scrisă de filosoful, istoricul și criticul Pierre Bayle (1647-1706). Eruditul enciclopedist, apreciat de Larousse ca fiind dotat cu o „intelență luminoasă și profundă”, abordează lucrarea într-o manieră de totală libertate de gândire, care a revoltat conservatorismul preoților catolici și iezuiți, pentru „obscenitățile și pasajele satirice referitoare la regele David”¹⁴.

Impresiile sunt mult mai favorabil exprimate de savanți precum: Boileau, Despréaux, Leibnitz, Diderot. Apărută în perioada anilor 1695-1697, în două volume, a fost tradusă în nenumărate limbi. Reeditată în zece ediții până în anul 1760, fiind considerată de specialiști ca o lucrare care a dorit să corecteze și să completeze dicționarele anterioare.

Autorul, care beneficia de o cultură prodigioasă, a utilizat opera enciclopedică pentru a ridica probleme de morală, de teologie și de exegeză, unificând gândirea liberă a secolelor anterioare. Bayle bazându-se numai pe fapte sigure, respingând categoric eroarea, apără ideea de căutare a adevărului și mai ales ideea de toleranță și respectul pentru diversitatea credințelor¹⁵.

IV – b. *Encyclopédie du XVIII-ème siècle* sau *Dictionnaire raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers*, redactat de Diderot (1713-1784) și d'Alembert (1717-1783).

Diderot, după ce obține în anul 1732 licența în arte la Universitatea din Paris, se preocupă de mai multe traduceri din engleză, precum: *Istoria Greciei* de Temple Stanyan (1742) și *Dicționarul de medicină* de Robert James (1748).

În anul 1747 va redacta lucrarea *Plimbarea scepticului*, un violent pamflet anti-creștin, care va trezi vigilența preotului de la Saint-Médard, care îl consideră „un om foarte periculos...”¹⁶.

Dar pentru *Scrisoare despre orbi, în folosul celor care văd* (1749), lucrare materialistă și evoluționistă, care a fost comentată într-o scrisoare celebră adresată de autor lui Voltaire, Diderot este arestat și întemnițat în castelul Vincennes, unde va fi vizitat de J.-J.Rousseau¹⁷.

Cu toate că Diderot, în 16 octombrie 1747, este nominalizat de către d'Alembert să coordoneze *Enciclopedia*, de-abia în anul 1750 apare „Prospectul” *Enciclopediei*. Larousse avea să descrie acest prospect ca o lucrare unde este prezentat planul viitoarei enciclopedii, constituind „pagini scrise magnifice care glorifică artele și lucrul manual”.

În perioada anilor 1750-1766, Diderot va consacra toată energia sa pentru redactarea unei lucrări care va fi considerată ca un „ferment de idei înnoitoare care au fertilizat întreaga gândire modernă”¹⁸.

Diderot avea să acopere capitolele referitoare la arte și meserii, istorie, filosofie și să coordoneze în general toate materialele care vor constitui un rezervor comun.

D'Alembert, unul din cei mai mari matematicieni ai secolului al XVIII-lea, va acoperi domeniul științelor matematice.

Mai sunt nominalizați alți 25 de specialiști fără să le fie indicate specialitățile¹⁹.

Diderot a fost în admirația enciclopedistului Larousse, care îl caracterizează ca fiind un geniu,

cu un curaj și o perseverență incredibile pentru a aborda o asemenea dificilă muncă. Noblețea caracterului său, bunătatea, sensibilitatea, generozitatea, pasiunea pentru familie și prieteni, energia morală, au contribuit la succesul final de a vedea *Enciclopedia* editată.

După apariția volumului șapte din *Enciclopedia*, în anul 1758, d'Alembert se retrage, urmând ca toată responsabilitatea continuării lucrării să cadă pe umerii lui Diderot. A fost un gest de lașitate, fiind marcat de *reproșurile și jignirile aduse de societate*, așa cum mărturisește singur²⁰.

Această *Enciclopedia a secolului al XVIII-lea*, în prima ei ediție, cuprindea șaptesprezece volume (plus cinci anexe), la care se adaugă unsprezece volume de planșe.

Alte ediții vor apărea la: Geneva, în 39 volume (1777); Lausanne, în 86 vol. (1778); Yverdon, în 58 volume (1780); Lucques, în 28 volume (1771); Livourne, în 33 volume (1770).²¹

Note:

1. Angela Ion, *Dicționar de scriitori francezi*, Ed. Polirom, 2012, pag. 1542.

Principala lucrare a lui **Vangelas** este: *Observații asupra limbii franceze, utile celor care vor să vorbească și să scrie bine*. (1647) Această lucrare va apare în peste douăzeci de ediții până în anul 1738.

2. Pierre Larousse, *Dictionnaire complet illustré*, Paris, 1899, pag. 981.

Charpentier Francois, literat, erudit francez (1620-1702)

3. Paul Guérin, *op., cit.*, Vol. VII, pag. 533.

Regnier-Desmarais (stareț de François – Séraphin), gramatician și poet, născut la Paris. Membru al Academiei franceze din anul 1670.

4. Pierre Larousse, *op. cit.*, pag. VII.

5. Pierre Larousse, *op. cit.*, pag. IX.

6. *Ibidem*, pag. X

7. *Ibidem*, pag. XI

8. *Ibidem*, pag. XII

9. Pierre Larousse, *Dictionnaire complet illustré, op., cit.*, pag. 1245,

Gilles Ménage (1603-1692), literat francez, care s-a ocupat de etimologie și de regulile limbii franceze.

10. Pierre Larousse, *op. cit.*, pag. XIII.

11. Pierre Larousse, *Dictionnaire complet illustré, op., cit.*, pag. 1354.

Richelet, gramatician francez, născut la Cheminon-la-Ville, 1631-1698.

12. *Ibidem*, pag. XIV.

13. Pierre Larousse, *op. cit.*, pag. XVI.

14. *Ibidem*, pag. XXI.

15. Angela Ion, *op., cit.*, pag. 141.

16. *Ibidem*, pag. 512

17. *Ibidem*, pag. 513

18. *Ibidem*, pag. 513

19. Pierre Larousse, *op., cit.*, pag. XXIII.

20. *Ibidem*, pag. XXVII

21. *Ibidem*, pag. XXXII

(Va urma)

Un debut remarcabil: Andrei Parapiru: „Soare lăuntric”

Ion Manea
scriitor

Cu o plachetă de 60 de poeme strânse în 68 de pagini, sub titlul „Soare lăuntric”, apărut la Editura Senior, Călărași, 2013, Andrei Parapiru se anunță ca poet de meșteșug și de substanță, bijutier al cuvintelor și gânditor de esențe, stăpân al limbii și inovator al ei, revendicându-și cu argumente solide statutul de poet și promițând o evoluție demnă de urmărit. Aparent încifrat ca mesaj, deși acuratețea rimei și a ritmului

ar trăda mai degrabă un liric de extremă transparență, universul poetic al lui Andrei Parapiru se poate mai lesne traduce prin sugestia titlului – „Soare lăuntric”, un univers în sine, adică suficient sieși și învăluit în mister – pe de o parte și, pe de altă parte, printr-o „cheie” oferită chiar de autor înaintea derulării poemelor și intitulată „Reflecție asupra mării iubiri”, cheie care ne oferă „tezele” și „ipotezele” de bază ale discursului său poetic. „Esența unei femei este zâna din ea; primordial, zâna aceasta-i cea pe care o iubesc” scrie poetul și mai adaugă, delimitându-și propriul „spațiu sensibil”: „Și-acolo-i același spațiu pentru noi: Dumnezeu Eu Sunt al dragostei noastre, Inima Însăși”.

Andrei Parapiru propune o poezie a iubirii cerebrale, de neconceput fără o profundă înțelegere a sinelui în rosturile universului, dar nici fără o ritualică situare în mit, în poveste, în mister. „Miezul poveștii” (p. 9) este chiar titlul unei poezii, pe care o transcriem, ca fiind edificatoare în acest sens: „Cânt miezul poveștii ce spune/ Verzimea de undeam venit,/ Ecou se desparte să sune/ Un spațiu pulsând regăsit./”. Reperele sunt de nuanță universală, iubirea este una stelară, iar raportarea la ființa iubită capătă ea însăși dimensiuni cosmice, nu departe de viziuni și ritmuri eminesciene: „Pe părul tău, din noaptea mea,/ Zăgăzuită-i luna/ Izvorului umplut al ea,/ Cu șoapte-ntotdeauna./ Asemeni – tu – ninsoarea mea,/ Prinzi stea brăzdării mele,/ Înrotunjești pe catifea/ Răspunsurile grele!” („Adâncul înstelării”, p. 10). În jocul iubirii, ca și în „Lucefărul”, pentru a-și defini propriile lumi, protagoniștii recurg la schimburi de mesaje, cum se întâmplă în micul poem „Rănire-n vindecare” (p.26), în care o strofă este întrebarea ei, cealaltă răspunsul lui. „Iubitul meu, îți este dor,/ De cântecul rămas pe strune?/ Să-ți fie pururea pridvor/ Ca flori numirile-ți s-adune”// „Iubito, s vas neîncăput,/ Preaplin făgaș de reverii,/ Și tu îmi vindeci pe-ntrecut/ Rănirea mea de feerii”. Dialogul este reluat în „Ninsori de flori” (p. 30), de data aceasta comunicarea spărgând aparența incompatibilității și definind mai conturat rolurile „Tu ești un vis, eu – năruire,” – spune poetul, „Ești cel pe care așteptarea/ Mi l-a ascuns nedărui” răspunde iubita.

Simbolurile cosmogonice intră în comuniune cu cele telurice, cerului corespunzându-i, pe pământ, apele, munții și pădurile, din care iubirea însăși înfiripă și se se definește: „Te afli-n somnul vegetal,/ Mireasă care mi-ai lipsit,/ În solul sevei abisal,/ Sub pomii-n leagăn mărunțit!” („Livadă”, p. 21) și care, la rândul lor, sunt mai bine definite prin iubire: „Sub munții marilor păduri,/ Prin valma pietrelor răsari,/ Copacii se rotesc mai puri,/ Cu unduirea ta – mai clari” („Dans”, p. 28). Întrupată din lutul existențial, Femeia-zână nu capătă sensuri și nu se dezvăluie, în esneța sa, decât prin recunoaștere cosmică. „Din fiece femeie, cumva, răsare-o zână,/ Iar trupu-i în oglinda privirilor scâldat,/ Dar numai ochiul lunii o străjuiește până/ Ajunge a acelei uitări de neuitat” („Privire din nou”, p. 34). Poetul desparte aparențele de esențe, coboară în adâncuri, acolo unde poate găsi adevăratele cunoașteri și, tocmai de aceea, numai el, prin trăirile și reprezentările sale, poate avea acces la lumea de dincolo de simțuri. „În inima luminii tresari înfiorare,/ Splendoarea mea aleasă a celor din văzut,/ Când nunta pământescă rămâne-n depărtare,/ Dar cea adevărată – un re-nnoit sărut!” („Ieșire din tablou”, p. 35). Eternitatea însăși este dată de perceperea esenței, nunta aparentă este trecerea, nunta ascunsă este permanența, cum frumos scrie, în același poem, Andrei Parapiru: „Și astăzi este nunta și-i rochia pe tine,/ Dar nimeni nu o vede, că-n taină a rămas”. De aici, din această perspectivă a absolutului, proiecția iubirii tinde spre universalitate: „Așa te văd, splendoare, pictată mie-n dor,/ Anume peste timpuri scâldate-nfrigorat,/ Să-mi scoți prinsoarea-n clipe rostită-nvingător/ La toată-nsingurarea uitării-n neuitat!” („Privire din nou”, p. 34).

Iubirea devine astfel o cale spre taina cunoașterii și, în același timp, spre singularitatea și irepetabilitatea propriei ființări – „Sunt dus de curenții marini din iubire/ Spre graiul feeric, doar ție supus” („Flori încrustate”, p. 57) – o ființare trăită sub semnul „soarelui lăuntric”, cum este definit propriul univers, în chiar poemul care dă titlul volumului: „De-acolo urc’ seve topite în jaruri,/ Ce-și duc primenite podoaba senină,/ Un soare lăuntric pe-o boare de fauri,/ Mereu pe o scară topită-n lumină” (p. 8). Și iată cum iubirea ascunsă își dezvăluie adevăratele esențe, Erosul este doar o etapă sau doar o întruchipare a unei identificări mult mai complexe, aceea cu marea existență și cu marile adevăruri: „Vedeam cum seninul se-agață-n priviri,/ Prin lumea de sus prin geamuri torcea/ Când, tocmai din stele și-a lor întruniri,/ Zburasem eșarfă zăcută boccea.” – scrie Andrei Parapiru în ultimele două strofe ale poemului „Eșarfă de copil”, poem pe care, el însuși, selectându-l, îl pune, ca o carte de vizită, pe coperta a patra a volumului său de versuri. Este de așteptat ca acest „soare lăuntric” propus în întâia sa carte să irumpă în toată splendoarea lui, întocmai ca big-bang-ul cosmic, într-o viitoare mai bogată și mai temerară expresie poetică.

Tristan (II)

Ștefan Borbély
prof. univ. dr., Universitatea
„Babes-Bolyai” Cluj

Toate acestea le află, împreună cu pacienții sanatoriului, un scriitor ciudat, internat la Einfried pentru o boală pe care nimeni nu o putea diagnostica precis. Detlev Spinell are o fizionomie specifică de histrion, în sintaxa imaginată a lui Thomas Mann: „Închipuiți-vă un om brunet, de vreo treizeci de ani, de statură impunătoare, cu tâmple

care începuseră să încărunească și a cărui față albă și puțin buhăită n-avea nici urmă de barbă. Nu pentru că ar fi fost bărbierită, căci s-ar fi cunoscut, ci fiindcă era moale, ștearsă și copilăroasă, ici și colo cu câteva firisoare de păr, ca puful. Stranie figură!” (93) Pacienții preluaseră, în ceea ce-l privește, porecla de „sugaciul descompus” pe care i-o dăduse „unul dintre domnii cărora le tremurau picioarele, un cinic și un ghidus” (93); e vădit, prin urmare, că Thomas Mann strecoară toate aceste amănunte în text pentru a sugera că Spinell aparține registrului dispersiv, „criminal”, al copilăriei.

Pacienții - și mai ales doctorul Leander - nu prea puneau mare preț pe boala și pe talentele literare ale lui Detlev Spinell; doctorul îi citise cartea, și n-o găsi prea reușită. Întrebat fiind, mai mult din politețe, de soarta sa de scriitor, Spinell oferă tuturor o explicație nietzscheană a vocației sale: „Suntem, eu și cei de o seamă cu mine, făpturi inutile, și, cu excepția câtorva ceasuri fericite, ne târâm prin viață cu conștiința inutilității noastre. Urâm tot ce e util, știm că utilul e vulgar și urât și apărăm acest adevăr cum aperi numai adevăruri de care ai absolută nevoie. Și totuși, conștiința asta încărcată ne roade atât de mult, că nu mai rămâne în noi nici un petec teafăr.” (99)

Recunoaștem în această conștiință „rozătoare” dionisiacul nietzschean, preluat din modelul schopenhauerian al *voinței oarbe*; pentru ca sursa să fie și mai precisă, Spinell sugerează în continuare (e schema clasică a funcției apolinicului în raport cu dionisiacul din *Nașterea tragediei* a lui Nietzsche) că, pentru a putea *suporta* această continuă ofensivă destructivă, ei, scriitorii, își găsesc modalități de

atenueare a insuportabilului, simulacre prelungite în mărunte ritualuri cotidiene: „...atunci recurgem la mijloace neînsemnate *de alinare*, fără de care n-am putea să rezistăm.” (99)

Thomas Mann strecoară aici o subtilitate ce vine din Schopenhauer, fiind - dacă ne gândim bine - înrudită cu faimoasele *hale de gheață* din opera lui Mihai Eminescu. După schema din *Lumea ca voință și reprezentare*, voința plăsmuitoare, oarbă, care creează forme, pentru a le și distruge apoi din chiar clipa creării lor, e *caldă, fierbinte*; singura care i se poate opune - susține Schopenhauer, pe urmele lui Kant - e intelectul, capabil de a crea forme *reci*, de a îngheța pulsatoriul fremătător, fierbinte al vieții și morții în forme spirituale stabile. Nu întâmplător, Detlev Spinell descrie segmentul suportabil al existenței sale în termenii contactului imediat cu *glacialitatea*, fiindcă, din chiar momentul în care soarele se ridică triumfător pe cer, încep - iremediabil, fără putința de a li se sustrage - chinurile vieții sale de om dăruit scrisului, artisticității: „O anumită cumpătate și severitate a felului nostru de trai, de pildă - le spune Spinell celor două doamne neîncrezătoare, stupefiate, în limitele mondene ale bunului simț, de ineditul acestei concepții de viață - e pentru mulți dintre noi o necesitate. Să te scoli de dimineață, îngrozitor de dimineață, să iei o baie rece și să te plimbi prin zăpadă... Asta ne face să fim pentru un ceas, poate, mulțumiți de noi înșine.” (99) Firește că, în termeni, de asemenea, logici, Spinell nu este în relații prea bune cu soarele: „ - Nu vă place soarele, domnule Spinell?” - îl întreabă Gabriela. - „Cum nu sunt pictor..” - răspunde enigmatic scriitorul. - „Fără soare, te interiorizezi mai mult.” (113)

Motivele pentru care Spinell fusese internat în sanatoriu sunt destul de neclare; oricum, ceea ce pare sigur este că boala lui e superficială. Întrebat direct, scriitorul dă o explicație în doi peri, minimalizând eventualele carențe de fiziologie („Mi se face puțină electricitate. Fără importanță” - 97), pentru a se opri apoi, stârnind, de asemenea, stupeoare, asupra motivației existențiale a prezenței sale în acest loc al tranzitoriului prin definiție, care este sanatoriul: „Am să vă spun totuși, stimată doamnă, de ce sunt aici. Din pricina stilului.” (97)

Detalierea răspunsului sugerează, în sens nietzschean, corespondența dinamică dintre dionisiac și apolinic, dintre fondul plăsmuitor

etern și forma conjuncturală, circumstanțială în care el se întrupează. Substanțial - le spune Spinell doamnelor buimăcite de bizareria răspunsurilor sale -, el este mereu, oriunde s-ar afla, același: dispersiv, psihopomp, noptatic-crepuscular, melancolic-histrionic, „chinuit” selenar de chemarea unei „boli” nedefinite. Numai că acest fond nu poate trăi în afara formei, ipostazierea „rece”, pedant-burgheză fiind cea mai potrivită dintre toate. De aceea, Spinell hălăduiește dintr-un loc în altul (ca lupul de stepă al lui Hermann Hesse, atras și el de perfecțiunea pedantă, corectă a formei burgheze), reenergetizându-se periodic prin contactul cu forma perfectă, sobră, geometric-dreptunghiulară, lipsită de vocația distructivă, „lascivă” a fondului: „Da, stimată doamnă! Einfried e absolut în stil *empire*; pe vremuri, a fost un castel, o reședință de vară, cum mi s-a spus. Aripa aceasta e un adaos clădit mai târziu, dar clădirea principală e veche și autentică. Am clipe când nu pot trăi fără stil *empire*, când am nevoie neapărată de acest stil ca să mă pot simți cât mai bine. E ușor de înțeles că te simți mai bine printre mobile moi și comode, aproape lascive, decât printre mese, fotolii și draperii drepte și liniare... Această luminozitate, această masivitate, simplitatea aceasta rece și aspră, această severitate reținută îmi împrumută parcă ținută și demnitate, stimată doamnă, și simt cum, cu timpul, ea mă purifică, mă înnoiește și, fără discuție, mă înalță din punct de vedere moral.” (98)

„...om bizar, bizar și original” (102), cum îl definește Gabriela Klöterjahn, Detlev Spinell va descoperi ușor, chiar și fără a pune prea multe întrebări indiscrete, meșteșugite, că în viața pacientei de la Einfried s-a produs, mai de mult, o fractură existențială. Mama Gabrielei a murit când aceasta era mai mică: tatăl, care se numea Eckhof, s-a dedat negustoriei, din dorința de a-și întreține fiica și de a continua lunga tradiție a familiei, însă preocupările sale erau mai degrabă artistice: „ - Așadar, tatăl Dumneavoastră e negustor? - întrebă [Spinell] șovăind puțin. - Da. Dar afară de asta și în primul rând - răspunde entuziastă Gabriela - el e mai cu seamă artist. - Ah! Ah! Cel fel de artist? - Cântă la vioară... Asta nu înseamnă însă nimic. Totul e cum cântă! Unele sunete ale viorii lui nu puteam niciodată să le aud fără să simt, ca în nici un alt prilej, cum lacrimi ciudat de fierbinți îmi umezesc ochii.” (105)

Cu numai câteva clipe în urmă, Spinell stabilise că Gabriela Eckhof era din Bremen, oraș crepuscular și muzical, în care fusese și el o dată. Pasajul trimite - Thomas Mann se joacă și aici, cum o face de altfel în întreaga sa operă - spre simbolismul diabolic selenar,

prezent și în prima parte a *Faustului* goethean; de altfel, Gabriela sesizează imediat ubicuitatea partenerului ei de discuție, mirându-se de itineranța sa neobosită, ciudată pentru un om „chinuit”, blocat într-un sanatoriu: „ - Da - spune gânditor Spinell - , am fost acolo o dată... Doar câteva ceasuri scurte, într-o seară. Îmi amintesc de o uliță veche, strâmtă, cu case țuguiate, deasupra cărora luneca o lună strâmbă și stranie. Apoi am fost și într-o pivniță, în care mirosea a vin și a mucegai. Asta e o amintire de neuitat...” (104)

Spinell elogiază Bremen datorită spiritului artistic dispersiv al măștrilor cântăreți, a căror faimă o întrecuse de mult pe aceea a orașului; de fapt, chiar și numai privind-o pe Gabriela, scriitorul își dă seama că ea nu poate aparține integral, organic identității sociale sub care figurează în cataloagele sanatoriului. „ - Pe tata - se grăbește pacienta să clarifice lucrurile - îl chema Eckhof.” (104) Pentru Spinell, Eckhof e mai plauzibil decât Klöterjahn, dar nu fiindcă cel de-al doilea nume ar fi dezonorant (deși ulterior îl va decreta „vulgar”), ci fiindcă cel dintâi aparține, prin tradiție și substanță, artisticității: „ - Vedeți? Eckhof e cu totul altceva. Eckhof a fost și numele unui mare actor al nostru. Eckhof merge.” (104)

Sugestia lui Spinell este că în trecerea de la *Eckhof* la *Klöterjahn*, în viața Gabrielei s-a produs o ruptură. Eckhof - numele purtat de tatăl negustor pasionat de vioară - aparține crepuscularului, dispersivului provocat de articitate, pe când Klöterjahn - identității burgheze de împrumut, incompatibilă cu substanța autentică a femeii. Structura de aici e identică cu aceea din *Casa Buddenbrook*, în care forma burgheză evoluează cu necesitate, prin alchimii existențiale și genealogice ciudate, spre identitatea crepusculară, dispersivă a articității. Așa cum am văzut, în roman, forma, adânc încrustată în timp, e reprezentată de firma familiei Buddenbrook, supusă unei logici a masculinității și a numărului, fiecare moștenitor al Casei având datoria reproductibilității burgheze, și anume pe aceea de a duce prosperitatea firmei mai departe, de a o perpetua în timp. Dispersivul apare odată cu Thomas Buddenbrook, pasionat de lectura lui Schopenhauer, și marcat familial de căsătoria cu Gerda, ființă nepragmatică, pasionată de muzică. Din acest mariaj nepotrivit apare bolnăviciosul copil Hanno, dezinteresat și el de grâne, dar superior motivat de pasiunea pentru arta „inutilă” a mamei sale. Legea copilului thanatic din opera lui Thomas Mann funcționează și aici ireproșabil: Hanno va puncta, prin constituția sa dispersivă, feminină, sfârșitul iremediabil al firmei, prăbușirea Casei Buddenbrook.

(Va urma)

Extensii ale proiectului

Felicitări tridimensionale handmade

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Felicitări tridimensionale handmade este titlul unui proiect care a fost implementat la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, în perioada octombrie 2012-martie 2013, în urma participării la cursurile Școlii de Vară pentru Tinerii Bibliotecari, ediția a III-a.

Datorită impactului pozitiv pe care l-a avut în comunitatea gălățeană, acest proiect continuă și după încheierea perioadei de implementare.

Dacă inițial proiectul își propusese să inițieze în arta confecționării felicitărilor tridimensionale 15 persoane casnice din județul Galați, numărul celor care au învățat să realizeze astfel de felicitări a depășit 120 de persoane.

Sustenabilitatea acestui proiect s-a putut observa încă din timpul perioadei de implementare.

În urma vernisării primei expoziții a proiectului intitulate *Primele mele felicitări tridimensionale*, din decembrie 2013, am primit invitația de a merge la Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir” din municipiul Galați pentru a-i învăța pe copii să realizeze felicitări tridimensionale cu tematică religioasă. Astfel că, în luna ianuarie 2013, la una din manifestările organizate în cadrul proiectului *Hristos – împărtășit copiilor*, am inițiat aproximativ 40 de copii, cu vârsta cuprinsă între 5 și 13 ani, în arta confecționării felicitărilor religioase.

Deoarece copiii s-au arătat deosebit de încântați de realizarea acestui tip de felicitări, am continuat colaborarea cu Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir”. În această colaborare s-a implicat și prof. Ana Luca de la Școala Gimnazială Nr. 34 „Mihai Viteazul”. În urma colaborării, am pregătit o expoziție de felicitări tridimensionale cu tematică de Paște, intitulată *Patimile și Învierea Lui Iisus Hristos, Mântuitorul lumii*.

Joi, 4 aprilie 2013, la Școala Gimnazială Nr. 34 „Mihai Viteazul”, în cadrul programului dedicat *Săptămâni altfel*, aproximativ 30 de elevi de clasa a VII-a au pătruns în tainele artei confecționării felicitărilor tridimensionale cu specific de Paște. Copiii au fost familiarizați cu etapele care trebuie parcurse pentru obținerea unui șablon de felicitare tridimensională cu tematică religioasă după care au parcurs etapele de realizare a acestui tip de felicitări (tăiere, pliere, lipire). La această activitate, s-au

realizat peste 50 de felicitări tridimensionale cu specific de Paște.

Expoziția *Patimile și Învierea Lui Iisus Hristos, Mântuitorul lumii* a fost vernisată pe 24 aprilie 2013, începând cu orele 13⁰⁰, la Filiala Bibliotecii Nr.2 „Paul Păltănea”, perioada de expunere fiind 24 aprilie-10 mai 2013. Desenele pentru șabloanele acestor felicitări au fost realizate personal. Cu ajutorul doamnei prof. Ana Luca, acestea au fost multiplicare și colorate de elevii Școlii Gimnaziale Nr. 34 „Mihai Viteazul”. Cele mai reușite desene au devenit șabloane pentru felicitări tridimensionale, iar cele mai bune 7 desene au fost premiate în cadrul vernisării expoziției.

Am observat că cel mai mare impact l-au avut felicitările tridimensionale în biserică. De aceea, în paralel cu expoziția organizată la Bibliotecă, a fost realizată o expoziție cu titlu omonim și la Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir”. Felicitările expuse au fost realizate de copiii care frecventează activitățile programului *Hristos – împărtășit copiilor*, sub îndrumarea subsemnatei. Vernisarea expoziției a avut loc în curtea Bisericii, sâmbătă, 27 aprilie 2013, înainte de slujba vecerniei pentru marea sărbătoare a *Intrării Domnului în Ierusalim*. Această expoziție a fost cu vânzare, banii obținuți fiind folosiți pentru a ajuta o familie nevoiașă din parohie.

Pentru promovarea unei pasiuni care s-a concretizat într-un proiect de succes intitulat *Felicitări tridimensionale handmade*, în data de 1 aprilie 2013, la Școala Gimnazială Nr. 12 „Miron Costin”, am participat la o manifestare a proiectului *E-Training Adults Learn Exploring Native Talents* desfășurată în cadrul programului

din *Săptămâna altfel*. La această acțiune a școlii, am prezentat profesorilor și părinților prezenți mai multe tipuri de felicitări tridimensionale (cu specific religios, cu portrete și cu flori) informându-i despre proiectul *Felicitări tridimensionale handmade*, desfășurat la Bibliotecă și despre continuarea lui.

Deoarece pe parcursul implementării proiectului am primit solicitări de la utilizatori ai bibliotecii și de la colegii bibliotecari de a realiza pe viitor ateliere pentru categorii diferite de vârstă, m-am gândit să continui acest proiect și în cadrul Bibliotecii. În vacanța de vară, în interiorul activității „Clubul curioșilor” (copii între 10 și 14 ani) și „Cafeneaua culturală” (tineri între 14 și 18 ani) voi organiza câteva ateliere în care voi prezenta modul de realizare a mai multor categorii de felicitări tridimensionale (cu personaje din desenele animate clasice, cu portrete, flori, animale, monumente).

Și ei au copilărie... proiect sustenabil

Andreea Iorga
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Proiectul „Și ei au copilărie” s-a desfășurat în perioada 01 octombrie 2012 – 25 aprilie 2013 și a urmărit integrarea adolescenților defavorizați din „Centrul de plasament Negru Vodă” și din cadrul Fundației „Inimă de Copil” în comunitatea gălățeană, prin oferirea unor oportunități de socializare și dezvoltare personală, prin

diferite activități, cursuri și sesiuni de informare în domeniile: IT, fotografie, bune maniere, combaterea traficului de persoane.

În urma desfășurării atelierului foto din data de 15 decembrie 2012, anul acesta, în luna februarie, a fost realizată o expoziție organizată de voluntarii Campaniei *Help Portrait*, coordonați de domnișoara Laura Lupașcu, în colaborare cu biblioteca județeană. Portretele tinerilor participanți la proiect au fost expuse în vitrinele din holul de la parterul Bibliotecii. Reprezentanții Campaniei *Help Portrait* au mai organizat o expoziție la Casa de Cultură a Sindicatelor, în care au expus peste 200 de fotografii, printre acestea fiind și portretele adolescenților participanți în cadrul proiectului „Și ei au copilărie”.

Proiectul s-a încheiat într-un cadru festiv, în Sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii „V.A. Urechia”, unde tinerii au primit diplome de participare, semne de carte, calendare și alte articole de promovare a bibliotecii.

Pentru sustenabilitatea proiectului intenționez să implementez un alt proiect - „Arta fotografiei la bibliotecă” - care va avea ca scop instruirea a 10 tineri cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani, în

tainele fotografiei, de către fotografi și videografi profesioniști.

Pentru buna realizare a proiectului vom semna contracte de colaborare cu șase licee din județul Galați, cu Fundația „Inimă de Copil” și cu organizatorul proiectului *Help Portrait* pe județul Galați, domnișoara Laura Lupașcu. *Help Portrait* este un eveniment care se desfășoară la nivel internațional. Scopul acestuia este de a oferi celor mai puțin norocoși șansa de a fi fotografiați de oameni care își pun priceperea, timpul și aparatura în slujba unei acțiuni în care cred.

Proiectul se va desfășura pe o perioadă de șase luni: în fiecare lună va fi câte o sesiune de informare susținută de către fotografi profesioniști din Campania *Help Portrait* și câte o sesiune foto a cărei locații o vor alege tinerii dornici de a ști mai multe despre fotografie, beneficiari direcți ai acestui nou proiect. Proiectul va coopta câte 10 tineri din cadrul câte unui liceu și două persoane din cadrul Fundației „Inimă de Copil” pentru fiecare curs de inițiere. Vor avea loc șase astfel de cursuri, iar la finalul proiectului se va organiza o expoziție și se va premia cea mai bună poză efectuată de către tineri.

O lume mai bună, împreună! proiect sustenabil

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Proiectul „O lume mai bună, împreună!” s-a desfășurat în perioada 1 octombrie 2012 – 31 martie 2013 și a urmărit conștientizarea comunității gălățene asupra discriminării cu care se confruntă solicitanții de azil care utilizează serviciile Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”.

Ultimele date statistice realizate de Înalțul Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR) arată că în România,

în anul 2011, aproximativ 2064 de persoane au solicitat azil, din care 33 de persoane au fost minori neînsoțiți de un adult. În anul 2011, 73 de bărbați, femei și copii au obținut statutul de refugiat, iar alte 129 de persoane au obținut o altă formă de protecție pe teritoriul României. Principalele țări de origine ale solicitanților de azil sunt: Algeria, Tunisia, Maroc, Pakistan și Afganistan.²

Termenul de solicitant de azil este adesea confundat cu termenul de refugiat. *Solicitantul de azil este acea persoană care spune că este refugiat și caută protecție internațională din calea persecuției sau pericolelor grave în propria țară. Fiecare refugiat este inițial un solicitant de azil, dar nu fiecare solicitant de azil va fi recunoscut, până la urmă, ca refugiat. În timp ce așteaptă ca solicitarea lor să fie acceptată sau respinsă, aceste persoane se numesc solicitanți de azil.*³

În județul Galați, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil poate primi aproximativ 200 de persoane. Cei mai mulți dintre solicitanții de azil locuiesc în județul Galați o perioadă limitată de timp – între șase luni și un an și jumătate – atât cât durează „procedurile”, după care se îndreaptă spre o altă țară din Uniunea Europeană. La Biblioteca „V.A. Urechia” sunt înscriși, până în prezent, 605 solicitanți de azil, dintre care 13 sunt copii. Ei utilizează secțiile Referințe Electronice și Internet și Audio-Video, precum și Sălile de Lectură de la Sediul Central și de la cele trei filiale ale Bibliotecii. Nicio altă bibliotecă din țară nu a înregistrat un număr așa de mare de utilizatori proveniți din Centrele de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil și asta deoarece Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” oferă acces gratuit la internet atât în secția Referințe Electronice și Internet, cât și la Sala de Lectură care este dotată cu Internet wireless (număr nelimitat de ore, în timpul programului de funcționare a bibliotecii).

Solicitanții de azil sunt o prezență constantă în județul Galați începând cu anul 2008, atunci când s-a înființat Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil – Galați. Din cauza conflictelor, a condițiilor sociale, economice și politice precare din țările lumii a treia, este posibil ca numărul celor ce vor solicita azil statului român să crească.

Solicitanții de azil din județul Galați nu se mai mulțumesc doar cu accesul la Internet. Ei își exprimă tot mai des dorința de a împrumuta documente: ghiduri de conversație, beletristică în limbile engleză sau franceză etc. De aceea, Biblioteca a creat un raft care conține materiale informative pentru solicitanții de azil, cărți scrise în limba arabă și ghiduri de conversație română-englez, englez-român, român-francez, francez-român. Acest *Raft al refugiatului/ migrantului* este amplasat în holul bibliotecii, lângă Pupitrul de Referințe, documentele prezente acolo pot fi doar consultate în interiorul bibliotecii. De aceea, urmează să punem în practică un serviciu de împrumut extern, în colaborare cu Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil-Galați prin care biblioteca va transfera trimestrial cărți către acest Centru, iar solicitanții de azil le vor putea împrumuta de acolo.

În cadrul proiectului „O lume mai bună, împreună!”, pe data de 7 martie 2013 a avut loc vizita la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a doamnei Gabriela Leu, ofițer de informare publică în cadrul Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR). Aceasta a donat Bibliotecii un număr de 20 de postere cu mesaj anti-discriminare, care au fost postate în incinta instituției și un număr de 34 de cărți și reviste editate de UNHCR. În urma acestei vizite, doamna Gabriela Leu a fost încântată de modul de abordare a acestei categorii de utilizatori de către Biblioteca din Galați și ne-a propus continuarea proiectului actual prin încheierea unui parteneriat direct cu UNHCR. Primele activități din cadrul parteneriatului vor fi: o serie de dizertații pentru elevi pe tema refugiaților, a drepturilor, a obligațiilor și a statutului acestora, urmate de un concurs de eseuri pe tema *Ce înseamnă Acasă pentru cel fără casă*. De asemenea, în cadrul programului Festivalului Național de Carte „Axis Libri” (22 – 26 mai) va fi inclus și un recital cu specific african, dar și o întâlnire cu doamna Mbela Nzuzi, președinte al Organizației Femeilor Refugiate din România, care ne va împărtăși din experiența sa de refugiată.

Solicitanții de azil sunt adesea confundați cu imigranții ilegali. Însă nimeni nu își părăsește țara, casa și familia de bunăvoie sau de prea mult bine. Nimeni nu alege să devină *refugiat*. Solicitanții de azil sunt niște supraviețuitori și dacă nu putem să-i ajutăm material, putem cel puțin să promovăm respectul și toleranța față de ei.

Note:

1. Kolbay, Gabriel. Africanii, indienii și pakistanezii vor să fie gălățeni. În: *Viața liberă*. Disponibil pe Internet: <http://www.viata-libera.ro/societate/37656-galati-viata-libera-africanii-indienii-si-pakistanezii-vor-sa-fie-galateni>. Data consultării: 2012/12/28

2. *Operations in Romania*. În: UNHCR.Regional representation. Disponibil pe Internet:<http://www.unhcr-centraleurope.org/en/where-we-work/operations-in-central-europe/romania.html>.Data consultării: 2013/04/04

3. Căutând protecție internațională. În UNHCR. Solicitanți de azil. Disponibil pe Internet: <http://www.unhcr-centraleurope.org/ro/pe-cine-ajutam/solicitanti-de-azil.html> Data consultării: 2013/04/04.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Centru de excelență

**Liana-Mihaela
Niculeț**
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Lansarea proiectului **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” - Centru de excelență care oferă servicii pentru adulții cu vârsta cuprinsă între 41 și 60 ani**, precum și inaugurarea noului serviciu pentru adulți **„40+Activ. Informat. Valoros”** au avut loc pe 20 martie 2013, începând cu ora 11:00.

Acest proiect reprezintă un succes pentru Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați care a devenit Centru de excelență pentru toate celelalte biblioteci din țară în ceea ce privește organizarea și implementarea unor servicii noi pentru adulții care se încadrează în segmentul de vârstă 41-60 de ani.

Practic, „doar trei biblioteci din țară, printre care se numără și cea de la Galați, au reușit să obțină grantul de 30.000 de euro pentru a deveni centre de excelență, fiecare pe un alt segment de vârstă. Însă, „V.A. Urechia” Galați a realizat un lucru peste celelalte județe, pentru că segmentul de vârstă ales, respectiv 41-60 de ani, este cel mai greu public cu care se poate lucra. Este o provocare de 10 ori mai mare”, a declarat Paul-André Baran, directorul Programului Biblionet / IREX la Conferința de lansare.

Cei 100 de invitați, oficialități locale, reprezentanți ai Fundației IREX, reprezentanți ai mass-mediei locale, parteneri ai proiectului, bibliotecari de la bibliotecile publice din județ, au fost primiți în sala Mihai Eminescu,

tuturor participanților oferindu-li-se mape cu materiale de promovare a serviciului. După primirea și înregistrarea participanților, a urmat deschiderea oficială, iar prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, alături de dr. Nicolae Dobrovici-Bacalbașa, președintele Consiliului Județului Galați și de Paul-André Baran, directorul Programului Biblionet / IREX au tăiat panglica de inaugurare a Centrului de excelență.

Cele două săli destinate organizării serviciilor pentru adulți au fost cu această ocazie lansate oficial: sala Centrului de Formare, dotată cu echipamente moderne - 10 laptop-uri, un videoproiector, imprimantă și scanner - unde vor avea loc sesiunile IT și o sală primitoare, amenajată din bugetul proiectului, cu mobilier confortabil, Smart TV, DVD player, unde vor avea loc sesiunile de informare și atelierile practice.

La sfârșitul programului, coordonatorul proiectului Titina-Maricica Dediu, bibliotecar, Biroul Marketing. Proiecte. Programe a susținut o prezentare a noului serviciu „40+ Activ. Informat. Valoros”, invitându-i pe adulții cu vârsta cuprinsă între 41 și 60 de ani, din județul Galați, să participe la sesiunile de curs ce se vor desfășura în perioada aprilie – iulie, mulțumindu-li-se pe această cale și partenerilor din cadrul proiectului.

În cadrul proiectului, responsabil cu organizarea conferinței de lansare a fost Florina Diaconeasa, șef Serviciu

Relații cu publicul.

Mulțumim participanților, invitaților și tuturor colaboratorilor și așteptăm cu drag publicul adult să participe la cele 20 de sesiuni gratuite.

23 aprilie - Ziua Bibliotecarului

Ziua Internațională a cărții și a drepturilor de autor se sărbătorește începând din 1995 anual, pe 23 aprilie și este organizată de UNESCO.

Prin Hotărârea de Guvern nr. 293 din 14 aprilie 2005, ziua de 23 aprilie a fost declarată Ziua Bibliotecarului din România.

Data de 23 aprilie este, de asemenea, aleasă de UNESCO pentru a marca debutul oficial al festivităților organizate în cadrul Capitalei mondiale a cărții, o distincție care este acordată în acest an orașului Bangkok, capitala și cel mare oraș al Thailandei. Titlul de capitală mondială a cărții este acordat în fiecare an unui oraș pentru recunoașterea calității programelor municipale care promovează cartea și lectura. Orașele alese dețin distincția pentru 365 de zile, începând cu data de 23 aprilie.

Cu acest prilej, luni, 22 aprilie, la ora 9³⁰, a debutat programul Consfătuirii anuale a bibliotecarilor din bibliotecile publice din Județul Galați, manifestare inclusă în cadrul mai amplu al Săptămânii Bibliotecilor, organizată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați. În deschidere, directorul instituției gazdă, prof. Zanfir Ilie, a prezentat tema *Realizări și perspective la Biblioteca „V.A. Urechia” și în bibliotecile publice din Județul Galați*. A urmat festivitatea de premiere a ANBPR Filiala Galați, în prezența președintelui Consiliului Județului Galați, dr. Nicolae Bacalbașa. Au primit diplome și sume de bani bibliotecarii care s-au evidențiat în activitatea anului precedent: la categoria Bibliotecarul Anului - Camelia Toporaș, șef serviciu Referințe, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și Iordana Cristea, responsabil Biblioteca Comunală Corni; la categoria Bibliotecar Manager - Lucica Veliche, responsabil Filiala nr. 1 „Costache Negri” a Bibliotecii Județene și Anișoara Stanciu, responsabil Biblioteca Comunală Slobozia Conachi; la categoria Premiul de Fidelitate - Viorica Potârniche, bibliotecar, Biblioteca Județeană și Vica Blaga, responsabil Biblioteca Orașenească Tg. Bujor.

Menționăm temele care au fost prezentate în continuare: *Lectura publică în județul Galați*, prof. Spiridon Dafinoiu, șef serviciu Resurse Umane; *Proiectul Biblionet - lumea în biblioteca mea în bibliotecile din județul Galați*, Titina Dedi, *Aspecte manageriale în activitatea bibliotecarului comunal*, ing. Geta Eftimie, director adjunct; *Social Media în activitatea de promovare a bibliotecilor publice*, prof. Letiția Buruiană, director adjunct, *Memoria locală în imagini de arhivă*, Camelia Toporaș, șef Serviciu Referințe.

Miercuri, 24 aprilie, la ora 12⁰⁰, a avut loc vernisajul expoziției „Semne în piatră și lemn”, de George Ștefănescu-Geo, în holul mare al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, la parter. Expoziția, deschisă până pe 30 aprilie a.c., conține sculpturi în piatră și prescornice în lemn. Au fost prezenți invitați ai autorului, elevi de la colegiile naționale „C. Negri” și „M. Kogălniceanu”.

În aceeași zi, la ora 12¹⁵, în Sala „Mihai Eminescu”, la etajul I, a avut loc un seminar pe tema „Mass-media și drepturile de autor”, precum și un atelier de scriere jurnalistică în cadrul proiectului „Revista școlară, o fereastră către cunoașterea celuilalt”. Cu acest prilej, a fost prezentat și regulamentul concursului „Mama - chip de icoană”. Partenerii evenimentului au fost: *Viața Liberă*, *Uniunea Ziariștilor Profesioniști - Filiala Galați*, *Colegiul Național „Al.I. Cuza”*. Invitații speciali, jurnaliștii Maria Stanciu, Victor Cilincă și directoarea de marketing Nicoleta Nistor, de la cotidianul *Viața Liberă* și prof. Vasile Leonte, de la *Colegiul Național „Costache Negri”*, au dialogat cu elevii prezenți despre problematica surselor de informare, tehnicile de documentare și regulile de scriere a materialelor de presă. Din partea gazdelor, cuvântul de deschidere a fost rostit de director, prof. Zanfir Ilie. Întrunirea a fost moderată de directorul adj., prof. Letiția Buruiană.

Asociația Bibliotecarilor din România, Filiala Galați, a marcat *această zi* printr-o întâlnire profesională, care s-a desfășurat pe 26 aprilie 2013, la sediul Rectoratului Universității „Dunărea de Jos” Galați din str. Domnească nr. 47, Sala U015, începând cu ora 10⁰⁰.

În deschiderea festivității, doamnele Letiția Buruiană, director adjunct al Bibliotecii „V.A. Urechia” și Lenuța Ursachi, gazda întrunirii și vicepreședinta ABR – Filiala Galați, au rostit un cuvânt de salut. A urmat festivitatea de premiere, premiile fiind înmânate de Dorina Bălan, președinta Filialei Galați a ABR, moderatoarea întrunirii.

Au primit Diplomă de Merit bibliotecarele - Leonica Roman – Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, pentru contribuțiile aduse în domeniul biblioteconomic prin proiecte, articole și lucrări, Cecilia Buricea, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”, pentru dedicația față de profesia de bibliotecar și implicarea în proiecte de cercetare și Victorița Tănase, Școală Nr. 28 „Mihai Eminescu”, pentru participarea activă la acțiunile desfășurate în domeniul biblioteconomic prin proiecte de promovare culturală. S-a oferit și o Diplomă de fidelitate pentru Liliana Ionașcu – bibliotecar, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, pentru fidelitatea față de profesie.

Tema întâlnirii - *Exemple de bune practici și legislație de bibliotecă* - a atras susținerea următoarelor lucrări: *Proprietatea intelectuală – Dreptul de autor*, Dorina Bălan, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”; *Impresii de la deschiderea Centrului de Documentare Europeană din cadrul Universității „Dunărea de Jos”*, Anca Laura Grigorov, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”; *Lecturiada, cuvinte împărtășite. Basmul – arhetipul ființei*, Victorița Tănase, Biblioteca Școlii Gen. nr. 28 Galați; *Serviciile bibliotecii universitare în context digital*, Lenuța Ursachi, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”; *Managementul riscului în biblioteci*, Mioara Vonicilă, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”.

La mulți ani celor care și-au ales nobila meserie de bibliotecar!

Redacția AXIS LIBRI

Festivalul Național de Carte

Comunicat de presă

În perioada 22-26 mai 2013, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați în parteneriat cu Editura Eikon, sub patronajul Ministerului Culturii, cu sprijinul Consiliului Județului, Consiliului Local și Primăriei Municipiului Galați și în colaborare cu instituțiile de cultură: Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Universitatea „Dunărea de Jos”, Inspectoratul Școlar, Palatul Copiilor, Teatrul Muzical „Nae Leonard”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Teatrul de Păpuși „Gulliver”, Muzeul de Istorie, Muzeul de Artă Vizuală, Casa de Cultură a Sindicatelor și Casa de Cultură a Studenților organizează a V-a ediție a Festivalului Național al Cărții „AXIS LIBRI” adresat iubitorilor de carte și lectură, atât cititori cât și creatori, editori și difuzori, pe care îi invită să participe la un program generos prin diversitate și calitate.

Deschiderea oficială va avea loc miercuri, 22 mai 2013, orele 11:00, pe Aleea Domnească (Esplanada pietonală dintre „P”-uri spre Elice).

Festivalul Național al Cărții „Axis Libri” este mediatizat prin următorii parteneri media: Viața Liberă, Monitorul de Galați, Zile și Nopti, Imparțial, Dominus, Revista „Dunărea de Jos”, ETV Galați, TV Galați, RTV Galați-Brăila, VOX TV, Realitatea TV, Radio Galați, Radio Suflețel, 24-FUN, presagalati.ro.

Dedicat tuturor vârstelor și etniilor, evenimentul va avea loc pe Aleea Domnească (Zona „P”-urilor spre Elice), unde va fi realizat un complex expozițional cu minimum 30 de standuri mobile outdoor și 2 (două) caravane de carte, cuprinzând produsele a cca 200 de edituri românești și străine.

Târgul de carte din cadrul Festivalului își propune să stimuleze interesul pentru lectură, să cultive satisfacția dialogului viu între producătorii și consumatorii produselor culturale specifice, dăruindu-le bucuria întâlnirii cu cei mai cunoscuți scriitori prin organizarea unor dezbateri deschise pe teme de interes cultural, care să aducă în atenție cele mai recente apariții.

Programul Festivalului va oferi participanților ateliere de creație și concursuri cu premii pentru copii și tineret, lansări de carte, spectacole, recitaluri de poezie, muzică, tombolă și alte surprize.

Vă așteptăm cu drag și într-un număr cât mai mare!

Galați
30 aprilie 2013

Prof. dr. Zanfir Ilie,
Director al Bibliotecii
Județene „V.A. Urechia”

Din program:

- lansări de carte, prezentări de noutăți editoriale și sesiuni de autografe;
- prelegeri și colocvii pe teme culturale de actualitate;
- recitaluri de poezie cu participarea membrilor Uniunii Scriitorilor din România Filiala Sud-Est din Galați;
- campania de promovare a lecturii „Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!”, ediția a V-a
- ateliere ad-hoc de lectură, pictură și „face painting” pentru copii și tineret
- festivitatea de premiere a Concursului de creație literară „Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, ediția a V-a
- programe artistice susținute de parteneri: Grupul Vocal „Allegrîa”, Ansamblul „Doina Covurluiului”, Fanfara „Valurile Dunării”, de la Centrul Cultural Dunărea de Jos, Ansamblul „Estrada Copiilor”, de la Casa de Cultură a Sindicatelor Galați, elevi de la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați, Teatrul Muzical „Nae Leonard”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Școala Postliceală Sanitară „Carol Davila”, Școala nr. 28 „Mihai Eminescu”, alți elevi din școlile gălățene
- expoziții de documente vechi, artă plastică și fotografii realizate de: Biblioteca „V.A. Urechia”, Anticariatul „Cronos”, Asociația pentru Renașterea Galațiului, Asociația „Job” etc.
- tombola festivalului cu premii în cărți oferite de editurile participante la târg.

MINISTERUL CULTURII ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL

FESTIVALUL NAȚIONAL AL CĂRȚII

Axis Libri

G
A
L
A
Ț
I

22 - 26 mai 2013

Ediția a V-a

Activități interculturale:
lansări de carte, spectacole,
atelier de creație,
concursuri, tombolă, surprize

22 mai 2013, ora 11:00

Deschiderea oficială a Festivalului

Program de vizitare:
zilnic între orele 10:00 - 21:00

Alea Domnească
(Zona pietonală dintre „P”-uri,
spre Faleză)

Detalii pe situl Bibliotecii „V.A. Urechia” www.bvau.ro

Organizatori:

Parteneri culturali:

Parteneri media:

Incredibilul pelerinaj al lui Harold Fry (2012) de Rachel Joyce

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr.
Universitatea „Dunărea
de Jos” Galați

Harold Fry, un pensionar căruia viața i-a refuzat multe, primește o scrisoare de la Queenie, o fostă colegă de serviciu. Queenie are cancer în fază terminală și, în scrisoare, își ia rămas-bun de la el. Harold îi scrie și el câteva cuvinte dar, când ajunge la cutia poștală, în loc să-și expedieze scrisoarea, trece mai departe, pornind într-o lungă călătorie pe jos, spre spitalul în care este internată Queenie, convins că numai așa prietena lui va supraviețui.

Astfel își începe Harold pelerinajul, cale de aproape 1000 de kilometri, traversând Anglia de la sud la nord, răstimp în care își rememorează trecutul și își pune mai multe întrebări capitale: Cum și-a trăit viața alături de soția lui? Care e relația cu fiul lor? Care e relația dintre ei? Se mai iubesc? La rândul ei, Maureen, soția lui, după ce trece peste furia provocată de plecarea intempestivă a lui Harold, își dă seama cât de pustie pare viața fără el, regretând momentele, numeroase, în care l-a desconsiderat.

Pe drum, Harold întâlnește fel de fel de oameni, mai mult sau mai puțin ciudați, unii impresionați de gestul lui, alții amuzați, dar toți dispuși să-l încurajeze în această temerară aventură quasi-spirituală, care îl ajută să se descopere pe sine, în pofida singurătății, a micilor sau marilor dezamăgiri, a cenușii cotidian. Speranța lui crește constant, susținută de momentele de solidaritate umană, de capacitatea necunoscuților de a-l impresiona cu povestea propriilor destine și, nu în ultimul rând, de comuniunea cu natura.

Aluziile biblice și elementele de parabolă plasează romanul lui Rachel Joyce în descendența Călii pelerinului, binecunoscuta alegorie a lui John Bunyan (1678), una dintre cele mai semnificative scrieri cu caracter religios din literatura engleză. Însuși motoul este preluat din cartea lui Bunyan și, până la un punct, Incredibilul pelerinaj al lui Harold Fry chiar merge în paralel cu ilustrul predecesor. Ca și pelerinul lui Bunyan, Harold își poartă crucea ratării și a greșelilor din trecut în speranța izbăvirii. Dar, într-o lume în care religia a încetat să ocupe locul primordial, izbăvirea nu mai ține atât de mult de absolutizarea unor simboluri, ci mai curând de curajul de a-ți depăși limitele pentru a îndrepta răul făcut altora sau propriei persoane. Tocmai de aceea călătoria lui Harold este emblematică pentru mentalitatea profană a secolului XXI, potrivit căreia individul, ca să-și cunoască adevărata esență, trebuie se confrunte cu dileme fizice, emoționale, spirituale și să le depășească. Ca orice „pelerin” al căutării de sine, Harold Fry de la începutul romanului nu este același Harold Fry de la sfârșitul lui.

Harold și hotărârea (fragment din roman)

- Bună ziua. Vă sun în legătură cu o pacientă pe nume Queenie Hennessy. Mi-a trimis o scrisoare acum mai bine de patru săptămâni.

În cea de-a 26-a zi, la 10 kilometri de Stroud, Harold se hotărî să se oprească. Se întorsese cei 9 kilometri până la Bath iar de acolo mersese încă patru zile pe A46, dar faptul că greșise direcția îl dăduse peste cap și acum înainta din ce în ce mai greu. Tufele lăsaseră loc șanțurilor și gardurilor din piatră uscată. Câmpia se întindea până departe, în stânga și în dreapta lui. Stâlpi uriași marcau drumul cu aceeași precizie. Observa toate aceste amănunte dar fără nici o urmă de interes. Oriunde se uita, șoseaua nu se oprea nicăieri și nu-și ținea promisiunea. Era nevoie de fiecare fărâmă de energie ca să meargă înainte, știind, totuși, că nu va reuși.

Oare de ce pierduse atâta timp, privind cerul și colinele, vorbind cu atâția oameni, gândindu-se la viață și amintindu-și tot felul de lucruri, când mult mai simplu ar fi fost să meargă acolo cu mașina? Bineînțeles că nu

putea ajunge în pantofi de iahting. Bineînțeles că femeia aceea nu putea supraviețui doar fiindcă așa îi spusese el. În fiecare zi cerul atârna deasupra lui, alb, luminat de un mănunchi de raze argintii ale soarelui. Lăsă capul jos ca să nu vadă zborul imprevizibil al păsărilor și mașinile care treceau ca fulgerul pe lângă el. Se simțea mult mai singur și abandonat decât s-ar fi simțit într-un vârf de munte.

Rachel Joyce

Luând această hotărâre nu se gândea doar la el. Se gândea și la Maureen. Care îi lipsea din ce în ce mai mult. Știa că îi pierduse dragostea dar nu era drept ca el să plece și s-o lase pe ea să tragă ponoasele; deja îi provocase prea multă suferință. Mai era și David. De când plecase din Bath, Harold simțise cu durere cum se mărește distanța dintre ei. Îi era dor de amândoi.

În sfârșit, mai erau și banii. Pensiunile erau ieftine dar nu putea să continue așa. Își verificase contul din bancă și rămăsese șocat. Dacă prietena lui, Queenie, încă mai trăia,

și dacă vroia să o viziteze, va lua trenul până la ea. Până la căderea serii putea fi în Berwick.

Femeia de la celălalt capăt al firului întrebă:

- Ați mai sunat până acum?

Harold se întrebă dacă era aceeași asistentă căreia îi lăsase mesajul. Accentul acesteia era scoțian, gândi el, sau poate irlandez. Era prea obosit ca să-și mai dea seama.

- Aș putea să vorbesc cu Queenie?

- Îmi pare rău, nu se poate.

Harold avu senzația că se lovește de un zid invizibil.

- E ..., îngăimă el, simțind o durere ascuțită în piept.

E ...

Nu putea duce întrebarea până la capăt.

- Sunteți cumva domnul care vine aici pe jos?

Harold înghiți în sec. Spuse da, eu sunt. Și se scuză.

- Domnule Fry, Queenie nu avea nici familie, nici prieteni. Când nu au pe nimeni de care să se agațe, oamenii se duc mai repede. Am tot așteptat telefonul dumneavoastră.

- Înțeleg, murmură el.

Nu putea decât să asculte. Până și sângele se oprise în el, rece ca gheața.

- După ce ați sunat, toată lumea a observat o schimbare la Queenie. Foarte pregnantă.

Harold văzu un cadavru întins pe o targă, țeapăn. Și înțelese ce înseamnă să întârzie prea mult. Șopti răgușit:

- Da.

Își rezemă fruntea de geamul cabinei telefonice, apoi umerii, și închise ochii. De-ar fi putut să nu mai simtă nimic.

Femeia scoase un sunet ciudat, ca și cum ar fi râs, dar așa ceva era imposibil.

- N-am mai văzut așa ceva până acum.

Sunt zile în care se ridică în capul oaselor. Și ne arată toate ilustratele primite de la dumneavoastră.

Harold clătină din cap, neînțelegând.

- Poftim?

- Queenie vă așteaptă, domnule Fry.

Așa cum i-ați spus.

Un strigăt de bucurie țâșni din el, luându-l prin surprindere.

- Trăiește? Se simte mai bine?

Harold începu să râdă, fără să vrea, din ce în ce mai tare, în valuri, în timp ce lacrimile îi umezeau obrazii.

- Mă așteaptă?

Deschise ușa cabinei și împunse aerul cu pumnul.

- Când ați sunat ca să ne spuneți că veniți pe jos, m-am temut că n-ați înțeles cât de gravă e situația. Dar m-am înșelat. E ca un tratament alternativ. Nu știu cum de-ați dat de el. Dar poate că de asta are lumea nevoie. Mai puțină rațiune și mai multă credință.

- Da. Da, făcu Harold râzând, fără să se poată opri.

- Îmi puteți spune cum decurge călătoria?

- Bine. Foarte bine. Ieri sau alaltăieri parcă am stat în Old Sodbury. Am trecut pe lângă Dunkirk. Acum cred că sunt în Nailsworth¹.

Chiar și numele i se păreau amuzante. Vocea chicotii și ea.

- Oare de unde vin toate numele astea? Când credeți că veți ajunge aici?

- Să mă gândesc.

Harold își suflă nasul și își șterse ultimele lacrimi. Se uită la ceas, întrebându-se cât de repede poate ajunge la gară și câte trenuri va trebui să schimbe până acolo. Apoi din nou vizualiză distanța dintre el și Queenie; colinele, drumurile, oamenii, cerul. Văzu totul ca în prima după-amiază, acum însă ceva era schimbat; în imagine apărea și el. Puțin dărâmat, puțin obosit, cu spatele la lume dar hotărât să n-o dezamăgească pe Queenie.

- Peste vreo trei săptămâni. Mai mult sau mai puțin.

- Dumnezeu! exclamă vocea, veselă. Am să-i comunic.

- Spuneți-i să nu se lase. Spuneți-i că merg mai departe.

Harold râdea fiindcă râdea și asistenta.

- Am să-i comunic și asta.

- Trebuie să aștepte chiar și atunci când e cuprinsă de teamă. Trebuie să trăiască.

- Da, trebuie. Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnule Fry.

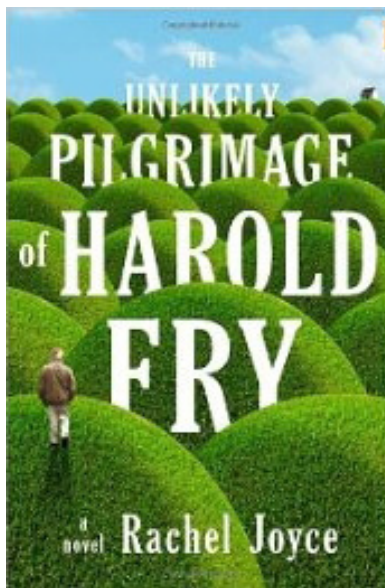
*

Harold merse încontinuu până se făcu seară. Înțelegea din nou de ce făcea această călătorie. De fapt, înțelegea mult mai bine. Îndoiala cumplită pe care o avusese înainte de a telefona la spital dispăruse. Scăpase de un mare pericol. Până la urmă existau și miracole. Dacă s-ar fi suit într-un tren sau într-o mașină, acum ar fi aproape de Queenie, crezând că a avut dreptate, când, de fapt, ar fi făcut cea mai mare greșală. Fusese cât pe-acți să abandoneze dar intervenise ceva și acum își continua drumul. Altă dată nu va mai abandona.

Intrând în Stroud, Harold trecu pe lângă un tomberon și văzu un obiect care îi atrase atenția. Se opri și, dând la o parte câteva bucăți de placaj, găsi un sac de dormit. Îl scutură de praf și, chiar dacă avea o gaură prin care căptușeala ieșea ca o limbă albă și moale, gaura nu era mare iar fermoarul era aproape intact. Harold îl făcu sul și se apropie de casa în fața căreia se afla tomberonul. Auzindu-i povestea, proprietarul casei își chemă soția și amândoi îi oferiră, în plus, un scaun pliant, un fierbător de ceai și un covoraș pentru exerciții yoga. Harold le mulțumi și îi asigură că sacul de dormit era mai mult decât suficient.

- Mergeți cu grijă, spuse soția. Nu mai departe de săptămâna trecută stația de benzină din apropiere a fost jefuită de patru inși înarmați.

Harold promise să fie vigilent, deși ajunsese să se încreadă în bunătatea intrinsecă a oamenilor. Amurgul se lăsă ca o blană peste contururile acoperișurilor și copacilor.

Privi pătratele de lumină untoasă ale caselor și oamenii dinăuntru, care își vedeau de treburile lor. Își imagină cum se vor urca în pat și vor încerca să doarmă trecând dintr-un vis într-altul. Se minună din nou cât de mult îi păsa de ei și cât de ușurat se simțea că oamenii aceia se bucurau, într-un fel, de tihna și căldura căminului lor, în timp ce el era liber să meargă mai departe. Dacă se gândea mai bine, așa era dintotdeauna; fusese puțin mai altfel decât ceilalți. Luna își făcu apariția, plină, în înaltul cerului, ca o monedă de argint ce răsare din apă.

Încercă ușa unui șopron dar era încuiată. Căută printr-un parc dar nu găsi nici un adăpost, apoi intră într-o clădire aflată în construcție, ale cărei ferestre erau acoperite cu foi din plastic. Nu vroia să meargă unde nu era binevenit. Norii învălmași străluceau ca o scrumbie în culori sidefate. Drumul și acoperișurile erau scaldate în cea mai catifelată nuanță de albastru.

După ce urcă un deal abrupt, ajunse pe o cărare care se sfârșea într-un hambar. Nu văzu nici câini, nici mașini. Acoperișul era din tablă ondulată, ca și trei din laturile hambarului, a patra fiind acoperită de o prelată, care lucea în lumina lunii. Ridică un colț și intră. Aerul era și dulce și uscat, iar liniștea era deplină.

Mormane de baloturi de fân, unele mai mici, altele ajungând până la grinzi. Urcă pe unul din ele; era mai ușor decât credea să-și găsească drumul pe întuneric. Fânul trosnea sub pantofii lui de iahting și era moale sub mâini. Ajuns în vârf își desfăcu sacul de dormit și se lăsă în genunchi ca să desfacă fermoarul. Intră în sac și rămase nemișcat, făcându-și griji că mai târziu îi va fi frig la cap. Scotocind prin rucsac, găsi basca moale, din lână împletită, a lui Queenie. Nu se va supăra dacă o împrumută. În partea cealaltă a văii luminile caselor tremurau.

Gândurile lui Harold se liniștiră iar corpul i se destinse. Ploaia începu să răpăie pe acoperiș și pe prelată dar era un sunet moale, plin de răbdare, ca atunci când Maureen îi cânta lui David ca să adoarmă, în copilărie. Când ploaia încetă, Harold îi simți lipsa, ca și cum ar fi fost o parte din ceea ce știa el. Acum simțea că nu mai există nimic solid între el și pământ, între el și cer.

Se trezi cu mult înainte de ivirea zorilor. Se ridică într-un cot și privi printre crăpături, în timp ce ziua se lupta cu noaptea iar lumina se strecura la orizont, atât de palidă încât părea a fi incoloră. Păsările începeau să cânte pe măsură ce depărtarea prindea contur iar ziua devenea din ce în ce mai încrezătoare; cerul trecea de la cenușiu, la crem, gălbui, indigo și, în sfârșit, la albastru. O limbă de ceață se furișă în vale, astfel încât vârfulurile dealurilor și casele păreau că răsar din nori. Luna se subțiasă deja.

Reușise. Petrecuse prima noapte în aer liber. Bucuria luă repede locul incredulității. Bătând din picioare și suflând în mâini, își dori ca și David să afle ce făcuse el. Aerul vibra de viață și cântec de pasăre... era ca și cum ar fi stat în ploaie. Își vârî sacul de dormit în rucsac și porni la drum.

Merse toată ziua, oprindu-se la câte un izvor și bând apa rece și limpede din căușul palmelor. De la un chioșc de pe marginea drumului își luă o cafea și o porție de

chebab. Când îi spuse vânzătorului despre călătoria lui, omul nu vru să-i primească banii. Și mama lui avea cancer, dar acum se simțea mai bine; era plăcerea lui să-i facă cinste lui Harold. Trecu prin Slad, unde o femeie cu fața cumsecade îi zâmbi de la ultimul etaj; de acolo se îndreptă spre Birdlip. Soarele scânteia printre coroanele copacilor din pădurea Cranham și acoperea covorul din frunze de fag cu un filigran de lumină mereu în mișcare. Harold petrecu a doua noapte în aer liber, într-un șopron din lemn, iar în ziua următoare porni spre Cheltenham, având în stânga Valea din Gloucester, ca un castron uriaș.

În depărtare, Munții Negri și Colinele Malvern încălecau orizontul. Putea desluși acoperișurile fabricilor și conturul încețoșat al Catedralei Gloucester, ca și siluetele minuscule, probabil casele și mașinile oamenilor. Era atâta agitație acolo, atâta viață, lumea își vedea de mersul ei, de suferințe și lupte, neștiind că el stă acolo și o privește. Simți cu toată ființa lui că este și înăuntru și în afară a ceea ce vede; că e și legat dar și trece pe lângă. Harold începu să înțeleagă că acesta era și adevărul despre călătoria lui. Era și nu era parte a lucrurilor.

Dar ca să reușească, trebuia să rămână credincios trăirii care îl făcuse să pornească la drum. Nu conta că alții ar fi procedat altfel; de fapt, așa ceva era inevitabil. Va merge în continuare pe șosea căci, cu excepția mașinilor care treceau în viteză pe lângă el, se simțea mai în siguranță acolo. Nu conta că nu are mobilul la el. Nu conta că nu-și stabilise traseul sau că nu-și luase o hartă rutieră. El avea altă hartă, cea din cap, alcătuită din toți oamenii pe care îi întâlnește și toate locurile prin care trecuse. Își va păstra și pantofii de iahting fiindcă, în ciuda faptului că de-abia se mai țineau, erau ai lui. Harold își dădu seama că, atunci când o persoană se înstrăinează de lucrurile pe care le cunoaște, și se comportă ca un trecător, lucrurile ciudate capătă o nouă semnificație. Conștient de asta, i se părea important să se încreadă în propriile porniri, care îl defineau și îl deosebeau de ceilalți.

Aceste lucruri i se păreau foarte logice. Atunci de ce îl mai frământa ceva legat de natura călătoriei lui? Își strecură mâinile în buzunare și zornăi cele câteva monede.

Bunătatea femeii fără copii îi reveni în minte, ca și bunătatea Martinei. Amândouă îi oferiseră hrană și adăpost, chiar dacă el se arătase reticent. Acceptând, învățase ceva nou. Dar însemna să și primești, să și dai; pentru amândouă era nevoie de curaj și umilință. Se gândi la pacea pe care o simțise, întins în hambarul acela. Lăsă ca aceste lucruri să i se joace în minte în timp ce, la picioarele lui, pământul se topea până la cer. Brusc înțelese. Înțelese cum trebuie să procedeze ca să ajungă la Berwick.

Note:

1. Aprox. Mormântul bătrânului nătarău, Biserica calului și Preț-de-un-cui. (n. tr.)

N.R.: roman în curs de apariție la Editura Litera Internațional.

Daniel Corbu - 60 de ani

Distinse Poet și Prieten Daniel Corbu,

Colectivul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați și în special managerul acesteia doresc să fie alături de dumneavoastră la sărbătoarea zilei de naștere a unui adevărat iubitor de neam și cultură, unul dintre marii poeți ai generației optzeciste care ne introduce într-o fiestă a spiritualității românești prin fiecare dintre lucrările domniei sale, fie eseu, fie proză și îndeosebi prin poezie.

„Poet postmodern în esență”, eseist și critic literar de mare valoare, traducător sau antologator pentru diferite publicații din țară sau din străinătate, sunteți totodată un adevărat prieten

al culturii gălățene. Comunitatea noastră, a slujitorilor cărții, este onorată și mândră să vă aibă alături și în continuare la momentele festive ale desfășurării unor evenimente culturale de mare amploare, precum *Festivalul de carte „Axis Libri”* sau *Salonul literar* omonim.

Cercetând prin mulțimea cărților existente în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia” al căror autor sau traducător sunteți, apreciem harul scriitoricesc deosebit al unui „*poet impecabil*” care se distinge în cadrul generației sale, „*cu o încredere în puterea magică a Poeziei pe care o au doar cei aleși*” – după cum afirma Cezar Ivănescu – dar și pe cel al eseistului sau prozatorului care folosește tehnici discursive în abordarea temelor de critică literară sau a celor legate de credință, pe care le reia în diferite variațiuni.

Dragostea de carte și pasiunea lecturii, atașamentul față de valorile culturale vă situează în galeria prietenilor de suflet ai comunității de pe meleagurile dunărene, alături de academicienii Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Valeriu Matei sau de renumitul critic literar Theodor Codreanu, prezenți, prin intermediul dumneavoastră, la *Festivalul de carte „Axis Libri”* organizat anual de instituția noastră.

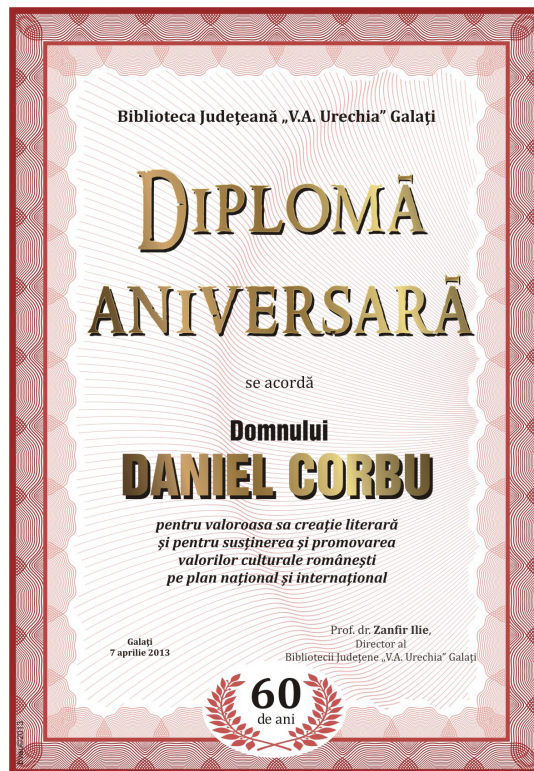
Omagiul pe care vi-l adresăm în semn de recunoaștere a întregii dumneavoastră opere literare, sperăm să se constituie într-un îndemn de a continua să slujiți cu același devotament cultura și spiritualitatea românească.

La frumoasa vârstă pe care o împliniți astăzi,

Să ne trăiți întru mulți, fericiți și rodnici ani, în deplină sănătate, cu putere de creație și să vă bucurați de răsplata meritelor și strădaniilor ce le-ați pus în slujba spiritualității și culturii române!

La Mulți Ani!

Galați, 7 aprilie 2013

Cu cea mai aleasă prețuire,
Prof. Dr. Zanfir Ilie,

Director al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați

Daniel Corbu - cu sine pe sine călcând

Nomina sunt omina

Întâi, un poet vine spre lume cu numele pe care îl înscrie în mitologia semnificațiilor prin tot ce presupune existența sa văzută și nevăzută. Cu prenume de mare profet, tălmăcitorul și arhitectul celui mai mare vis din istoria omenirii (Daniel ebr. - „Dumnezeu este judecătorul meu”) și cu nume de pasăre fabuloasă (prima plecată de pe arca lui Noe și rămasă în necuprinderea spațiului de după Potop), fascinantă atât în simbolistica negativă (rătăcire, având conștiința prevestirilor nefaste, suferință...), cât și în cea pozitivă (călăuză, la greci, rațiune și memorie la novdici, însoțitor devotat în creștinismul matur...), Daniel Corbu intră în scenă în mantia hierofantului care oficia ritualul misterelor grecești iluminat de imaginile comunicării plasmatică.

Ars poetica

Poetul refuză colivia oricât de aurită a vreunei generații protejate și dirijate de păsărari critici care, alături de corbi solitari și de condori imperiali, așază vrăbii gureșe, sticleți zglobii, porumbei domestici, grauri disidenți, găini smerite, păuni fuduli, găște postmoderniste, papagali de companie, lilieci de peșteri lexicale etc.

Daniel e din Tărâmul Celălalt - românesc și celtic. El culisează între universul cronospațial în care Poezia viețuiește aieva și universul nostru cu trup material și a fi enigmatic, pentru care trebuie înveșmântată în cuvinte și însuflețită cu duh de idei și de întrebări. El ar putea începe fiecare slujbă sacrificială pentru textele sale cu pietatea rugăciunii, în care să încapă și umilința orgoliului, formă superbă de mântuire: „Lăsați Poezia mea să vină la Scene, plimbări, preludii, documente manuale, Fericitul Nicăieri, Evanghelii, refugii, urme, Iași, Daniel, mult Daniel miraculos.”

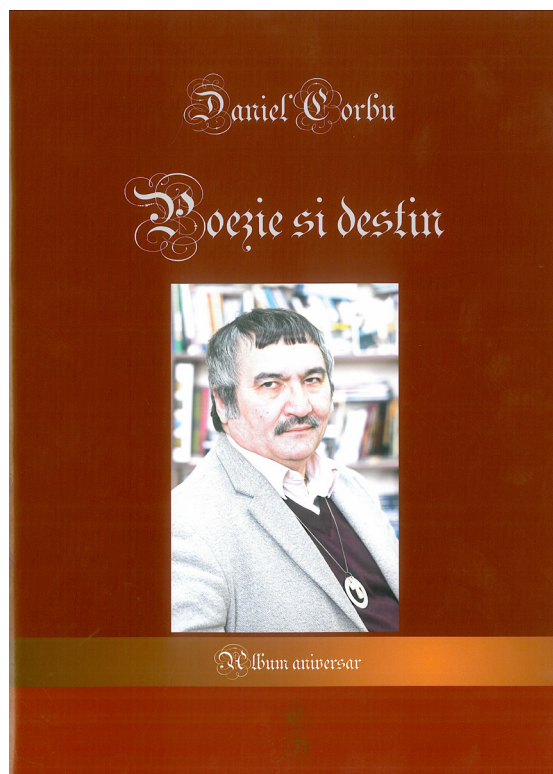
Arhitectura liricii lui Daniel Corbu are durabilitatea și stabilitatea unui edificiu cu trei puncte esențiale de explorare și de identitate: uimire („La academia poemului principalul subiect e uimirea.”, *Spre Fericitul Nicăieri*), singurătate („Din mine n-a rămas decât această singurătate/ care se-așterne aproape fără voia mea pe foile albe.”, *Călătoriile*), moarte („Nimeni nu pleacă departe de sine./ DANIEL, DANIEL, MOARTEA ÎN PREAJMĂ FOȘNEȘTE/ ȘI TU RÂVNEȘTI BOLȚI CU IDEI CĂZĂTOARE/ SĂRBĂTORI FĂRĂ NUMĂR/ Daniel, Daniel, în spațiul înfricoșat/ dintre da și nu/ moartea amarnic foșnește/ în groapa din suflet unde umbra stelei/ se-alintă...”, *Groapa cu lei*).

Rădăcinile Artei profesate ajung în profunzimile Timpului și în ale Spațiului, de unde evanghelizând poetic, Daniel Corbu trăiește, scrie și rostește „acele versete cu zornet pământesc”. Autointerpelările răscolitoare și „Scrisoare deschisă necititorilor mei” au intensitatea copleșitoare a căutării dramatice pentru care orice răspuns la întrebarea despre imateriala și inefabila vietate numită Poezie rămâne în teritoriul dubiului: „Poate ruga poate fântâna din tine/ albastră cu patru izvoare/ poate aripa asta străvezie urcând/ în înalt/ poate drumul cu vise pavat/ spre Celălalt.” (*Scrisoare deschisă necititorilor mei*).

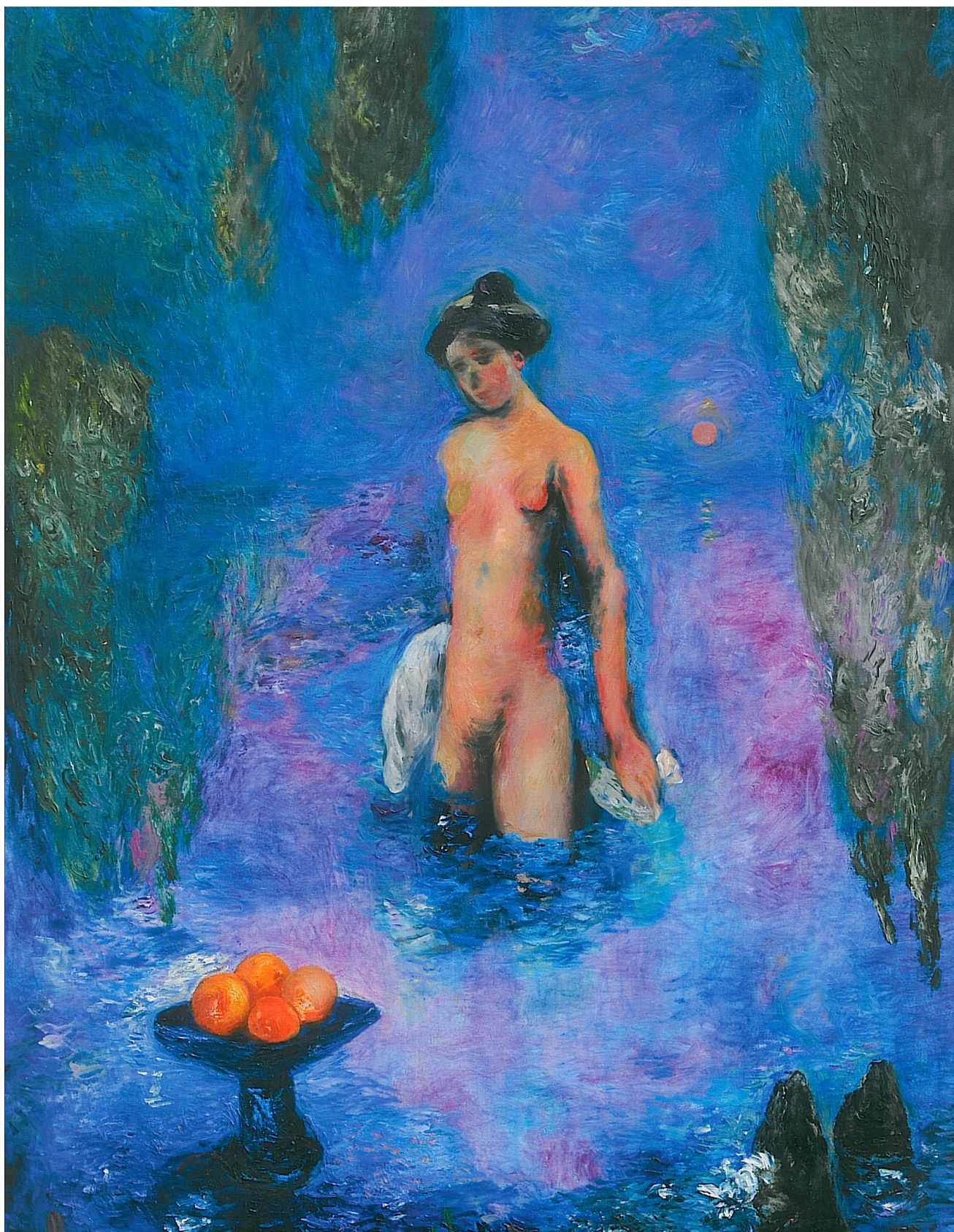
Lectura operei lui Daniel Corbu dă sentimentul tulburător al întâlnirii cu un mare Poet.

Theodor Parapiru

Notă: Aniversarea poetului Daniel Corbu a avut loc la Iași, în Sala Unirii din cadrul Muzeului Unirii în data de 6 aprilie 2013.

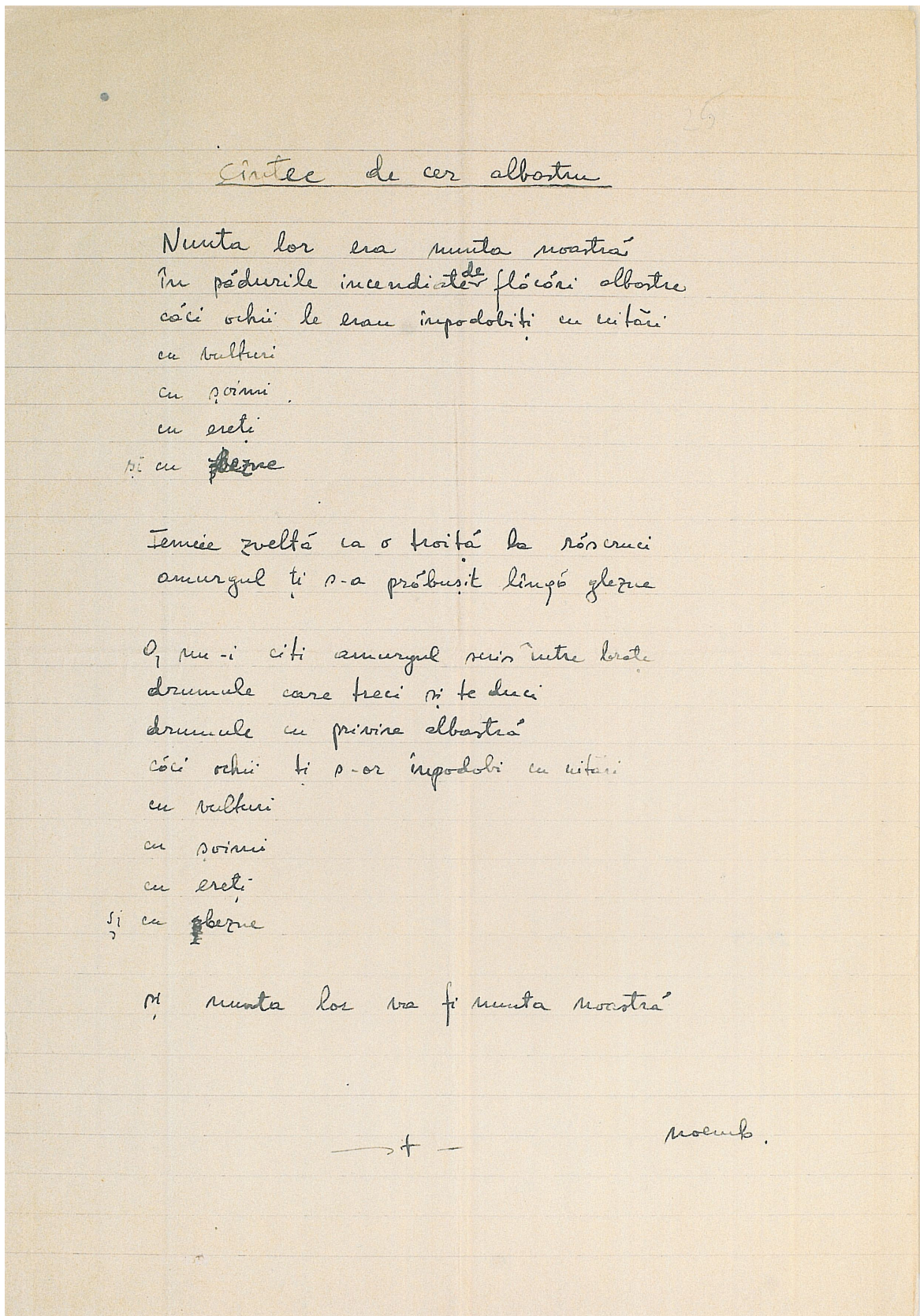

Vladimir Zamfirescu - *La scăldat*

N.R. Extras din *Albumul unei prietenii*. Nichita Hristea Stănescu și Vladimir Zamfirescu, București: Alexis, 2012.

Nichita Stănescu - Cântec de cer albastru

GALERIA DE ARTĂ	
MARIA DUNAVĂȚU - Început de primăvară	pag. 34
TEODOR VIȘAN - Drumul spre Gara Galați	pag. 35
CORNELIU STOICA - Grigore Patrichi-Smulți	pag. 36
PERSONALIA	
THEODOR CODREANU - <i>Întoarcerea autorului</i> în viziunea lui Eugen Simion (I)	pag. 39
ADRIAN DINU RACHIERU - Un poet - receptacol: Valeriu Matei	pag. 42
IONEL NECULA - Gheorghe Hâncu – un intelectual cu activele neîmplinite	pag. 44
REFLECȚII DIALOGICE	
GEORGE ARION - Nichita Stănescu	pag. 47
DANA VLAD - Medicul cardiolog și consilierul local, Mihai Bucatanschi, pune stetoscopul pe România (III)	pag. 50
CUTIA DE REZONANȚĂ	
SIMÓN AJARESCU - Arhipoem (O ciocârlie fantascientă) (I)	pag. 53
ILIE TÂNĂSACHE - Vara în care a înviat Lori (III)	pag. 56
NĂSTASE MARIN - Bădia Eminescu	pag. 59
GHEORGHE GURĂU - Viața ca un bumerang	pag. 61
NICOLAE DABIJA - <i>Casa cu cărți</i>	pag. 63
MIRCEA PETEAN - Poeme	pag. 66
CONFLUENȚE CULTURALE	
THEODOR PARAPIRU - „Împărăția Prostiei“, „L'empire de la Bêtise“, „The Empire/Kingdom of Folly/Stupidity“	pag. 67
FLORIAN DORU CRIHANĂ - 20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene (în memoria lui Dieter Burkamp) (II)	pag. 68
MIHAI CIMPOI - Conștiința „singurei forme“	pag. 69
VALERIU MATEI - Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României	pag. 71
ANDREI PETRUȘ - Un om pentru eternitate	pag. 73
ANDREI M. STAN - Singurătatea și diferențele spirituale	pag. 76
VASILE LEONTE - Statutul generației mele în România	pag. 79
PETER SRAGHER - să nu te pui cu un scriitor	pag. 80
RADU MOȚOC - Pierre Larousse Lucrările lexicografice din secolele XVII-XIX (II)	pag. 82
ION MANEA - Un debut remarcabil: Andrei Parapiru: <i>Soare lăuntric</i>	pag. 85
ȘTEFAN BORBELY - Tristan (II)	pag. 86
PROIECTE	
LEONICA ROMAN - Extensii ale proiectului <i>Felicitări tridimensionale handmade</i>	pag. 88
ANDREEA IORGA - <i>Și ei au copilărie...</i>	pag. 89
SIMONA FELEA - <i>O lume mai bună, împreună!</i>	pag. 90
EVENIMENTE	
LIANA-MIHAELA NICULEȚ - Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” - Centru de excelență	pag. 91
23 aprilie - Ziua Bibliotecarului	pag. 92
Festivalul Național de Carte	pag. 93
SEMNALE EDITORIALE	
RACHEL JOYCE - <i>Incredibilul pelerinaj al lui Harold Fry</i> (2012), trad. Petru Iamandi	pag. 95
MEMENTO	
Daniel Corbu - 60 de ani	pag. 98
THEODOR PARAPIRU - Daniel Corbu - cu sine pe sine călcând	pag. 99
Vladimir Zamfirescu - <i>La scăldat</i>	pag. 100
Nichita Stănescu - <i>Cîntec de cer albastru</i>	pag. 101

Erată: în articolul „Ziua Culturii Naționale” din nr. 18 / 2013, pag. 90, paragraful 3, în loc de „Sterian Vicol, președintele Filialei Galați a Uniunii Scriitorilor din România” a se citi: „Sterian Vicol, președintele Societății Scriitorilor „C. Negri”.

N.R.: În numărul următor al revistei vom prezenta informații despre Festivalul Național al Cărții Axis Libri, ediția a V-a, dar și cu detalii despre proiectul realizării unei biblioteci estivale în Parcul „Mihai Eminescu”.

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Șef: Letiția Buruiană

Secretar general de redacție: Dorina Bălan

Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaș, Violeta Moraru

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliță, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>

ISSN: 1844-9603

Revista **Axis Libri** este membră **ARPE** (Asociația Revistelor, Publicațiilor și Editurilor).

